

Documentare și surse de documentare

Dicționar de termeni

Volumul II

Coordonatori:

Ciprian Baci

Mușata-Dacia Bocoș

Ana-Cristina Baci

Presa Universitară Clujeană

Colecția
ANTOLOGII ȘI DICȚIONARE

DOCUMENTARE ȘI SURSE DE DOCUMENTARE

Dicționar de termeni

Volumul II: Î–Z

•

Coordonatori:

Ciprian Baciú | Mușata-Dacia Bocoș | Ana-Cristina Baciú

DOCUMENTARE ȘI SURSE DE DOCUMENTARE

Dicționar de termeni

Volumul II: Î–Z

COORDONATORI:
Ciprian Baci
Mușata-Dacia Bocoș
Ana-Cristina Baci

PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ
2025

**Colecția *Antologii și Dicționare*
este coordonată de Mușata-Dacia Bocoș.**

*Contribuțiile științifice ale celor trei coordonatori și autori
(Ciprian Baci, Mușata-Dacia Bocoș, Ana-Cristina Baci)
la realizarea lucrării sunt egale.*

ISBN general 978-606-37-2859-4

ISBN vol. II 978-606-37-2861-7

**© 2025 Coordonatorii volumului. Toate drepturile rezervate.
Reproducerea integrală sau parțială a textului, prin orice
mijloace, fără acordul coordonatorilor, este interzisă și se
pedepsește conform legii.**

**Universitatea Babeș-Bolyai
Presa Universitară Clujeană
Director: Codruța Săcelean
Str. B.P. Hasdeu nr. 51
400371 Cluj-Napoca, România
Tel.: (+40)-744.687.884
E-mail: editura@ubbcluj.ro
<http://www.editura.ubbcluj.ro/>
<https://libraria.ubbcluj.ro/>**

Cuprins

Despre autori/ coordonatori.....	7	S.....	153
Prefață	11	Ș.....	187
Foreword.....	13	T	189
		U.....	205
Î.....	17	V	207
J.....	27	W.....	211
L.....	31	X.....	217
M	45	Z.....	219
N.....	71		
O.....	79	Glosar de termeni <i>Volumul 1</i>	221
P.....	87	Glosar de termeni <i>Volumul 2</i>	233
R	117	Bibliogra e	243

Despre autori/ coordonatori

Coordonatori și autori

(în ordine alfabetică)

Ana-Cristina BACIU – conf. univ. dr., Departamentul de Asistență Socială, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, județul Cluj

Ciprian BACIU – conf. univ. dr., Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Facultatea de Istorie, Litere și Științe ale Educației, Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, județul Alba

Mușata-Dacia BOCOȘ – prof. univ. dr., Departamentul de Științe ale Educației, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, județul Cluj

Autori

(în ordine alfabetică)

Andrei Ciprian BACIU – student, Facultatea de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor, Secția Informatică economică, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, județul Cluj

Evelina BALAȘ – prof. univ. dr., Departamentul de Pedagogie, Psihologie și Asistență Socială, Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Asistență Socială, Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad, județul Arad

Maria-Paula BOCOȘ – drd., Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară, Departamentul de Anatomie Patologică, Diagnostic Necropsic și Medicină Legală Veterinară, Cluj-Napoca, județul Cluj

Paul-Flaviu BOCOȘ – ing., Cluj-Napoca, județul Cluj

Victor BOCOȘ-BINȚINȚAN – conf. univ. dr., Departamentul de Analiza și Ingineria Mediului, Facultatea de Știința și Ingineria Mediului, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, județul Cluj

Liliana CIASCAI – prof. univ. dr., Departamentul de Didactica Științelor Exacte, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, județul Cluj

Venera-Mihaela COJOCARIU – prof. univ. dr., Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Facultatea de Științe, Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău, județul Bacău

Corina COSTACHE – lect. univ. dr., Facultatea de Științele Educației, Comunicare și Relații Internaționale, Universitatea „Titu Maiorescu” din București

Alina COSTIN – conf. univ. dr., Departamentul de Pedagogie, Psihologie și Asistență Socială, Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Asistență Socială, Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad, județul Arad

Daniela-Maria CRISTEA – asist. univ. drd., Departamentul de Informatică, Matematică și Electronică, Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, județul Alba

Mara-Grația DEZMIREAN – asist. univ. drd., Departamentul de competențe transversale, Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară, Cluj-Napoca, județul Cluj

Anca EGERĂU – conf. univ. dr., Departamentul de Pedagogie, Psihologie și Asistență Socială, Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Asistență Socială, Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad, județul Arad

Maria Iulia FELEA – asist. univ. dr., Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Facultatea de Istorie, Litere și Științe ale Educației, Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, județul Alba

Rafila-Elisabeta ILOVAN – profesor de limba și literatura română, gradul didactic definitiv, dr., Școala Gimnazială „Mihai Eminescu” din Năsăud, județul Bistrița-Năsăud

Grigore-Dan IORDĂCHESCU – conf. univ. dr., Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Facultatea de Istorie, Litere și Științe

ale Educației, Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, județul Alba

Ioana-Cristina MAGDAȘ – conf. univ. dr., Departamentul de Didactica Științelor Exacte, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, județul Cluj

Monica Laura MAIER – conf. univ. dr., Departamentul de Specialitate cu Profil Psihopedagogic, Universitatea Tehnică Cluj-Napoca – Centrul Universitar, Baia Mare, județul Maramureș

Daniel MARA – prof. univ. dr., Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, județul Sibiu

Elena-Lucia MARA – prof. univ. dr., Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, județul Sibiu

Diana-Crina MARIN – lect. univ. dr., Departamentul de Specialitate cu Profil Psihopedagogic, Academia Națională de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, județul Cluj

Liliana MĂȚĂ – conf. univ. dr., Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Facultatea de Științe, Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău, județul Bacău

Luiza MORARU – lect. univ. dr., Facultatea de Științele Educației, Comunicare și Relații Internaționale, Universitatea „Titu Maiorescu” din București

Mihaela-Gabriela NEACȘU – conf. univ. dr., Universitatea Națională de Știință și Tehnologie Politehnica București, Centrul Universitar Pitești, Facultatea de Științe ale Educației, Științe Sociale și Psihologie, județul Argeș

Ramona-Ștefana PETROVAN – lect. univ. dr., Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Facultatea de Istorie, Litere și Științe ale Educației, Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, județul Alba

Dana RAD – prof. univ. dr., Centrul de Cercetare Dezvoltare și Inovare în Psihologie, Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Asistență Socială, Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad, județul Arad

Ramona RĂDUȚ-TACIU – conf. univ. dr., Departamentul de Științe ale Educației, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, județul Cluj

Alina ROMAN – prof. univ. dr., Departamentul de Pedagogie, Psihologie și Asistență Socială, Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Asistență Socială, Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad, județul Arad

Liana TĂUȘAN – conf. univ. dr., Departamentul de Specialitate cu Profil Psihopedagogic, Universitatea Tehnică Cluj-Napoca, județul Cluj

Ioana Cristina TODOR – conf. univ. dr., Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Facultatea de Istorie, Litere și Științe ale Educației, Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, județul Alba

Dorin-Gheorghe TRIFF – dr., cadru didactic asociat, Universitatea Tehnică Cluj-Napoca – Centrul Universitar, Baia Mare, județul Maramureș

Zorica TRIFF – lect. univ. dr., Departamentul de Specialitate cu Profil Psihopedagogic, Universitatea Tehnică Cluj-Napoca – Centrul Universitar, Baia Mare, județul Maramureș

Prefață

„Modul cum alegi, administrezi și folosești informația face din tine un câștigător sau învins în viață.”

Bill Gates

Lucrarea de față, structurată în două volume, se înscrie într-un demers de redescoperire și revalorizare a unui domeniu științific de actualitate – documentarea științifică –, care, deși joacă un rol incontestabil în arhitectura cunoașterii, a fost lăsat mult timp într-un con de umbră. Ultima contribuție majoră în acest domeniu datează din anul 1960, sub semnătura autorilor Aurel Avramescu și Virgil Cândea.

Parcursul editorial care a condus la realizarea acestei lucrări a debutat în 2022, prin apariția lucrării „Evaluarea și utilizarea surselor și resurselor de documentare”, și a continuat în 2024, cu publicarea volumului „Introducere în documentarea științifică. Ghid de utilizare a stilurilor de citare APA și IEEE” la Editura Presa Universitară Clujeană. Cele două volume ale prezentei lucrări reprezintă, astfel, un punct de maturizare și consolidare conceptuală a acestui demers.

Lucrarea își propune să contribuie la formarea și îmbogățirea limbajului de specialitate din domeniul documentării științifice, încurajând, totodată, dezvoltarea gândirii reflexive și critice a cititorului. Necesitatea formării acestor abilități devine tot mai evidentă în contextul actual, fiind relevantă inclusiv în mediul politic, unde strategiile de manipulare și algoritmiile platformelor sociale digitale pot influența semnificativ societatea. Astfel, dezvoltarea unor competențe reale de documentare și gândire critică, dincolo de simpla familiarizare cu instrumentele digitale, devine o prioritate la nivel social, educațional și politic, necesitând o abordare responsabilă și integrată din partea factorilor decizionali.

În acest sens, cele două volume oferă definiții operaționale ale conceptelor și sintagmelor utilizate în domeniul documentării științifice, prezentate într-o manieră accesibilă, clară și bine structurată. Aceste definiții depășesc simpla delimitare terminologică și propun perspective interdisciplinare, construite prin abordări complementare – comunicaționale, sociologice, psihologice, pedagogice, manageriale, educaționale, informatice, curriculare, didactice, economice, etice, axiologice și legislative –, oferind, astfel, o înțelegere profundă și contextualizată a fenomenelor studiate.

Autorii, specialiști provenind dintr-o diversitate de domenii științifice și afiliați unui număr de 11 universități, contribuie la această construcție intelectuală comună, aducând în discuție o diversitate de perspective și o rigoare academică solidă. Lucrarea propune o arhitectură conceptuală coerentă, menită să faciliteze conexiuni logice între concepte și să sprijine transferuri metodologice și conceptuale între domenii diferite.

Adresată unui public divers, incluzând studenți, cadre didactice, cercetători, bibliotecari, jurnaliști, formatori și profesioniști din sfera informării și documentării, lucrarea se dorește a fi atât un instrument de lucru, cât și o invitație la explorare și reflecție. Cititorii vor descoperi în paginile ei nu doar limbajul specializat necesar practicii documentării științifice, ci și mijloacele de a-l înțelege în profunzime, de a-l folosi eficient și de a-l conecta activ cu realitățile sociale, profesionale și culturale din care acesta provine.

Coordonatorii volumului

Cluj-Napoca, octombrie 2025

Foreword

"How you gather, manage, and use information will determine whether you win or lose."

Bill Gates

In an age defined by the fast generation, dissemination, correlation, and exchange of data and information, the integrity, accessibility, and clarity of documentation have become not only essential but truly foundational to knowledge.

This two-volume work seeks to rediscover and revalue an important yet often overlooked field: scientific documentation. Despite its unquestionable role in the architecture of knowledge, documentation has long remained in the shadows. In Romania, for example, the last major contribution to this field appeared in 1960, authored by Aurel Avramescu and Virgil Căndeă. The present dictionary addresses this longstanding gap in the reference literature, offering a solid foundation for future inquiry into the nature and significance of documentation in today's interconnected world. In science and research, documentation is far more than an administrative task – it is the basis of credibility, reproducibility, and progress. Every hypothesis tested, every method employed, and every result obtained must be carefully recorded and referenced, not only to validate findings but to build the shared foundation on which future knowledge depends.

The dictionary is therefore both a necessary and, we believe, a long-awaited resource for all who are interested in the study and practice of scientific documentation. Containing more than 1000 definitions, it addresses a wide range of specialized terms. Its intended readership is diverse: students, teachers, researchers, librarians, journalists, trainers, and

professionals in the fields of information and documentation. The work is designed not only as a practical reference tool but also as an invitation to reflection and exploration. It aims to enrich the specialized language of documentation while at the same time encouraging reflective and critical thinking. Readers will find within its pages not only the terminology essential to the practice of scientific documentation, but also the means to understand it in depth, to use it effectively, and to connect it meaningfully with the social, professional, and cultural contexts from which it arises.

The rapid circulation of information highlights more than ever the need for reliable documentation. The ability to identify, evaluate, and work with information has become a vital competence – not only in academia, but also in the political sphere, where manipulation strategies and the algorithms of digital platforms can profoundly shape public opinion and society at large. This makes the development of documentation skills and critical thinking an urgent priority.

At the heart of this challenge lies a broader concept: information literacy. Unlike digital literacy, which focuses mainly on the technical use of digital tools and resources, information literacy emphasizes the capacity to identify credible sources, assess reliability, trace provenance, and communicate information responsibly. It is rapidly becoming a social, educational, and political imperative, requiring a responsible and integrated approach from policymakers. Several of the definitions included in this work reflect precisely these concerns.

The dictionary goes beyond mere terminological boundaries. It offers interdisciplinary perspectives drawn from communication, sociology, psychology, pedagogy, management, education, information science, economics, ethics, axiology, and law – providing a deeper and more contextualized understanding of documentation as both a practice and a phenomenon.

Alongside established terms in the specialized literature, this work also introduces new ones by adapting concepts from other scientific domains to the context of information and documentation. Among these are: Information Literacy, Information Skills, Silent Witness, Information Resonance Chamber, Echo Chamber, Documentary Research, Information Research, and Urban Legend.

As an illustration of the type of entries this dictionary provides, the following definition demonstrates the scope and depth of the work:

Information Literacy – the process of developing a minimum system of knowledge and skills that enables any individual to locate, evaluate, use, and communicate information in various formats, regardless of medium (print or digital), in an efficient and ethical way, both online and in diverse real-life contexts. This process includes understanding how information is organized, identifying relevant sources, assessing credibility, selecting and using information to achieve intended goals, and communicating it accurately and responsibly. It covers information from physical sources (books, brochures, posters, etc.) as well as digital sources (e-books, websites, digital educational resources, and more). Information literacy empowers people from all social groups to seek, evaluate, use, and create information and resources effectively in order to achieve personal, social, professional, and educational objectives. It implies the ability to recognize how information is structured, how to find relevant material, how to evaluate and select credible sources, how to use information to accomplish set goals, and how to communicate it ethically and effectively to others. In the digital era, information literacy is essential for navigating the vast amounts of information available offline and online, in both physical and digital formats, and for avoiding unreliable or misleading content. The capacity to verify sources, assess credibility, and identify bias, subjectivity, traditions, or cultural frames of reference is especially critical in contexts such as political elections, where information can be manipulated to influence public opinion. Compared with digital literacy, information literacy is a broader concept, encompassing all forms of information (digital, print, visual, audio, etc.), while digital literacy represents only one component, limited to the use of information in digital formats and environments.

The dictionary also guides readers toward a wide range of educational platforms, scientific databases, journals, libraries, and search engines relevant across most areas of scientific inquiry.

By bringing together established and newly introduced terms, enriched with interdisciplinary perspectives, this dictionary consolidates scientific documentation as an essential domain of knowledge. It is intended not only as a reliable reference tool but also as a foundation for further research and reflection. At the same time, it invites its readers to engage actively with the language and practice of documentation – to explore, to question, and to apply it critically.

Ultimately, documentation is not only about recording facts; it is about safeguarding knowledge for future generations and ensuring that information remains a shared, trustworthy resource. With every word we define, every concept we clarify, and every source we make accessible becomes part of the collective memory of knowledge. Through documentation, we do not merely preserve information – we give future generations the tools to think, to question, and to create.

The Editors

Cluj-Napoca, October 2025

I

Încărcare/ Upload (în engleză) – proces prin care un utilizator selectează și transferă un fișier de pe propriul dispozitiv către un dispozitiv extern, de obicei un server, platformă online sau spațiu de stocare în cloud, unde fișierul este salvat și accesibil ulterior. Acest procedeu este utilizat în multiple contexte, precum atașarea unui fișier la un e-mail, încărcarea unui videoclip pe YouTube, publicarea unui document pe o platformă educațională sau transferul unui site pe un server de web hosting. Încărcarea poate fi realizată manual, prin interfața grafică a unei aplicații, sau automat, prin scripturi și API-uri, fiind esențială pentru partajarea și gestionarea resurselor digitale. Vezi și „**Furnizor de servicii Internet/ Internet Service Provider** (abreviat ISP) (în engleză)”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”; „**Platformă de streaming**”; „**Poștă electronică/ E-mail** (abreviere de la electronic mail) (în engleză)”; „**Server web/ Web server** (în engleză)”.

Înregistrare/ Recording (în engleză) – proces de imprimare și memorare a informațiilor pe diverse suporturi, precum cel electronic, magnetic, optic sau de hârtie, utilizând mijloace audio-vizuale, cum ar fi calculatoare, telefoane mobile, camere video, aparate fotografice digitale și alte dispozitive specializate. Acest proces este utilizat pentru captarea, stocarea și reproducerea datelor, fiind folosit în domenii precum producția media, securitate, arhivare digitală, telecomunicații și educație, permițând păstrarea conținutului sub formă de fișiere audio, video, imagini sau texte digitale.

Înregistrare/ Registering (în engleză) (cu referire la atribuirea unei identități digitale) – proces prin care un utilizator este acreditat să utilizeze un anumit serviciu digital (e-mail, platformă electronică, rețea de socializare, site, baze de date științifice etc.), prin atribuirea unei identități digitale. Acest

proces implică completarea unui formular electronic cu date de identificare solicitate de furnizorul serviciului, precum nume, prenume, adresă de e-mail, date profesionale sau alte informații necesare. Înregistrarea poate include și măsuri suplimentare de securitate și autentificare, cum ar fi verificarea prin e-mail, telefon, autentificare cu doi factori (2FA) sau validarea identității prin documente oficiale.

Înscris în formă electronică – colecție de date stocate în format digital, organizate astfel încât să existe relații logice și funcționale între elementele componente, permițând redarea literelor, cifrelor sau altor caractere cu semnificație inteligibilă. Acest tip de înscris este destinat a fi citit, procesat și interpretat prin intermediul unui program informatic sau altui procedeu tehnologic similar, fiind utilizat în domenii precum administrație, arhivare digitală, comunicații online, tranzacții comerciale și semnătura electronică, având aceeași valoare juridică și funcțională ca documentele tradiționale în format fizic. Vezi și „Date personale”; „Digitizare”; „Digitalizare”; „Platformă informatică”; „Semnătură electronică”; „Semnătură electronică extinsă”.

Înșelăciune electronică/ Phishing (în engleză) – formă de activitate infracțională și un tip de atac cibernetic prin care un atacator încearcă să obțină date personale, financiare sau de autentificare, prezentându-se în mod fals drept o entitate legitimă, cum ar fi o bancă, instituție guvernamentală, platformă de e-commerce sau serviciu online. Acest tip de fraudă este realizat, de obicei, prin e-mail-uri, mesaje SMS, apeluri telefonice sau mesagerie instantanee, în care utilizatorii sunt îndemnați să furnizeze parole, date ale cardurilor bancare sau alte informații confidențiale, sub pretextul unor premii, actualizări de securitate sau probleme tehnice. Phishingul este una dintre cele mai frecvente amenințări din domeniul securității cibernetice, iar metodele de protecție includ verificarea atentă a expeditorului, evitarea accesării linkurilor suspecte, utilizarea autentificării cu doi factori (2FA) și instalarea de soluții anti-phishing pe dispozitivele digitale. Vezi și „Fraudă informatică/ Computer fraud (în engleză)”; „Protecția datelor personale”; „Protecția informațiilor/ Securitatea informațiilor”; „Securitate cibernetică”.

Întrebări puse frecvent/ Frequently Asked Questions (în engleză) (acronim FAQ) – listă de întrebări și răspunsuri postată pe un site web sau într-o resursă digitală, având rolul de a oferi informații rapide și clare despre

o temă specifică, pentru a ajuta utilizatorii să găsească soluții la probleme recurente. Vezi și „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”.

Învățare asincronă/ Asynchronous Learning (în engleză) – tip de învățare flexibilă, în care studenții pot accesa materialele educaționale și resursele de învățare în orice moment, fără a fi necesară interacțiunea în timp real cu instructorul sau colegii. Acest model permite cursanților să își gestioneze propriul ritm și program de studiu, oferindu-le autonomie și adaptabilitate în procesul educațional. Învățarea asincronă utilizează o varietate de resurse digitale, precum: videoclipuri preînregistrate – lecții explicative, webinare și demonstrații vizuale; materiale de lectură – cărți electronice, articole academice etc.; exerciții și teste autoevaluative – chestionare, sarcini practice, proiecte individuale; forumuri de discuție și grupuri online – pentru colaborare și schimb de idei între studenți; e-mail și platforme educaționale – pentru comunicarea cu instructorii și colegii. Avantajele acestui tip de învățare includ posibilitatea de a studia conform propriului program, revizuirea materialelor de mai multe ori și dezvoltarea autodisciplinii. Învățarea asincronă este utilizată în educația online, formarea profesională și autoeducație, fiind ideală pentru cei care au nevoi educaționale personalizate și care doresc să învețe într-un mod independent și eficient. Vezi și „**Alfabetizare digitală**”; „**Alfabetizare informațională**”; „**Învățare electronică/ E-learning** (în engleză)”; „**Învățare multimedia/ Multimedia Learning** (în engleză)”; „**Învățare online**”; „**Învățare sincronă/ Synchronous Learning** (în engleză)”; „**Platformă educațională/ Sistem de management al instruirii/ Learning Management System** (acronim LMS)”.

Învățare automată/ Machine Learning (acronim ML) – subdomeniu al inteligenței artificiale (IA) care permite sistemelor informatice să învețe din date și să îmbunătățească performanța fără a fi programate explicit. Prin utilizarea algoritmilor matematici și statistici, modelele de Machine Learning analizează seturi mari de date, identifică tipare și relații și fac predicții sau decizii pe baza informațiilor disponibile. Învățarea automată este clasificată în trei tipuri principale: 1) învățare supravegheată (Supervised Learning) – modelul este antrenat pe date etichetate, învățând să facă predicții precise pentru noi seturi de date (exemple: clasificarea imaginilor, recunoașterea vocală, analiza sentimentelor); 2) învățare nesupravegheată (Unsupervised Learning) – modelul descoperă tipare și structuri în date neetichetate, fiind utilizat în gruparea datelor (clustering), reducerea dimensionalității și detectarea anomaliilor; c) învățare prin întărire (Reinforcement Learning –

RL) – modelul ia decizii secvențiale, învățând prin recompense și penalizări, fiind utilizat în robotică, jocuri video și conducere autonomă. Învățarea automată este folosită într-o gamă largă de domenii, inclusiv procesarea limbajului natural (NLP), recunoașterea facială, sistemele de recomandare, analiza financiară, securitatea cibernetică și medicina computațională. Datorită capacității sale de adaptare și îmbunătățire continuă, Machine Learning joacă un important rol în automatizarea proceselor, optimizarea deciziilor și dezvoltarea tehnologiilor predictive, contribuind semnificativ la evoluția inteligenței artificiale. Vezi și **„Algoritm (în informatică)”**; **„Algoritm (în sens general)”**; **„Agent inteligent/ Intelligent agent (în engleză)”**; **„Chatbot”**; **„Ingineria solicitărilor/ Prompt Engineering (în engleză)”**; **„Inteligență artificială (acronim IA)/ Artificial Intelligence (în engleză) (acronim AI)”**; **„Învățare profundă/ Deep Learning (în engleză) (acronim DL)”**; **„Procesarea limbajului natural/ Natural Language Processing (în engleză) (acronim NLP)”**.

Învățare electronică/ E-learning (în engleză) – proces educațional bazat pe Noile Tehnologii de Informare și Comunicare (NTIC), care permite accesul la cunoaștere prin platforme digitale, Internet și medii virtuale de învățare. Acest model educațional utilizează texte, imagini, animații, materiale video, simulări interactive și software educațional, oferind cursanților flexibilitate, accesibilitate și autonomie în procesul de învățare. E-learningul facilitează accesul la cursuri, programe de formare și resurse didactice, indiferent de locație și moment, fiind utilizat în educația formală, instruirea corporativă și dezvoltarea profesională continuă. Acesta include multiple forme și metode, printre care: a) învățare multimedia – utilizarea de video, animații, simulări interactive; b) instruire asistată de calculator (CAI – Computer-Assisted Instruction) – programe educaționale bazate pe algoritmi și interactivitate; c) educație virtuală – participarea la cursuri online prin platforme educaționale; d) învățare colaborativă digitală – utilizarea instrumentelor online pentru colaborare și interacțiune între cursanți; e) m-learning (mobile learning) – acces la conținut educațional prin dispozitive mobile. Vezi și **„Alfabetizare digitală”**; **„Alfabetizare informațională”**; **„G-learning/ Game-learning (în engleză)”**; **„Învățare asincronă/ Asynchronous Learning (în engleză)”**; **„Învățare electronică/ E-learning (în engleză)”**; **„Învățare multimedia/ Multimedia Learning (în engleză)”**; **„Învățare online”**; **„Învățare sincronă/ Synchronous Learning (în engleză)”**; **„Mijloace audio-vizuale”**; **„Platformă educațională/ Sistem**

de management al instruirii/ Learning Management System (în engleză) (acronim LMS)”.

Învățare inversată/ Flipped Learning (în engleză) – abordare pedagogică inovatoare care inversează modelul tradițional de predare, punând accent pe învățarea activă și aplicarea cunoștințelor în clasă. În acest model, studenții accesează materialele de învățare – sub formă de videoclipuri, lecturi, exerciții interactive sau prezentări digitale – în prealabil, acasă sau online, iar timpul petrecut în clasă este dedicat discuțiilor, aplicațiilor practice, colaborării și clarificării conceptelor. Această metodă permite personalizarea învățării, oferind profesorului mai mult timp pentru suport individualizat, adaptarea la nivelurile de cunoștințe ale studenților și integrarea unor metode de învățare activă, cum ar fi proiectele de grup, studiile de caz și rezolvarea de probleme. Învățarea inversată îmbunătățește autonomia și responsabilitatea cursanților asupra procesului de învățare, încurajând gândirea critică, colaborarea și aplicarea practică a cunoștințelor. Este utilizată pe scară largă în educația formală, universitară și formarea profesională, fiind susținută de platforme educaționale și tehnologii digitale care facilitează accesul la resurse și interacțiunea dintre profesori și studenți. Vezi și „**Gândire critică**”; **Învățare electronică/ E-learning** (în engleză)”; „**Învățare multimedia/ Multimedia Learning** (în engleză)”; „**Învățare online**”; „**Învățare sincronă/ Synchronous Learning** (în engleză)”; „**Platformă educațională/ Sistem de management al instruirii/ Learning Management System** (în engleză) (acronim LMS)”.

Învățare multimedia/ Multimedia Learning (în engleză) – tip de învățare care integrează resurse multimedia în procesul de studiere a conținuturilor educaționale, facilitând asimilarea cunoștințelor prin utilizarea simultană a mai multor canale senzoriale. Aceasta poate avea loc online – prin activități digitale desfășurate cu sau fără interacțiunea directă dintre educator și educabil – sau offline, unde studenții își gestionează autonom timpul și locul de învățare, în funcție de propriile disponibilități și de contextul educațional. Învățarea multimedia valorifică diverse tipuri de conținuturi, inclusiv: texte – documente digitale, manuale interactive, suporturi de curs; elemente audio – podcasturi, înregistrări vocale, explicații narate; materiale video – lecții filmate, animații explicative, simulări vizuale; imagini și grafică – diagrame, ilustrații, infografice, fotografii; clipuri și filme educaționale – demonstrații experimentale, studii de caz interactive. Prin îmbinarea acestor resurse, învățarea multimedia susține stabilirea

obiectivelor educaționale, documentarea complexă, reflecția individuală și colectivă, conexarea și interrelaționarea cunoștințelor, facilitând construirea noilor concepte și aprofundarea înțelegerii. Această metodă este utilizată pe scară largă în educația formală, formarea profesională și autoînvățare, oferind o experiență educațională interactivă, adaptată stilurilor și ritmurilor individuale de învățare. Vezi și **„Învățare asincronă/ Asynchronous Learning (în engleză)”**; **„Învățare electronică/ E-learning (în engleză)”**; **„Învățare online”**; **„Învățare sincronă/ Synchronous Learning (în engleză)”**; **„Platformă educațională/ Sistem de management al instruirii/ Learning Management System (în engleză) (acronim LMS)”**; **„Platformă de streaming”**.

Învățare online – tip de învățare la distanță, desfășurat într-un mediu digital, în care educatorul și educabilul nu se află în același loc fizic în momentul procesului educațional. Aceasta presupune livrarea conținuturilor educaționale prin Internet, emisiuni radio sau televiziune, utilizând platforme educaționale, sisteme de management al învățării (LMS), videoconferințe, forumuri, e-mail, chat și alte mijloace digitale de comunicare. Învățarea online permite flexibilitate și accesibilitate, oferind cursanților posibilitatea de a învăța în propriul ritm, din orice locație și la orice oră. Aceasta poate fi sincronă, în cazul în care învățarea are loc în timp real (prin cursuri live, webinare sau videoconferințe), sau asincronă, când materialele sunt accesate independent, fără interacțiune simultană cu profesorul (prin cursuri înregistrate, module interactive sau e-learning). Acest tip de învățare este utilizat atât în educația formală, cât și în formarea profesională, autoeducație și dezvoltare continuă, permițând utilizarea tehnologiilor avansate pentru creșterea interactivității, personalizării și eficienței procesului educațional. Vezi și **„Alfabetizare digitală”**; **„Alfabetizare informațională”**; **„G-learning/ Game-learning (în engleză)”**; **„Învățare electronică/ E-learning (în engleză)”**; **„Învățare multimedia/ Multimedia Learning (în engleză)”**; **„Învățare sincronă/ Synchronous Learning (în engleză)”**; **„Platformă educațională/ Sistem de management al instruirii/ Learning Management System (în engleză) (acronim LMS)”**.

Învățare profundă/ Deep Learning (în engleză) (acronim DL) – ramură avansată a învățării automate (Machine Learning), bazată pe rețele neuronale artificiale cu mai multe straturi (rețele neuronale profunde – Deep Neural Networks), care permite calculatoarelor să analizeze date complexe, să identifice tipare și să ia decizii într-un mod asemănător creierului uman.

Această tehnologie utilizează straturi succesive de neuroni artificiali, fiecare învățând caracteristici din ce în ce mai abstracte ale datelor introduse, ceea ce îi permite să recunoască imagini, proceseze limbaj natural, genereze conținut și optimizeze procesele decizionale. Algoritmii de învățare profundă sunt antrenați pe seturi mari de date prin tehnici precum învățarea supravegheată, nesupravegheată și prin întărire, utilizând puterea unităților de procesare grafică (GPU) și a unităților de procesare tensorială (TPU) pentru calcul intensiv. Învățarea profundă este utilizată într-o gamă largă de aplicații, inclusiv recunoașterea imaginilor și a vorbirii, procesarea limbajului natural (NLP), conducerea autonomă, medicina computațională, analiza datelor financiare și sistemele de recomandare. Datorită capacității sale de a învăța și de a se adapta la noi tipare, învățarea profundă joacă un rol hotărâtor în evoluția inteligenței artificiale și dezvoltarea tehnologiilor autonome și predictive. Vezi și **„Chatbot”**; **„Ingineria solicitărilor/ Prompt Engineering (în engleză)”**; **„Inteligență artificială (acronim IA)/ Artificial Intelligence (în engleză) (acronim AI)”**; **Învățare automată/ Machine Learning (acronim ML)”**; **„Procesarea limbajului natural/ Natural Language Processing (acronim NLP)”**.

Învățare sincronă/ Synchronous Learning (în engleză) – tip de învățare în care instructorii și studenții se reunesc în același timp, fie într-un spațiu fizic, fie într-un mediu virtual, și interacționează în timp real. Aceasta include sesiuni de predare live, webinare, videoconferințe, discuții interactive, ateliere virtuale și alte activități care necesită prezența simultană a participanților. Un avantaj major al învățării sincrone este interacțiunea directă, care permite feedback imediat, clarificări rapide și schimb de idei în timp real, sporind implicarea și colaborarea între participanți. Totuși, acest model necesită o programare fixă și poate fi mai puțin flexibil decât învățarea asincronă, deoarece depinde de disponibilitatea simultană a tuturor celor implicați. Învățarea sincronă este utilizată în educația formală, formarea profesională și instruirea la distanță, fiind preferată în situațiile care necesită implicare activă, interacțiune directă și dinamism în procesul de învățare. Vezi și **„G-learning/ Game-learning (în engleză)”**; **„Învățare asincronă/ Asynchronous Learning (în engleză)”**; **„Învățare electronică/ E-learning (în engleză)”**; **„Învățare multimedia/ Multimedia Learning (în engleză)”**; **„Învățământ hibrid”**; **„Platformă educațională/ Sistem de management al instruirii/ Learning Management System (în engleză) (acronim LMS)”**.

Învățare digitală – proces educațional interactiv și constructiv, bazat pe tehnologii digitale și instrumente informatice, care facilitează accesul la cunoștințe într-un mod flexibil, dinamic și personalizat. Aceasta integrează diverse metode și resurse digitale, de la manuale digitale și tablete, până la platforme educaționale avansate, software educațional, realitate virtuală și augmentată. Învățarea digitală le permite cursanților să acceseze rapid un volum mare de informații, să își personalizeze traseul educațional conform nevoilor și ritmului propriu de învățare și să interacționeze activ cu materialele de studiu. Activitățile din acest tip de învățare includ utilizarea manualelor digitale și resurselor multimedia; accesarea platformelor de e-learning și a sistemelor de management al învățării (LMS); participarea la cursuri online și webinare; utilizarea aplicațiilor educaționale interactive și a simulatorilor virtuali; colaborarea și comunicarea prin medii digitale (forumuri, chat-uri, videoconferințe). Învățarea digitală oferă numeroase beneficii, printre care accesibilitatea extinsă, adaptabilitatea la diverse stiluri de învățare și creșterea eficienței procesului educațional, facilitând astfel o experiență de învățare personalizată și interactivă. Acest model educațional este aplicat pe scară largă în educația formală, instruirea profesională și autoeducație, având un rol esențial în modernizarea și digitalizarea metodelor de predare și învățare. Vezi și **„Alfabetizare digitală”**; **„Alfabetizare informațională”**; **„Digitalizare”**; **„Învățare asincronă/ Asynchronous Learning (în engleză)”**; **„Învățare electronică/ E-learning (în engleză)”**; **„Învățământ hibrid”**; **„Învățare multimedia/ Multimedia Learning (în engleză)”**; **„Platformă educațională/ Sistem de management al instruirii/ Learning Management System (în engleză) (acronim LMS)”**; **„Transformare digitală”**.

Învățământ hibrid – model educațional mixt care combină învățarea față în față cu învățarea online, permițând studenților să participe la cursuri atât fizic, în sala de clasă, cât și virtual, de la distanță. În acest sistem, unii studenți sunt prezenți fizic la prelegeri sau seminare, în timp ce alții se conectează prin videoconferințe sau platforme educaționale, interacționând în timp real cu profesorul și colegii. Acest model oferă flexibilitate și accesibilitate, permițând studenților să aleagă modul de participare în funcție de nevoi și disponibilitate. Învățământul hibrid poate include atât activități sincrone, cum ar fi lecțiile transmise live, cât și activități asincrone, prin acces la materiale digitale, înregistrări video și exerciții interactive. Avantajele acestui model includ adaptabilitatea la diferite stiluri de învățare,

creșterea accesului la educație și optimizarea resurselor educaționale, însă implică și provocări precum necesitatea infrastructurii tehnologice adecvate și menținerea echilibrului între studenții prezenți fizic și cei conectați online. Vezi și **„Alfabetizare digitală”**; **„Alfabetizare informațională”**; **„G-learning/ Game-learning (în engleză)”**; **„Învățare asincronă/ Asynchronous Learning (în engleză)”**; **„Învățare electronică/ E-learning (în engleză)”**; **„Învățare multimedia/ Multimedia Learning (în engleză)”**; **„Învățare sincronă/ Synchronous Learning (în engleză)”**; **„Învățământ hibrid”**; **„Platformă educațională/ Sistem de management al instruirii/ Learning Management System (în engleză) (acronim LMS)”**.

J

Japan Search – platforma națională a Japoniei pentru agregarea metadatelor din resurse digitale provenite din diverse domenii, precum cărți și publicații, documente oficiale, științe umaniste și artă. Platforma funcționează ca un motor de căutare centralizat, facilitând accesul la colecțiile digitale ale bibliotecilor, muzeelor, arhivelor și altor instituții culturale japoneze. Japan Search este o resursă valoroasă pentru cercetători, studenți și pasionați de cultură, oferind posibilitatea de a explora patrimoniul digital al Japoniei într-un mod accesibil și bine organizat. Mai multe informații pot fi găsite pe site-ul oficial: <https://jpsearch.go.jp> Vezi și „**Bază de date**”; „**Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”.

Jargon – limbaj specific anumitor categorii sau grupuri sociale, folosit pentru a se distinge de vorbitorii din afara grupului. Se remarcă printr-o abundență de cuvinte și expresii pretențioase, adesea împrumutate din alte limbi, care pot fi greu de înțeles de către persoanele neinițiate. Acest limbaj particular se formează atât din nevoia de identificare cu un grup, cât și din dorința de a transmite idei sau concepte într-o manieră codificată, accesibilă doar celor familiarizați cu respectivul domeniu sau colectiv. Vezi și „**Comunicare eficientă**”; „**Comunicare** (în sens general)”; „**Comunicare verbală**”; „**Limbaj comun**”; „**Limbaj de specialitate**”; „**Limbaj științific**”;

Jewish Heritage Network (acronim JHN) – rețea internațională de instituții de patrimoniu cultural evreiesc, care oferă acces la conținut digitalizat legat de moștenirea evreiască. JHN reunește peste 30 de muzee, biblioteci și centre de cercetare evreiești, majoritatea din Europa, dar și din Israel și SUA. Rețeaua facilitează conservarea, digitalizarea și promovarea

patrimoniului evreiesc, oferind resurse valoroase pentru cercetători, educatori și publicul larg. De asemenea, JHN este operatorul consorțiului Judaica Europeana, o inițiativă finanțată de Comisia Europeană, care sprijină accesul la colecțiile evreiești digitale din întreaga Europă. Mai multe informații sunt disponibile pe site-ul oficial: <https://jhn.ngo> Vezi și **„Bază de date”**; **„Depozit de date/ Data Repository** (în engleză); **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**.

JSTOR – platformă digitală academică ce oferă acces la peste 12 milioane de articole din reviste academice, cărți și surse primare, acoperind 75 de discipline de studiu și cercetare. JSTOR este utilizat pe scară largă de studenți, profesori și cercetători, fiind o resursă importantă pentru documentare în domenii precum științe sociale, umaniste, științe exacte și arte. Platforma oferă atât conținut gratuit, prin inițiative de acces deschis, cât și acces prin abonamente instituționale sau individuale. JSTOR facilitează conservarea și distribuția cunoștințelor academice, fiind una dintre cele mai valoroase baze de date pentru cercetarea științifică. Mai multe informații pot fi găsite pe site-ul oficial: <https://www.jstor.org> Vezi și **„Bază de date”**; **„Depozit de date/ Data Repository** (în engleză); **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**.

Joint venture – contract ferm între două sau mai multe persoane juridice, fără însă a da naștere unei noi persoane juridice, poate fi forma ideală prin care agenții economici din aceeași țară sau din țări diferite participă cu anumite bunuri ori servicii din patrimoniul propriu în vederea exercitării în comun a unor activități comerciale, aducătoare de profit. Vezi și **„Coediția”**.

Joomla – sistem de management al conținutului (CMS – Content Management System), gratuit și open-source, care permite crearea și administrarea site-urilor și aplicațiilor web într-un mod simplu și eficient, fără a necesita cunoștințe avansate de programare. Lansat în 2005, Joomla este utilizat pentru construirea și administrarea site-urilor web complexe, precum portaluri de știri, pagini instituționale, magazine online și comunități virtuale. Sistemul pune la dispoziția utilizatorilor o interfață intuitivă și flexibilă, oferind numeroase funcționalități integrate și extensibile prin intermediul componentelor suplimentare (module, pluginuri și teme grafice personalizate). Joomla se bazează pe tehnologii open-source și utilizează limbajul de programare PHP și bazele de date

MySQL sau PostgreSQL, fiind susținut și actualizat permanent de o comunitate internațională activă de dezvoltatori și utilizatori. Printre avantajele majore ale platformei Joomla se numără gestionarea eficientă a utilizatorilor și a permisiunilor, flexibilitatea în structurarea și organizarea conținutului, suportul multilingv avansat și accesul la mii de extensii care îi sporesc funcționalitatea. Joomla este disponibil gratuit și este utilizat la scară largă la nivel global, inclusiv în limba română. Vezi și **„Platformă informatică”**; **„Sistem de management al conținutului/ Content Management System** (în engleză) (acronim CMS)“.

Jurnal (în sens general, ca document de uz personal) – produs intelectual realizat de o persoană, destinat exprimării și transmiterii în scris (pe suport de hârtie sau electronic) a unor idei, activități, experiențe, evenimente și procese relevante pentru viața sa. De obicei, consemnarea acestor aspecte se face zilnic sau periodic, iar activitatea de ținere a unui jurnal este strâns legată de dezvoltarea capacităților de introspecție, reflecție și comunicare intrapersonală. Jurnalele pot avea diverse scopuri, inclusiv documentare, terapeutice, creative sau educaționale, contribuind la autoanaliză și la înregistrarea experiențelor de viață. Vezi și **„Blogging** (în engleză)”; **„Jurnal online/ Blog** (în engleză)“.

Jurisprudența (1) – ansamblul hotărârilor judecătorești relevante pentru interpretarea legii.

Jurisprudența (2) – soluție dată cu prilejul dezlegării unei cauze de către tribunale sau alte organe de jurisdicție, prin interpretarea unei norme prevăzute de lege sau de alt act normativ ori, în lipsă, prin determinarea normei juridice aplicabile cazului, cu ajutorul principiilor legislației.

Justificare – argumentare logică sau motivare a unei decizii sau afirmații.

Jurnal online/ Blog (în engleză) – site web sau o platformă online unde o persoană sau un grup de autori publică articole (postări) periodice, organizate în ordine cronologică inversă, astfel încât cele mai recente apar primele. Termenul provine din engleză, de la „weblog”, care înseamnă „jurnal pe Internet”, indicând inițial o formă de jurnal personal digital. Blogurile sunt utilizate în diverse domenii, precum educație, jurnalism, marketing, tehnologie, sănătate, afaceri, având scopuri variate, de la informare și prezentarea unor opinii, la promovare și interacțiune cu comunități online. Acestea pot conține text, imagini, videoclipuri, fișiere

audio și linkuri externe, fiind un instrument versatil pentru crearea și distribuirea de conținut. Majoritatea blogurilor permit comentarii și discuții, favorizând interacțiunea dintre autori și cititori. Platformele populare pentru blogging includ WordPress, Blogger, Medium, Wix și Tumblr, iar în mediul educațional, blogurile sunt utilizate pentru comunicare, diseminare de cunoștințe, colaborare și reflecție asupra învățării. Vezi și **„Blogging”**; **„Jurnal** (în sens general, ca document de uz personal)”; **„Mediu informațional”**; **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**.

Jurnalism – colectarea, pregătirea și difuzarea de știri, comentarii și materiale de fond, prin intermediul diferitelor canale mass-media: presa scrisă, presa electronică (ziare, reviste, cărți, bloguri, webcasturi, podcasturi, rețele și site-uri de socializare, e-mail), precum și radio, film și televiziune. Scopul jurnalismului este de a informa, de a analiza și de a interpreta evenimentele și subiectele de interes public. Vezi și **„Flux informatic”**; **„Flux de informații”**; **„Flux mediatic”**; **„Interviu jurnalistic”**; **„Libertate de exprimare”**; **„Libertatea presei”**; **„Mass-media”**; **„Mediu informațional”**; **„Platformă de socializare”**; **„Rețea de comunicare”**; **„Rețea socială digitală”**; **„Sursă anonimă”**; **„Ziar”**.

L

Laborator virtual – platformă digitală sau o aplicație online care permite utilizatorilor să efectueze experimente, lucrări practice, proiecte de cercetare și simulări interactive, replicând condițiile unui laborator fizic într-un mediu sigur și controlat. Utilizând resurse digitale și tehnologii precum realitatea virtuală (VR), realitatea augmentată (AR) și simulările 3D, laboratoarele virtuale oferă posibilitatea explorării, observării, analizării, verificării și măsurării fenomenelor fără riscuri sau constrângeri fizice. Avantajele majore ale unui laborator virtual includ accesibilitatea, repetabilitatea experimentelor, interactivitatea și eliminarea riscurilor asociate lucrului cu substanțe periculoase sau echipamente complexe, fiind utilizat în domenii precum științe exacte (fizică, chimie, biologie), inginerie, medicină, informatică și educație pentru a facilita învățarea practică și aprofundarea cunoștințelor. Vezi și „**Hologramă**”; „**Machetă didactică**”; „**Machetă virtuală**”; „**Realitate augmentată** (acronim RA)/ **Augmented Reality** (în engleză) (acronim AR)”; „**Realitate extinsă** (acronim RE)/ **Extended Reality** (acronim XR)”; „**Realitate virtuală** (acronim RV)/ **Virtual Reality** (acronim VR)”.

Lărgime de bandă/ Bandwidth (în engleză) – cantitatea maximă de date care poate fi transmisă printr-o conexiune de rețea într-un anumit interval de timp, fiind exprimată de obicei în megabiți pe secundă (Mbps) sau gigabiți pe secundă (Gbps). Lărgimea de bandă determină viteza și capacitatea unei rețele de a gestiona transferul de informații, influențând performanța aplicațiilor online, streaming-ului video, descărcărilor și altor servicii digitale. Vezi și „**Bit**”; „**Byte** (acronim B)”; **Flux de date** (cu referire

la sisteme informatice”); „Flux de informații”; „Flux informațional”; „Platformă de streaming”; „Rețea de comunicare”.

Learning Management System – a se vedea „Platformă educațională/ Sistem de management al instruirii/ Learning Management System (în engleză) (acronim LMS)”.

Lectură (cu semnificația de acțiune) – procesul de a citi un text, care implică parcurgerea vizuală a caracterelor și semnelor scrise, descifrarea sistemului de semne care constituie limba scrisă și decodificarea elementelor transmise prin acest mijloc. Lectura se bazează pe cunoașterea fenomenelor și a semnificației lor într-un cadru convențional, specific limbii scrise. Este o activitate de integrare a informației, care presupune nu doar înțelegerea textului citit, ci și examinarea, interpretarea și aprecierea calității acestuia, favorizând reflecția și acțiuni intelectuale eficiente.

Legătură inversă – principiu fundamental al oricărei acțiuni eficiente, prin asigurarea unui mecanism de feedback operațional care furnizează informații imediate și actualizate despre efectele acțiunii întreprinse. Această legătură permite evaluarea și ajustarea continuă a proceselor, contribuind la optimizarea performanței și adaptabilității sistemelor, fie ele tehnologice, comunicaționale sau decizionale.

Legendă urbană – poveste transmisă informal, adesea percepută ca fiind reală de către cei care o răspândesc, deși conținutul ei este fie complet fals, fie doar parțial adevărat. Circulă în special prin internet, rețele sociale sau relatări orale și are adesea elemente misterioase, înfricoșătoare sau moralizatoare. Deși pare credibilă, relatarea poate fi explicată prin interpretări alternative, exagerări sau distorsionări ale realității. Vezi și „Distorsionarea informațiilor”; „Dezinformare”; „Rețea socială digitală”; „Știre falsă/ Fake news (în engleză)”; „Teorii ale conspirației”

Legislația – ansamblul actelor normative elaborate și adoptate de autoritățile competente ale unui stat sau ale unei comunități supranaționale, având rolul de a reglementa funcționarea societății și a diverselor domenii de activitate. Legislația include acte normative fundamentale (legi constituționale), legi organice, legi ordinare, ordonanțe de urgență, hotărâri de guvern, ordine ministeriale, regulamente și alte reglementări juridice. Rolul legislației este de a asigura un cadru juridic coerent și previzibil, de a stabili drepturile și obligațiile cetățenilor și instituțiilor, precum și de a furniza mecanisme clare pentru aplicarea normelor și sancționarea încălcării

acestora. Prin intermediul legislației se definesc principiile organizării sociale, se protejează drepturile fundamentale și se stabilește structura și funcționarea instituțiilor statului. Vezi și **„Act legislativ”**; **„Act normativ”**; **„Normă”**; **„Reglementare”**; **„Reglementări în domeniul educației naționale și a învățământului național”**.

Lexicon – lucrare de specialitate (tipărită sau electronică), de mare consistență, care conține explicații detaliate ale unor termeni dintr-un domeniu specific, colecții de texte, date și imagini despre operele unor autori sau personalități consacrate. Structura lexiconului este organizată alfabetic, asemănându-se cu un dicționar, însă bogăția de informații îl apropie de o enciclopedie. Forma sa poate fi tipărită sau digitală, servind drept resursă importantă pentru cercetători și specialiști.

Libertate de exprimare – drept fundamental care garantează fiecărui individ posibilitatea de a-și exprima opiniile, ideile și convingerile, fără interferențe sau represalii din partea autorităților sau altor entități. Acest drept este protejat la nivel internațional prin documente precum Declarația Universală a Drepturilor Omului (Articolul 19) și Convenția Europeană a Drepturilor Omului (Articolul 10), fiind fundamental pentru funcționarea democrației, transparenței și diversității de opinie. Libertatea de exprimare se manifestă prin dreptul la informare, libertatea presei, libertatea artistică, libertatea academică și dreptul de a critica autoritățile sau politicile publice, dar este supusă unor limitări legale, cum ar fi discursul instigator la ură, calomnia, pornografia infantilă, amenințările și incitarea la violență, pentru a proteja ordinea publică, securitatea națională și drepturile altor persoane. În era digitală, libertatea de exprimare a fost amplificată prin Internet, rețele sociale și mass-media online, permițând accesul rapid la informații și dezbateri globale. Cu toate acestea, apar și provocări legate de cenzură, dezinformare, propagandă, algoritmi de moderare a conținutului și controlul guvernamental asupra platformelor digitale. Protejarea libertății de exprimare necesită un echilibru între dreptul la opinie și responsabilitatea de a nu răspândi informații false sau dăunătoare, precum și mecanisme eficiente pentru combaterea manipulării informaționale și protejarea pluralismului de idei. Într-o societate democratică, acest drept este crucial pentru dezvoltarea gândirii critice, participarea civică și progresul social. Vezi și **„Dezinformare”**; **„Instrument de fact-checking”**; **„Grup de susținere/ Grup de apărare a drepturilor/ Advocacy group/ Lobby group (în engleză)”**; **„Libertatea presei”**; **„Manipulare”**; **„Mass-media”**; **„Rețea**

socială digitală”; „Societate civilă”; „Știre falsă/ Fake news (în engleză)”;
„Transparența procesului de comunicare”.

Libertatea presei – dreptul jurnaliștilor de a publica informații și opinii fără cenzură, garantând pluralismul și transparența democratică. Vezi și **„Confidențialitate”; „Libertate de exprimare”; „Jurnalism”.**

Licență de utilizare – acord legal prin care titularul drepturilor de autor permite unei alte persoane sau entități să folosească opera sa în anumite condiții și pentru o anumită perioadă, stabilind limitările și obligațiile părților implicate, aceasta putând fi exclusivă sau neexclusivă, gratuită sau contra cost, în funcție de termenii contractuali. Vezi și **„Autor”; „Brevet de invenție”; „Drept de autor”; „Drepturi conexe dreptului de autor”; „Drepturi morale de autor ”; „Drepturi patrimoniale de autor”; „Licențe Creative Commons (acronim CC)”.**

Licențe Creative Commons (acronim CC) – set de licențe standardizate care permit creatorilor să își partajeze operele cu publicul, stabilind în mod clar condițiile în care acestea pot fi utilizate, distribuite, modificate sau reutilizate, fără a renunța complet la drepturile de autor. Fiecare licență CC combină diferite drepturi și restricții, rezultând șase tipuri principale de licențe: 1) CC BY (Atribuire) – permite utilizarea, modificarea și distribuirea operei, inclusiv în scopuri comerciale, cu condiția menționării autorului original; 2) CC BY-SA (Atribuire – Distribuire în condiții identice) – similară cu CC BY, dar impune ca orice lucrare derivată să fie distribuită sub aceeași licență; 3) CC BY-ND (Atribuire – Fără opere derivate) – permite utilizarea și distribuirea, inclusiv în scopuri comerciale, dar nu permite modificarea operei; 4) CC BY-NC (Atribuire – Fără utilizare comercială) – permite utilizarea, modificarea și distribuirea operei, dar numai în scopuri necomerciale, cu menționarea autorului; 5) CC BY-NC-SA (Atribuire – Fără utilizare comercială – Distribuire în condiții identice) – permite utilizarea și modificarea în scopuri necomerciale, dar lucrările derivate trebuie distribuite sub aceeași licență; 6) CC BY-NC-ND (Atribuire – Fără utilizare comercială – Fără opere derivate) – cea mai restrictivă licență, care permite doar descărcarea și distribuirea operei fără modificări și doar în scopuri necomerciale, cu menționarea autorului. Vezi și **„Autor”; „Copyright”; „Domeniu public (în contextul dreptului de proprietate intelectuală)”;**
„Drept de autor”; „Drepturi conexe dreptului de autor”; „Drepturi morale de autor”; „Drepturi patrimoniale de autor”; „Licență de utilizare”.

Lider de opinie – persoană cu influență semnificativă asupra valorilor, credințelor și opiniilor altora, care funcționează ca intermediar între mass-media și publicul larg. În cadrul teoriei fluxului comunicării în doi pași (two-step flow), liderii de opinie sunt primii care recepționează informația din surse specializate sau media și o interpretează, influențând ulterior comportamentele, preferințele și deciziile celor din jur. Aceștia joacă un rol important în formarea gusturilor, a stilului de viață, a orientărilor culturale sau a atitudinilor sociale, în timp ce majoritatea publicului tinde să imite sau să urmeze direcțiile sugerate de aceștia. Vezi și „**Conștiință individuală**”; „**Drept la opinie**”; „**Drepturile omului**”; „**Flux de informații**”; „**Flux informațional**”; „**Influencer**”; „**Inteligență socială**”; „**Interacțiuni sociale**”; „**Pluralism de idei**”; „**Rețea de comunicare**”; „**Manipulare**”; „**Modelul comunicării în doi pași**”; „**Opinia publică**”; „**Opinie**”; „**Opinie separată**”; „**Rețea socială**”; „**Rețea socială digitală**”.

Limbaaj – sistem de comunicare bazat pe sunete articulate, semne grafice sau alte simboluri, specific oamenilor, prin care aceștia își exprimă gândurile, sentimentele, dorințele și ideile. Acesta reprezintă principala formă de interacțiune socială, fiind fundamental în transmiterea și înțelegerea mesajelor. Limbaajul poate fi oral, scris sau nonverbal, iar structura sa include vocabular, gramatică și reguli de utilizare, variind în funcție de context, cultură și domeniul de aplicare. Vezi și „**Limbaaj**”; „**Limbaaj comun**”; „**Limbaaj scris comun**”; „**Mesaj**”; „**Fluxul comunicațional/ Fluxul comunicării**”; „**Sciere**”.

Limbaaj comun – mod de exprimare simplu, accesibil și nepretențios, utilizat de majoritatea vorbitorilor unei limbi pentru a facilita înțelegerea și comunicarea. Acesta se caracterizează prin folosirea unor cuvinte și structuri lingvistice uzuale, evitând termeni tehnici sau expresii complexe specifice limbajului de specialitate. Vezi și „**Comunicare (în sens general)**”; „**Limbaaj**”; „**Mesaj**”; „**Fluxul comunicațional/ Fluxul comunicării**”; „**Sciere**”.

Limbaaj de specialitate – ansamblul de termeni specifici utilizați pentru a transmite cunoștințe într-un domeniu particular de activitate profesională, formând un sistem lingvistic care se bazează pe o terminologie precisă și alte mijloace lingvistice destinate să asigure non-ambiguitatea comunicării. Limbaajul de specialitate facilitează înțelegerea clară și exactă a conceptelor, procedurilor și normelor specifice fiecărui domeniu, contribuind astfel la eficiența și coerența comunicării între profesioniști. Vezi și „**Limbaaj**”;

„Limbaj științific”; „Mesaj”; „Fluxul comunicațional/ Fluxul comunicării”; „Scriere”; „Scriere științifică”; „Scriere de specialitate”.

Limbaj scris comun – sistem de semne grafice convenționale, utilizat pentru reprezentarea sunetelor și a cuvintelor unei limbi într-o manieră clară și inteligibilă. Prin utilizarea sa, se asigură accesibilitatea mesajelor scrise, eliminând barierele generate de terminologia specializată (Baciu & Baciu, 2003). Astfel, atât limbajul comun, cât și cel scris comun facilitează comunicarea eficientă, contribuind la transmiterea clară a informațiilor între membrii unei comunități lingvistice. Vezi și **„Comunicare (în sens general)”**; **„Limbaj”; „Limbaj comun”; „Scriere”.**

Limbaj științific – stil specializat de comunicare, utilizat în lucrările academice și științifice, caracterizat prin precizie, claritate, concizie și obiectivitate. Acesta implică folosirea unui vocabular specific, adaptat domeniului de cercetare, a termenilor tehnici sau științifici clar definiți, evitând ambiguitățile și interpretările subiective. Limbajul științific se bazează pe formulări riguroase și raționale, incluzând utilizarea unor structuri logice clare, organizarea sistematică a informațiilor, argumentarea coerentă și fundamentată pe dovezi, precum și referirea explicită și transparentă la sursele utilizate. Este utilizat cu precădere în articolele științifice, lucrările academice, monografiile, studiile de specialitate și rapoartele tehnice, având rolul de a facilita schimbul de informații și comunicarea clară între specialiști, cercetători și publicul academic. Limbajul științific respectă standarde riguroase de redactare, evitând exprimarea subiectivă, ambiguitățile și limbajul colocvial sau informal, pentru a asigura transmiterea exactă, coerentă și validă a informației. **„Limbaj”; „Limbaj de specialitate”; „Mesaj”; „Fluxul comunicațional/ Fluxul comunicării”; „Scriere”; „Scriere științifică”; „Scriere de specialitate”.**

Limbajul corpului – ansamblu de gesturi, posturi, expresii faciale și mișcări corporale prin care se exprimă intenții, stări emoționale sau mesaje, voluntar sau involuntar. Elementele limbajului corpului pot fi intenționate (folosite conștient pentru comunicare) sau neintenționate (manifestări instinctive care trădează o stare afectivă). Vezi și **„Comunicare interpersonală”; „Comunicare paraverbală”; Comunicare nonverbală”.**

Lista referințelor bibliografice/ References (în engleză) – listă sistematică a surselor de documentare citite și utilizate într-o lucrare științifică, incluzând exclusiv acele publicații, materiale sau documente din

care au fost citate direct ori parafrazate informații. Într-un demers academic riguros, fiecare sursă menționată în text trebuie să fie prezentă în lista de referințe, iar fiecare element din listă trebuie să fie regăsit corespunzător în conținutul lucrării. Această listă are un rol esențial în garantarea transparenței, rigorii și eticii în cercetare, facilitând verificarea, aprofundarea și validarea informațiilor utilizate. Totodată, ea reflectă fundamentul științific al unei lucrări, permițând cititorilor și cercetătorilor să identifice rapid materialele consultate și să evalueze calitatea surselor care stau la baza studiului. Referințele sunt redactate conform unor convenții internaționale de citare (precum APA, MLA, Chicago, Harvard), fiecare dintre acestea stabilind reguli stricte pentru organizarea, formatul și stilul referințelor. Respectarea acestor standarde asigură coerența, claritatea și profesionalismul unui demers academic, contribuind la integritatea și recunoașterea științifică a lucrării. Vezi și **„Bibliografia”**; **„Bibliografia adnotată”**; **„Bibliografia sistematică”**; **„Bibliografia nesistematizată”**; **„Lucrare științifică”**; **„Referențiere”**; **„Stil de citare”**.

Listă (în sens general) – foaie, fișă scrisă sau document digital care conține o înșiruire de elemente de informare (nume de persoane, obiecte, date, acțiuni, evenimente, teme, termene, prețuri etc.), organizate într-o succesiune liniară, ce permite parcurgerea și utilizarea acestora într-o ordine determinată. Elementele unei liste pot fi indexate prin numere, litere sau simboluri, facilitând identificarea poziției fiecărui element și, în unele cazuri, asigurând ierarhizarea acestora pe baza unor criterii specifice.

Listă structurată – colecție de elemente organizate prin clasificare și seriare pe baza caracteristicilor comune, în care informația este împărțită în clase distincte, iar reprezentarea grafică evidențiază aceste categorii și relația dintre ele, facilitând astfel o analiză clară și ierarhizată a datelor.

Livrabil – rezultat concret al unui proiect sau proces de lucru, care trebuie furnizat într-o anumită formă, calitate și termen limită, conform cerințelor stabilite. Acesta poate fi un document, raport, produs, serviciu, software, prototip sau orice alt element măsurabil, necesar pentru finalizarea unei etape sau a întregului proiect. Vezi și **„Management de proiect”**; **„Proiect (din punct de vedere instrumental)”**; **„Proiect (în sens general, din perspectivă acțională)”**; **„Proiectare (în sens general)”**.

LMS – a se vedea **„Platformă educațională/ Sistem de management al instruirii/ Learning Management System (în engleză) (acronim LMS)”**.

Localizator uniform de resurse – a se vedea „Uniform Resource Locator (în engleză) (acronim URL)/ Localizator uniform de resurse”.

Logo – element grafic reprezentativ al unei mărci, compus dintr-un simbol, un cuvânt stilizat sau o combinație de elemente vizuale, folosit pentru a exprima vizual identitatea unei organizații, companii sau produs. Logoul este o componentă a mărcii, dar nu este echivalentul acesteia. El nu conferă în mod automat protecție juridică, cu excepția cazului în care este înregistrat ca marcă. Vezi și „Brand”; „Marcă”; „Moștenirea brandului/ Brand heritage (în engleză)”; „Slogan”.

Lucrare (ca produs al activității intelectuale sau fizice) – reprezintă rezultatul unei activități desfășurate de educabili, având forme variate în funcție de domeniul și tipul de activitate implicat. Acestea pot fi lucrări scrise, precum lucrările de control, eseuri, extemporale, planșe, proiecte, referate, studii sau lucrări semestriale, care presupun redactarea de conținut structurat și argumentat. De asemenea, lucrările practice includ desene, modelaje, obiecte confecționate din diferite materiale și prin diverse tehnici, punând accent pe aplicabilitatea cunoștințelor în domenii creative sau tehnice. Pe de altă parte, lucrările teoretice sunt realizate fără implicații practice imediate, având scopul de a sistematiza, analiza și interpreta concepte sau teorii dintr-un anumit domeniu. Indiferent de tip, o lucrare reflectă nivelul de înțelegere, creativitatea, gândirea critică și competențele dezvoltate de educabili în procesul de învățare. Vezi și „Limbaaj științific”; „Lucrare de absolvire”; „Lucrare de disertație”; „Lucrare de licență”; „Stil de citare”; „Scriere științifică”; „Scriere de specialitate”; „Teza de doctorat”.

Lucrare de absolvire – Lucrare academică elaborată de studenți sau cursanți la finalizarea unui ciclu de studii, care atestă capacitatea acestora de a aplica cunoștințele și competențele dobândite într-o cercetare teoretică sau practică. Aceasta poate fi o lucrare de licență, pentru absolvenții de studii de nivel licență, sau o lucrare de disertație, pentru absolvenții de studii masterale. Lucrarea de absolvire are rolul de a demonstra abilitățile analitice, sintetice și critice ale autorului în domeniul său de specializare. Vezi și „Limbaaj științific”; „Lucrare de disertație”; „Lucrare de licență”; „Lucrare științifică”; „Scriere de specialitate”; „Scriere științifică”.

Lucrare de conferință/ Proceeding Paper (în engleză) – versiune extinsă a lucrării prezentate în cadrul unei conferințe, care include dovezi

noi, concluzii sau detalii suplimentare față de prezentarea inițială. Lucrările publicate în volumele conferințelor pot conține rezultate preliminare, descrieri de metode, noi tehnici sau descoperiri semnificative, oferind cititorilor o imagine de ansamblu asupra progreselor recente dintr-un anumit domeniu. Structura acestora este similară unui articol de cercetare standard, incluzând secțiuni precum Introducere, Metodologie, Rezultate, Concluzii etc. Vezi și „**Limbaaj științific**”; „**Lucrare științifică**”; „**Scriere științifică**”; „**Scriere de specialitate**”.

Lucrare de disertație – lucrare academică elaborată la finalizarea studiilor masterale, reprezentând o componentă esențială a procesului de evaluare a pregătirii studenților masteranzi, având rolul de a demonstra capacitatea acestora de a desfășura un demers intelectual matur, combinând analiza teoretică riguroasă cu cercetări aplicative relevante pentru domeniul de specialitate ales. Această lucrare implică respectarea normelor științifice generale și a reglementărilor specifice instituției de învățământ superior, fiind elaborată sub îndrumarea unui profesor coordonator, cu care studentul trebuie să colaboreze constant pentru a asigura eficiența demersului investigativ. Teza de disertație testează abilitățile studentului de a efectua cercetări științifice originale, de a analiza critic literatura de specialitate, de a gestiona informațiile într-un mod structurat și de a elabora un text academic coerent, conform standardelor de concepere și tehnoredactare în vigoare. Titlul lucrării este formulat inițial în colaborare cu profesorul coordonator, astfel încât să reflecte în mod clar tema cercetării, abordarea teoretică și metodologică, rezultatele anticipate sau impactul potențial al studiului, acesta putând fi ajustat pe parcursul redactării, în funcție de direcțiile în care evoluează investigația științifică. Aceasta are, în mod obișnuit, o dimensiune cuprinsă între 40 și 60 de pagini, însă aceasta poate fi depășită dacă amploarea temei o impune, iar structura sa generală este organizată în trei părți principale – introducerea, corpul lucrării și concluziile, cărora li se adaugă referințele bibliografice și, dacă este cazul, anexele. Introducerea cuprinde motivația alegerii temei, justificarea relevanței acesteia în contextul cercetării științifice actuale, gradul de noutate și originalitate al subiectului abordat, obiectivele generale ale cercetării, metodologia utilizată, o prezentare sintetică a capitolelor și limitele studiului, alături de formularea întrebărilor și ipotezelor de cercetare. Corpul lucrării, care constituie 80-90% din totalul paginilor, este împărțit în 3-6 capitole, fiecare dintre acestea putând include o introducere succintă și o secțiune de concluzii specifice, iar

capitolele sunt structurate astfel încât să acopere cele două dimensiuni fundamentale ale lucrării – cercetarea teoretică și cercetarea practic-aplicativă. Partea teoretică este alcătuită dintr-o analiză detaliată a literaturii de specialitate, fiind necesară parcurgerea și compararea textelor publicate anterior în domeniul cercetat, identificarea teoriilor sau curentelor de gândire relevante și evidențierea lacunelor existente în cunoaștere, aceasta fundamentând cadrul conceptual al cercetării și justificând necesitatea studiului întreprins de student. Partea aplicativă conține designul cercetării, metodologia utilizată (inclusiv metodele și instrumentele de colectare a datelor), prezentarea și analiza rezultatelor obținute, subliniind contribuția originală a studentului și impactul investigației asupra domeniului de studiu. În cadrul acestei secțiuni, sunt prezentate și interpretate rezultatele experimentelor, studiilor de caz, analizelor statistice sau altor tipuri de investigații empirice, utilizând tabele, grafice și figuri pentru clarificarea concluziilor. Concluziile sintetizează cele mai importante rezultate ale cercetării, interpretându-le în raport cu obiectivele inițiale, întrebările și ipotezele formulate, analizând semnificația acestora și oferind sugestii pentru viitoare direcții de investigație în domeniu. Referințele bibliografice trebuie să conțină toate sursele citate în text, fiind redactate conform standardelor academice aplicabile domeniului (în științele educației, de exemplu, se utilizează sistemul APA 7). Dacă este cazul, lucrarea include și anexe, care conțin materiale suport pentru documentare și cercetare, cum ar fi chestionare, interviuri, seturi de date sau grafice suplimentare, acestea fiind organizate și numerotate separat, fără a fi incluse în cuprinsul lucrării. Realizarea unei lucrări de disertație necesită un proces complex de analiză, documentare și redactare, fiind esențial ca studentul să demonstreze capacitatea de a selecta și interpreta critic surse relevante, de a formula și testa ipoteze într-un mod logic și argumentativ, de a gestiona date empirice într-o manieră științifică și de a redacta concluzii coerente, care să evidențieze contribuția originală adusă domeniului de cercetare. Designul cercetării este un aspect central al disertației, acesta presupunând o planificare detaliată a etapelor investigației, alegerea strategiilor metodologice adecvate, stabilirea variabilelor și elaborarea instrumentelor de colectare a datelor, astfel încât studiul să fie valid, replicabil și relevant pentru comunitatea științifică. Vezi și **„Limbaaj științific”**; **„Lucrare de absolvire”**; **„Lucrare de licență”**; **„Lucrare științifică”**; **„Scriere științifică”**; **„Stil de citare”**.

Lucrare de licență – lucrare academică elaborată la finalizarea studiilor universitare de licență, având ca scop dezvoltarea unei teme de cercetare propuse sau alese de student, sub îndrumarea unui profesor coordonator, printr-un demers investigativ de ordin științific, care implică metodologia specifică cercetării (argumentarea alegerii temei, analiza literaturii de specialitate, consultarea și examinarea surselor bibliografice naționale și internaționale, formularea unor întrebări de cercetare, testarea ipotezelor prin metode științifice și formularea de concluzii relevante). Această lucrare, desfășurată pe parcursul a aproximativ 40-60 de pagini, are o structură standardizată care include introducerea, corpul lucrării și concluziile, fiecare secțiune având un rol esențial în fundamentarea teoretică și aplicativă a cercetării. Titlul lucrării este stabilit inițial în formulă concisă, clară și operațională, însă poate suferi modificări pe parcurs, în funcție de noile perspective obținute din procesul investigativ. Introducerea oferă un cadru general al cercetării, incluzând motivația alegerii temei, formularea întrebărilor și ipotezelor, metodologia utilizată și o prezentare succintă a conținutului capitolelor. Corpul lucrării, cea mai extinsă secțiune, este organizat în capitole și subcapitole, incluzând atât componenta teoretică (care oferă o analiză critică a literaturii de specialitate, sintetizând principalele teorii și modele explicative relevante, identificând lacune în cunoaștere și justificând ipotezele formulate), cât și componenta aplicativă (care prezintă designul cercetării, metodele de colectare a datelor, analiza acestora și interpretarea rezultatelor obținute). Concluziile oferă o perspectivă critică asupra rezultatelor, evaluând măsura în care ipotezele inițiale au fost validate, evidențiind limitele studiului și propunând direcții viitoare de cercetare. Conceperea lucrării presupune utilizarea unui limbaj științific riguros, fundamentat pe analiza și sintetizarea surselor bibliografice, selectate din baze de date științifice și reviste de specialitate, iar evaluarea acestora trebuie realizată cu un spirit critic și creativ, prin identificarea punctelor tari și slabe ale diferitelor abordări existente. În etapa de redactare, cadrul teoretic trebuie să constituie aproximativ două treimi din totalul lucrării și să fie organizat pe un criteriu explicit (cronologic, tematic sau metodologic), astfel încât să ofere un fundament solid pentru partea aplicativă, care presupune derularea efectivă a cercetării conform unui design investigativ clar definit, incluzând formularea ipotezelor operaționalizabile, alegerea instrumentelor de cercetare adecvate, colectarea și analiza datelor prin metode cantitative și/sau calitative, utilizarea tabelelor, graficelor și figurilor pentru prezentarea rezultatelor și

interpretarea acestora în raport cu ipotezele inițiale. Concluziile extrase din analiza datelor trebuie să ofere o sinteză clară a răspunsurilor la întrebările de cercetare, validarea sau infirmarea ipotezelor și evidențierea contribuției științifice a studiului realizat, alături de recomandări pentru direcții viitoare de investigație. Elaborarea lucrării de licență presupune un proces continuu de analiză, reformulare și revizuire, sub coordonarea unui profesor îndrumător, iar documentarea trebuie realizată atât din surse tipărite, cât și din surse electronice, utilizând baze de date academice și reviste științifice recunoscute. Designul cercetării joacă un rol esențial, acesta reprezentând anticiparea și planificarea întregului proces investigativ, incluzând alegerea metodei de cercetare, selecția eșantionului, stabilirea variabilelor și metodele de prelucrare a datelor, astfel încât să se asigure o abordare logică, coerentă și validabilă. Vezi și **„Limbaș științific”**; **„Lucrare de absolvire”**; **„Lucrare de disertație”**; **„Lucrare științifică”**; **„Scriere științifică”**; **„Stil de citare”**.

Lucrare în mai multe volume – reprezintă lucrarea care, datorită extinderii sale mari, se publică sub forma mai multor cărți, cunoscute sub denumirea de volume ale cărții. Vezi și **„Carte”**; **Monografie** (în sens general)“.

Lucrare științifică – document scris, elaborat pe baza unor cercetări riguroase și metode științifice clare, care prezintă rezultate originale, ipoteze, teorii sau analize dintr-un anumit domeniu de cunoaștere. Aceasta poate lua forma unui articol științific, al unei monografii, lucrări de licență, disertație sau teză de doctorat, având scopul principal de a contribui la dezvoltarea cunoașterii prin formularea unor ipoteze noi, prezentarea unor rezultate originale și verificabile, analiza critică a literaturii existente și argumentarea clară și obiectivă a concluziilor. Lucrarea științifică respectă un standard metodologic precis, incluzând componente esențiale precum introducerea (contextul și problema de cercetare), metodologia aplicată, rezultatele obținute, discuția rezultatelor în raport cu literatura de specialitate, precum și concluzii fundamentate și verificabile. Ea este elaborată folosind limbajul și scrierea științifică, utilizând surse bibliografice relevante și verificate, contribuind astfel la progresul și aprofundarea cunoștințelor într-un domeniu specific. Vezi și **„Articol științific”**; **„Limbaș de specialitate”**; **„Limbaș științific”**; **„Lucrare de conferință/ Proceeding Paper** (în engleză)“; **„Scriere științifică”**.

Lucrarea metodico-științifică pentru obținerea gradului didactic I – lucrare academică ce atestă competențele didactice și științifice ale unui cadru didactic, printr-o microcercetare aplicată la nivelul activității didactice sub îndrumarea unui conducător științific nominalizat de instituția cu competențe în domeniu, și susținerea acesteia în fața unei comisii din care face parte și un reprezentant al Corpului de mentorat și licențiere în cariera didactică, conform metodologiei aprobate prin ordin al ministrului educației. Dimensiunea legislativă a lucrării metodico-științifice este stabilită prin Legea învățământului preuniversitar nr. 198/ 2023, care reglementează etapele obținerii gradului didactic I, incluzând analiza portofoliului profesional, realizarea inspecțiilor școlare și elaborarea lucrării sub îndrumarea unui conducător științific desemnat de o instituție cu competențe în domeniu, susținerea finală având loc în fața unei comisii de evaluare. Vezi și „**Limba de specialitate**”; „**Limba științifică**”; „**Scrierea științifică**”; „**Stil de citare**”; „**Stilul de citare APA**”.

Lume complet conectată – concept care descrie o societate în care majoritatea oamenilor și organizațiilor sunt interconectați prin intermediul internetului și al rețelelor digitale. Acest model permite acces rapid la informații, comunicare globală instantanee și colaborare transnațională, dar ridică și provocări legate de securitate, confidențialitate și dependență digitală. Vezi și „**Dependență digitală**”; „**Internetul lucrurilor/ Internet of Things** (în engleză) (acronim IoT)”; „**Internetul tuturor lucrurilor/ Internet of Everything** (în engleză) (acronim IoE)”; „**Rețea de comunicare**”; **Teoria dependenței (media și comunicare)**”; „**Securitate cibernetică**”.

Lurking (în engleză) – comportament specific în mediile online, care constă în citirea sau urmărirea conversațiilor, postărilor sau discuțiilor din grupuri, forumuri sau chat-uri fără a participa activ prin comentarii sau mesaje. Lurkingul nu implică o intenție negativă; utilizatorii pot adopta acest comportament pentru a se familiariza cu normele comunității, pentru informare sau din preferință pentru pasivitate. Termenul este frecvent asociat cu rețelele sociale și comunitățile virtuale. Vezi și „**Cameră de chat/ Chatroom** (în engleză)”; „**Platformă de socializare**”; „**Rețea de comunicare**”; „**Rețea socială digitală**”.

M

Machetă didactică – resursă educațională intuitivă, utilizată ca mijloc de învățământ, care reproduce la scară redusă un obiect, fenomen sau proces, având rolul de a facilita procesul de învățare printr-o reprezentare vizuală și tactilă a realității. Vezi și „**Hologramă**”; „**Laborator virtual**”; „**Machetă virtuală**”.

Machetă virtuală – resursă digitală ce reproduce la scară redusă un obiect, fenomen sau sistem sub formă de model 3D, hologramă sau reprezentare pentru realitatea virtuală, fiind utilizată pentru analiză, proiectare, simulare și învățare. Vezi și „**Hologramă**”; „**Laborator virtual**”; „**Machetă didactică**”.

Machine Learning (în engleză) – a se vedea „**Învățare automată/ Machine Learning** (acronim ML)”.

Marcă – semn distinctiv (nume, simbol, slogan, formă, culoare etc.) care identifică și diferențiază produsele sau serviciile unei persoane fizice sau juridice față de cele ale altor entități. Marca poate fi înregistrată legal și protejată ca drept de proprietate intelectuală, conferind titularului exclusivitatea folosirii sale în activități comerciale. Marca poate include elemente vizuale (precum un logo), dar nu se reduce la acestea. Vezi și „**Brand**”; „**Logo**” „**Moștenirea brandului/ Brand heritage** (în engleză)”; „**Slogan**”.

Marginalizare socială (în mass-media) – proces prin care anumite grupuri sociale, în special cele minoritare sau vulnerabile, sunt împinse simbolic sau practic la periferia reprezentării în mass-media. Acest fenomen se manifestă prin vizibilitate redusă, stereotipizare, omisiune sau tratare

superficială în conținutul mediatic, ceea ce contribuie la menținerea inegalităților și la lipsa de voce publică pentru aceste grupuri. Vezi și „**Ancheta socială**”; „**Stereotipuri**”; „**Tipare de gândire**”.

Marketing digital – ansamblu de strategii, tactici și instrumente utilizate pentru promovarea produselor, serviciilor sau brandurilor prin intermediul canalelor și platformelor digitale. Acesta include activități precum publicitatea online, optimizarea pentru motoare de căutare, marketingul prin e-mail, social media marketing, content marketing și publicitate virală. Marketingul digital permite segmentarea precisă a publicului, interacțiunea directă cu consumatorii și monitorizarea în timp real a rezultatelor. Vezi și „**Analiza datelor mari/ Big Data Analytics** (în engleză)”; „**Influencer**”; „**Influencer marketing**”; „**Optimizare pentru motoarele de căutare/ Search Engine Optimization** (abreviat SEO) (în engleză)”; „**Publicitate virală**”.

Marketing nostalgic/ Nostalgia marketing (în engleză) – strategie de marketing care valorifică sentimentele de nostalgie pentru a promova produse sau servicii. Aceasta se bazează pe reactivarea unor amintiri plăcute și a conexiunilor emoționale ale consumatorilor cu trecutul, în scopul de a crea asocieri pozitive cu un brand sau produs. Marketingul nostalgic recurge frecvent la elemente vizuale, muzicale, narative sau simbolice din perioade trecute, stimulând familiaritatea, încrederea și loialitatea față de marcă. Vezi și „**Tehnica nostalgiei** (în publicitate)”. Vezi și „**Tehnica nostalgiei** (în publicitate)/ **Nostalgia technique advertising** (în engleză)”; „**Marketing digital**”.

Media la cerere/ Media on demand (în engleză) – sistem de accesare a conținutului media (audio, video, text etc.) în funcție de preferințele și momentul ales de utilizator, în opoziție cu programarea fixă a transmisiunilor tradiționale. Utilizatorii pot viziona sau asculta conținutul oricând, pe diverse dispozitive, prin intermediul platformelor digitale. Vezi și „**Bibliotecă digitală/ E-bibliotecă**”; „**Platformă digitală**”; „**Podcasting**”; „**Streaming**”.

Meme – element de cultură (idee, comportament, modă, expresie verbală, melodie etc.) care se transmite de la o persoană la alta în cadrul unei societăți, prin imitare, într-un mod asemănător cu transmiterea genelor în biologie. Conceptul a fost introdus de Richard Dawkins (1976) pentru a descrie modul în care anumite forme culturale se răspândesc și se

perpetuează fără conștientizarea sau intenția indivizilor care le preiau. În mediul digital contemporan, termenul meme desemnează adesea un mesaj vizual (imagine, text, video) cu conținut adesea umoristic, ironic sau critic, care circulă rapid pe internet și este reprodus sau adaptat de utilizatori în contexte variate. Vezi și **„Marketing digital”**; **„Publicitate virală”**; **„Viralizare”**.

Metadata – informații descriptive asociate unui fișier digital, unei pagini web sau unui document, care oferă detalii despre conținutul, structura și contextul acestuia. În cazul paginilor web, metadatale pot include titlul, numele autorului, data publicării, cuvintele-cheie, descrierea și alte elemente utile pentru organizarea, indexarea și regăsirea conținutului prin intermediul motoarelor de căutare. Metadatale nu sunt întotdeauna vizibile pentru utilizator, dar sunt necesare pentru funcționarea eficientă a sistemelor informatice și a comunicării digitale. Vezi și **„Alfanumeric”**; **„Digital Object Identifier (acronim DOI)/ Identificator de obiecte digitale”**; **„Optimizare pentru motoarele de căutare/ Search Engine Optimization (abreviat SEO) (în engleză)”**; **„Sistem electronic de arhivare”**.

Metamodernism – curent filosofic și interpretativ emergent, care propune o gândire orientată spre viitor, soluții și reconstrucție, în contextul transformărilor accelerate generate de tehnologiile digitale, inteligența artificială și realitatea extinsă. Situat între modernismul rațional și progresist și postmodernismul sceptic și deconstructiv, metamodernismul formulează o paradigmă reconciliatoare, care valorifică criticile postmoderne, dar reintroduce speranța, imaginația și sensul în procesul de cunoaștere. Această abordare transdisciplinară îl plasează pe om în rolul de agent activ, capabil de gândire proiectivă și de modelare conștientă a viitorului, fiind aplicabilă în educație, cultură, știință și tehnologie.. (Baciu, 2016; 2018) Vezi și **„Competențe pentru viitor”**; **„Educația pentru viitor”**; **„Inteligență artificială (acronim IA)/ Artificial Intelligence (în engleză) (acronim AI)”**; **„Nor de tehnologie/ Nor tehnologic”**; **„Metavers”**; **„Realitate extinsă (acronim RE)/ Extended Reality (acronim XR)”**; **„Transformare digitală”**.

Microsoft Excel – program de calcul tabelar dezvoltat de compania Microsoft, parte a suitei Microsoft Office. Este utilizat pentru organizarea, analizarea și prezentarea datelor sub formă de tabele, permițând efectuarea de calcule automate, utilizarea de formule și funcții matematice, realizarea de grafice și diagrame, precum și gestionarea bazelor de date simple.

Microsoft Excel este larg folosit în domenii precum contabilitate, finanțe, statistică, educație și managementul proiectelor. Vezi și **„Adobe Acrobat”**; **„Editor de text”**; **„Editare foto”**; **„Editor grafic”**; **„Editor multimedia”**; **„Editor online”**; **„Pachet informatic/ Pachet software”**; **„Program informatic”**.

Microsoft PowerPoint – program de prezentare dezvoltat de compania Microsoft, parte a suitei Microsoft Office. Este utilizat pentru crearea de prezentări vizuale sub formă de diapozitive, combinând texte, imagini, grafice, sunet, animații și tranziții. PowerPoint este folosit frecvent în contexte educaționale, profesionale și corporative pentru susținerea de expuneri, cursuri, ședințe sau conferințe. Vezi și **„Adobe Acrobat”**; **„Editor de text”**; **„Editare foto”**; **„Editor grafic”**; **„Editor multimedia”**; **„Editor online”**; **„Pachet informatic/ Pachet software”**; **„Program de prezentare/ Software de prezentare”**; **„Program informatic”**.

Microsoft Word – program de procesare a textului dezvoltat de compania Microsoft, parte a suitei Microsoft Office. Este utilizat pentru redactarea, editarea, formatarea și salvarea documentelor text, oferind o gamă largă de funcții precum corectarea automată, inserarea de imagini, tabele și grafice, stiluri de formatare, colaborare în timp real și export în diverse formate, inclusiv PDF. Este unul dintre cele mai răspândite programe de procesare a textului la nivel mondial, utilizat în mediul educațional, profesional și administrativ. Vezi și **„Adobe Acrobat”**; **„Editor de text”**; **„Editare foto”**; **„Editor grafic”**; **„Editor multimedia”**; **„Editor online”**; **„Pachet informatic/ Pachet software”**; **„Program informatic”**.

Modelul comunicării în doi pași – teorie a comunicării care susține că influența mass-mediei asupra opiniei publice nu este directă, ci mediată de lideri de opinie. Potrivit acestui model, informațiile difuzate de mass-media sunt mai întâi recepționate, interpretate și filtrate de persoane influente din comunitate (lideri de opinie), care apoi le transmit și le explică mai departe publicului larg prin interacțiuni interpersonale. Vezi și **„Conștiință individuală”**; **„Drept la opinie”**; **„Drepturile omului”**; **„Lider de opinie”**; **„Opinie”**; **„Pluralism de idei”**; **„Teoria comunicării de masă”**.

Modelul propagandei/ Propaganda model (în engleză) – model teoretic în domeniul comunicării și al studiilor mass-media, dezvoltat în special de Edward S. Herman și Noam Chomsky, care susține că proprietarii și finanțatorii mijloacelor de informare în masă controlează selecția și

prezentarea știrilor și evenimentelor, determinând astfel orientarea și conținutul mediatic. Potrivit acestui model, mass-media devin instrumente de propagandă ale elitelor politice și economice dominante, având drept consecință limitarea diversității opiniilor și a pluralismului informațional în spațiul public. Vezi și „**Mass-media**”; „**Părtinirea publicățională/ Publication bias** (în engleză)”; „**Propagandă**”.

Moștenirea brandului/ Brand heritage (în engleză) – valoarea simbolică și emoțională asociată cu istoria, tradiția și identitatea de lungă durată a unui brand. Acest concept este utilizat strategic în comunicare și marketing pentru a consolida autenticitatea, încrederea și loialitatea consumatorilor. Moștenirea brandului este construită prin elemente precum anul înființării, originile geografice, produsele clasice, continuitatea vizuală sau poveștile reprezentative din trecutul mărcii. Vezi și „**Brand**”; „**Logo**”; „**Marketing digital**”.

Magento – platformă open-source de tip sistem de management al conținutului (CMS), specializată în dezvoltarea și administrarea magazinelor online și a aplicațiilor de comerț electronic. Lansat inițial în 2007, Magento oferă utilizatorilor instrumente avansate pentru gestionarea produselor, stocurilor, comenzilor și plăților online, alături de funcționalități complexe pentru marketing, optimizare SEO și analize de performanță. Platforma se remarcă prin flexibilitatea și scalabilitatea sa, fiind potrivită atât pentru întreprinderi mici și mijlocii, cât și pentru marile companii ce gestionează volume mari de tranzacții și cataloage extinse de produse. Magento permite personalizare avansată prin module și teme specifice, integrări multiple cu sisteme externe (procesatori de plăți, servicii de livrare și marketing) și susține magazine online multilingve și multi-valută. În prezent, Magento este disponibil în două versiuni principale: o versiune open-source gratuită (Magento Open Source) și o versiune comercială (Magento Commerce), adaptată companiilor care necesită suport extins și funcții suplimentare dedicate afacerilor mari și mijlocii. Platforma este utilizată pe scară largă la nivel global și este apreciată pentru flexibilitatea, scalabilitatea și capacitățile sale avansate în gestionarea comerțului online. Vezi și „**Platformă informatică**”; „**Scalabilitatea/ Scalability** (în engleză)”; „**Sistem de management al conținutului/ Content Management System** (în engleză) (acronim CMS)”.

Malware (abreviere)/ **Malicious software** (în engleză) – orice tip de software conceput cu intenția de a provoca daune, a perturba funcționarea normală a sistemelor informatice sau a obține acces neautorizat la date și resurse digitale. Acesta include o varietate de programe dăunătoare, precum viruși, viermi, troieni, ransomware, spyware, adware sau rootkit-uri. Malware-ul poate fi distribuit prin e-mailuri, fișiere infectate, site-uri compromise sau dispozitive externe, afectând securitatea, confidențialitatea și integritatea informațiilor. Vezi și „**Baiting**”; „**Etica informațională**”; „**Înșelăciune electronică/ Phishing** (în engleză)”; „**Pretextare**”; „**Securitate cibernetică**”; „**Spoofing**”; „**Vishing** (abreviere)/ **Voice phishing** (în engleză)”; „**Ransomware**”.

Management de proiect – procesul de planificare, organizare, coordonare și control al resurselor pentru atingerea unor obiective specifice într-un interval de timp definit, utilizând metodologii, tehnici și instrumente dedicate. Aceasta implică gestionarea etapelor unui proiect, inclusiv definirea scopului, alocarea resurselor, monitorizarea progresului, gestionarea riscurilor și livrarea rezultatelor finale, respectând constrângerile de timp, buget și calitate. Metodele utilizate pot include Waterfall, Agile, Scrum sau Kanban, iar instrumentele digitale folosite în acest proces pot fi Trello, Asana, Jira, Microsoft Project și Monday.com, având ca scop eficientizarea execuției proiectelor și asigurarea succesului acestora. Vezi și „**Livrabil**”; „**Proiect** (din punct de vedere instrumental)”; „**Proiect** (în sens general, din perspectivă acțională)”; „**Proiectare** (în sens general)”; „**Raport de proiect/ Project report** (în engleză)”.

Managementul informațiilor – domeniu al managementului care se ocupă cu gestionarea, organizarea, structurarea, procesarea și valorificarea informațiilor într-un mod eficient și sistematic, având scopul de a facilita accesul, interpretarea și utilizarea acestora în procesele decizionale. Acest tip de management implică ierarhizarea, analiza critică, realizarea de inferențe, formularea de supoziții și integrarea informațiilor, asigurând o abordare sistemică a datelor pentru optimizarea activităților în diverse domenii, precum afaceri, educație, administrație, cercetare și tehnologie. Vezi și „**Competența informațională**”; „**Gândire critică**”; „**Informația** (în general)”; „**Credibilitatea informațiilor**”; „**Explozie informațională**”; „**Fiabilitatea sursei**”; „**Flux informațional**”; „**Societate informațională**”.

Manipulare – influențarea intenționată și strategică a percepțiilor, emoțiilor, gândurilor sau comportamentului unei persoane sau a unui grup, fără ca aceștia să fie pe deplin conștienți de acest proces. Manipularea se bazează pe tehnici psihologice subtile, utilizând dezinformarea, distorsionarea realității, persuasiunea ascunsă sau exploatarea vulnerabilităților emoționale pentru a determina o reacție sau o decizie favorabilă manipulatorului. Manipularea poate apărea în diverse contexte, inclusiv în politică, media, publicitate, relații interpersonale, afaceri și chiar în educație. În politică și propagandă, manipularea este utilizată pentru a influența opinia publică, a controla percepțiile asupra unor evenimente sau a crea un climat favorabil unor ideologii. În marketing și publicitate, tehnicile de manipulare sunt folosite pentru a încuraja consumatorii să achiziționeze produse sau servicii prin emoții, frică, urgență sau promisiuni exagerate. Manipularea poate fi de mai multe tipuri: a) manipulare emoțională (apel la frică, vinovăție sau speranță pentru a influența deciziile), b) manipulare cognitivă (folosirea unor argumente înșelătoare, date trunchiate sau omisiuni intenționate), c) manipulare socială (presiunea grupului, conformismul, normele culturale) și d) manipulare prin dezinformare (răspândirea de informații false sau înșelătoare pentru a induce o anumită percepție). În era digitală, manipularea a devenit mai sofisticată prin utilizarea algoritmilor de rețele sociale, a știrilor false, a camerelor de rezonanță informaționale și a inteligenței artificiale, care pot personaliza conținutul și influența deciziile utilizatorilor fără ca aceștia să fie conștienți de acest proces. Distingerea manipulării de persuasiunea legitimă necesită gândire critică, verificarea surselor și conștientizarea mecanismelor psihologice care stau la baza influențării sociale. Vezi și **„Cameră de rezonanță informațională”**; **„Credibilitatea informațiilor”**; **„Deepfake (în engleză)”**; **„Dezinformare”**; **„Gândire critică”**; **„Libertate de exprimare”**; **„Opinia publică”**; **„Persuasiune”**; **„Propagandă”**; **„Știre falsă/ Fake news (în engleză)”**; **„Teorii ale conspirației”**.

Manual de instrucțiuni – broșură sau carte care conține instrucțiuni privind instalarea, funcționarea și operarea diverselor obiecte uzuale, aparate și instalații. Acesta include descrierea funcțiilor îndeplinite de aceste dispozitive, precum și avertismente legate de siguranța utilizării lor. În mediul educațional, manualele de instrucțiuni însoțesc în special aparatele tehnice și electronice utilizate ca mijloace didactice, oferind informații

detaliat despre modul de exploatare corectă și în siguranță a acestora. Vezi și „**Broșura**”; „**Carte**”; „**Dispozitiv digital**”; „**Echipament informatic**”.

Manual școlar – produs curricular auxiliar care organizează curriculumul și conținuturile obiectului de studiu, concretizând programele școlare în unități didactice valorificabile în procesul de învățământ și promovarea relațiilor educaționale profesor-elev. Pentru elevi, manualul reprezintă un instrument de lucru operațional, detaliind și sistematizând temele din programa școlară pentru fiecare clasă, organizându-le în capitole, subcapitole, unități de învățare, teme și lecții. Informațiile sunt structurate logic, respectând principiile didactice, psihologice și praxiologice, transformând manualul într-un mijloc de informare și formare. Un manual eficient nu doar stochează informații, ci contribuie la dezvoltarea gândirii critice, a capacităților intelectuale și a competențelor morale și estetice ale elevilor. De asemenea, manualul servește drept instrument de autoformare, complementând studiul și reflecția personală. Pentru elevi, acesta îndeplinește funcții informative, formative, de ghidare a învățării și de autoinstruire. Pentru profesori, manualul reprezintă un instrument didactic fundamental, ghidând selecția conținuturilor pentru atingerea obiectivelor educaționale, alături de alte resurse precum manuale alternative, cărți sau platforme digitale. Un manual trebuie să îndeplinească cerințe generale privind conținutul științific și accesibilitatea acestuia, cerințe de structurare privind organizarea informațiilor și cerințe de redactare legate de stil, limbaj și aspect vizual. Elaborarea manualelor, fie tipărite, fie digitale, implică echipe multidisciplinare de specialiști în pedagogie, psihologie, tehnologie educațională și design grafic.

Manual școlar digital – versiune digitizată a manualului tradițional, lecturată electronic cu ajutorul dispozitivelor digitale precum e-readere, computere, tablete sau telefoane. Aceste manuale oferă multiple avantaje, înlocuind manualele tipărite și permițând evidențierea textului, realizarea de adnotări temporare, căutarea rapidă a informațiilor și îmbunătățirea lizibilității prin funcția de zoom, reducând în același timp greutatea ghiozdanelor elevilor. Cu toate acestea, manualele digitale au și limitări, precum costurile pentru achiziționarea dispozitivelor, timpul îndelungat petrecut în fața ecranelor și eventualele probleme tehnice. Din punct de vedere didactic, aceste manuale promovează învățarea interactivă prin utilizarea resurselor multimedia variate – texte, imagini, jocuri și aplicații audio-video – optimizând procesul educațional. Un element inovator este

avatarul e-learning, un tutore virtual care ghidează elevul, oferindu-i sprijin, îndrumare și feedback în timpul utilizării manualului digital. Vezi și „Digitizare”; „Dispozitiv digital”; „Echipament informatic”; „Manual școlar digital”; „Multimedia”.

Manuscris (sens modern, editorial) – versiunea originală a unui text literar, științific sau academic, redactată manual sau electronic, trimisă unei edituri sau reviste pentru evaluare, revizuire și publicare. Termenul este utilizat pentru a desemna forma nepublicată a unei lucrări, indiferent de suportul pe care este redactată. Vezi și „Editura”; „Evaluare colegială/ Peer review (în engleză)”.

Manuscris (sens tradițional) – document scris de mână pe suporturi precum papirus, pergament sau hârtie, utilizat înaintea apariției tiparului sau în scopuri artistice și arhivistice. Manuscrisele istorice conțin texte religioase, literare, științifice sau administrative și sunt adesea ornamentate cu ilustrații și caligrafie elaborate.

Martor mut – metaforă folosită pentru a denumi materialele care conțin informații ascunse, dar valoroase, care pot fi folosite pentru a afla adevărul în diverse domenii de cercetare și investigație. Aceste materiale pot oferi informații relevante pentru o înțelegere mai profundă a unui eveniment istoric, a unui fenomen astronomic, a unei caracteristici biologice, a circumstanțelor legate de o infracțiune sau a altor aspecte importante. Deși aceste informații pot fi critice pentru a înțelege un eveniment sau a soluționa o problemă, ele sunt nedetectabile la prima vedere, fiind necesare analize și tehnici specializate pentru a fi aduse la lumină și interpretate corespunzător. Prin utilizarea metodelor tehnico-științifice sau tactice adecvate (actuale sau viitoare), cercetătorii și investigatorii pot analiza și interpreta aceste materiale sau date pentru a dezvălui elementele-cheie, care ar putea fi hotărâtoare în rezolvarea unei probleme sau în înțelegerea unui fenomen. Aceste metode pot include tehnici de laborator, analiza datelor mari, analize chimice, examinări comparative, tehnici de imagistică și multe altele, în funcție de domeniul în care se realizează cercetarea. Exemple de astfel de materiale ar putea include fosile care oferă indicii despre evoluția vieții pe Pământ, urme lăsate la locul unei infracțiuni care ajută la identificarea infractorului, dovezi astronomice ce dezvăluie proprietățile unor obiecte cosmice, datele obținute de la telescoape sau sonde spațiale pot oferi indicii despre formarea și evoluția universului etc. Astfel de „martori muți” sunt

vitali în descoperirea și înțelegerea lumii înconjurătoare, în dezvăluirea misterelor și în progresul cunoașterii umane, deschizând noi orizonturi în cercetare și contribuind la o înțelegere mai profundă și mai cuprinzătoare a lumii în care trăim. Vezi și „**Artefact**”; „**Analiza datelor**”; „**Analiza datelor mari/ Big Data Analytics** (în engleză)”; „**Analiza istorică**”; „**Competența de cercetare informațională**”; „**Documentare științifică**”; „**Resursă** (de documentare și e-documentare)”; „**Sursă** (de documentare sau de informare)”; „**Surse primare/ surse originale**”.

Massive Open Online Course (în engleză) (acronim MOOC) – variantă online, gratuită, de livrare de conținuturi de învățare, care permite înscrierea unui număr practic nelimitat de participanți, având scopuri, interese, cunoștințe și competențe diverse. Structura unui MOOC cuprinde prelegeri, materiale-text suport, resurse multimedia, teste de verificare și forumuri de discuții. Vezi și „**Curs interactiv**”; „**Curs virtual/ online**”; „**Webinar**”.

Mass-media – ansamblul mijloacelor de comunicare în masă utilizate pentru producerea, distribuirea și transmiterea informațiilor către un public larg. Aceasta include presa scrisă (ziare, reviste), radioul, televiziunea, platformele online și rețelele sociale, având un rol hotărâtor în informarea, educarea, influențarea opiniei publice și modelarea culturii sociale și politice. Mass-media funcționează ca un intermediar între evenimente și societate, având puterea de a selecta, interpreta și prioritiza informațiile, influențând astfel percepția publicului asupra realității. Aceasta poate fi publică (finanțată de stat) sau privată (deținută de companii sau organizații independente), fiecare având propriile interese editoriale, economice și politice. Principalele funcții ale mass-mediei includ informarea (difuzarea de știri și evenimente), formarea opiniei publice (prin analize și dezbateri), divertismentul (prin programe culturale, filme, emisiuni) și controlul social (prin investigarea corupției, monitorizarea deciziilor politice și promovarea transparenței). În era digitală, jurnalismul online, rețelele sociale și inteligența artificială au accelerat ritmul fluxului informațional, facilitând accesul rapid la informații, dar și amplificând fenomene precum știrile false, dezinformarea și polarizarea opiniilor. Astfel, dezvoltarea gândirii critice, verificarea surselor și promovarea transparenței devin elemente decisive pentru un consum media responsabil. Mass-media rămâne un pilon central al democrației și societății moderne, contribuind la formarea unui public informat, stimularea dezbatelor și apărarea libertății de exprimare, dar și

ridicând provocări legate de etică, manipulare și influență politică. Vezi și **„Consum activ de mass-media”**; **„Consum mediatic/ Dietă mediatică”**; **„Consum online”**; **„Emisiune (ca produs mass-media)”**; **„Gândire critică”**; **„Flux informațional”**; **„Flux mediatic”**, **„Jurnalism”**; **„Libertate de exprimare”**; **„Manipulare”**; **„Mesaj”**; **„Știre falsă/ Fake news (în engleză)”**.

Mediu informațional – totalitatea informațiilor și a canalelor de comunicare disponibile într-un anumit context sau spațiu, fie acesta fizic sau virtual. Acesta include sursele de știri, rețelele de socializare, site-urile web, blogurile, televiziunea, ziarele, revistele, radioul, precum și alte mijloace prin care informațiile sunt generate, transmise, distribuite și recepționate. Mediul informațional influențează modul în care indivizii accesează, procesează, articulează și utilizează informațiile, având un impact direct asupra opiniei publice, educației, culturii și procesului decizional. Într-o societate digitală și informațională, mediul informațional devine dinamic și interactiv, caracterizat prin accesibilitate extinsă, volum mare de date și o diversitate de surse, ceea ce face necesară dezvoltarea competențelor de gândire critică și alfabetizare informațională pentru a filtra și evalua informațiile disponibile. Vezi și **„Alfabetizare informațională”**; **„Canal de comunicații”**; **„Gândire critică”**; **„Flux informațional”**; **„Informația (în general)”**; **„Mass-media”**; **„Mesaj”**; **„Platformă de socializare”**; **„Rețea socială digitală”**; **„Societate digitală”**.

Merriam-Webster – companie subsidiară a Encyclopaedia Britannica și cel mai important furnizor de informații lingvistice din Statele Unite de peste 180 de ani. Prin site-urile web, aplicațiile și canalele sale de social media, Merriam-Webster oferă lunar ghiduri și resurse lingvistice pentru zeci de milioane de utilizatori. În format tipărit, publicațiile sale includ Merriam-Webster's Collegiate Dictionary, una dintre cele mai bine vândute cărți din istoria Americii, precum și dicționare specializate pentru cei care învață limba engleză. Toate produsele și serviciile Merriam-Webster sunt realizate de cea mai mare echipă de editori și scriitori de dicționare din Statele Unite, asigurând acuratețea și relevanța conținutului lingvistic oferit. Mai multe informații pot fi accesate pe site-ul oficial: <https://www.merriam-webster.com> Vezi și **„Bază de date”**; **„Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”**; **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**; **„Prestigiul editurii”**.

Mesaj – unitate fundamentală de comunicare, reprezentând un ansamblu organizat de informații transmise între un emițător și un receptor

printr-un canal specific, având rolul de a facilita schimbul de date, cunoștințe sau instrucțiuni. În funcție de domeniu, mesajul poate avea interpretări diferite: a) în informatică, este un lot de informații transmis între două sisteme sau entități digitale, fiind important în rețelele de calculatoare, sistemele distribuite și programarea orientată pe obiecte; b) în cibernetică, reprezintă un grup de cuvinte, simboluri sau date utilizate în sistemele informaționale pentru reglarea fluxurilor de comunicare și controlul proceselor automate; c) în teoria informației, conform modelului lui Claude Shannon, mesajul este un set de simboluri care transportă informație printr-un canal de comunicare afectat de zgomot, iar eficiența sa este măsurată prin entropia informațională, care reflectă cantitatea de informație conținută și gradul de incertitudine eliminat; d) în comunicare, mesajul este conținutul transmis între persoane prin limbaj verbal, scris, vizual, gestual sau digital, având diverse scopuri precum informarea, persuasiunea, expresivitatea sau direcționarea acțiunilor; e) în biologie și genetică, mesajul genetic este informația codificată în moleculele de ADN și ARN, care conțin instrucțiuni fundamentale pentru sinteza proteinelor și pentru coordonarea funcțiilor celulare, acest tip de mesaj fiind transmis de la o generație la alta prin mecanismele eredității și exprimării genice. De asemenea, f) mesajul poate avea și o semnificație oficială, reprezentând un apel oral sau scris adresat poporului, armatei sau unei comunități, având un caracter solemn sau propagandistic; g) în context cultural și artistic, mesajul reflectă conținutul de idei al unei opere, nota specială a unui scriitor, pictor sau muzician, transmițând publicului o viziune, o emoție sau un comentariu social. Indiferent de contextul în care este utilizat, mesajul rămâne un element fundamental în procesul de transmitere, procesare și interpretare a informației, având un impact semnificativ în tehnologie, știință, comunicare, literatură, artă, biologie și altele. Vezi și **„Articularea datelor”**; **„Canal de comunicare** (în comunicarea interumană)”; **„Canal de comunicații”**; **„Dată/ Date”**; **„Emitător** (în comunicarea interumană)”; **„Emitător** (în comunicațiile informatice)”; **Informația** (în general)”; **„Informația** (în domeniul comunicării)”; **„Interpretare estetică”**; **„Operație logică”**; **„Operaționalizarea conceptelor”**; **„Procesarea informațiilor** (în domeniul informatic)”; **„Procesarea informației/ Procesare de informație”**; **„Procesarea informațiilor** (în domeniul informatic)”; **„Receptor** (în comunicarea interumană)”; **„Receptor** (în comunicațiile informatice)”.

Mesaj subliminal – tip de mesaj transmis sub pragul conștient al percepției, astfel încât receptorul nu conștientizează în mod direct că îl recepționează. Aceste mesaje pot fi vizuale (imagini sau texte afișate pentru o fracțiune de secundă, simboluri ascunse în design) sau auditive (cuvinte sau sunete integrate subtil într-o melodie, zgomote de fundal cu frecvențe imperceptibile conștientului). Mesajele subliminale sunt utilizate în diverse domenii, inclusiv publicitate, marketing, cinematografie, psihologie și neurologie, fiind concepute pentru a influența subconștientul și, implicit, percepțiile, atitudinile sau comportamentele individului. În marketing și publicitate, aceste tehnici pot fi folosite pentru a determina consumatorii să asocieze anumite branduri cu emoții pozitive sau pentru a stimula dorința de achiziție fără ca aceștia să fie conștienți de influență. În cinematografie și mass-media, mesajele subliminale pot fi folosite pentru a crea o anumită atmosferă, a genera reacții emoționale subtile sau chiar pentru a transmite idei subliminale ascunse în scenografie sau scenariu. În psihologie, studiile asupra procesării subliminale sugerează că, deși impactul acestor mesaje poate fi real, eficiența lor depinde de context și de receptivitatea individului. În timp ce unele cercetări susțin că mesajele subliminale pot influența deciziile și stările emoționale în mod subtil, altele arată că efectele lor sunt limitate și dificil de cuantificat. Din această cauză, utilizarea mesajelor subliminale rămâne un subiect controversat și, în unele țări, chiar reglementat legal, în special în domeniul publicității. Pe de altă parte, cultura populară a amplificat percepția asupra mesajelor subliminale, asociindu-le cu teorii ale conspirației, tehnici de manipulare psihologică sau control social, mai ales în contexte politice sau economice. Deși multe dintre aceste teorii sunt exagerate sau lipsite de dovezi științifice, utilizarea subtilă a sugestiilor subliminale în comunicare rămâne o practică analizată atât în domeniul științific, cât și în cel artistic și comercial. Vezi și **„Cultura populară/ Cultură pop”**; **„Informația (în general)”**; **„Mesaj”**; **„Reclamă”**; **„Reclamă online”**; **„Teorii ale conspirației”**.

Meta-analiza – metodă riguroasă de sinteză a dovezilor, utilizată pentru a evalua și combina rezultatele mai multor studii individuale privind un anumit subiect, cu scopul de a obține o concluzie generalizabilă și statistic robustă. Această tehnică este hotărâtoare în domeniile medical, social și științific, deoarece permite combinarea rezultatelor din studii mai mici, sporindu-le puterea statistică și reducând incertitudinea asociată fiecărui studiu individual. Prin agregarea datelor, meta-analiza oferă o estimare mai

precisă a efectului analizat, contribuind la clarificarea unor rezultate contradictorii din literatura de specialitate și la identificarea unor modele sau tendințe ascunse în studiile individuale. Procesul implică mai multe etape, începând cu identificarea și selecția studiilor relevante, evaluarea calității acestora, extragerea și analiza statistică a datelor și interpretarea concluziilor în funcție de contextul cercetării. Un aspect crucial al unei meta-analize bine realizate este evaluarea eterogenității studiilor incluse, pentru a determina în ce măsură diferențele metodologice sau de eșantion influențează rezultatele globale. Deși meta-analiza reprezintă un instrument puternic pentru luarea deciziilor bazate pe dovezi, limitările sale includ dependența de calitatea studiilor primare, riscul de părtinire a publicației (publication bias) și dificultatea de a controla toate variabilele contextuale, motiv pentru care interpretarea rezultatelor trebuie făcută cu prudență, luând în considerare robustețea metodologică și validitatea concluziilor extrase. Vezi și **„Părtinirea publicațională/ Publication bias (în engleză)”**; **„Recenzia (în general)”**; **„Revizuire critică/ Critical review (în engleză)”**; **„Revizuire (în general)”**; **„Revizuire cartografică/ Mapping review (în engleză)”**; **„Revizuire de tip „state-of-the-art”/ State-of-the-art review (în engleză)”**; **„Revizuirea de tip dovezi și hărți ale lacunelor/ Evidence and Gap Maps (în engleză) (acronim EGM)”**; **„Revizuire exploratorie/ Scoping review (în engleză)”**; **„Revizuire generală a recenziilor/ Overviews of reviews/ Overviews (în engleză)”**; **„Revizuirea literaturii/ Literature review (în engleză)”**; **„Revizuire narativă/ Narrative review (în engleză)”**; **„Revizuire prin căutare sistematică și analiză/ Systematic Search and Review (în engleză)”**; **„Revizuire rapidă/ Rapid review (în engleză)”**; **„Revizuire sistematică/ Systematic review (în engleză)”**; **„Revizuire sistematică calitativă/ Sinteza dovezilor calitative/ Qualitative systematic review/ Qualitative evidence synthesis (în engleză)”**; **„Revizuire sistematizată/ Systematized review (în engleză)”**; **„Revizuire umbrelă/ Umbrella review (în engleză)”**.

Meta-analiza în științele sociale – metodă avansată de sinteză a cercetărilor, utilizată pentru a integra și analiza statistic rezultatele mai multor studii individuale care investighează o anumită problemă socială, psihologică sau educațională, cu scopul de a obține concluzii mai robuste și generalizabile. În științele sociale, meta-analiza este aplicată frecvent în domenii precum psihologia, educația, sociologia, economia comportamentală și științele politice, oferind o abordare sistematică pentru

evaluarea relațiilor dintre variabile și a efectelor unor intervenții sau politici. Această metodă permite identificarea modelelor generale în date, compararea eficacității diferitelor abordări și oferirea unor dovezi empirice solide pentru elaborarea politicilor publice sau a strategiilor educaționale. Procesul de meta-analiză în științele sociale implică mai multe etape: a) identificarea și selecția studiilor relevante, b) stabilirea criteriilor de includere și excludere, c) codificarea variabilelor, d) aplicarea unor tehnici statistice pentru combinarea rezultatelor și e) evaluarea eterogenității acestora. Spre deosebire de meta-analiza din științele medicale, unde datele sunt adesea omogene și bine controlate, în științele sociale există o variabilitate mai mare în ceea ce privește metodologia studiilor, tipul de participanți și contextul cultural, ceea ce face crucială analiza moderatoarelor (factori care pot influența rezultatele, precum vârsta, genul, nivelul socio-economic sau normele sociale). Un exemplu clasic de meta-analiză în științele sociale este cercetarea efectului stilului de atașament asupra relațiilor interpersonale, unde mai multe studii individuale au fost integrate pentru a stabili o relație consistentă între atașamentul din copilărie și comportamentele relaționale din viața adultă. De asemenea, meta-analizele au fost utilizate pentru a evalua eficacitatea intervențiilor educaționale, a programelor de reducere a inegalităților sociale sau a politicilor de sănătate publică. Avantajele meta-analizei în științele sociale includ sporirea puterii statistice, reducerea incertitudinii din literatura de specialitate și evidențierea unor direcții clare pentru cercetări viitoare. Cu toate acestea, existența diferențelor metodologice între studiile incluse, riscul de părtinire a selecției (publication bias) și dificultatea de a izola toți factorii contextuali sunt provocări care trebuie atent gestionate. Astfel, o meta-analiză bine realizată poate deveni un instrument puternic pentru validarea teoriilor sociale, informarea factorilor de decizie și fundamentarea unor politici bazate pe dovezi. **Vezi și „Meta-analiza”; „Metoda științifică”; „Părtinire publicațională/ Publication bias (în engleză)”.**

Metacomunicare – procesul prin care sunt identificate implicațiile și semnificațiile ascunse ale mesajelor verbale, care nu pot fi direct atribuite sensului cuvintelor sau modului în care acestea sunt exprimate. Acest tip de comunicare presupune interpretarea profundă a mesajului unui interlocutor, luând în considerare tonul, expresiile faciale, limbajul nonverbal și contextul interacțiunii, pentru a descoperi intențiile, emoțiile și ideile subiacente. **Vezi și „Comunicare accidentală/ Comunicare**

incidentală”; „Comunicare agresivă”; „Comunicare asertivă”; „Comunicare de masă”; „Comunicare interpersonală”; „Comunicare intrapersonală”; „Comunicare paraverbală”; „Comunicare pasivă”; „Comunicare personală”; „Comunicare persuasivă”; „Comunicare publică”; „Comunicarea nonverbală”; „Comunicare verbală”.

Metacunoaștere – capacitatea de a înțelege, controla și reglementa propriul proces de învățare și gândire, implicând conștientizarea modului în care sunt dobândite, structurate și utilizate cunoștințele. Vezi și **„Cunoaștere cognitivă”; „Cunoaștere declarativă”; „Cunoaștere empirică”; „Cunoaștere intuitivă”; „Cunoaștere procedurală”; „Cunoaștere rațională”.**

Metacunoștințe – parte integrantă a metacunoașterii, reprezintă cunoștințe despre alte cunoștințe, utilizate pentru organizarea, clasificarea și interpretarea informațiilor, facilitând înțelegerea profundă, realizarea de generalizări și aplicarea rațională a cunoștințelor în diverse situații. Vezi și **„Cunoaștere”; „Cunoștințe”; „Cunoștințe metacognitive”; „Cunoștințe procedurale”; „Cunoștințe ca resurse de cunoaștere”; „Gândire critică”.**

Metavers – univers digital interconectat și persistent, rezultat din fuziunea lumii reale cu cea virtuală, unde utilizatorii pot interacționa, explora și crea într-un mediu imersiv și realist. Acesta integrează tehnologii avansate precum realitatea virtuală, realitatea augmentată, realitatea mixtă, realitatea extinsă și inteligența artificială (AI), oferind experiențe de interacțiune, colaborare, socializare și învățare la un nivel de detaliu și imersiune fără precedent. Metaversul funcționează ca un ecosistem digital interconectat, în care utilizatorii pot naviga între multiple spații virtuale, personalizându-și avatarurile, participând la activități economice, culturale, educaționale sau de divertisment și interacționând cu alți utilizatori în timp real. Vezi și **„Platformă imersivă”; „Realitate augmentată (acronim RA)/ Augmented Reality (în engleză) (acronim AR)”; „Realitate extinsă (acronim RE)/ Extended Reality (acronim XR)”; „Realitate mixtă/ Mixed Reality (acronim MR)”; „Realitate virtuală (acronim RV)/ Virtual Reality (acronim VR)”.**

Metoda căutării tip „bulgăre de zăpadă”/ Snowball search method (în engleză) – tehnică de identificare a literaturii relevante, care presupune folosirea bibliografiei sau listei de referințe aflate la finalul unui articol sau al unei lucrări deja consultate ca punct inițial de pornire. Pornind de la aceste referințe inițiale, cercetătorul identifică treptat alte lucrări conexe prin

consultarea bibliografiilor articolelor astfel descoperite, extinzând progresiv aria investigației și construind astfel o rețea amplă de surse bibliografice corelate. Metoda căutării tip „bulgăre de zăpadă” este rapidă și utilă mai ales în etapele inițiale ale cercetării, însă prezintă riscul de a limita cercetarea la sursele menționate de alți autori, unele lucrări importante putând fi astfel omise. De aceea, ea se recomandă a fi combinată cu alte metode de căutare, cum ar fi cea sistematică, pentru a obține o bibliografie cât mai comprehensivă și echilibrată. Vezi și **„Cercetare bibliografică/ Bibliographical research (în engleză)”**; **„Cercetare bibliografică sistematică/ Systematic literature research (în engleză)”**; **„Cercetare bibliografică nesistematică/ Unsystematic literature research (în engleză)”**; **„Efectul bulgărelui de zăpadă/ Snowball effect (în engleză)”**.

Metoda interviului – metodă de cercetare calitativă, de tip inductiv, care se regăsește frecvent în științele sociale, alături de observație, analiza de documente etc. Prin interviu, cercetătorul urmărește să obțină informații bogate și detaliate despre experiențele, percepțiile și opiniile participanților, având astfel posibilitatea de a explora în profunzime diverse fenomene sociale. Un element central al acestei metode îl constituie ghidul de interviu, un instrument care orientează discuția printr-o serie de întrebări deschise sau semi-structurate. Acest ghid asigură consecvența temelor abordate și, în același timp, oferă suficientă flexibilitate pentru a surprinde aspecte neprevăzute sau subiecte emergente din răspunsurile participanților. Întrucât interviul pune accent pe perspectiva subiectivă a fiecărui participant, datele colectate sunt analizate inductiv, căutându-se tipare, relații și semnificații relevante pentru tematica de cercetare. Vezi și **„Ancheta”**; **„Ancheta bazată pe interviu”**; **„Ancheta socială”**; **„Ancheta sociologică”**; **„Chestionar de cercetare”**; **„Ghide de interviu”**; **„Interviu”**; **„Operator de interviu”**; **„Studiu de caz”**.

Metoda Rogeriană/ Rogerian argument (în engleză) – abordare argumentativă bazată pe principiile empatiei și cooperării, dezvoltată de psihoterapeutul Carl Rogers și adaptată ulterior în retorică. Această metodă presupune înțelegerea profundă și acceptarea punctelor de vedere ale interlocutorului, evidențiind elementele pozitive ale poziției opuse și identificând zone comune sau de compromis. În contrast cu stilurile tradiționale de argumentare care caută să demonstreze greșeala sau slăbiciunea oponentului, metoda Rogeriană urmărește construirea unui consens prin reducerea tensiunilor și promovarea dialogului constructiv. Ea

este folosită cu succes în negocierea conflictelor, în comunicarea interpersonală și în rezolvarea disputelor sociale sau culturale sensibile, având avantajul de a conduce părțile implicate către soluții reciproc avantajoase și sustenabile. În mediul academic tradițional, unde predomină argumentele empirice și demonstrațiile logice stricte, metoda Rogeriană este mai rar utilizată, însă contribuie semnificativ la dezvoltarea abilităților de comunicare eficientă și rezolvare colaborativă a problemelor complexe. Vezi și **„Comunicare eficientă”**; **„Comunicare interpersonală”**; **„Eseul argumentativ/ Argumentative essay (în engleză)”**; **„Metoda Toulmin/ Modelul argumentativ Toulmin”**.

Metoda științifică – proces sistematic utilizat pentru investigarea fenomenelor și obținerea cunoștințelor obiective, bazându-se pe observație, formularea ipotezelor, experimentare și analiză logică. Aceasta începe cu observarea unui fenomen și formularea unei întrebări științifice, urmată de propunerea unei ipoteze testabile, care este apoi verificată prin experimentare și colectare de date. Rezultatele sunt analizate statistic, iar concluziile fie confirmă, fie infirmă ipoteza, contribuind astfel la dezvoltarea unor legi științifice sau teorii. Pentru validare, descoperirile sunt publicate și supuse evaluării critice (peer-review), permițând verificarea și reproducerea lor de către alți cercetători. Metoda științifică asigură rigoare, obiectivitate și falsificabilitate (Popper, 1934/1981), fiind hotărâtoare pentru progresul științific, dezvoltarea tehnologică și luarea deciziilor informate în diverse domenii, de la medicină și fizică până la economie și științele sociale. Vezi și **„Cunoaștere”**; **„Cunoaștere științifică”**; **„Evaluare colegială/ Peer review (în engleză)”**; **„Falsificabilitate”**; **„Pseudoștiință”**; **„Știință”**.

Metoda Toulmin/ Modelul argumentativ Toulmin – model de argumentare dezvoltat de filosoful britanic Stephen Toulmin, care descompune un argument în șase componente distincte: 1) afirmația (claim), 2) datele sau dovezile (grounds), 3) garanția (warrant), 4) elementele de sprijin (backing), 5) calificatorul (qualifier) și 6) respingerea contraargumentelor (rebuttal). Conform metodei lui Toulmin, orice argumentare începe cu trei elemente fundamentale: 1) afirmația (susținerea unei idei sau poziții specifice), 2) datele (informațiile, dovezile sau motivele pe care se bazează afirmația) și 3) garanția (conexiunea logică sau justificarea care explică de ce datele susțin afirmația). Metoda Toulmin permite structurarea clară și transparentă a argumentelor, evidențiind explicit modul în care datele și dovezile susțin afirmația, identificând clar presupunerile

implicite și asigurând posibilitatea de evaluare critică și de analiză logică a argumentului prezentat. Acest model este utilizat frecvent în educație, dezbateri academice, discursuri publice și cercetări, contribuind la dezvoltarea gândirii critice și la îmbunătățirea calității argumentării. Vezi și **„Eseul argumentativ/ Argumentative essay (în engleză)”**; **„Gândire critică”**; **„Metoda Rogeriană/ Rogerian argument (în engleză)”**.

Metode de cercetare documentară – ansamblul tehnicilor și procedurilor folosite pentru identificarea, colectarea, analiza și interpretarea documentelor de diverse tipuri (texte scrise, materiale vizuale, arhive, înregistrări audio-video etc.), în scopul obținerii unei înțelegeri aprofundate a unui subiect sau fenomen. Aceste metode se disting prin abordări specifice și își găsesc utilitatea într-o paletă largă de domenii, de la științe sociale, istorie și antropologie, până la studii culturale și științele comunicării. Acestea includ, printre altele, analiza de conținut, cercetarea etnografică, investigația arhivistică, analiza comparativă, analiza istorică și interpretarea estetică, fiecare contribuind la explorarea riguroasă a diferitelor perspective și contextelor asociate realității studiate. Prin aplicarea acestor metode, cercetătorii pot descoperi, valida și contextualiza informațiile, asigurând o bază solidă pentru concluzii științifice și teorii academice. Vezi și **„Analiza comparativă”**; **„Analiza de conținut”**; **„Analiza istorică”**; **„Analiza textuală”**; **„Analiza transversală”**; **„Cercetare etnografică”**; **„Interpretare estetică”**; **„Investigația arhivistică”**; **„Metoda științifică”**; **„Studii de cercetare socială”**; **„Tradiția orală”**.

Mijloace audio-vizuale – ansamblul de mijloace tehnologice utilizate pentru transmiterea mesajelor vizuale, audio și audio-vizuale, având un rol important în procesele de învățare, comunicare și informare. Mijloace audio-vizuale includ calculatoare, videoproiectoare, televizoare, ecrane interactive, materiale video, animații, înregistrări audio, podcasturi, platforme multimedia ș.a., fiind utilizate pentru stimularea atenției, îmbunătățirea înțelegerii și creșterea impactului mesajului transmis. Vezi și **„Echipamente informatice”**; **„Editare audio/ audio-video”**; **„Editare digitală”**; **„Editor multimedia”**; **„Fișier multimedia”**; **„Învățare electronică/ E-learning (în engleză)”**; **„Multimedia”**; **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**.

Misinformare – proces de răspândire a unor informații false, inexacte sau înșelătoare fără intenția deliberată de a manipula sau induce în eroare publicul. Spre deosebire de dezinformare, care implică o acțiune conștientă

și strategică de manipulare, misinformarea apare adesea ca urmare a erorilor de raportare, interpretării greșite a datelor, lipsei verificării surselor sau distribuirii impulsive de conținut pe rețelele sociale. Aceasta poate proveni din surse variate, inclusiv mass-media, rețelele sociale, conversații informale sau chiar din mediul academic, atunci când informațiile sunt transmise fără o validare adecvată. Misinformarea este periculoasă deoarece poate contribui la consolidarea stereotipurilor, propagarea miturilor și creșterea confuziei în rândul publicului, având consecințe semnificative în domenii precum sănătatea publică, politica și educația. De exemplu, informațiile eronate despre pandemii, vaccinuri sau schimbările climatice pot influența deciziile individuale și colective, afectând politicile publice și securitatea societală. Într-un ecosistem media digitalizat, unde informațiile circulă rapid și sunt adesea preluate fără verificare, combaterea misinformării necesită educație media, gândire critică și utilizarea instrumentelor de fact-checking, pentru a asigura accesul la informații corecte și verificate. Vezi și **„Știre falsă/ Fake news (în engleză)”**; **„Dezinformare”**; **„Gândire critică”**; **„Instrument de fact-checking”**; **„Mass-media”**; **„Rețea socială digitală”**.

MIT Technology Review – revistă bilunară deținută integral de Massachusetts Institute of Technology (MIT), dar independentă editorial de universitate. Fondată în 1899, revista oferă analize, perspective, recenzii și interviuri despre cele mai recente inovații tehnologice și impactul acestora asupra economiei, societății și politicii. Pe lângă articolele publicate, MIT Technology Review organizează evenimente transmise în direct, aducând în discuție tendințele emergente din domenii precum inteligența artificială, biotehnologia, energie, securitate cibernetică și știința datelor. Recunoscută pentru rigoarea sa științifică și abordarea accesibilă, revista este o resursă valoroasă pentru cercetători, antreprenori, lideri din industrie și pasionați de tehnologie, oferind o privire clară asupra viitorului tehnologic și impactului său global. Mai multe informații pot fi găsite pe site-ul oficial: <https://www.technologyreview.com> Vezi și **„Bază de date”**; **„Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”**; **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**.

Mixed Reality – a se vedea **„Realitate mixtă (acronim RM) / Mixed Reality (în engleză) (acronim MR)”**.

ML (acronim) – a se vedea **„Învățare automată/ Machine Learning (în engleză) (acronim ML)”**.

M-learning (acronim)/ **Mobile Learning** (în engleză) – proces de învățare asistată de tehnologiile mobile, prin care utilizatorii pot accesa și interacționa cu resurse educaționale oricând și oriunde, folosind dispozitive precum smartphone-uri, tablete, laptopuri sau dispozitive portabile inteligente. Acest tip de învățare este caracterizat prin flexibilitate, accesibilitate și personalizare, oferind posibilitatea de a învăța în ritm propriu și în contexte variate, adaptând procesul educațional la nevoile individuale. M-learning integrează aplicații educaționale, platforme de e-learning, cursuri online, videoclipuri interactive, podcasturi, jocuri educaționale și realitate augmentată/virtuală, permițând o experiență interactivă și dinamică. De asemenea, include evaluări digitale, colaborare online și acces instantaneu la informații, facilitând învățarea informală și continuă. Această metodă este aplicată cu succes în educația formală, trainingul profesional, formarea continuă și autoeducație, fiind un instrument important în adaptarea procesului educațional la era digitală. Vezi și „Dispozitiv digital”; „Dispozitiv mobil/ portabil”; „Învățare electronică/ E-learning (în engleză)”; „Învățare multimedia/ Multimedia Learning (în engleză)”; „Învățarea online”; „Învățare sincronă/ Synchronous Learning (în engleză)”; „Platformă educațională/ Sistem de management al instruirii/ Learning Management System (în engleză) (acronim LMS)”.

Mod de comunicare – modalitatea prin care un mesaj este organizat și transmis, fiind determinată de intenția de comunicare, scopul urmărit și atitudinea emițătorului față de enunț. Modul de comunicare definește variantele funcționale prin care se poate realiza comunicarea interumană, permițând exploatarea valorii comunicaționale a comportamentelor și ajustarea acestora în funcție de contextul interacțiunii. Modurile de comunicare pot include comunicarea verbală, nonverbală, paraverbală, scrisă, digitală, formală sau informală, fiecare având caracteristici specifice și fiind utilizate în funcție de situație și de relația dintre interlocutori. Vezi și „Comunicare (în sens general)”; „Comunicare interpersonală”; „Comunicare paraverbală”; „Comunicarea nonverbală”; „Comunicare verbală”, „Mesaj”.

Modelul clepsidrei/ Structura tipică a textelor științifice – Majoritatea textelor științifice sunt organizate logic și sistematic, fiind alcătuite din componente interrelaționate care urmăresc o progresie coerentă a ideilor. Conform acestui model, lucrarea debutează cu introducerea/ argumentul/

motivarea alegerii temei, unde se precizează contextul general, obiectivele cercetării, relevanța temei și eventual ipotezele formulate. Urmează corpul textului/ lucrării, partea cea mai consistentă și masivă, structurată în două secțiuni majore: secțiunea teoretică, în care sunt analizate și explicate conceptele fundamentale și studiile relevante din domeniu, și secțiunea de cercetare aplicativă, care prezintă metodologia utilizată, datele obținute, analiza acestora și rezultatele cercetării. Lucrarea se încheie cu concluziile, secțiune în care sunt sintetizate descoperirile, se formulează răspunsurile la întrebările inițiale, se precizează implicațiile studiului și direcțiile viitoare de cercetare. De asemenea, structura unui text științific include și lista referințelor bibliografice/ bibliografia, care indică sursele utilizate, și, dacă este necesar, secțiunea de anexe, unde sunt incluse tabele, grafice, seturi de date suplimentare sau documente suport relevante. În încercarea de a formaliza structura acestor texte, specialiștii au propus modelul clepsidrei, care sugerează o organizare ce începe cu o abordare largă și contextuală, se restrânge pentru a analiza și detalia informațiile esențiale, apoi se deschide din nou spre concluzii și spre implicațiile mai ample ale studiului. Vezi și **„Scriere academică”; „Scriere științifică”; „Structura externă și internă a textelor științifice”**.

Monografie (în sens general) – lucrare științifică de mare complexitate și amploare, care abordează în detaliu, din toate perspectivele, în viziune pluri- și interdisciplinară, un subiect specific, bazându-se pe date concrete, cifre, nume etc. Monografiile pot fi publicate într-un volum sau în mai multe, fie simultan, fie etapizat conform unui plan prestabilit. Vezi și **„Lucrare în mai multe volume”; „Monografie profesională”; „Monografie școlară”**.

Monografie profesională – lucrare de sinteză și instrument informativ eficient în consilierea și orientarea profesională, oferind date despre o profesie, abilități necesare, exigențe psihologice, pedagogice, sociale și medicale, aspecte etice, condiții de muncă și perspective de dezvoltare profesională. Structura sa include componente precum descrierea profesiei, atribuții, cerințe medicale și psihice, pregătire profesională și posibilități de perfecționare.

Monografie școlară – lucrare amplă care analizează în detaliu aspecte ale structurii, administrării și funcționării unei instituții școlare, incluzând informații despre istoricul său, cadrele didactice, elevii, absolvenții și performanțele obținute, dotările materiale, evenimente relevante și

colaborările cu comunitatea. De regulă, este elaborată de o persoană care are cunoștințe directe despre aspectele tratate.

MOOC (acronim) – a se vedea „**Massive Open Online Course** (în engleză) (acronim MOOC)”.

Motor de căutare – sistem software conceput pentru a realiza căutări sistematice de informații pe World Wide Web, folosind cuvinte-cheie sau fraze introduse de utilizator. Motorul de căutare indexează, clasifică și afișează paginile web relevante pentru termenii căutați, oferind rezultatele sub forma unor liste ordonate, care conțin linkuri spre paginile identificate. Aceste rezultate sunt generate prin utilizarea algoritmilor avansați care evaluează relevanța conținutului pe baza unor criterii specifice (precum popularitatea, actualitatea sau relevanța cuvintelor-cheie). Pe lângă pagini web, unele motoare de căutare pot identifica și furniza informații structurate disponibile în baze de date publice sau în directoare tematice deschise. Printre cele mai cunoscute motoare de căutare se numără Google, Bing, Yahoo, DuckDuckGo și Baidu. Motoarele de căutare sunt instrumente vitale pentru localizarea rapidă și eficientă a informațiilor online, contribuind semnificativ la accesibilitatea, organizarea și sistematizarea conținutului digital disponibil pe World Wide Web. Vezi și „**Algoritm** (în informatică)”; „**Algoritm** (în sens general)”; „**Browser web**”; „**Cuvânt cheie/ Keyword** (în engleză)”; „**Hit** (în engleză)/ **Rezultat** (cu referire la navigare)”; „**Navigare pe Internet**”; „**World Wide Web** (acronim WWW)”.

Motor de căutare pentru referințe bibliografice – aplicație informatică specializată care facilitează identificarea rapidă a surselor științifice și academice prin utilizarea unor cuvinte-cheie legate de autor, titlu, organizație, revistă, subiect sau alte metadate relevante. Aceste motoare sunt importante pentru cercetători, profesori, studenți și profesioniști care au nevoie de acces rapid la articole științifice, lucrări academice, cărți, conferințe, rapoarte tehnice, brevete și alte tipuri de publicații relevante în domeniul lor de interes. Spre deosebire de motoarele de căutare generaliste, cum ar fi cel de la Google, motoarele de căutare pentru referințe bibliografice sunt proiectate să ofere rezultate relevante din surse academice verificate, asigurând astfel calitatea și fiabilitatea informațiilor găsite. Printre cele mai populare astfel de motoare se numără Google Scholar/ Google Academic, care indexează articole din reviste științifice, cărți academice, teze de doctorat, conferințe și rapoarte din diverse domenii, oferind și metrice de

citare pentru fiecare sursă. Un alt motor de căutare important este Semantic Scholar, care utilizează inteligența artificială pentru a îmbunătăți căutările academice, oferind rezumate generate automat, extragerea de concepte-cheie și identificarea relațiilor dintre lucrările științifice. Spre deosebire de Google Scholar, care oferă o indexare extinsă dar mai puțin filtrată, Semantic Scholar se concentrează pe relevanța rezultatelor și pe înțelegerea profundă a conținutului articolelor. Alte motoare importante includ BASE (Bielefeld Academic Search Engine), care este una dintre cele mai mari baze de date de surse open-access, și Microsoft Academic. De asemenea, PubMed, specializat în științele medicale și biomedicinii, este o sursă indispensabilă pentru profesioniștii din domeniul sănătății, oferind acces la milioane de articole din reviste de specialitate. În domeniul științelor sociale și umaniste, JSTOR, ScienceDirect și SSRN (Social Science Research Network) sunt platforme valoroase care oferă acces la studii de impact și cercetări de ultimă oră. Multe dintre aceste motoare de căutare permit exportul direct al referințelor bibliografice în formate compatibile cu programele pentru managementul referințelor precum Mendeley, EndNote sau Zotero, facilitând astfel integrarea surselor identificate în bibliotecile digitale personale ale utilizatorilor. În plus, unele dintre ele oferă filtre avansate de căutare, permițând restrângerea rezultatelor după anul publicării, tipul documentului, numărul de citări sau accesibilitatea textului integral. Pe măsură ce volumul de informații disponibile în mediul academic crește exponențial, motoarele de căutare pentru referințe bibliografice devin instrumente indispensabile pentru documentare eficientă și riguroasă. Acestea nu doar că economisesc timp în procesul de identificare a surselor relevante, dar și contribuie la îmbunătățirea calității cercetării prin oferirea unui acces rapid la literatura de specialitate actualizată. Astfel, utilizarea acestor motoare este indispensabilă pentru oricine dorește să mențină un nivel ridicat de precizie și profesionalism în activitatea sa academică și științifică. Vezi și **„Căutarea de literatură/ Literature search (în engleză)/ Căutare bibliografică/ Bibliographical search (în engleză)”**; **„Cuvânt cheie/ Keyword (în engleză)”**; **„Bază de date științifice”**; **„Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”**; **„Platformă online de documentare”**.

Moving Image Source – site web dedicat istoriei filmului, televiziunii și mediilor digitale, oferind o gamă variată de resurse academice și critice pentru pasionații și cercetătorii din domeniul audiovizualului. Platforma include articole originale scrise de critici, autori și cercetători de renume, care

analizează evoluția și impactul producțiilor cinematografice și media. De asemenea, site-ul oferă un calendar actualizat al retrospectivei de filme, festivalurilor și expozițiilor internaționale, precum și un ghid detaliat al resurselor de cercetare online, care este actualizat periodic. Moving Image Source este o resursă importantă pentru studenți, profesori, istorici de film și cinefili, facilitând accesul la informații relevante despre patrimoniul cinematografic și audiovizual global. Mai multe detalii pot fi găsite pe site-ul oficial: <http://www.movingimagesource.us> Vezi și **„Bază de date”**; **„Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”**; **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**.

MR (acronim) – a se vedea **„Realitate mixtă (acronim RM)/ Mixed Reality (în engleză) (acronim MR)”**.

Multidisciplinary Digital Publishing Institute (în engleză) (acronim MDPI) – editor de reviste științifice cu acces deschis, care publică 464 de reviste, dintre care 455 sunt reviste cu evaluare colegială și 9 sunt reviste de conferințe (informații preluate în data de 15 februarie, 2025). Platforma MDPI oferă acces gratuit la toate articolele publicate, acestea fiind disponibile sub licența Creative Commons Attribution License (CC BY), permițând utilizarea și distribuirea liberă a conținutului științific. MDPI acoperă o gamă largă de domenii de cercetare, inclusiv științele naturii, inginerie, științe sociale și medicină, fiind una dintre cele mai importante platforme de publicare în regim Open Access. Cercetătorii, studenții și specialiștii pot accesa și descărca articolele integral, fără restricții, pe site-ul oficial: <https://www.mdpi.com> Vezi și **„Bază de date”**; **„Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”**; **„Licențe Creative Commons (acronim CC)”**; **„Open Access (în engleză)/ Acces deschis”**; **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**.

Multimedia – orice combinație de diferite tipuri de media purtătoare de informație, precum text, sunet, imagini, animații, videoclipuri și elemente interactive, utilizate pentru a crea un mediu informațional complex și dinamic. Aceasta permite integrarea diverselor forme de conținut într-un singur sistem digital, facilitând o experiență multisenzorială și interactivă. Componentele esențiale ale multimedia sunt: a) Media – diferitele tipuri de conținut utilizate (text, audio, video, imagini statice sau animate); b) Tehnologia – infrastructura hardware și software necesară pentru procesare și redare (computere, dispozitive mobile, sisteme de realitate virtuală etc.);

c) Produsele multimedia – aplicațiile care integrează aceste tehnologii, precum softurile educaționale, jocurile interactive, aplicațiile de realitate augmentată și conținutul digital utilizat în educație, divertisment sau marketing. Multimedia joacă un important rol în educație, comunicare, divertisment și publicitate, deoarece permite o mai bună diseminare și absorbție a informației prin stimularea simultană a mai multor canale senzoriale (văz, auz etc.). Din punct de vedere cognitiv, utilizarea multimedia îmbunătățește învățarea prin integrarea datelor, textului, imaginilor și sunetelor într-un mediu informațional coerent și interactiv. Vezi și „Curs interactiv”; „Editare audio/ audio-video”; „Editare digitală”; „Editor multimedia”; „Fișier multimedia”; „Mijloace audio-vizuale”; **Noile media / New media** (în engleză).

Multimedia Learning (în engleză) – a se vedea „Învățare multimedia/ Multimedia Learning (în engleză)”.

Muzeu (în sens general) – instituție publică de mare valoare culturală, dedicată achiziționării, colecționării, identificării, catalogării, conservării, restaurării, cercetării și expunerii unor valori materiale și spirituale de interes științific, artistic, educativ și istoric. Vezi și „Catalog (pentru bibliotecă/ muzeu)”.

N

Natural Language Processing – a se vedea „**Procesarea limbajului natural/ Natural Language Processing** (acronim NLP)”.

Navigare pe Internet – procesul de deplasare virtuală în rețeaua World Wide Web, realizat cu ajutorul unui program specializat numit browser sau navigator web. Acest proces permite utilizatorilor să caute, să acceseze și să utilizeze diverse tipuri de informații și servicii online, precum site-uri web, baze de date, platforme educaționale, forumuri, bloguri, rețele de socializare și aplicații web. Navigarea pe Internet implică utilizarea cuvintelor-cheie și a linkurilor hipertext pentru a localiza și explora conținut digital distribuit global. Procesul poate fi optimizat prin utilizarea motoarelor de căutare, a sistemelor de filtrare a informațiilor și a opțiunilor avansate oferite de browsere. De asemenea, în funcție de modul în care este realizată, navigarea poate fi dirijată (când utilizatorul urmează un traseu predefinit) sau exploratorie (când utilizatorul descoperă informații noi în mod spontan). Pentru o experiență sigură și eficientă, navigarea pe Internet trebuie să fie însoțită de măsuri de securitate precum protecția datelor personale, utilizarea de conexiuni securizate (HTTPS), evitarea site-urilor periculoase și gestionarea atentă a parolilor și informațiilor confidențiale. Vezi și „**Browser web**”; „**Cuvânt cheie/ Keyword** (în engleză)”; „**Hit** (în engleză)/ **Rezultat** (cu referire la navigare)”; „**Motor de căutare**”; „**Pagină web/ Webpage** (în engleză)”; „**Platformă web**”; „**Uniform Resource Locator** (în engleză) (acronim URL)/ **Localizator uniform de resurse**”; „**World Wide Web** (acronim WWW)”.

Neclaritate (a mesajului, ideilor, informațiilor) – lipsa de precizie, coerență sau comprehensibilitate a unui mesaj, a unei idei sau a unor

informații, ceea ce poate duce la dificultăți în înțelegere, interpretare sau aplicare. Aceasta poate fi cauzată de formulări ambigue, utilizarea unui limbaj vag, lipsa de detalii relevante, erori de comunicare sau absența unui context adecvat, având un impact negativ asupra procesului de învățare, luării deciziilor și eficienței comunicării.

Neticheta – a se vedea „**Etica pe Internet/ Neticheta**”.

NLP (acronim) – a se vedea „**Procesarea limbajului natural/ Natural Language Processing** (acronim NLP)”.

Noile media / New media (în engleză) – ansamblul formelor de media bazate pe sisteme digitale computaționale, care permit generarea, stocarea, procesarea, copierea, transformarea, prelucrarea, articularea și transferul informațiilor în volume mari și la viteze foarte ridicate. Aceste tehnologii sunt interconectate într-un ecosistem digital complex, adesea conceptualizat sub forma unui „nor de tehnologie” sau cloud computing, unde datele sunt gestionate și distribuite prin intermediul algoritmilor avansați și al inteligenței artificiale. Noile media includ o gamă largă de tehnologii și platforme, precum internetul, rețelele sociale, blogurile, podcasturile, platformele de streaming video și audio, realitatea virtuală și augmentată, aplicațiile mobile și inteligența artificială aplicată comunicării digitale. Acestea se diferențiază de media tradiționale (precum presa scrisă, radioul și televiziunea clasică) prin interactivitate, personalizare, accesibilitate globală și capacitatea de a permite utilizatorilor să creeze și să distribuie conținut în timp real. Conceptual, noile media funcționează în cadrul unui „nor informațional” (Baciu, 2018), în care fluxurile de informație sunt dinamice, descentralizate și mediate tehnologic. Această paradigmă transformă fundamental modul în care informația este produsă, distribuită și consumată, având un impact semnificativ asupra culturii, economiei, educației și interacțiunilor sociale. Vezi și „**Cloud computing** (în engleză)/ **Calcul în cloud**”; „**Inteligență artificială** (acronim IA)/ **Artificial Intelligence** (în engleză) (acronim AI)”; „**Nor de tehnologie/ Nor tehnologic**”; „**Metavers**”; „**Realitate extinsă** (acronim RE)/ **Extended Reality** (acronim XR)”; „**Realitate mixtă/ Mixed Reality** (în engleză) (acronim MR)”; „**Realitate virtuală** (acronim RV)/ **Virtual Reality** (acronim VR)”.

Nonverbal – ansamblul semnelor comportamentale emise în mod natural sau cultural, care exprimă atitudini, emoții, opinii și reacții în absența

cuvintelor, prin utilizarea mijloacelor nonverbale, precum mimica, gesturile, postura corporală, contactul vizual, proxemica (distanța interpersonală) și expresiile faciale. Vezi și **„Comunicare nonverbală”**; **„Comunicare paraverbală”**; **„Comunicare verbală”**.

Nor de tehnologie/ Nor tehnologic – concept care descrie ansamblul echipamentelor digitale interconectate, infrastructurilor informatice și sistemelor computaționale ce permit generarea, procesarea, stocarea, distribuirea și utilizarea datelor și informațiilor în medii digitale. Acest ecosistem tehnologic integrează multiple tehnologii, precum cloud computing, inteligența artificială, rețelele de comunicații avansate, internetul obiectelor (Internet of Things – IoT), analiza datelor (big data analytics) și alte soluții digitale care funcționează într-un cadru interdependent și descentralizat. Norul tehnologic facilitează accesul rapid și eficient la resurse digitale, permițând transferul și prelucrarea volumelor mari de date cu viteze ridicate, utilizând algoritmi avansați și sisteme de învățare automată. Acest model de infrastructură tehnologică permite optimizarea proceselor în diverse domenii, inclusiv în educație, afaceri, sănătate, administrație și cercetare științifică. Prin integrarea acestor tehnologii într-un mediu unificat și interconectat, norul tehnologic redefinește modul în care informația este creată, utilizată și distribuită, contribuind la transformarea digitală și la dezvoltarea unei economii bazate pe date și automatizare. Vezi și **„Cloud computing (în engleză)/ Calcul în cloud”**; **„Echipament informatic”**; **„Internetul lucrurilor/ Internet of Things (în engleză) (acronim IoT)”**; **„Inteligență artificială (acronim IA)/ Artificial Intelligence (în engleză) (acronim AI)”**; **„Nor informațional”**.

Nor informațional – ansamblul datelor și al informațiilor generate, stocate, procesate și gestionate prin intermediul serviciilor de cloud computing, facilitând accesul la resurse digitale distribuite într-un mediu virtual interconectat (Baciu, 2018). Acest concept definește un ecosistem digital dinamic, în care informațiile sunt accesibile de la distanță, fiind organizate și administrate prin infrastructuri informatice avansate, utilizând tehnologii precum inteligența artificială, analiza datelor (big data analytics), rețelele de comunicații și securitatea cibernetică. Norul informațional permite utilizatorilor și organizațiilor să stocheze și să partajeze date la nivel global, reducând dependența de infrastructurile locale și asigurând flexibilitate în procesarea informațiilor. Acesta este esențial pentru funcționarea noilor media, a platformelor digitale, a serviciilor bazate pe

inteligentă artificială și a economiei bazate pe date. Prin optimizarea fluxurilor informaționale și a capacității de stocare distribuită, norul informațional contribuie la creșterea eficienței proceselor digitale și la accesibilitatea globală a cunoștințelor. Vezi și **„Analiza datelor mari/ Big Data Analytics (în engleză)”**; **„Datele mari/ Big Data (în engleză)”**; **„Cloud computing (în engleză)/ Calcul în cloud”**; **„Nor de tehnologie/ Nor tehnologic”**.

Normă – regulă sau dispoziție obligatorie, stabilită prin lege, uzanță sau convenție socială, care reglementează desfășurarea unui proces, activitate sau comportament în conformitate cu un principiu generalizat și aplicabil la nivel societal. Normele pot fi juridice, morale, sociale, culturale sau tehnice, având rolul de a asigura ordinea, coerența și funcționarea eficientă a structurilor sociale și instituționale. **„Act legislativ”**; **„Legislația”**; **„Reglementare”**.

Normă morală – regulă referitoare la comportamentul individului în societate, reprezentând un standard de conduită constituit la nivelul conștiinței colective, care se cere acceptat, internalizat și respectat de către indivizi. Normele morale se bazează pe autonomia voinței și sunt asumate voluntar, fiind diferite de normele juridice sau religioase, care implică obligativitate externă (lege sau credință). Nerespectarea normelor morale atrage aplicarea unor sancțiuni morale care pot fi interioare (regrete, remușcări, mustrări de conștiință, sentimente de vinovăție) sau exterioare (dezaprobare, marginalizare, blam, excludere socială). Sancțiunile morale interioare, care provin din conștiința individului, sunt considerate cele mai puternice și eficiente. Normele morale au rolul de a reglementa comportamentul oamenilor în societate, contribuind la menținerea ordinii sociale și a conviețuirii armonioase.

Nota autorului – secțiune din cadrul lucrărilor științifice, care furnizează detalii suplimentare despre autori, domeniul lor de expertiză, principalele realizări profesionale și sursele de sprijin financiar sau logistic care au contribuit la desfășurarea cercetării. Această notă poate varia în funcție de cerințele editoriale specifice fiecărei publicații științifice, uneori fiind plasată pe o pagină separată la finalul manuscrisului. În conformitate cu stilul APA, nota autorului este organizată în mai multe paragrafe, fiecare având un rol distinct. Primul paragraf poate include identificatorul ORCID al autorilor, facilitând corelarea exactă a publicațiilor în cazul unor schimbări

de nume sau al existenței unor autori cu nume similare. În lipsa unui ID ORCID, acest paragraf poate fi omis. Următorul paragraf este destinat schimbărilor de afiliere, menționând dacă un autor a trecut la o altă instituție după încheierea studiului, utilizând formularea „[Numele autorului] este acum la [afiliere].”, iar în cazul unor circumstanțe speciale, cum ar fi decesul unui autor, informația poate fi inclusă între paranteze drepte. Al treilea paragraf se concentrează pe informațiile suplimentare și mulțumirile adresate celor care au susținut cercetarea, precum organizațiile care au oferit finanțare prin granturi, burse sau premii, colegii care au contribuit la revizuirea manuscrisului sau participanții la studiu. În această secțiune se pot menționa și detalii despre contribuțiile specifice ale fiecărui autor, subliniind rolurile individuale în cadrul cercetării și clarificând eventuale acorduri speciale privind calitatea de coautor. Ultimul paragraf oferă detalii de contact, incluzând numele complet al autorului/ autorilor, adresa instituțională și adresa de e-mail, facilitând astfel comunicarea ulterioară cu comunitatea academică și posibilitatea unor colaborări viitoare. Această notă contribuie la creșterea transparenței în cercetare, la recunoașterea meritului fiecărui autor și la consolidarea credibilității lucrării în cadrul mediului științific. Vezi și „**Autor**”; „**Lucrare științifică**”.

Nota de subsol (în cadrul stilului APA) – mențiune scurtă care oferă conținut suplimentar sau atribuie drepturi de autor într-o lucrare academică sau profesională. Acestea pot apărea în orice tip de lucrare, având scopul de a clarifica, detalia sau oferi surse suplimentare de informație. Notele de subsol sunt utilizate pentru a completa sau îmbunătăți informațiile din text, fără a întrerupe fluxul principal al lucrării. Totuși, acestea nu ar trebui să includă detalii complicate, irelevante sau neesențiale, deoarece pot distrage atenția cititorului. Pentru a menține claritatea și coerența textului, notele de subsol ar trebui utilizate doar atunci când întăresc și sprijină conținutul de referință. O notă de subsol trebuie să transmită o singură idee clară și concisă. În cazul în care informația devine prea extinsă și formează paragrafe, este recomandat ca aceasta să fie mutată fie în textul principal, fie într-o anexă. Utilizarea corectă a notelor de subsol poate contribui la oferirea unor explicații suplimentare fără a afecta structura logică a lucrării, asigurând în același timp transparența și corectitudinea informațională.

Nota tehnică/ Technical Note (în engleză) – tip de articol scurt care prezintă o nouă tehnică, metodă sau procedură, cu accent pe modificări importante sau aplicații inovatoare ale unei metode existente. Aceste articole

sunt importante pentru dezvoltarea și îmbunătățirea instrumentelor utilizate în cercetare și pot include descrieri ale unor metode experimentale optimizate, protocoale îmbunătățite sau aplicații unice ale unor tehnologii deja existente. De asemenea, notele tehnice pot fi utilizate pentru prezentarea unor noi instrumente software sau metode computaționale, având relevanță pentru domenii precum științele exacte, ingineria, medicina și științele sociale. Structura unei note tehnice este similară cu cea a unui articol științific standard și include Rezumat (Abstract), Cuvinte-cheie, Introducere, Materiale și metode, Rezultate, Discuții și Concluzii, asigurând o prezentare clară, detaliată și reproductibilă a metodei propuse. Vezi și **„Lucrare științifică”**; **„Pachet informatic/ Pachet software”**; **„Program informatic”**; **„Standard (în domeniul tehnic)”**.

Noțiune/ Concept – formă rațională specifică gândirii umane, care reflectă ansamblul caracteristicilor generale, hotărâtoare și necesare ale obiectelor și fenomenelor naturale sau sociale. Noțiunea este rezultatul unui proces de abstractizare, prin care se identifică trăsăturile comune ale unor elemente individuale, conducând la formularea unei reprezentări generale și obiective. Aceasta se exprimă prin intermediul limbajului, natural sau artificial, fiind redată sub forma unui cuvânt sau a unei sintagme. În procesul de cercetare științifică și în analiza logică, precizia noțiunilor este esențială pentru claritatea și validitatea concluziilor. Pentru ca o noțiune să fie considerată corect definită, trebuie să îndeplinească trei criterii fundamentale: (1) să existe un acord între idee și cuvânt, asigurând o continuitate conceptuală, (2) sensul să fie cât mai exact definit, incluzând doar caracteristicile esențiale, și (3) caracteristicile să fie constatate prin observație și verificare empirică. Din punct de vedere logic, orice noțiune are două componente principale: a) conținutul (totalitatea însușirilor generale, esențiale și necesare ale unei clase de obiecte) și b) sfera (totalitatea obiectelor sau fenomenelor care împărtășesc aceste însușiri). Cu cât o noțiune este mai precis formulată, cu atât contribuie mai eficient la dezvoltarea cunoașterii științifice și la clarificarea fenomenelor studiate. Vezi și **„Abstractizare (ca proces)”**; **„Abstractizare (ca produs)”**; **„Cunoaștere rațională”**; **„Cunoaștere științifică”**; **„Gândire critică”**; **„Operație logică”**.

Număr de serie standard internațional – a se vedea **„International Standard Serial Number (în engleză) (acronim ISSN)/ Număr de serie standard internațional”**.

Număr internațional standardizat pentru carte – a se vedea „International Standard Book Number (în engleză) (acronim ISBN)/ Număr internațional standardizat pentru carte”.

O

OAPEN – Online Library and Publication Platform – platformă digitală dedicată diseminării cărților academice cu peer review în regim de acces liber. OAPEN sprijină publicarea și distribuția lucrărilor științifice din diverse domenii, oferind cercetătorilor, profesorilor și studenților acces gratuit la cărți și monografii academice. Prin colaborări cu edituri și instituții academice, platforma contribuie la promovarea accesului deschis și la creșterea vizibilității publicațiilor științifice. Biblioteca digitală OAPEN este un instrument valoros pentru cei interesați de cercetare academică, fiind accesibilă pe site-ul oficial: <https://library.oapen.org> Vezi și „**Bază de date**”; „**Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”.

Obiceiuri socio-culturale – practici, comportamente și tradiții specifice unei comunități, transmise din generație în generație, care reglementează modul în care indivizii interacționează și își desfășoară viața cotidiană. Acestea pot fi influențate de factori istorici, religioși, geografici și economici, contribuind la definirea identității colective și la menținerea coeziunii sociale. Obiceiurile pot fi zilnice, sezoniere sau legate de evenimente speciale, cum ar fi sărbătorile, ceremoniile de trecere (naștere, căsătorie, înmormântare), practicile culinare, vestimentare sau ritualurile de salut și respect. De exemplu, modul în care oamenii își exprimă ospitalitatea, tradițiile gastronomice sau regulile de comportament în familie și societate sunt expresii ale obiceiurilor socio-culturale. Acestea evoluează în timp, fiind influențate de modernizare, globalizare și schimbări sociale, dar păstrează un rol important în menținerea continuității culturale și a identității naționale. Într-o lume diversificată, înțelegerea și respectarea obiceiurilor

socio-culturale sunt hotărâtoare pentru dialogul intercultural, toleranța și integrarea armonioasă între comunități diferite. Vezi și **„Influența tradițiilor și obiceiurilor socio-culturale asupra organizării informației”**; **„Prejudecăți cognitive/ Cognitive bias (în engleză)”**; **„Tradiții socio-culturale”**.

Obiectivitatea sursei – măsura în care informațiile sunt prezentate fără deformări sau influențe subiective datorate punctului de vedere personal al autorului. O prezentare obiectivă evită să introducă judecăți de valoare, preferințe personale, sau distorsiuni subiective care ar putea afecta percepția cititorilor. În esență, obiectivitatea implică prezentarea faptelor și informațiilor într-un mod echilibrat, imparțial și într-o manieră care să permită cititorilor să-și formeze propriile opinii și concluzii pe baza informațiilor prezentate, fără a fi influențați de părtiniri sau interpretări subiective. Procesul de evaluare a obiectivității începe prin analizarea scopului pentru care a fost elaborată sursa de documentare, fie că este vorba de cercetare sau de alt tip de informare, și prin evaluarea punctului de vedere promovat de autor. Resursele care prezintă o perspectivă echilibrată și imparțială sunt preferate în comparație cu cele care promovează o anumită agendă sau opinie. În acest sens, capacitatea autorului sau a organizației de a prezenta diverse opinii și dovezi poate fi un alt indicator al calității resursei. Vezi și **„Actualitatea sursei”**; **„Actualizarea sursei”**; **„Acuratețea sursei”**; **„Evaluarea avansată a sursei de documentare”**; **„Potențialul informativ al sursei”**; **„Precizia sursei”**; **„Prestigiul depozitului/ depozitarului sursei”**; **„Prestigiul editurii”**; **„Prestigiul profesional al autorului sursei”**; **„Relevanța sursei în raport cu tema investigată”**; **„Reproductibilitate”**.

OCW (acronim) – a se vedea **„OpenCourseWare (acronim OCW)”**.

Off the record – expresie utilizată în jurnalism și comunicare pentru a desemna comentarii sau informații furnizate într-un cadru informal, care nu sunt destinate publicării sau difuzării. Aceste declarații sunt făcute în mod spontan sau confidențial, de obicei în afara unei înregistrări oficiale, și nu pot fi atribuite sursei în mod public fără consimțământul acesteia. Vezi și **„Jurnalism”**; **„On the record”**; **„Sursă anonimă”**.

On the record – expresie utilizată în jurnalism pentru a desemna declarații sau informații care pot fi publicate, difuzate și atribuite în mod direct sursei care le-a oferit. Acest tip de comunicare este oficial, transparent

și asumabil, iar jurnalistul are libertatea de a cita sursa nominală. Vezi și „Jurnalism”; „Off the record”; „Sursă anonimă”.

Open Access (în engleză)/ **Acces deschis** – model de distribuire a datelor, informațiilor și resurselor electronice, care oferă acces liber și gratuit utilizatorilor, permițându-le să citească, descarce, copieze, distribuie, tipărească sau utilizeze conținutul fără restricții financiare sau tehnice. Acest model este aplicat în special în domeniul cercetării științifice, educației și publicațiilor academice, promovând diseminarea cunoștințelor, colaborarea globală și democratizarea accesului la informație. Vezi și „Resurse educaționale deschise (acronim RED)/ **Open Educational Resources** (acronim OER) (în engleză)”.

Open source – model de dezvoltare software (sau de colaborare în proiecte) în care codul sursă sau materialul de bază este disponibil public pentru inspecție, modificare și redistribuire. Acest model promovează transparența, colaborarea și inovația, permițând comunităților de dezvoltatori și utilizatori să contribuie la îmbunătățirea produselor și să adapteze soluțiile în funcție de nevoile specifice. Licențele open source reglementează drepturile de utilizare și distribuire, asigurând că modificările și redistribuirea se fac în conformitate cu principiile de bază ale accesului liber. Vezi și „Licențe Creative Commons (acronim CC)”; „Licență de utilizare”; „Open Access (în engleză)/ **Acces deschis**”; „Management de proiect”; „Proiect (în sens general, din perspectivă acțională)”; „OpenCourseWare (acronim OCW)”.

OpenCourseWare (acronim OCW) – cursuri deschise create de universități sau alte instituții, publicate gratuit pe platforme educaționale, pentru acces liber. Avantajele includ globalizarea cunoștințelor, încurajarea diseminării informațiilor, democratizarea educației, promovarea învățării continue și perfecționarea cursurilor prin actualizări periodice. Vezi și „Open Access (în engleză)/ **Acces deschis**”; „Massive Open Online Course (în engleză) (acronim MOOC)”.

Operator de interviu – persoana responsabilă de administrarea interviurilor și aplicarea chestionarelor în cadrul unor anchete sociologice, economice, electorale sau de piață. Rolul său principal constă în colectarea datelor direct de la respondenți, utilizând metode precum interviurile față în față, telefonice sau online. Operatorul de interviu utilizează întrebări structurate sau semi-structurate, respectând un ghid prestabilit și asigurând

acuratețea colectării datelor. Acesta clarifică întrebările pentru a evita posibile neînțelegeri, înregistrează răspunsurile conform metodologiei stabilite și poate observa și nota reacțiile nonverbale ale respondenților, precum și condițiile ambientale relevante pentru contextul chestionării. Avantajele utilizării operatorilor de interviu includ creșterea ratei de răspuns și obținerea unor date mai precise, datorită prezenței și intervenției directe în procesul de colectare. Această metodă este deosebit de eficientă în cazul respondenților cu un nivel scăzut de școlarizare sau în situațiile în care autoadministrarea unui chestionar este dificilă. Operatorii de interviu sunt instruiți în tehnici specifice de intervievare, în gestionarea interacțiunilor cu respondenții și în principiile etice ale cercetării, cum ar fi păstrarea confidențialității, imparțialitatea și neutralitatea în colectarea datelor. Vezi și **„Ancheta bazată pe interviu”**; **„Chestionar de cercetare”**; **„Chestionar administrat de operatorii de anchetă”**; **„Chestionar autoadministrat colectiv”**; **„Ghid de interviu”**.

Operație logică – proces al gândirii prin care, respectând reguli, legi și principii ale logicii, se realizează și se operează cu forme ale gândirii logice, precum noțiunea, judecata și raționamentul. Aceste operații includ compararea, clasificarea, analiza, sinteza, inducția, deducția și generalizarea, fiind esențiale pentru procesul de argumentare, luarea deciziilor și dezvoltarea gândirii critice. Vezi și **„Abstractizare (ca proces)”**; **„Analiza datelor”**; **„Articularea datelor”**; **„Abstractizare (ca proces)”**; **„Gândire critică”**; **„Operaționalizarea conceptelor”**; **„Organizarea și structurarea datelor”**; **„Procesarea informației/ Procesare de informație”**.

Operaționalizarea conceptelor – procesul de concretizare și explicitare a conceptelor, care permite crearea unui cadru teoretic coerent, delimitarea clară a termenilor și transformarea acestora în variabile măsurabile, facilitând analiza teoretică, interpretarea și aplicabilitatea în cercetare. Vezi și **„Abstractizare (ca proces)”**; **„Analiza datelor”**; **„Articularea datelor”**; **„Abstractizare (ca proces)”**; **„Gândire critică”**; **„Operație logică”**, **„Procesarea informației/ Procesare de informație”**.

Opinia publică – ansamblul convingerilor, atitudinilor și percepțiilor colective ale unui grup de indivizi cu privire la probleme sociale, economice, politice sau culturale, având un rol esențial în modelarea deciziilor politice, a politicilor publice și a direcției societății. Aceasta este influențată de factori precum mass-media, liderii de opinie, ideologiile politice, religia, educația și

experiențele personale, fiind un element dinamic care evoluează în funcție de schimbările sociale și de noile informații disponibile. Opinia publică poate fi exprimată prin sondaje, proteste, alegeri, dezbateri publice sau rețele sociale, iar în democrațiile moderne, aceasta joacă un rol fundamental în formarea și legitimizarea deciziilor guvernamentale. În regimurile autoritare, opinia publică este adesea controlată prin cenzură, propagandă sau manipulare informațională, limitând accesul la perspective alternative. Un aspect esențial al opiniei publice este influența biasurilor cognitive, a camerelor de ecou informaționale și a dezinformării, care pot distorsiona percepția realității și pot duce la polarizare socială. Studiarea opiniei publice este importantă în sociologie, științe politice și comunicare, fiind utilizată pentru a analiza tendințele sociale, comportamentele electorale și impactul politicilor asupra populației. Într-un context globalizat, dezvoltarea gândirii critice și accesul la informații diversificate sunt esențiale pentru o opinie publică informată și echilibrată, capabilă să contribuie la luarea unor decizii raționale și obiective. Vezi și **„Cameră de ecou”**; **„Cameră de rezonanță informațională”**; **„Gândire critică”**; **„Prejudecăți cognitive/ Cognitive bias (în engleză)”**; **„Grup de susținere/ Grup de apărare a drepturilor/ Advocacy group/ Lobby group (în engleză)”**; **„Societate civilă”**.

Opinie – judecată, convingere sau atitudine exprimată de un individ cu privire la un subiect, o idee, un eveniment sau o realitate, fără a pretinde neapărat validitate absolută sau adevăr obiectiv. Vezi și **„Drepturile omului”**; **„Libertate de exprimare”**; **„Opinia publică”**; **„Opinie separată”**.

Opinie separată – punct de vedere exprimat individual, care se distinge de opinia majorității și care reflectă o poziție alternativă, argumentată și susținută în mod ferm. Termenul este frecvent utilizat în contexte instituționale, juridice sau deliberative, unde un membru își exprimă în mod formal dezacordul față de decizia colectivă, păstrându-și propria interpretare sau convingere. Vezi și **„Conștiință individuală”**; **„Drept la opinie”**; **„Drepturile omului”**; **„Opinie”**; **„Pluralism de idei”**.

Optimizare pentru motoarele de căutare/ Search Engine Optimization (abreviat SEO) (în engleză) – strategie de marketing digital care reunește tehnici și proceduri menite să îmbunătățească vizibilitatea unui site web în paginile de rezultate ale motoarelor de căutare, pentru anumite cuvinte cheie. Această optimizare implică: a) analiza și cercetarea cuvintelor cheie potrivite domeniului; b) optimizarea conținutului și a

structurii site-ului; c) crearea de legături relevante; d) monitorizarea și ajustarea continuă a strategiei, având în vedere că motoarele de căutare își schimbă frecvent algoritmii, iar conținutul de pe web este într-o continuă expansiune și actualizare. Motoarele de căutare, precum Google, actualizează frecvent algoritmi de clasare, iar informațiile disponibile online sunt într-o expansiune continuă, ceea ce face ca SEO să fie un proces dinamic și permanent. O strategie SEO eficientă ajută un site să atragă mai mult trafic organic, să crească vizibilitatea online și să îmbunătățească rata de conversie. Vezi și **„Cuvânt cheie/ Keyword (în engleză)”**; **„Motor de căutare”**; **„Pagină web/ Webpage (în engleză)”**; **„Navigare pe Internet”**.

Ore de maximă audiență/ Prime time (în engleză) – intervalul din grila de programe radio sau TV în care se înregistrează cel mai mare număr de telespectatori sau ascultători. Acest interval are loc, în general, în serile din timpul săptămânii, aproximativ între orele 19:00 și 22:00, când publicul are cea mai mare disponibilitate de consum media. În acest timp, posturile difuzează de obicei emisiuni, filme sau programe cu potențial ridicat de audiență și de impact comercial, fiind considerat cel mai valoros spațiu de difuzare pentru publicitate. Vezi și **„Comunicare sincronă”**; **„Mass-media”**; **„Timp real/ Real time (în engleză)”**.

Organizarea materialului de studiat – proces activ de structurare, grupare și ierarhizare a informațiilor dintr-un material de învățat, astfel încât să faciliteze înțelegerea, asimilarea și memorarea eficientă a acestuia. Demersul de organizare a materialului studiat presupune utilizarea unor strategii de organizare, precum extragerea ideilor principale și ordonarea lor logică, realizarea unui inventar de termeni și sintagme-cheie, esențializarea conținutului prin identificarea relațiilor dintre idei (de tip cauză-efect, cronologice, de subordonare etc.), reprezentarea grafică prin hărți conceptuale sau organizatori grafici și elaborarea de rezumate sau sumare. Vezi și **„Analiza datelor”**; **„Articularea datelor”**; **„Abstractizare (ca proces)”**; **„Abstractizare (ca produs)”**; **„Gândire critică”**; **„Noțiune/ Concept”**; **„Operaționalizarea conceptelor”**; **„Organizarea și structurarea datelor”**.

Organizarea și structurarea datelor – procesul prin care datele colectate sunt aranjate într-un mod coerent, logic și accesibil, facilitând analiza și interpretarea ulterioară. Acest proces poate include filtrarea datelor ne semnificative sau a datelor zgomotoase (care prezintă erori,

variații nedorite sau inconsecvențe), gruparea datelor similare, ordonarea acestora, precum și crearea unor categorii relevante pentru clasificare și procesare eficientă. Organizarea datelor este importantă în domenii precum analiza statistică, managementul bazelor de date, știința datelor și cercetarea științifică, permițând extragerea unor modele semnificative și luarea deciziilor informate. Datele pot fi structurate sub diverse forme, cum ar fi tabele, baze de date relaționale, matrice, grafice sau seturi ierarhice, în funcție de scopul analizei și de complexitatea informațiilor. O organizare adecvată a datelor contribuie la creșterea preciziei analizelor, reducerea erorilor și optimizarea proceselor decizionale, asigurând un flux eficient de informații într-un mediu digitalizat. Vezi și **„Analiza datelor”**; **„Articularea datelor”**; **„Dată/ date”**; **„Date brute”**; **„Date nesemnificative”**; **„Date primare”**; **„Date secundare”**; **„Date zgomotoase/ Noisy data (în engleză)”**; **„Filtrarea datelor”**; **„Flux de informații”**.

Organizația Internațională de Standardizare/ International Organization for Standardization (în engleză) (acronim ISO) – confederație internațională, fondată în anul 1947, care stabilește normele în toate domeniile tehnice, industriale și comerciale, cu excepția domeniilor electricității și al electronicii, care sunt reprezentate de Comisia Electrotehnică Internațională/ International Electrotechnical Commission (abreviat IEC) (în engleză), și cu excepția telecomunicațiilor reprezentate de Uniunea Internațională pentru Telecomunicații/ International Telecommunication Union (abreviat ITU) (în engleză). Aceste trei organizații conlucrează în World Standards Cooperation (abreviat WSC) (în engleză). Vezi și **„Standard”**; **„Standard (în domeniul tehnic)”**.

Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale/ World Intellectual Property Organization (acronim WIPO) – agenție specializată a Organizației Națiunilor Unite, înființată în 1970, cu sediul la Geneva, Elveția, care are ca misiune promovarea protecției proprietății intelectuale la nivel internațional. WIPO administrează tratate globale privind brevetele, mărcile comerciale, drepturile de autor și alte forme de proprietate intelectuală, oferind un cadru juridic și instituțional pentru cooperarea între state și sprijin pentru inovare și creație. Mai multe detalii sunt disponibile pe site-ul oficial: <https://www.wipo.int> Vezi și **„Brevet”**; **„Licențe Creative Commons (acronim CC)”**; **„Licență de utilizare”**.

Oxford Academic – platformă online care oferă acces la textul integral al revistelor științifice publicate de Oxford University Press (OUP), una dintre cele mai prestigioase edituri universitare din lume. Platforma include articole academice evaluate prin peer review dintr-o gamă largă de domenii, precum științele sociale, științele naturii, medicina, dreptul și umanistica. Platforma Oxford Academic este utilizată pe scară largă de cercetători, profesori și studenți, fiind o resursă importantă pentru documentare. Accesul la conținut poate fi gratuit pentru anumite articole open access sau disponibil prin abonamente instituționale și individuale. Platforma poate fi explorată pe site-ul oficial: <https://academic.oup.com/journals> Vezi și **„Bază de date”**; **„Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”**; **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**.

Oxford University Press (acronim OUP) – una dintre cele mai mari și prestigioase edituri universitare din lume, afiliată la Universitatea Oxford. Recunoscută pentru calitatea și rigoarea științifică a publicațiilor sale, OUP publică cărți academice, reviste științifice, manuale educaționale, lucrări de referință și resurse digitale, acoperind o gamă largă de discipline, inclusiv științe umaniste, științe sociale, medicină, științe exacte, tehnologie și drept. Editura a fost un pionier în digitalizarea resurselor academice, oferind acces online la revistele sale prin platforma Oxford Academic, precum și la lucrări de referință prin platforme precum Oxford Scholarship Online și Oxford Reference. OUP susține, de asemenea, publicarea în regim Open Access, promovând accesul liber la cercetarea științifică. Mai multe informații pot fi găsite pe site-ul oficial: <https://corp.oup.com> Vezi și **„Bază de date”**; **„Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”**; **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**; **„Prestigiul editurii”**.

P

Pachet informatic/ Pachet software – ansamblu de programe de calculator concepute pentru a îndeplini funcții specifice și care pot fi instalate și gestionate printr-o aplicație specială, menită să asigure coerența și funcționarea optimă a acestora. Pachetele software pot include aplicații de productivitate (exemplu Microsoft Office, Google Workspace), programe de editare grafică (exemplu Adobe Creative Suite), soluții pentru dezvoltare software (exemplu JetBrains Suite) sau sisteme de operare.

Paginare – procesul de numerotare a paginilor unui document, în scopul organizării, structurării și facilitării navigării în conținut. Secvența numerică aplicată paginilor ajută la referințierea precisă a informațiilor și este importantă în redactarea lucrărilor academice, cărților, revistelor sau documentelor tehnice. Vezi și „**Tehnoredactare**”; „**Tehnoredactarea lucrărilor științifice**”.

Paradox – enunț, situație ori eveniment care pare a fi contradictoriu, dar care, la o analiză mai atentă, se poate dovedi coerent sau poate releva un adevăr surprinzător. Un exemplu celebru este afirmația „Această propoziție este falsă”, care nu poate fi considerată nici adevărată, nici falsă fără a genera o contradicție. Paradoxurile contrazic așteptările obișnuite și pot lua forma unor opinii care par absurde sau în contradicție cu adevărul comun, însă uneori pot fi demonstrate logic, stimulând reflecția și dezbaterea. Vezi și „**Gândire critică**”.

Percepție – proces psihofiziologic prin care se identifică obiecte sau fenomene, reflectându-se unitar ansamblul însușirilor acestora sub forma imaginilor primare.

Percepție selectivă – proces prin care indivizii interpretează mesajele media în funcție de valorile, experiențele și așteptările personale. Chiar dacă toți receptorii accesează același conținut, semnificațiile extrase pot varia considerabil în funcție de contextul individual. Vezi și „**Bula informațională/ Bula de informații**”; „**Cameră de rezonanță**”; „**Expunere selectivă**”; „**Prejudecăți cognitive/ Cognitive bias** (în engleză)”; „**Retenție selectivă**”.

Platformă digitală – infrastructură software accesibilă prin internet care permite distribuirea, partajarea sau consumul de conținut digital (texte, imagini, video, audio) și/sau interacțiunea între utilizatori. Platformele digitale pot avea diverse funcții, precum găzduirea de conținut multimedia (exemple: YouTube, Spotify), comerț electronic (cum ar fi Amazon), rețele sociale (spre exemplu: Facebook, X), colaborare (de exemplu Google Workspace) sau servicii educaționale.

Pluralism de idei – principiu fundamental al societății democratice, care presupune existența, exprimarea și coexistența pașnică a unor opinii, convingeri și perspective diferite sau chiar opuse într-un spațiu comun de dezbateră. Vezi și „**Drept la opinie**”; „**Drepturile omului**”; „**Libertate de exprimare**”; „**Opinie**”; „**Opinie separată**”.

Podcasting – activitate de distribuire a fișierelor audio și/sau video prin internet către abonați, care le pot descărca sau reda în flux (streaming) pe dispozitive mobile sau computere personale. Podcasturile sunt produse în format serial sau episodic, acoperind o gamă variată de domenii precum știri, educație, divertisment sau dezvoltare personală, și oferă consumatorilor posibilitatea de a accesa conținutul oricând, în mod flexibil. Vezi și „**Platformă de streaming**”; „**Streaming**”; „**Vlog**”.

Proprietate intelectuală – ansamblu de drepturi legale care protejează creațiile minții, cum ar fi operele literare și artistice, invențiile, simbolurile, denumirile comerciale, desenele industriale și software-ul. Aceste drepturi oferă creatorilor recunoaștere oficială și control asupra modului în care produsele intelectuale sunt utilizate, copiate, distribuite sau comercializate. Proprietatea intelectuală este împărțită, în general, în două mari categorii: drepturi de autor (copyright) și drepturi de proprietate industrială (brevete, mărci, desene industriale). Ea este reglementată la nivel național și internațional prin legi și tratate administrate, între altele, de Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (WIPO). Vezi și „**Brevet**”; „**Copyright**”.

(în engleză) (simbol ©)”; **„Drept de autor”**; **„Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale/ World Intellectual Property Organization** (acronim WIPO)”.

Prototip (în teoria prototipurilor) – exemplar tipic și reprezentativ al unei categorii conceptuale, care se formează pe baza experienței individuale și a experienței colective dintr-o anumită cultură și perioadă istorică. Prototipul conține cele mai evidente și frecvent întâlnite trăsături ale unei categorii și este, de obicei, primul exemplu care ne vine în minte atunci când suntem rugați să ilustrăm acea categorie. În modelul categorizării prototipice, prototipul constituie nucleul categoriei, iar ceilalți membri sunt organizați în jurul său în funcție de gradul lor de tipicalitate. Această structurare arată că reprezentările noastre despre realitate nu se bazează pe definiții rigide, ci pe similarități graduale față de un prototip central. Vezi și **„Teoria prototipurilor”**.

Publicitate virală – formă de publicitate care urmărește atragerea atenției publicului prin conținut memorabil, provocator sau emoțional, încurajând astfel distribuirea sa spontană de către utilizatori. Vezi și **„Clickbait”** (în engleză); **„Public-țintă”**; **„Publicitate vizată/Targeted advertising** (în engleză)”; **„Reclamă online”**.

Public-țintă – segment specific de persoane către care este direcționat un mesaj de marketing, comunicare sau informare, selectat pe baza unor caracteristici comune, cum ar fi vârsta, genul, nivelul de educație, interesele, comportamentul de consum sau localizarea geografică. Vezi și **„Comunicare persuasivă”**; **„Influencer marketing”**; **„Marketing digital”**.

Pagină web/ Webpage (în engleză) – document electronic accesibil pe Internet, care face parte dintr-un site web și este afișat într-un browser web prin utilizarea unui Uniform Resource Locator (URL). O pagină web este creată utilizând limbaje de programare web precum HTML, CSS și JavaScript, putând conține texte, imagini, videoclipuri, linkuri, formulare și alte elemente interactive. Pagina web poate fi statică (conținut fix) sau dinamică (actualizată automat prin interacțiuni cu baze de date sau servicii web), fiind un element fundamental al navigării pe Internet și al diseminării informațiilor online. Vezi și **„Browser web”**; **„Uniform Resource Locator** (în engleză) (acronim URL)/ **Localizator uniform de resurse**”; **„Navigare pe Internet”**; **„World Wide Web** (acronim WWW)”.

Palace Bookshelf – platformă digitală care oferă acces gratuit la o colecție de peste 15.000 de cărți electronice disponibile în regim de acces liber. Utilizatorii pot descărca și citi cărțile fără restricții, platforma fiind o resursă importantă pentru studenți, cercetători și pasionați de lectură. Palace Bookshelf face parte din inițiativa Digital Public Library of America (DPLA), contribuind la democratizarea accesului la cunoaștere prin furnizarea de lucrări literare, academice și culturale. Biblioteca digitală poate fi explorată pe site-ul oficial: <https://palacebookshelf.dp.la> Vezi și „**Bază de date**”; „**Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”.

Parafrizare – proces prin care conținutul unui text sau discurs este reformulat folosind cuvinte și structuri lexicale diferite față de cele originale, cu scopul de a îmbunătăți înțelegerea și claritatea informației și de a-l adapta contextului noii lucrări în care este valorificat. În acest demers, este important să se menționeze și să se acorde credit autorului (sau autorilor) sursei inițiale, pentru a respecta drepturile de proprietate intelectuală și a asigura transparența în transmiterea ulterioară a informațiilor. Respectarea acestui principiu contribuie la evitarea plagiatului și la consolidarea integrității academice în cercetare și comunicare. Vezi și „**Cita** (în domeniul scrierii academice/ scrierii literare)”; „**Citare directă**”; „**Citare indirectă** (numită și citarea unei surse secundare)”; „**Citarea surselor de documentare**”; „**Citat**”, „**Plagiat**”.

Patrimoniul cultural imaterial al umanității – ansamblul practicilor, expresiilor, cunoștințelor, obiceiurilor și abilităților transmise din generație în generație, pe care comunitățile, grupurile și indivizii le recunosc drept parte a propriei moșteniri culturale. Acesta include, de asemenea, instrumentele, obiectele și spațiile culturale asociate acestor elemente. Prin intermediul patrimoniului cultural imaterial, se menține și se perpetuează identitatea colectivă și diversitatea culturală, oferind un sentiment de continuitate și coeziune socială. UNESCO recunoaște și sprijină conservarea și transmiterea acestui tip de patrimoniu, considerându-l esențial pentru dezvoltarea durabilă și pentru înțelegerea profundă a culturilor lumii. Vezi și „**Tradiția orală**”; „**Tradiții socio-culturale**”; „**Transformarea digitală**”.

Părtinire publicațională/ Publication bias (în engleză) – fenomen metodologic problematic care apare atunci când probabilitatea ca un studiu să fie publicat depinde de direcția, magnitudinea sau semnificația statistică

a rezultatelor sale, ceea ce duce la o reprezentare distorsionată a dovezilor disponibile într-un domeniu de cercetare. În general, studiile care raportează rezultate semnificative sau care confirmă ipoteze populare au o probabilitate mai mare de a fi acceptate pentru publicare, în timp ce studiile cu rezultate nesemnificative, negative sau contradictorii tind să rămână nepublicate sau să fie mai dificil de găsit în literatura științifică, generând o imagine incompletă și potențial eronată asupra realității cercetate. Acest fenomen afectează în mod deosebit meta-analizele și revizuirile sistematice, deoarece selecția studiilor incluse în astfel de analize poate fi influențată de absența unor rezultate neutre sau negative, conducând la o supraestimare a efectelor reale ale unei intervenții sau relații. Părtinirea publicațională poate apărea din mai multe motive, inclusiv preferințele editorilor și ale recenzorilor pentru rezultate „pozitive”, presiunile academice asupra cercetătorilor de a produce rezultate semnificative pentru avansarea în carieră (fenomen cunoscut sub denumirea de *publish or perish*), precum și decizia cercetătorilor înșiși de a nu trimite spre publicare studii care nu confirmă ipotezele inițiale. Identificarea și corectarea părtinirii publicaționale sunt hotărâtoare pentru menținerea integrității științifice și pentru evitarea concluziilor eronate bazate pe un eșantion distorsionat de studii. Metodele utilizate pentru detectarea acestora includ analiza funnel plot (grafic de tip pâlnie), care examinează asimetria în distribuția studiilor publicate, testele statistice (precum testul Egger sau testul trim-and-fill), precum și înregistrarea prealabilă a studiilor și a ipotezelor acestora în baze de date accesibile publicului, pentru a preveni selecția și raportarea selectivă a rezultatelor. De asemenea, inițiative precum accesul deschis la date (*open science*) și promovarea publicării studiilor cu rezultate negative sau nesemnificative joacă un rol important în reducerea impactului părtinirii publicaționale asupra cunoașterii științifice. Vezi și **„Meta-analiza/ Meta-analysis (în engleză)”**; **„Meta-analiza în științele sociale”**; **„Revizuire sistematică/ Systematic review (în engleză)”**.

Perspective article (în engleză) – a se vedea **„Articol de perspectivă/ Perspective article (în engleză)”**.

Persuasiune – proces de influențare a atitudinilor, credințelor și comportamentelor indivizilor prin utilizarea unor argumente logice, apeluri emoționale sau tehnici retorice, fără a recurge la coerciție sau constrângere. Aceasta este un fenomen central în comunicare, psihologie socială, marketing și științe politice, fiind studiat pentru înțelegerea modului în care

oamenii iau decizii și reacționează la diverse mesaje persuasive. Una dintre cele mai influente teorii asupra persuasiunii este „Modelul probabilității de elaborare” (Elaboration Likelihood Model, ELM), propus de Petty și Cacioppo (1986), care identifică două căi distincte prin care persuasiunea operează: 1) Ruta centrală, care presupune procesarea atentă și critică a argumentelor prezentate, fiind eficientă în cazul publicului implicat cognitiv, având efecte de lungă durată; 2) Ruta periferică, care se bazează pe factori superficiali, precum sursa mesajului, atractivitatea vizuală sau frecvența repetării informației, având efecte pe termen scurt. Un alt model important este Teoria influenței sociale a lui Robert Cialdini (1984), care identifică șase principii fundamentale ale persuasiunii: 1) Reciprocitatea – oamenii sunt mai predispuși să ofere ceva în schimb atunci când primesc un favor; 2) Angajamentul și consecvența – indivizii tind să acționeze conform deciziilor și declarațiilor lor anterioare; 3) Dovada socială – oamenii sunt influențați de comportamentele și opiniile majorității; 4) Simpatia – mesajele sunt mai convingătoare atunci când sunt transmise de persoane carismatice sau familiare; 5) Autoritatea – oamenii tind să urmeze sfaturile experților și ale liderilor de opinie; 6) Raritatea – resursele percepute ca fiind limitate sunt mai dorite și mai convingătoare. În plus, Teoria disonanței cognitive a lui Leon Festinger (1957) sugerează că oamenii sunt motivați să reducă disconfortul psihologic cauzat de contradicțiile dintre convingerile și comportamentele lor, ceea ce îi poate face mai susceptibili la persuasiune. Persuasiunea este un proces important în publicitate și marketing, unde strategiile persuasive sunt utilizate pentru a influența deciziile de cumpărare. În politică și propagandă, tehnicile persuasive sunt utilizate pentru a modela percepțiile și preferințele electoratului. În mediul digital, persuasiunea este amplificată de algoritmiile rețelelor sociale, care personalizează conținutul în funcție de preferințele utilizatorilor, consolidând camerele de ecou și expunând publicul la mesaje orientate strategic. Vezi și **„Algoritm (în informatică)”**; **„Comunicare persuasivă”**; **„Eseu persuasiv”**; **„Influencer”**; **„Manipulare”**; **„Propagandă”**.

Plagiat – actul de utilizare neautorizată a unei opere sau a unor fragmente semnificative dintr-o operă protejată prin drept de autor, fără a indica sursa sau fără a obține permisiunea titularului drepturilor, fiind considerat o încălcare a eticii academice și profesionale, precum și o infracțiune sancționabilă conform legislației naționale privind proprietatea intelectuală. Vezi și **„Cita (în domeniul scrierii academice/ scrierii literare)”**;

„Citare directă”; „Citare indirectă (numită și citarea unei surse secundare”;
„Citarea surselor de documentare”; „Citat”, „Parafrizare”.

Platformă de socializare – aplicație sau serviciu online care permite utilizatorilor să creeze profiluri personale, să comunice, să partajeze conținut (texte, imagini, videoclipuri, linkuri) și să interacționeze cu alți utilizatori. În ziua de azi, platformele de socializare sunt infrastructura digitală care susține funcționarea rețelelor sociale și pot fi clasificate în funcție de scopul lor, incluzând rețele sociale generale (de exemplu: Facebook, Instagram, Twitter/X, TikTok), rețele profesionale (spre exemplu: LinkedIn), platforme bazate pe conținut media și streaming (de exemplu: YouTube, Twitch), aplicații de mesagerie și comunicare (de exemplu: WhatsApp, Messenger, Telegram, Discord) și rețele dedicate comunităților de nișă (spre exemplu: Reddit și Pinterest). Popularitatea acestor platforme a crescut semnificativ datorită accesibilității internetului, dezvoltării dispozitivelor mobile și algoritmilor de personalizare, care furnizează conținut relevant fiecărui utilizator. În prezent, platformele de socializare joacă un rol crucial în socializare, divertisment, informare, activism civic, educație, marketing digital și influențarea opiniei publice, devenind piloni centrali ai comunicării globale. Cu toate acestea, utilizarea lor ridică și provocări majore, precum dezinformarea, manipularea online, protecția datelor personale, cyberbullyingul, dependența digitală și impactul asupra sănătății mintale. Algoritmii de recomandare și publicitatea targetată transformă aceste platforme în instrumente puternice de influențare a comportamentului utilizatorilor, atât în scopuri comerciale, cât și politice. Astfel, rețelele sociale digitale nu doar că au redefinit modul în care oamenii interacționează și consumă informația, dar și-au pus amprenta asupra culturii, economiei și dinamicii societății globale. Vezi și **„Analiza de rețea”; „Dependență digitală”; „Instrument de fact-checking”; „Publicitate vizată/Targeted advertising (în engleză)”;** **„Protecția datelor personale”; „Protecția informațiilor/ Securitatea informațiilor”; „Rețea socială”; „Rețea socială digitală”.**

Platformă de streaming – serviciu digital care permite utilizatorilor să acceseze și să redea conținut multimedia (filme, seriale, muzică, podcasturi, jocuri video, evenimente live) prin internet, fără a fi necesară descărcarea acestuia pe dispozitivul local. Platformele de streaming folosesc tehnologia transmiterii de date în timp real, ceea ce permite redarea instantanee a conținutului, evitând astfel timpii de așteptare asociați descărcării fișierelor.

Aceste platforme sunt disponibile pe diverse dispozitive, inclusiv smartphone-uri, tablete, televizoare inteligente, console de jocuri, computere și dispozitive de streaming dedicate (precum Chromecast, Apple TV, Roku). Ele funcționează pe bază de abonament lunar (Netflix, Disney+, Spotify, HBO Max, Amazon Prime Video, Apple Music), finanțare prin reclame (YouTube, Pluto TV, Freevee) sau modele hibrid, care oferă atât conținut gratuit cu reclame, cât și opțiuni premium fără reclame. Popularitatea platformelor de streaming a crescut exponențial datorită accesibilității, diversității conținutului și posibilității de personalizare a experienței utilizatorului. Algoritmii de recomandare analizează preferințele și comportamentul utilizatorilor pentru a sugera conținut relevant, iar tehnologiile moderne permit vizionarea la calitate HD, 4K și chiar streaming interactiv (cum ar fi Twitch sau YouTube Live). Streamingul a revoluționat consumul de conținut media, oferind utilizatorilor posibilitatea de a viziona sau asculta conținut oricând și oriunde, fără a fi legați de grila tradițională de programe TV sau de achiziționarea fizică a albumelor muzicale și a filmelor. Totodată, a condus la declinul televiziunii tradiționale și al suporturilor fizice (memoriilor externe), modificând fundamental industria divertismentului și modul în care oamenii interacționează cu conținutul digital. Vezi și **„Algoritm (în informatică)”**; **„Comunicare de masă”**; **„Mass-media”**; **„Multimedia”**; **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**; **„Streaming”**.

Platformă educațională/ Sistem de management al instruirii/ Learning Management System (în engleză) (acronim LMS) – aplicație software destinată gestionării și optimizării procesului educațional, facilitând predarea, învățarea, testarea, evaluarea și administrarea conținuturilor digitale. Aceste sisteme oferă un mediu digital integrat, în care profesorii și formatorii pot crea, distribui și gestiona materiale educaționale, iar cursanții pot accesa resurse, participa la activități interactive și primi feedback personalizat. LMS-urile sunt utilizate în diverse contexte, de la educația formală (școli și universități) până la formarea profesională și instruirea în organizații. Ele includ funcționalități precum gestionarea cursurilor, crearea de teste și evaluări, monitorizarea progresului utilizatorilor, raportare analitică și integrare cu alte tehnologii educaționale. Prin utilizarea acestor platforme, procesul educațional devine mai flexibil, accesibil și personalizat, facilitând învățarea adaptată nevoilor individuale și promovând utilizarea eficientă a resurselor digitale în educație. Vezi și

„Învățare electronică/ E-learning (în engleză)”; Platformă informatică”; „Platformă online de documentare”; „Platformă web”.

Platformă imersivă – sistem informatic avansat care utilizează conținuturi destinate realității mixte (MR) și realității extinse (XR) pentru a crea medii virtuale interactive, oferind utilizatorilor senzația de imersiune și prezență fizică într-un spațiu digital. Prin integrarea tehnologiilor precum realitatea virtuală (VR), realitatea augmentată (AR), inteligența artificială (AI) și interfețele haptice, aceste platforme permit interacțiunea directă cu obiectele și mediile virtuale, transformând experiența utilizatorului într-una dinamică, intuitivă și multisenzorială. Platformele imersive sunt utilizate într-o varietate de domenii, inclusiv educație, formare profesională, simulări medicale, inginerie, design, colaborare la distanță și divertisment, facilitând explorarea și manipularea obiectelor virtuale în timp real. Aceste medii oferă noi modalități de învățare și experimentare, permițând utilizatorilor să interacționeze cu elemente digitale într-un mod realist și captivant, eliminând astfel barierele tradiționale dintre lumea reală și cea virtuală. Vezi și **„Echipamente pentru realitate virtuală”; „Platformă de socializare”; „Realitate augmentată (acronim RA)/ Augmented Reality (în engleză) (acronim AR)”; „Metavers”; „Realitate extinsă (acronim RE)/ Extended Reality (acronim XR)”; „Realitate virtuală (acronim RV)/ Virtual Reality (acronim VR)”.**

Platformă informatică – ansamblu integrat de tehnologii hardware și software, aplicații și servicii digitale, ce oferă o bază comună și coerentă pentru dezvoltarea, implementarea, găzduirea și utilizarea unor aplicații sau servicii informatice specifice. O platformă informatică asigură resursele tehnologice necesare, facilitând interacțiunea utilizatorilor cu sistemul și permițând dezvoltatorilor să creeze aplicații noi într-un mediu standardizat, structurat și interoperabil. Exemple de platforme informatice includ platforme cloud, platforme educaționale digitale, platforme web și aplicații integrate pentru comunicare sau colaborare. În general, platformele informatice contribuie la simplificarea proceselor, reducerea costurilor și creșterea eficienței în utilizarea și gestionarea tehnologiei informației și comunicării. Vezi și **„Platformă de socializare”; „Platformă educațională/ Sistem de management al instruirii/ Learning Management System (în engleză) (acronim LMS)”; „Platformă imersivă”; „Platformă online de documentare”; „Platformă web”.**

Platformă online de documentare – produs software avansat care facilitează accesul utilizatorilor la o gamă largă de informații stocate în baze de date bibliografice, biblioteci digitale, arhive academice, depozite digitale și alte surse de cunoaștere, oferind o interfață intuitivă și funcționalități complexe pentru căutare, organizare și gestionare a resurselor informaționale. Aceasta nu se limitează la simpla stocare a documentelor, ci integrează mecanisme sofisticate de autentificare și administrare a utilizatorilor, permițând personalizarea experienței prin crearea de conturi, organizarea materialelor, salvarea căutărilor și accesarea conținutului restricționat în funcție de drepturile de utilizare. Una dintre cele mai importante caracteristici ale unei platforme de documentare este motorul avansat de căutare, care poate funcționa pe bază de cuvinte-cheie, metadate sau algoritmi semantici, facilitând localizarea rapidă și precisă a informațiilor relevante, fie că este vorba despre articole științifice, cărți electronice, teze de doctorat, rapoarte tehnice, brevete sau alte surse academice și profesionale. Spre deosebire de sistemele tradiționale de gestionare a bazelor de date, care oferă doar stocare și organizare, platformele online de documentare integrează funcționalități suplimentare precum adnotarea resurselor, evidențierea pasajelor relevante, exportul și organizarea referințelor bibliografice prin compatibilitate cu software precum Zotero, Mendeley sau EndNote, descărcarea și citirea offline a documentelor, crearea de liste personalizate de lectură și distribuirea resurselor către alți utilizatori prin linkuri securizate sau platforme colaborative. De asemenea, platformele moderne dispun de funcții interactive care permit colaborarea și schimbul de informații între utilizatori, incluzând secțiuni de întrebări și răspunsuri (Q&A), forumuri de discuții tematice, posibilitatea de a comenta și nota documentele disponibile, precum și opțiuni pentru partajarea resurselor în rețele sociale sau academice. Unele platforme avansate permit chiar colaborarea în timp real la editarea și organizarea documentelor, facilitând astfel munca în echipe interdisciplinare și îmbunătățind procesul de cercetare colectivă. O altă caracteristică importantă este integrarea de tutoriale și resurse educaționale, sub formă de ghiduri interactive, cursuri online, webinare sau videoclipuri explicative, menite să sprijine utilizatorii în procesul de documentare și utilizare eficientă a platformei. În plus, multe platforme moderne utilizează inteligență artificială pentru a oferi recomandări personalizate pe baza istoricului de căutare, intereselor declarate sau tendințelor din domeniul academic, optimizând astfel experiența de utilizare

și reducând timpul necesar identificării informațiilor relevante. Având în vedere că majoritatea platformelor online de documentare funcționează într-un mediu digital conectat, acestea includ și mecanisme de monetizare prin afișarea de anunțuri publicitare, oferte pentru abonamente premium, promovarea cursurilor online, conferințelor sau altor oportunități academice și profesionale. Domeniile în care astfel de platforme sunt utilizate variază de la educație și cercetare academică, unde permit accesul la lucrări științifice și baze de date specializate, la jurnalism, prin arhivarea și organizarea știrilor și surselor media, la drept și legislație, oferind acces la jurisprudență și reglementări legale, și până la medicină și științe biologice, unde facilitează documentarea privind studii clinice, tratamente, descoperiri medicale și farmacologie. În domeniul tehnologic și al inovației, aceste platforme sunt cruciale pentru accesarea documentațiilor tehnice, brevetelor și rapoartelor de cercetare, oferind un avantaj competitiv prin acces rapid la informații critice. Prin integrarea de tehnologii avansate, mecanisme de căutare inteligentă și opțiuni de interacțiune și colaborare, platformele online de documentare devin instrumente indispensabile pentru profesioniști, cercetători, studenți și oricine are nevoie de acces rapid și structurat la informații de înaltă calitate, contribuind astfel la dezvoltarea cunoașterii și la eficientizarea proceselor de învățare și luare a deciziilor. Pe măsură ce digitalizarea avansează și cererea de informații structurate crește, aceste platforme continuă să evolueze, integrând noi tehnologii și extinzându-și capacitățile pentru a răspunde nevoilor utilizatorilor moderni. Vezi și **„Bibliotecă digitală/ E-bibliotecă”**; **„Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; **„Digitalizare”**; **„Inteligență artificială (acronim IA)/ Artificial Intelligence** (în engleză) (acronim AI)”; **„Motor de căutare pentru referințe bibliografice”**; **„Platformă web”**.

Platformă web – sistem informatic accesibil prin intermediul unui browser de internet, care integrează tehnologii software și servicii online într-un mediu comun, interactiv și ușor accesibil pentru utilizatori. Aceasta permite dezvoltarea, gestionarea, găzduirea și utilizarea de aplicații și conținut digital direct prin web, fără necesitatea instalării unor programe suplimentare pe dispozitivul utilizatorului. Platformele web includ adesea funcții precum gestionarea utilizatorilor, instrumente colaborative, comunicare online, stocare și partajare de date și documente, servicii de comerț electronic sau instrumente educaționale. Avantajele principale ale platformelor web sunt accesibilitatea sporită, interoperabilitatea,

actualizarea facilă a conținutului, compatibilitatea multiplatformă și flexibilitatea în gestionarea și integrarea diferitelor servicii digitale. Exemple frecvente sunt platformele de e-learning, rețelele sociale, platformele de comerț electronic, sistemele de management al conținutului (CMS) și platformele de colaborare online. Vezi și **„Platformă educațională/ Sistem de management al instruirii/ Learning Management System** (în engleză) (acronim LMS)”; **„Platformă de streaming”**; **„Sistem de management al conținutului/ Content Management System** (în engleză) (acronim CMS)”.

Pliant (de prezentare) – material promoțional, în format digital sau tipărit, care are rolul de a face cunoscută oferta unei instituții sau a unei companii. Acesta poate conține informații-cheie despre servicii, produse, activități sau programe, precum și date numerice relevante, rezultate obținute, imagini sau alte elemente vizuale. Principalul obiectiv al unui pliant este de a transmite rapid și clar aspecte importante despre entitatea promovată și de a atrage interesul potențialilor clienți sau beneficiari. Versiunea tipărită este adesea pliată (împăturită) de mai multe ori, pentru a fi mai ușor de distribuit și de manevrat. În format digital, poate fi prezentat ca un fișier PDF sau ca pagini web, păstrându-și rolul de a informa și de a atrage atenția publicului țintă. Vezi și **„Broșura”**; **„Reclamă”**; **„Reclamă online”**.

Pop culture (în engleză) – a se vedea **„Cultura populară/ Cultură pop”**.

Portofoliu digital – colecție organizată de materiale și resurse digitale care demonstrează competențele, experiența, realizările și evoluția profesională sau educațională a unei persoane, grup sau organizații, fiind accesibil online și utilizat în diverse domenii, precum educația, designul, arta, programarea și afacerile. Acesta poate conține documente, imagini, videoclipuri, proiecte multimedia, certificări, lucrări academice sau mostre de cod, fiind gestionat prin platforme specializate, site-uri web personale sau servicii cloud, cu scopul de a evidenția abilități și rezultate relevante într-un mod interactiv și vizual atractiv. Vezi și **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**; **„Resurse educaționale** (în sens larg)”.

Poster (cu rol de informare publică) – material vizual, de obicei tipărit în format de mari dimensiuni, destinat promovării, informării sau atragerii atenției asupra unui anumit subiect (produs, eveniment, idee). Acesta este conceput pentru a fi afișat pe pereți, panouri sau alte suprafețe vizibile și

poate include imagini, ilustrații, text și elemente grafice impactante. Posterul are rolul de a capta atenția publicului dintr-o privire și de a comunica mesajul într-un mod cât mai atractiv și ușor de reținut. Vezi și **„Afiș online”**; **„Poster** (în contextul manifestărilor științifice)”; **Prezentare** (ca produs al activității intelectuale)”.

Poster (în activitatea didactică) – material vizual de dimensiuni mari, folosit pentru a structura și prezenta informații relevante în cadrul procesului educațional. Acesta include cuvinte-cheie, idei esențiale, scheme și reprezentări grafice care sprijină înțelegerea și reținerea cunoștințelor de către elevi. Posterul reprezintă un instrument didactic util, facilitând accesul rapid la informațiile-cheie, încurajând interacțiunea și discuțiile în clasă. Vezi și **„Afiș online”**; **„Prezentare** (ca produs al activității intelectuale)”.

Poster (în contextul manifestărilor științifice) – material vizual de dimensiuni mari, folosit pentru a prezenta rezultatele și concluziile unei cercetări științifice. Acesta este expus în spații special amenajate în cadrul conferințelor, congreselor și sesiunilor de comunicări științifice și facilitează transmiterea rapidă a informațiilor către publicul de specialitate, încurajând discuțiile și schimbul de idei în comunitatea academică. Vezi și **„Afiș”**; **„Afiș online”**; **„Poster** (în activitatea didactică)”.

Poștă electronică/ E-mail (abreviere de la electronic mail) (în engleză) – serviciu electronic similar celui poștal, unul dintre cele mai utilizate servicii Internet, care permite compunerea, salvarea, trimiterea, primirea de mesaje către utilizatorii rețelei Internet, pe adresele electronice/ de poștă electronică/ de e-mail ale acestora. Mesajele pot conține atât texte, imagini, emoticoane, emojiuri, simboluri, cât și fișiere atașate, care pot conține text, grafică (imagini, desene), animație, muzică. Serviciile de e-mail sunt oferite de platforme precum Gmail, Yahoo Mail, Outlook, ProtonMail și altele, fiind utilizate atât în mediul personal, cât și profesional. Vezi și **„Adresă de e-mail/ E-mail address** (în engleză)”; **„Adresă de e-mail temporară/ Disposable e-mail** (în engleză)” **„Client de poștă electronică/ Client de e-mail/ E-mail client** (în engleză)”.

Potențial informativ al sursei – capacitatea unei surse (resurse) de a transmite noi cunoștințe, de a extinde orizontul cunoașterii, de a forma noi noțiuni și concepte, de a favoriza înțelegerea conținuturilor informaționale și de a dezvolta abilități practice la cei care utilizează informațiile oferite. În acest fel, potențialul informativ reflectă valoarea educațională și capacitatea

de influență a sursei asupra procesului de învățare și înțelegere a lumii. Vezi și „**Actualitatea sursei**”; „**Actualizarea sursei**”; „**Acuratețea sursei**”; „**Obiectivitatea sursei**”; „**Prestigiul profesional al autorului sursei**”; „**Relevanța sursei în raport cu tema investigată**”.

Precizia sursei – gradul în care informațiile furnizate de o anumită sursă sunt exacte, corecte și lipsite de erori, reflectând fidel realitatea faptică sau datele originale pe care le prezintă. O sursă este considerată precisă dacă informațiile sale au fost obținute și transmise prin metode riguroase, verificabile și transparente, evitând interpretările subiective, exagerările sau omisiunile care ar putea influența negativ valoarea informației. Precizia unei surse depinde de factori precum expertiza autorului, reputația instituției care o publică, actualizarea constantă a datelor și respectarea principiilor etice ale comunicării. Vezi și „**Actualitatea sursei**”; „**Acuratețea informațiilor**”; „**Analiza de conținut**”; „**Analiza istorică**”; „**Analiza textuală**”; „**Fiabilitatea sursei**”; „**Obiectivitatea sursei**”.

Prejudicăți cognitive/ Cognitive bias (în engleză) – erori sistematice de gândire care apar din cauza tendinței minții umane de a selecta și interpreta informațiile într-un mod care confirmă convingerile existente, utilizând scurtături mentale (euristici cognitive) pentru a economisi timp și efort în procesul decizional. Aceste mecanisme simplificatoare ajută la procesarea rapidă a informațiilor, dar pot duce la interpretări distorsionate ale realității și la decizii subiective sau eronate. Printre principalele prejudicăți cognitive se numără: a) efectul reprezentativității, care determină indivizii să evalueze probabilitățile pe baza asemănării unui eveniment cu un stereotip mental, ignorând datele statistice; b) efectul disponibilității, care favorizează informațiile ușor accesibile în memorie, supraestimând sau subestimând evenimente pe baza frecvenței recente de expunere la acestea; c) efectul ancorei, care influențează deciziile prin raportarea la o referință inițială, chiar dacă aceasta nu este relevantă; d) efectul optimismului excesiv, care determină indivizii să subestimeze riscurile și să supraestimeze probabilitatea unor rezultate pozitive; e) efectul confirmării, care îi face să caute și să favorizeze informațiile care susțin convingerile deja formate, ignorând datele contradictorii; f) și efectul reacției la stres, care duce la decizii impulsive și insuficient analizate în situații de presiune ridicată. Aceste prejudicăți afectează gândirea critică, procesul decizional și capacitatea de analiză obiectivă, influențând modul în care oamenii percep realitatea și interacționează cu informațiile disponibile. Conștientizarea și

gestionarea acestora sunt hotărâtoare pentru îmbunătățirea raționamentului, reducerea erorilor de judecată și luarea unor decizii mai echilibrate și fundamentate pe dovezi. Vezi și **„Cameră de ecou”; „Cameră de rezonanță informațională”; „Idei preconcepute”; „Manipulare”; „Stereotipuri”; Teorii ale conspirației”; „Tipare de gândire”.**

Prelungire de tiraj – a se vedea „Retipărire/ Prelungire de tiraj”.

Prestigiul depozitului/ depozitarului sursei – reputația și credibilitatea locului, fie el fizic (bibliotecă, arhivă, muzeu) sau virtual (portal online), în care sunt stocate și puse la dispoziție resurse informaționale. Un depozit de prestigiu tinde să găzduiască resurse verificate, validate și de înaltă calitate, oferind astfel indicii importante despre autenticitatea, veridicitatea și utilitatea informațiilor. În consecință, atunci când o sursă este asociată cu un depozit respectat, încrederea în valoarea și acuratețea acesteia crește, fiind considerat un criteriu important în evaluarea inițială a surselor. Vezi și **„Actualitatea sursei”; „Actualizarea sursei”; „Acuratețea sursei”; „Obiectivitatea sursei”; „Potențialul informativ al sursei”; „Evaluarea primară a surselor de documentare”; „Prestigiul editurii”; „Prestigiul profesional al autorului sursei”; „Relevanța sursei în raport cu tema investigată”.**

Prestigiul editurii – criteriu utilizat în evaluarea primară a surselor, factor semnificativ în evaluarea primară a sursei de documentare. Editurile reprezintă instituții sau companii care publică și distribuie resursele, cum ar fi cărți, reviste sau materiale online. Prestigiul lor poate influența în mod semnificativ calitatea și credibilitatea unei surse. În acest context, prestigiul acestora reprezintă un factor de luat în considerare în procesul de evaluare. Editurile de prestigiu își construiesc reputația pe baza unor criterii stricte de selecție și publicare, ceea ce le conferă o importanță semnificativă în determinarea calității și credibilității unei surse. Prestigiul editurii este echivalentul unei amprente de calitate în lumea publicațiilor științifice și culturale. Vezi și **„Actualitatea sursei”; „Actualizarea sursei”; „Acuratețea sursei”; „Evaluarea primară a surselor de documentare”; „Obiectivitatea sursei”; „Potențialul informativ al sursei”; „Prestigiul depozitului/ depozitarului sursei”; „Prestigiul profesional al autorului sursei”; „Relevanța sursei în raport cu tema investigată”.**

Prestigiul profesional al autorului sursei (o persoană, un colectiv de persoane, o instituție, o organizație etc.) – criteriu utilizat în evaluarea

primară a surselor, considerație profesională aparte, o recunoaștere profesională și socială atribuită autorului resursei, datorită competențelor și comportamentului profesional, recunoscute ca purtătoare de plus valoare. Prestigiul profesional al autorului este o construcție personală a acestuia, o construcție continuă, bazată pe implicare activă și interactivă în conceperea, experimentarea și validarea surselor și resurselor, în dobândire de expertiză în domeniul de interes. Vezi și **„Actualitatea sursei”**; **„Actualizarea sursei”**; **„Acuratețea sursei”**; **„Evaluarea primară a surselor de documentare”**; **„Obiectivitatea sursei”**; **„Potențialul informativ al sursei”**; **„Prestigiul depozitului/ depozitarului sursei”**; **„Prestigiul editurii**; **„Relevanța sursei în raport cu tema investigată”**.

Pretextare – tehnică de inginerie socială prin care un atacator creează un scenariu fals și convingător pentru a obține informații confidențiale. Acesta pretinde a fi un coleg, un reprezentant al unei bănci sau al unei alte instituții de încredere, exploatând buna-credință a victimei pentru a obține acces la date sau sisteme. Vezi și **„Ingineria socială”**; **„Înșelăciune electronică/ Phishing (în engleză)”**; **„Manipulare”**; **„Securitate cibernetică”**; **„Utilizarea neetică a tehnologiei informației”**.

Prezentare (ca produs al activității intelectuale) – material descriptiv, realizat prin concepere, structurare, descriere, organizare (și, uneori, susținere orală) a aspectelor unei activități – spre exemplu, activități de reflecție, de informare și documentare, de învățare, de studiu, de investigare, de explorare, de cercetare etc. Conținuturile de tip text ale prezentărilor, pot fi îmbogățite cu scheme, imagini, tabele, diagrame, materiale audio-video, legături către alte surse, hyperlink-uri, prin intermediul Internetului. Prezentările pot fi realizate în formate digitale, utilizând software de prezentare precum Microsoft PowerPoint, Google Slides, Canva sau Prezi, și sunt folosite frecvent în educație, afaceri și cercetare. Vezi și **„Afiș”**; **„Editare digitală”**; **„Editor online”**; **„Poster (în activitatea didactică)”**; **„Poster (în contextul manifestărilor științifice)”**; **„Program informatic”**; **„Program de prezentare/ Software de prezentare”**.

Principii fundamentale ale scrierii științifice – proces complex care necesită respectarea unor standarde riguroase pentru validitatea și relevanța prezentării publice a rezultatelor unei cercetări. Indiferent de scopul sau domeniul său de aplicare, o lucrare științifică trebuie să fie clară, precisă, corect documentată și coerent structurată, astfel încât să poată fi valorificată

eficient în mediul academic, profesional și social. Principiile fundamentale ale scrierii științifice implică un demers unitar și coerent, bazat pe următoarele cerințe hotărâtoare: 1) documentarea solidă, realizată pe baza surse primare actualizate și a lucrărilor de referință naționale și internaționale, asigură validitatea informațiilor și conferă lucrării o bază științifică solidă; 2) selectarea unei teme semnificative, care să contribuie concret la progresul teoriei și/sau practicii, este fundamentală pentru relevanța și impactul cercetării. O temă bine aleasă nu doar explorează aspecte existente, ci adaugă perspective inovatoare, având aplicabilitate teoretică și practică; 3) corectitudinea științifică și lingvistică se reflectă în precizia argumentelor, claritatea limbajului și evitarea inadvertențelor, garantând credibilitatea lucrării. Greșelile gramaticale sau conceptuale pot afecta percepția și validitatea rezultatelor în comunitatea științifică. 4) Citarea corectă a surselor demonstrează respectul pentru munca altor cercetători, previne plagiatul și oferă transparență în construcția argumentelor. Respectarea unui stil de citare (APA, Chicago, IEEE etc.) este fundamentală pentru integrarea etică a informațiilor; 5) structura logică a textului, bazată pe o progresie tematică bine definită, asigură coerența și claritatea expunerii. Organizarea conținutului trebuie să urmeze un fir logic, în care ideile și argumentele sunt dezvoltate gradual, permițând cititorului să înțeleagă și să urmărească cu ușurință raționamentele expuse; 6) tehnoredactarea corespunzătoare presupune respectarea normelor de redactare specifice domeniului sau cerințelor editoriale, asigurând uniformitate stilistică și corectitudine formală. Aceasta include aspecte precum alinierea textului, utilizarea fonturilor adecvate, claritatea paragrafelor și respectarea normelor gramaticale și ortografice. Prin integrarea acestor principii, o lucrare științifică își confirmă valoarea, contribuind la dezvoltarea cunoașterii și la progresul domeniului în care se încadrează. Vezi și **„Cita (în domeniul scrierii academice/ scrierii literare)”**; **„Citare directă”**; **„Citare indirectă (numită și citarea unei surse secundare)”**; **„Citarea surselor de documentare”**; **„Citat”**, **„Parafrizare”**; **„Scriere științifică”**; **„Stil de citare”**; **„Tehnoredactare”**; **„Tehnoredactarea lucrărilor științifice”**.

Print-on-demand (în engleză) – a se vedea **„Publicații tipărite la cerere”**.

Proces de documentare științifică – ansamblul etapelor sistematice necesare pentru colectarea, analizarea, utilizarea și comunicarea

informațiilor relevante într-o cercetare. Caracterul său complex rezultă din patru etape fundamentale: informarea și culegerea surselor, studierea acestora, utilizarea lor și comunicarea rezultatelor. Informarea asupra surselor presupune identificarea și localizarea materialelor existente, evaluarea modalităților de acces și elaborarea unui program de informare continuă de-a lungul cercetării. Culegerea surselor implică obținerea acestora, realizarea unei evaluări inițiale și organizarea eficientă a informațiilor prin notare și sistematizare. Studierea surselor constă în gruparea tematică, evaluarea detaliată a conținutului și identificarea elementelor importante, precum ipotezele, metodele și abordările teoretice. Utilizarea surselor presupune sistematizarea și confruntarea informațiilor, interpretarea acestora și pregătirea materialului documentar în vederea redactării finale. În ultima etapă, comunicarea rezultatelor joacă un rol crucial în diseminarea cunoștințelor către comunitatea academică și cercetătorii din domenii conexe, asigurând validarea științifică și progresul în domeniul de studiu. Acest proces garantează rigurozitatea științifică, fundamentarea teoretică și validitatea metodologică, contribuind la consolidarea unei cercetări bine structurate și relevante. Vezi și **„Diseminarea rezultatelor cercetării”**; **„Documentare științifică”**; **„Căutare de literatură/ Literature search (în engleză)/ Căutare bibliografică/ Bibliographical search (în engleză)”**; **„Evaluarea avansată a surselor de documentare”**; **„Gândire critică”**; **„Motor de căutare pentru referințe bibliografice”**; **„Publicarea rezultatelor cercetării”**.

Procesarea informației/ Procesare de informație – proces prin care informațiile primite sunt decantate, decodificate și prelucrate la nivelul creierului. Modul în care se realizează procesarea informației ilustrează funcționarea proceselor cognitive, evidențiind modul în care informația este recepționată prin simțuri, analizată și utilizată pentru a genera răspunsuri la stimuli. Vezi și **„Articularea datelor”**; **„Corelarea datelor”**; **„Dată/ Date”**; **„Informație (în general)”**; **„Operaționalizarea conceptelor”**; **„Operație logică”**; **„Procesarea paralelă a informației”**; **„Procesarea serială a informației”**.

Procesarea informațiilor (în domeniul informatic) – acțiune de prelucrare a informațiilor, care constituie una dintre sarcinile principale ale calculatorului, alături de stocarea (memorarea) informațiilor și de transferul și comunicarea informațiilor. Vezi și **„Articularea datelor”**; **„Dată/ Date”**; **„Informație (în general)”**; **„Inteligență artificială (acronim IA)/ Artificial**

Intelligence (în engleză) (acronim AI)”; „**Învățare automată/ Machine Learning** (acronim ML)”; „**Învățare profundă/ Deep Learning** (în engleză) (acronim DL)”; „**Operaționalizarea conceptelor**”; „**Operație logică**”; „**Procesarea limbajului natural/ Natural Language Processing** (în engleză) (acronim NLP)”.

Procesarea limbajului natural/ Natural Language Processing (în engleză) (acronim NLP) – subdomeniu al inteligenței artificiale (IA) care permite sistemelor informatice să înțeleagă, interpreteze, genereze și răspundă la limbajul uman într-un mod similar cu oamenii. Aceasta combină lingvistica computațională cu modele de învățare automată (Machine Learning – ML) și învățare profundă (Deep Learning – DL) pentru a analiza texte și conversații, facilitând interacțiunea dintre oameni și computere prin limbaj natural. Principalele sarcini ale NLP includ: a) analiza sintactică și semantică – identificarea structurii gramaticale și a sensului propozițiilor; b) recunoașterea entităților numite (NER – Named Entity Recognition) – identificarea numelor proprii, locațiilor, organizațiilor etc.; c) analiza sentimentelor – determinarea tonului și emoției unui text (pozitiv, negativ, neutru); d) traducerea automată – conversia textului dintr-o limbă în alta (exemplu DeepL Translate); e) rezumatul automat – extragerea celor mai importante informații dintr-un text; f) generarea de limbaj natural (NLG – Natural Language Generation) – crearea automată de conținut textual coerent; g) conversia vorbirii în text și text în vorbire (Speech-to-Text și Text-to-Speech – STT/TTS) – utilizate în asistenți vocali precum Siri, Alexa sau Google Assistant. NLP este utilizat într-o gamă largă de aplicații, inclusiv chatboți, asistenți virtuali, motoare de căutare, corectoare gramaticale, analiză de text, traducere automată și sintetizare vocală. Vezi și „**Chatbot**”; „**Ingineria solicitărilor/ Prompt Engineering** (în engleză)”; „**Inteligență artificială** (acronim IA)/ **Artificial Intelligence** (în engleză) (acronim AI)”; „**Învățare automată/ Machine Learning** (acronim ML)”; „**Învățare profundă/ Deep Learning** (în engleză) (acronim DL)”.

Procesarea paralelă a informației – model de procesare neuronală a informației, cu stabilirea de schimburi informaționale în cadrul diferitelor rețele și circuite neuronale. Procesarea paralelă a informației nu presupune demersuri planificate, rigide, etapizate, ci interacțiuni care se realizează spontan, euristic, conform fondului de cunoștințe și intuiției subiectului. Spre exemplu, adoptarea unui anumit răspuns la o situație neașteptată, care reclamă o decizie rapidă, presupune procesare paralelă a informației.

Procesarea serială a informației – model de procesare secvențială a informației, realizată prin înlănțuiri ale funcțiilor de filtrare, codare/decodare, stocare, elaborare a informațiilor etc., prin conectări precise, punct cu punct, ce conduc la precizie și siguranță, dar prezintă o abordare liniară și deterministă, care nu este utilă în situații noi, necunoscute. Spre exemplu, memorarea tablei înmulțirii și apoi oferirea de răspunsuri automate reprezintă un efect al procesării seriale a informațiilor.

Procesor de text – aplicație software utilizată pentru crearea, editarea, formatarea și salvarea documentelor text. Aceste programe oferă diverse funcționalități pentru manipularea textului, cum ar fi corectarea automată, stilizarea, inserarea de imagini și tabele, precum și exportarea documentelor în diferite formate. Un exemplu popular este Microsoft Word din pachetul Microsoft Office 365, un procesor de text avansat care include o gamă largă de instrumente pentru o interacțiune intuitivă și eficientă cu utilizatorii. Alte exemple de procesoare de text sunt Google Docs, LibreOffice Writer și Apple Pages. Vezi și „**Editor de text**”; „**Editare foto**”; „**Editor grafic**”; „**Editor multimedia**”; „**Editor online**”; „**Pachet informatic/ Pachet software**”; „**Program informatic**”.

Produs informatic – termen generic folosit pentru orice produs din domeniul informaticii, incluzând: resurse hardware, resurse software, documentație și cod sursă, materiale prelucrate sau o combinație a acestora.

Program de control parental/ Parental control software (în engleză) – aplicație informatică destinată supravegherii și restricționării accesului copiilor la anumite conținuturi și activități pe diverse dispozitive și tehnologii. Aceste programe pot funcționa prin: filtrarea conținutului – blocarea accesului la pagini web, aplicații sau jocuri inadecvate; monitorizare activități – înregistrarea paginilor vizitate, mesajelor trimise, timpului petrecut online; limitarea timpului de utilizare – stabilirea unor intervale sau durate maxime de folosire a dispozitivului; keylogging – înregistrarea tastelor apăsate și a conversațiilor desfășurate pe platforme digitale. Aceste soluții sunt utilizate pentru protejarea copiilor de conținuturi periculoase, cyberbullying, fraude online și alte riscuri asociate navigării pe Internet. Exemple populare de software de control parental includ Norton Family, Qustodio, Net Nanny și Microsoft Family Safety. Vezi și „**Hărțuire cibernetică/ Cyberbullying** (în engleză)”; „**Produs informatic**”; „**Program informatic**”; „**Program de monitorizare**”.

Program informatic – ansamblu de instrucțiuni scrise într-un limbaj de programare, care poate fi interpretat și executat de un calculator sau de un alt sistem electronic de calcul. Aceste instrucțiuni îi indică dispozitivului cum să proceseze datele, să efectueze sarcini și să genereze rezultate specifice, în funcție de scopul pentru care a fost conceput programul. Vezi și „**Procesor de text**”.

Program de monitorizare – aplicație informatică destinată urmăririi tuturor activităților unui utilizator pe un echipament informatic, cum ar fi istoricul navigării pe web, programele pe care le rulează, succesiunea tastelor apăsate, ecranul calculatorului, convorbirile, email-urile, mesajele etc. Programele de monitorizare sunt utilizate în diverse scopuri, precum supravegherea angajaților, controlul parental, securitatea informatică sau investigațiile cibernetice. În funcție de utilizare, aceste aplicații pot fi considerate fie instrumente utile, fie software intruziv (spyware), dacă sunt implementate fără consimțământul utilizatorului. Vezi și „**Produs informatic**”; „**Program informatic**”; „**Etica pe Internet/ Neticheta**”; „**Hărțuire cibernetică/ Cyberbullying (în engleză)**”; „**Program de control parental/ Parental control software (în engleză)**”.

Program de prezentare/ Software de prezentare – software special conceput pentru a oferi utilizatorilor posibilitatea de a crea prezentări prin alăturarea de text, imagini și conținut audio/ video. Programele de prezentare au trei componente principale: un editor de text, posibilitatea de a insera fișiere multimedia și un sistem de prezentare („**slideshow**” – în engleză) pentru afișarea conținutului. Exemple populare de software de prezentare includ Microsoft PowerPoint, Google Slides, Apple Keynote, Prezi și Canva, fiecare oferind funcționalități variate pentru crearea de prezentări interactive și atractive. Vezi și „**Editare digitală**”; „**Editor online**”; „**Prezentare** (ca produs al activității intelectuale)”; „**Program informatic**”.

Program pentru managementul referințelor bibliografice – aplicație informatică, concepută pentru a ajuta cercetătorii, studenții, profesorii și profesioniștii din diverse domenii să organizeze, stocheze și utilizeze eficient sursele bibliografice în cadrul procesului de redactare a lucrărilor științifice, academice sau profesionale. Acest tip de software oferă posibilitatea de a crea o bibliotecă digitală personalizată, unde utilizatorii pot salva rapid referințe identificate online, articole științifice, cărți, teze, brevete și orice alt tip de material bibliografic relevant. În plus, programele avansate permit

importul și gestionarea fișierelor în diverse formate (PDF, DOCX, HTML), fie direct din calculator, fie prin integrarea cu baze de date și motoare de căutare specializate în literatura de specialitate. Un manager de referințe bibliografice oferă opțiuni extinse de organizare, permițând utilizatorilor să clasifice materialele salvate în dosare tematice, să le grupeze în funcție de subiecte de interes sau să le eticheteze cu ajutorul unor cuvinte cheie personalizate, facilitând astfel regăsirea rapidă a informațiilor. Unul dintre cele mai mari avantaje ale acestor programe constă în integrarea lor cu procesoarele de text populare, precum Microsoft Word, Google Docs sau LaTeX, oferind funcționalitatea de citare automată și generare instantanee a listei referințelor bibliografice conform standardelor academice internaționale (APA, MLA, Chicago, Harvard, IEEE etc.). Acest lucru contribuie la economisirea timpului și la asigurarea conformității cu cerințele riguroase ale publicațiilor științifice. În plus, multe dintre aceste aplicații includ funcții avansate, cum ar fi posibilitatea de a evidenția și adnota documente PDF, de a adăuga note personale direct pe sursele bibliografice sau de a crea un sistem eficient de notițe asociate fiecărui document, facilitând astfel procesul de analiză și redactare. De asemenea, programele moderne de management al referințelor permit partajarea referințelor bibliografice, fie prin exportul referințelor în formate standardizate (BibTeX, RIS, EndNote XML), fie prin crearea de biblioteci de referințe colaborative, unde mai mulți utilizatori pot adăuga, edita și comenta surse într-un mediu de lucru partajat, ceea ce le face extrem de utile în echipe de cercetare și în proiecte interdisciplinare. Alte funcționalități importante includ gestionarea hyperlink-urilor către sursele originale, integrarea cu baze de date academice pentru importul automatizat al referințelor și posibilitatea de a căuta surse suplimentare direct din interfața programului. Cele mai populare programe pentru managementul referințelor bibliografice sunt Mendeley, dezvoltat de Elsevier, și EndNote, dezvoltat de Clarivate Analytics, care oferă funcționalități avansate atât pentru utilizatorii individuali, cât și pentru instituțiile academice. Alte alternative populare includ Zotero, un manager open-source extrem de flexibil, și RefWorks, utilizat mai ales în instituții universitare. Indiferent de programul ales, aceste instrumente reprezintă un ajutor indispensabil pentru cercetători, reducând semnificativ efortul necesar pentru organizarea și utilizarea referințelor bibliografice, asigurând în același timp acuratețea și profesionalismul lucrărilor academice și științifice. Vezi și „**Motor de căutare pentru referințe bibliografice**”; „**Referențiere**”; „**Referința bibliografică**”; „**Stil de citare**”.

Programe (software) din domeniul public/ Public Domain Software (în engleză) – categorie de programe care au fost plasate în domeniul public, cu alte cuvinte, nu există absolut niciun drept de proprietate, cum ar fi drepturile de autor, mărcile comerciale sau brevetul. Software-ul din domeniul public poate fi modificat, distribuit sau vândut fără nicio atribuire. Vezi și „**Open Access** (în engleză)/ **Acces deschis**”; „**Program informatic**”.

Proiect (din punct de vedere instrumental) – instrument anticipativ de natură mentală sau un document scris, care are o valoare operațională și flexibilă, destinat să stabilească, într-o perspectivă sistemică: un set clar de obiective. Ansamblul de operații, acțiuni și activități necesare; resursele și responsabilitățile aferente implementării acestora. Acesta oferă un cadru organizat pentru desfășurarea și gestionarea unei activități, fiind conceput în mod adaptativ și creativ, și permițând ajustări în funcție de condițiile concrete și evoluția proiectului în practică. Vezi și „**Livrabil**”; „**Management de proiect**”; **Proiectare** (în sens general)”.

Proiect (în sens general, din perspectivă acțională) – activitate cu caracter temporar, realizată în scopul creării unui produs sau furnizării unui serviciu unic. Proiectul implică planificarea, organizarea și implementarea unui ansamblu structurat de acțiuni, operații și resurse, într-un interval de timp bine definit și limitat, orientat spre atingerea unor obiective clar definite. După realizarea obiectivelor stabilite, proiectul se finalizează, având rezultate specifice care îl diferențiază de activitățile obișnuite sau repetitive. Vezi și „**Livrabil**”; „**Management de proiect**”; „**Proiect** (din punct de vedere instrumental)”; „**Proiectare** (în sens general)”.

Proiectare (în sens general) – proces dinamic, flexibil și adaptativ, care implică anticiparea, organizarea și ierarhizarea etapelor și subetapelor necesare pentru desfășurarea unor activități într-un anumit domeniu. Acest proces presupune elaborarea unui proiect – un instrument operațional, fie mintal, fie scris, care este destinat implementării într-un mod creativ și flexibil. În funcție de evoluția activităților și contextul concret, proiectul poate fi revizuit și ajustat pentru a optimiza rezultatele și eficiența procesului. Vezi și „**Livrabil**”; „**Management de proiect**”; „**Proiect** (din punct de vedere instrumental)”.

Proiectare asistată de calculator/ Computer Assisted Design (în engleză) (abreviat CAD) – tip de proiectare realizată cu ajutorul programelor informatice, utilizată în diverse domenii precum inginerie, arhitectură,

geodezie și educație. Acest proces facilitează realizarea de scheme, desene tehnice, planuri și proiecte în format 2D sau 3D, contribuind la creșterea preciziei, eficienței și flexibilității în proiectare.

Proiectul Internet History Sourcebooks – colecție digitală de texte istorice aflate în domeniul public, oferind acces gratuit la surse primare utilizabile în scop educațional. Proiectul este destinat în special liceelor și universităților, fiind o resursă valoroasă pentru profesori, studenți și cercetători interesați de istorie. Textele pot fi copiate și utilizate liber în contexte academice, facilitând studiul și analiza evenimentelor istorice prin documente autentice. Platforma acoperă diverse perioade și regiuni istorice, contribuind la o mai bună înțelegere a trecutului prin surse directe. Colecția este disponibilă pe site-ul oficial: <https://legacy.fordham.edu/Halsall> Vezi și „Bază de date”; „Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”; „Platformă informatică”; „Platformă web”.

Prompt Engineering – a se vedea „Ingineria solicitărilor/ Prompt Engineering (în engleză)”.

Propagandă – proces sistematic de diseminare a informațiilor, ideilor, opiniilor sau doctrinelor cu scopul de a influența percepțiile, emoțiile, atitudinile și comportamentele unui grup de oameni. Propaganda poate fi utilizată în diverse contexte, inclusiv politic, religios, economic sau social, având rolul de a modela opinia publică și de a susține anumite interese sau ideologii. În istorie, propaganda a fost un instrument puternic folosit de state, instituții și organizații pentru a mobiliza populația, a justifica acțiuni politice sau militare și a consolida controlul asupra societății. Propaganda poate fi clasificată în funcție de intenție și transparență: a) propagandă albă (când sursa informației este declarată și mesajul are un scop deschis), b) propagandă gri (când sursa este incertă și informațiile sunt amestecate cu elemente de dezinformare) și c) propagandă neagră (când informațiile sunt false, iar sursa este ascunsă sau atribuită în mod fraudulos unei alte entități). În era digitală, propaganda a devenit mai sofisticată, utilizând rețelele sociale, algoritmii de recomandare și tehnologiile media pentru a influența masele la scară globală. Deși propaganda poate avea și scopuri educative sau pozitive, cum ar fi promovarea sănătății publice sau a valorilor civice, ea este adesea asociată cu manipularea, dezinformarea și controlul social. Vezi și „Cameră de rezonanță informațională”; „Dezinformare”; „Libertate de

exprimare”; „Manipulare”; „Persuasiune”; „Rețea socială digitală”; „Teorii ale conspirației”.

PROQUEST – platformă digitală care oferă acces la textul integral și rezumatele articolelor științifice publicate de edituri academice de prestigiu, edituri universitare, asociații academice și profesionale din întreaga lume. Platforma acoperă o gamă largă de domenii precum științele sociale, umaniste, inginerie, medicină și economie, fiind utilizată pe scară largă de cercetători, profesori și studenți. PROQUEST permite accesul la reviste academice, lucrări de doctorat, cărți, ziare și baze de date specializate, oferind o resursă importantă pentru documentare și cercetare. Începând cu 1 decembrie 2021, PROQUEST face parte din portofoliul Clarivate Analytics, consolidându-și rolul de platformă globală pentru informații academice și profesionale. Mai multe informații sunt disponibile pe site-ul oficial: <https://www.proquest.com> Vezi și **„Bază de date”; „Depozit de date/ Data Repository (în engleză); „Platformă informatică”; „Platformă web”.**

Protecția datelor personale – ansamblul de principii, norme și măsuri legale și tehnice destinate să asigure confidențialitatea, integritatea și securitatea informațiilor care pot identifica o persoană. Acestea includ reglementări privind colectarea, stocarea, prelucrarea și partajarea datelor cu caracter personal, având drept scop protejarea drepturilor și libertăților individului față de abuzuri sau utilizări neautorizate ale datelor/informațiilor sale. Principalele reglementări în acest domeniu sunt: GDPR (acronim) (Regulamentul General privind Protecția Datelor) – reglementare privind protecția datelor în Uniunea Europeană; CCPA (acronim, în engleză)(California Consumer Privacy Act) – reglementare privind protecția datelor în SUA. Aceste reglementări impun companiilor și instituțiilor respectarea unor standarde stricte de securitate și transparență, oferind cetățenilor dreptul de acces, rectificare și ștergere a datelor lor personale. Vezi și **„Criptarea informațiilor”; „Protecția informațiilor/ Securitatea informațiilor”; „Securitate cibernetică”.**

Protecția informațiilor/ Securitatea informațiilor – ansamblul de politici, strategii, măsuri, mecanisme și acțiuni implementate pentru a garanta un nivel ridicat de siguranță în gestionarea și utilizarea informațiilor. Din punct de vedere operațional, protecția informațiilor presupune în principal: prevenirea accesului neautorizat sau ilegal la date; protejarea împotriva utilizării, divulgării, perturbării, modificării sau

distrugerii neautorizate a informațiilor și sistemelor informatice; utilizarea unor tehnologii avansate precum criptarea, soluțiile software de securitate și alte metode tehnice pentru protecția datelor. Vezi și **„Criptarea informațiilor”**; **„Protecția datelor personale”**; **„Securitate cibernetică”**.

Protocol de comunicații (communication protocol, în engleză) – set definit de reguli și standarde care permite schimbul de informații între două sau mai multe entități ale unui sistem de comunicații. Aceste reguli stabilesc: sintaxa – structura și formatul datelor transmise; semantica – semnificația datelor și a mesajelor schimbate; sincronizarea – modul și momentul schimbului de date între entități; gestionarea erorilor – metodele de detectare și corectare a eventualelor erori în comunicare. Protocelele pot fi implementate prin hardware, software sau o combinație între acestea. Mai multe protocele complementare, utilizate împreună, formează o suită de protocele; când implementarea este exclusiv software, aceasta poartă denumirea de stivă de protocol. Exemple comune includ: TCP/IP, HTTP/HTTPS, FTP, SMTP, Bluetooth.

Protocol științific/ Protocol (în engleză) – document detaliat care descrie pas cu pas o metodă experimentală, având scopul de a asigura reproductibilitatea și aplicabilitatea acesteia în cercetări ulterioare. Protocolul trebuie să fie validat ca fiind robust și reproductibil și este, de obicei, asociat unui articol științific publicat anterior, în care metoda descrisă a fost utilizată. Pentru a garanta claritatea și acuratețea informațiilor, protocolul trebuie să conțină o listă detaliată a materialelor și echipamentelor utilizate, specificând condițiile experimentale, cantitățile, concentrațiile și parametrii critici. De asemenea, trebuie să sublinieze punctele-cheie ale procesului, să evidențieze pașii critici și să ofere avertismente sau precizări privind posibilele erori sau dificultăți. Structura unui protocol include, în mod uzual: Abstract, Cuvinte-cheie, Introducere, Design experimental, Materiale și echipamente, Procedura detaliată și Rezultatele așteptate. Aceste documente joacă un rol important în standardizarea și diseminarea metodelor științifice, contribuind la transparența și reproductibilitatea cercetării. Vezi și **„Articol științific”**; **„Lucrare științifică**; **„Scriere științifică”**.

Pseudoștiință – sistem de credințe, afirmații sau practici care pretind a fi științifice, dar nu respectă metodele riguroase ale cercetării științifice și nu sunt susținute de dovezi verificabile. Spre deosebire de știința autentică,

care se bazează pe observație sistematică, experimentare și revizuire critică, pseudoștiința utilizează argumente subiective, anecdotice și selective, evitând confruntarea cu dovezile care i-ar putea infirma afirmațiile. Karl Popper (1934) a evidențiat lipsa falsificabilității ca principal criteriu care separă știința de pseudoștiință, întrucât teoriile pseudoștiințifice nu pot fi testate și infirmate prin metode empirice. Printre caracteristicile pseudoștiinței se numără utilizarea unui limbaj științific vag sau exagerat, refuzul verificării independente, apelul la autoritate și tradiție, precum și selectarea dovezilor în mod partizan. Exemple de pseudoștiințe includ astrologia, parapsihologia și teoriile conspirației privind sănătatea sau schimbările climatice, care, deși populare, nu îndeplinesc criteriile metodei științifice. Pseudoștiința este periculoasă deoarece poate influența decizii în domenii critice, precum sănătatea, educația și politica, contribuind la dezinformare și la respingerea dovezilor științifice validate, motiv pentru care educația științifică și gândirea critică sunt elemente cheie pentru combaterea acestui fenomen. Vezi și **„Cameră de ecou”**; **„Cunoaștere”**; **„Cunoaștere științifică”**; **„Falsificabilitate”**; **„Manipulare”**; **„Metoda științifică”**; **„Știință”**; **„Știre falsă/ Fake news (în engleză)”**; **„Teorii ale conspirației”**.

Publicarea rezultatelor cercetării – proces prin care descoperirile științifice sunt documentate și comunicate oficial comunității academice și profesionale, asigurând validarea științifică, reproductibilitatea și impactul cercetării. Aceasta se realizează prin articole științifice în reviste de specialitate, lucrări prezentate la conferințe, cărți, capitole de carte, teze de doctorat, rapoarte tehnice sau brevete de invenție. Publicarea presupune respectarea standardelor academice și etice, utilizarea metodologiilor riguroase și supunerea rezultatelor procesului de evaluare colegială (peer review) pentru verificarea acurateței și relevanței. Vizibilitatea și accesibilitatea lucrărilor sunt maximizate prin indexarea în baze de date internaționale (Scopus, Web of Science, Google Scholar, PubMed, IEEE Xplore etc.), facilitând astfel circulația și utilizarea cunoștințelor la nivel global. Vezi și **„Articol științific”**; **„Diseminarea rezultatelor cercetării”**; **„Evaluare colegială/ Peer review (în engleză)”**; **„Lucrare de conferință/ Proceeding Paper (în engleză)”**; **„Poster (în contextul manifestărilor științifice)”**; **„Prezentare (ca produs al activității intelectuale)”**; **„Revista de știință”**; **„Teza de doctorat”**.

Publicație serială – publicație tipărită sau electronică, editată în părți succesive (numere, fascicule, volume, părți), la intervale de timp definite sau nedefinite. Acestea sunt destinate diseminării continue a informațiilor și pot acoperi diverse domenii de interes, de la știință și educație la actualitate și cultură. Dintre publicațiile seriale, se disting următoarele categorii: revistele – publicații periodice care conțin articole pe teme variate, incluzând analize, cercetări sau opinii; ziarele – publicații de actualitate, emise zilnic sau periodic, care oferă informații despre evenimente curente, politică, economie și societate; buletinele informative – publicații destinate furnizării de informații specializate într-un anumit domeniu, distribuite intern sau către un public țintă; broșurile – publicații de dimensiuni reduse, care conțin informații concise despre subiecte specifice, de regulă educaționale, publicitare sau de interes general. Vezi și „**Analele (2)**”; „**Buletin informativ**”; „**Revista**”; **Revista de știință**”; „**Ziar**”.

Publicații tipărite la cerere/ Print-on-demand (în engleză) – lucrări a căror tipărire se realizează exclusiv la comanda unui cumpărător. Aceste publicații nu necesită un tiraj inițial și nu presupun existența unui stoc deținut de editor sau distribuitor. Acest model editorial permite optimizarea resurselor și reducerea costurilor asociate depozitării și gestionării stocurilor. Publicațiile tipărite la cerere sunt promovate în principal în mediul virtual, prin intermediul librăriilor online și platformelor de comerț electronic, unde sunt prezentate alături de coperta și metadatele aferente. Această metodă de distribuție oferă flexibilitate atât autorilor, cât și cititorilor, permițând accesul rapid la titluri fără constrângeri logistice majore. Vezi și „**Editura**”.

Publicitate (în sens general) – actul de a face cunoscut un lucru publicului (respectiv, difuzarea de informații în spațiul public) și caracterul a ceea ce este public. Vezi și „**Publicitate vizată/Targeted advertising** (în engleză)”; „**Reclamă**”; „**Reclamă online**”.

Publicitate (în sens comercial) – formă de comunicare având ca scop promovarea unui produs, serviciu, brand sau idee, pentru a influența comportamentul consumatorilor. Aceasta poate fi realizată prin diverse canale media – televiziune, radio, presă scrisă, internet, rețele de socializare, afișaje stradale sau evenimente promoționale. „**Afiș**”; „**Poster** (cu rol de informare publică)”; „**Reclamă**”; „**Reclamă online**”.

Publicitate vizată/Targeted advertising (în engleză) – formă de publicitate direcționată către audiențe specifice, pe baza unor caracteristici demografice, psihografice și comportamentale. Aceasta utilizează date despre consumatori, cum ar fi genul, vârsta, statutul socio-economic, interesele, stilul de viață și istoricul activităților online, pentru a livra mesaje publicitare personalizate. Această strategie are ca scop creșterea eficienței reclamelor, oferind consumatorilor produse și servicii relevante, în funcție de preferințele lor. În contextul digitalizării, metodele tradiționale de publicitate sunt treptat înlocuite de publicitatea online, care utilizează tehnologii avansate de colectare și analiză a datelor pentru a optimiza campaniile publicitare. Vezi și „**Cookie terță parte/ Third-party cookie** (în engleză)”; „**Publicitate** (în sens comercial)”; „**Publicitate** (în sens general)”; „**Publicitate vizată** (targeted advertising, în engleză)”; „**Reclamă**”; „**Reclamă online**”.

R

RA (acronim) – a se vedea „**Realitate augmentată** (acronim RA)/ **Augmented Reality** (în engleză) (acronim AR)”.

Ransomware – tip de software malițios (malware) care blochează accesul utilizatorului la propriul sistem sau la fișierele stocate, criptându-le și solicitând o răscumpărare (de obicei în criptomonedă) pentru a le debloca. Atacurile de tip ransomware vizează frecvent instituții, companii sau persoane fizice și pot avea consecințe grave asupra securității datelor și continuității activităților. Această practică este ilegală și reprezintă una dintre cele mai periculoase forme de criminalitate cibernetică. Vezi și „**Baiting**”; „**Internet întunecat/ Darknet/ Darkweb**”; „**Înșelăciune electronică/ Phishing** (în engleză)”; „**Protecția informațiilor/ Securitatea informațiilor**”; „**Malware**”; „**Spoofing**”; „**Utilizarea neetică a tehnologiei informației**”.

Raport (în contexte educaționale și manageriale) – document care detaliază activități didactice, educaționale sau manageriale întreprinse într-un anumit cadru formal. Vezi și „**Livrabil**”; „**Management de proiect**”; „**Raport** (în contexte oficiale)”; „**Raport** (în sens general)”; „**Raport de cercetare**”.

Raport (în contexte oficiale) – document oficial care cuprinde informații și/sau relatări oficiale asupra activităților întreprinse de o persoană, de un colectiv, de o echipă etc. Vezi și „**Raport** (în contexte educaționale și manageriale)”; „**Raport** (în sens general)”.

Raport (în sens general) – comunicarea scrisă sau orală prezentată unei adunări, unei autorități etc., cuprinzând o relatare (oficială) asupra unei

activități personale sau colective, asupra unor fapte etc. Vezi și **„Raport** (în contexte educaționale și manageriale)”; **„Raport** (în contexte oficiale)”.

Raport de caz/ Case Report (în engleză) – tip de publicație comun în revistele medicale, care oferă o descriere detaliată a simptomelor, semnelor, diagnosticului, tratamentului (inclusiv toate tipurile de intervenții) și evoluției unui pacient individual. Aceste rapoarte sunt utilizate în special pentru a documenta condiții rare, atipice sau noi, contribuind astfel la îmbunătățirea îngrijirii medicale și la evidențierea unor abordări diagnostice sau terapeutice inovatoare. Structura unui raport de caz diferă de cea a unui articol științific clasic și include, de obicei, Rezumat (Abstract), Cuvinte-cheie, Introducere, Descriere detaliată a cazului, Discuții și Concluzii. Întrucât aceste rapoarte implică detalii despre pacienți, este fundamental ca autorii să obțină permisiunea explicită a pacientului (sau a reprezentantului legal) pentru publicare, asigurând astfel respectarea normelor etice și a confidențialității datelor. Vezi și **„Anonimitate** (cu referire la date și informații)”; **„Articol științific”**; **„Categorie specială de date”**; **„Protecția datelor personale”**.

Raport de cercetare – document oficial care sintetizează demersurile și rezultatele unei cercetări științifice, oferind concluzii clar structurate și argumentate. Vezi și **„Referat științific”**.

Raport de conferință/ Conference report (în engleză) – document care consemnează desfășurarea unei conferințe, seminar sau reuniuni științifice, oferind o sinteză detaliată a evenimentului, contextului și principalelor discuții purtate. Acesta prezintă o imagine de ansamblu asupra sesiunilor principale, temelor abordate, concluziilor esențiale și impactului evenimentului asupra domeniului respectiv. De asemenea, poate include rezumatele prezentărilor acceptate la conferință, contribuind la diseminarea rapidă a noilor idei și descoperiri. Structura unui raport de conferință urmează, de regulă, următoarele componente: Rezumat (Abstract) – o scurtă prezentare a evenimentului și a principalelor concluzii, Cuvinte-cheie – termeni esențiali care definesc conținutul raportului, Introducere – contextul general al conferinței, scopul și tematica acesteia, Secțiuni ale conferinței – descrierea detaliată a prezentărilor, discuțiilor și contribuțiilor semnificative, Concluzii (Concluding Remarks) – evidențierea principalelor idei, concluzii și implicații pentru viitoarele cercetări sau practici. Vezi și **„Articol**

științific”; „Lucrare de conferință/ Proceeding Paper (în engleză)”; **„Revista de știință”;**

Raport de proiect/ Project report (în engleză) – document sintetic care prezintă rezultatele și implicațiile unui proiect într-un format concis și clar, având scopul de a comunica rapid progresele, concluziile și direcțiile viitoare ale cercetării într-un anumit domeniu. Acesta include detalii despre strategia de cercetare sau abordarea utilizată, activitățile desfășurate, tehnologiile implementate și principalele descoperiri rezultate din proiect. Spre deosebire de un articol științific tradițional, raportul de proiect oferă o structură mai flexibilă, adaptată specificului fiecărui proiect, dar menține elemente de bază precum introducerea, metodologia, analiza rezultatelor și concluziile. Prin natura sa, acest tip de raport facilitează diseminarea rapidă a informațiilor către comunitatea științifică, factorii de decizie sau finanțatorii, oferind o bază pentru continuarea cercetării sau implementarea practică a rezultatelor obținute. Vezi și **„Livrabil”;** **„Management de proiect”;** **„Proiect** (din punct de vedere instrumental)”; **„Proiect** (în sens general, din perspectivă acțională)”; **„Proiectare** (în sens general)”.

Raport înregistrat/ Registered report (în engleză) – tip inovator de articol științific în care procesul de evaluare inter pares (peer review) are loc înainte de desfășurarea efectivă a cercetării și colectării datelor. Acest format asigură că studiul respectă standarde științifice înalte încă din faza inițială, fiind evaluat în funcție de rigoarea metodologică, soliditatea ipotezelor, importanța semnificativă a subiectului și implicațiile pentru comunitatea științifică. Dacă propunerea de cercetare este aprobată, autorii primesc o acceptare provizorie pentru publicare, garantându-le că rezultatele studiului – indiferent de direcția lor – vor fi publicate, ceea ce reduce riscul de părtinire a publicației (publication bias). Această abordare promovează transparența, reproducibilitatea și integritatea cercetării, oferind o soluție la problema raportării selective a rezultatelor și la tendința de publicare doar a studiilor cu efecte semnificative. Vezi și **„Articol științific”;** **„Lucrare științifică”;** **„Părtinire publicațională/ Publication bias** (în engleză)”.

Raport scurt/ Brief Report (în engleză) – tip de studiu observațional de dimensiuni reduse, care prezintă rezultate preliminare, un studiu complet de mică amploare sau un protocol de cercetare, menținând totodată o structură asemănătoare unui articol științific. Aceste rapoarte includ, de regulă, până la două figuri și/sau un tabel, însă secțiunea Materiale și Metode

trebuie să fie suficient de detaliată pentru a permite reproducerea exactă a experimentului sau a metodologiei utilizate. Deși concise, rapoartele scurte sunt importante în diseminarea rapidă a rezultatelor emergente, permițând comunității științifice să acceseze date noi fără a aștepta finalizarea unor studii extinse. Acestea sunt utilizate frecvent pentru a comunica descoperiri exploratorii, inovații metodologice sau sinteze inițiale care pot sta la baza unor cercetări viitoare mai aprofundate. Vezi și „**Articol de comunicare rapidă/ Articol de comunicare scurtă** (comunicări scurte sau rapide)/ **Brief Communications/ Short or Rapid Communications** (în engleză)”; „**Lucrare științifică**”.

Război cibernetic – utilizarea comunicațiilor electronice și a internetului pentru a ataca, perturba sau distruge sistemele informatice ale unui adversar. Războiul cibernetic poate viza infrastructura națională, serviciile publice, instituțiile financiare sau rețelele militare, fiind o componentă strategică a conflictelor moderne. Vezi și „**Dezinformare**”; „**Internet întunecat/ Darknet/ Darkweb**”; „**Manipulare**”; „**Propagandă**”; „**Terorism cibernetic/ Cyberterrorism** (în engleză)”; „**Securitate cibernetică**”.

Realitate augmentată (acronim RA)/ **Augmented Reality** (în engleză) (acronim AR) – tehnologie imersivă care combină elemente ale lumii reale cu conținut digital generat de computer, oferind utilizatorului o experiență interactivă în timp real. Aceasta presupune suprapunerea de imagini, sunete, animații sau alte elemente digitale peste percepția vizuală a mediului fizic, creând astfel o imagine compusă care îmbogățește realitatea percepută. Prin utilizarea senzorilor vizuali, auditivi, olfactivi și somatosenzoriali, realitatea augmentată permite interacțiuni intuitive între utilizator și mediul digital, facilitând aplicabilitatea acesteia în diverse domenii precum educație, medicină, industrie, marketing, turism și divertisment. Spre deosebire de realitatea virtuală (VR), care creează un mediu complet artificial, realitatea augmentată adaugă și integrează elemente virtuale în mediul fizic, permițând utilizatorilor să interacționeze simultan atât cu lumea reală, cât și cu informațiile generate digital. Vezi și „**Metavers**”; „**Platformă imersivă**”; „**Realitate extinsă** (acronim RE)/ **Extended Reality** (acronim XR)”; „**Realitate mixtă** (acronim RM)/ **Mixed Reality** (în engleză) (acronim MR)”; „**Realitate virtuală** (acronim RV)/ **Virtual Reality** (acronim VR)”.

Realitate extinsă (acronim RE) – a se vedea „**Realitate extinsă** (acronim RE)/ **Extended Reality** (acronim XR)”.

Realitate extinsă (acronim RE)/ **Extended Reality** (acronim XR) – concept tehnologic care include toate formele de fuziune între mediile reale și virtuale, precum și interacțiunile om-mașină facilitate de tehnologia digitală. Termenul XR este o categorie generală care înglobează realitatea virtuală (VR), realitatea augmentată (AR) și realitatea mixtă (MR), acoperind atât tehnologiile existente, cât și viitoarele inovații în domeniul calculului spațial și interacțiunilor digitale. În cadrul acestei abrevieri, „R” simbolizează realitatea, iar „X” reprezintă o variabilă ce desemnează orice tehnologie care extinde experiența utilizatorului dincolo de percepția tradițională a lumii fizice. Realitatea extinsă oferă experiențe imersive, interactive și personalizate, fiind aplicată într-o gamă largă de domenii, inclusiv educație, medicină, industrie, divertisment, formare profesională și colaborare la distanță. Odată cu dezvoltarea tehnologiilor emergente, XR continuă să redefinească modul în care oamenii interacționează cu informațiile digitale și cu mediul înconjurător. Vezi și „**Metavers**”; „**Platformă imersivă**”; „**Realitate augmentată** (acronim RA)/ **Augmented Reality** (în engleză) (acronim AR)”; „**Realitate extinsă** (acronim RE)/ **Extended Reality** (acronim XR)”; „**Realitate mixtă/ Mixed Reality** (în engleză) (acronim MR)”; „**Realitate virtuală** (acronim RV)/ **Virtual Reality** (acronim VR)”.

Realitate mixtă/ Mixed Reality (în engleză) (acronim MR) – fuziunea dintre lumea reală și cea virtuală, permițând interacțiunea simultană între obiecte fizice și elemente digitale holografice în timp real. Aceasta nu se limitează exclusiv la realitatea fizică sau la realitatea virtuală, ci creează un mediu hibrid, în care elementele digitale sunt integrate și interacționează cu mediul real într-un mod natural și dinamic. Prin tehnologii avansate de urmărire a mișcărilor, recunoaștere a obiectelor și interfețe de control intuitive, realitatea mixtă permite experiențe interactive, imersive și personalizate, fiind utilizată în domenii precum educație, medicină, design industrial, inginerie, simulări militare, colaborare la distanță și divertisment. Spre deosebire de realitatea augmentată (AR), care doar suprapune elemente digitale peste mediul real, realitatea mixtă permite interacțiunea directă și bidirecțională între obiectele fizice și cele virtuale, oferind astfel utilizatorilor un grad ridicat de imersiune și interacțiune intuitivă. Vezi și „**Hologramă**”; „**Metavers**”; „**Platformă imersivă**”; „**Realitate augmentată** (acronim RA)/

Augmented Reality (în engleză) (acronim AR)”; „**Realitate extinsă** (acronim RE)/ **Extended Reality** (acronim XR)”; „**Realitate virtuală** (acronim RV)/ **Virtual Reality** (acronim VR)”.

Realitate virtuală (acronim RV)/ **Virtual Reality** (acronim VR) – tehnologie imersivă care permite utilizatorului să interacționeze cu un mediu digital tridimensional generat de un sistem informatic, înlocuind complet percepția lumii reale. Aceasta creează ambianțe artificiale cu un grad ridicat de realism, utilizând dispozitive specializate precum căști VR, senzori de mișcare și controlere haptice, pentru a simula prezența fizică într-un spațiu virtual. Tehnologia VR poate recrea locuri reale, dar și medii complet fictive, oferind utilizatorilor experiențe interactive și senzoriale captivante, care pot implica explorare, simulare și manipulare a obiectelor digitale. Datorită capacității sale de a genera medii complet imersive, realitatea virtuală este utilizată într-o gamă variată de domenii, inclusiv educație, medicină, inginerie, design, divertisment și antrenamente profesionale, oferind o modalitate inovatoare de învățare, testare și experimentare într-un mediu controlat. Vezi și „**Metavers**”; „**Platformă imersivă**”; „**Realitate augmentată** (acronim RA)/ **Augmented Reality** (în engleză) (acronim AR)”; „**Realitate extinsă** (acronim RE)/ **Extended Reality** (acronim XR)”; „**Realitate mixtă/ Mixed Reality** (în engleză) (acronim MR)”.

Recenzie (în general) – evaluare analitică și critică a unei lucrări, a unui produs cultural sau științific, având scopul de a oferi o apreciere obiectivă asupra conținutului, calității și impactului acestuia. Aceasta poate viza o gamă variată de materiale, inclusiv cărți, articole științifice, filme, spectacole de teatru, albume muzicale, lucrări artistice sau chiar produse tehnologice și software. Spre deosebire de un simplu rezumat, recenzia nu doar descrie conținutul, ci îl analizează dintr-o perspectivă argumentată, evidențiind punctele forte și slabe, relevanța în contextul domeniului respectiv și valoarea adăugată. Procesul de redactare a unei recenzii implică mai multe etape, începând cu o lectură sau vizionare atentă a materialului, identificarea temelor principale, compararea acestuia cu alte lucrări similare și formularea unei opinii bine fundamentate. În funcție de domeniul și scopul său, recenzia poate fi descriptivă, atunci când se limitează la prezentarea conținutului și a caracteristicilor principale ale materialului analizat, sau critică, atunci când pune accent pe interpretare, evaluare și contextualizare. În mediul academic și științific, recenzia joacă un rol important în validarea și diseminarea cunoștințelor, fiind utilizată frecvent pentru evaluarea articolelor și

lucrărilor de cercetare înainte de publicare (peer review), dar și pentru sintetizarea și compararea diverselor contribuții dintr-un domeniu de studiu. În literatura și artele vizuale, recenziile contribuie la orientarea publicului și la conturarea unei perspective critice asupra operelor de creație. O recenzie bine realizată trebuie să fie echilibrată, clar argumentată și să ofere cititorului o înțelegere aprofundată a materialului analizat, indicând atât meritele, cât și limitările acestuia. De asemenea, recenzia trebuie să fie redactată într-un stil accesibil, coerent și profesionist, evitând atât părtinirea subiectivă excesivă, cât și simpla expunere de fapte fără interpretare. Având un caracter interdisciplinar, recenzia este un instrument de bază în procesul de comunicare academică, culturală și științifică, contribuind la dezvoltarea spiritului critic și la progresul cunoașterii în diverse domenii. Vezi și „**Evaluare colegială/ Peer review** (în engleză)”; „**Revizuire** (în general)”; „**Revizuirea literaturii/ Literature review** (în engleză)”.

Recenzie de carte – analiză critică concisă a unei cărți recent publicate, care examinează conținutul, stilul și valoarea acesteia în contextul domeniului său de referință. Recenziile de carte nu se limitează la un rezumat al lucrării, ci oferă o evaluare argumentată a contribuției autorului, evidențiind punctele forte, punctele slabe, originalitatea și impactul potențial asupra cercetării sau practicii din domeniu. De regulă, acestea includ o descriere succintă a temei abordate, analiza structurii și a clarității expunerii, relevanța surselor utilizate și o apreciere critică a perspectivei autorului. Structura unei recenzii de carte este simplă, cuprinzând doar Introducerea, urmată de analiza punctelor critice ale cărții, fără secțiuni distincte sau concluzii formale. La începutul recenziei, trebuie menționate detaliile complete ale cărții, inclusiv titlul, autorul, editura, anul publicării, numărul de pagini și ISBN-ul, pentru a facilita identificarea și referințele ulterioare. Vezi și „**Carte**”; „**International Standard Book Number** (în engleză) (acronim ISBN)/ **Număr internațional standardizat pentru carte**”.

Receptor (în comunicarea interumană) – persoana sau entitatea care recepționează și decodifică mesajul transmis de emițător. Prin intermediul simțurilor și al proceselor cognitive, receptorul interpretează și evaluează conținutul mesajului, înțelegându-l și formându-și o reacție, pe care o poate transmite înapoi prin feedback. Într-un proces de comunicare dinamic, rolurile de emițător și receptor se pot schimba în mod constant, receptorul devenind emițător atunci când răspunde sau inițiază un nou mesaj. Calitatea receptării și interpretării depinde de factori precum contextul, competențele

lingvistice, experiența personală, nivelul de atenție, starea emoțională și caracteristicile canalului de comunicare. Vezi și „**Canal de comunicare** (în comunicarea interumană)”; „**Emițător** (în comunicarea interumană)”; „**Mesaj**”.

Receptor (în comunicațiile informatice) – componenta (hardware sau software) care recepționează, prin intermediul unui canal de comunicație (cablu, rețea wireless, fibră optică etc.), datele transmise de emițător sub formă de semnale sau pachete de informații. Acesta decodifică datele și le pune la dispoziția sistemului informatic sau a utilizatorului, asigurând astfel înțelegerea și interpretarea corectă a mesajului recepționat. Vezi și „**Canal de comunicații**”; „**Emițător** (în comunicațiile informatice)”; „**Mesaj**”.

Reclamă – activitate comercială care are drept scop promovarea unor produse, servicii sau idei prin intermediul diverselor canale de comunicare. Aceasta utilizează mijloace de publicitate precum presa scrisă, radioul, televiziunea, cinematograful, afișajul stradal și mediul digital pentru a atrage atenția publicului și a stimula dorința de achiziție sau aderare la un anumit brand sau concept. Reclama se bazează pe strategii de marketing și psihologie comportamentală pentru a influența percepțiile și deciziile consumatorilor, fiind reglementată prin legi și coduri deontologice care protejează consumatorii împotriva informațiilor înșelătoare sau agresive. Vezi și „**Publicitate** (în sens comercial)”; „**Publicitate** (în sens general)”; „**Publicitate vizată** (targeted advertising, în engleză)”; „**Reclamă online**”.

Reclamă online – formă de publicitate digitală prin care se promovează produse, servicii sau branduri prin intermediul internetului. Aceasta include bannere publicitare pe site-uri web, reclame în motoarele de căutare, anunțuri sponsorizate pe rețelele sociale, e-mail marketing, conținut sponsorizat și reclame video pe platforme precum YouTube. Scopul reclamei online este de a atinge un public țintă prin mesaje personalizate, utilizând tehnici avansate de targetare bazate pe preferințele, comportamentul și interesele utilizatorilor. Având un impact global și o măsurabilitate ridicată, reclama online a devenit un instrument esențial în strategiile de marketing modern. Vezi și „**Cookie terță parte/ Third-party cookie** (în engleză)”; „**Publicitate** (în sens comercial)”; „**Publicitate** (în sens general)”; „**Publicitate vizată** (targeted advertising, în engleză)”; „**Reclamă**”; „**Rețea de comunicare**”; „**Rețea socială digitală**”.

Recunoaștere optică a caracterelor/ Optical character recognition (în engleză) (acronim OCR) – tehnologie care permite identificarea și conversia automată a caracterelor tipărite sau scrise de mână dintr-o imagine (scanare, fotografie, document) în text digital editabil. Dispozitivele sau aplicațiile OCR analizează vizual forma literelor și cifrelor, recunosc caracterele și le salvează sub formă de fișier text, facilitând căutarea, editarea și arhivarea conținutului.

Referat științific – lucrare științifică de dimensiuni mici sau medii, redactată cu scopul de a sintetiza și clarifica un subiect specific, printr-o expunere logică și bine argumentată, fără a epuiza complet tema abordată. Acesta se diferențiază de o simplă sinteză sau prezentare descriptivă, deoarece presupune documentare riguroasă, analiză critică, formularea unor opinii și întrebări relevante, precum și stabilirea unor concluzii pertinente, oferind astfel o perspectivă bine fundamentată asupra temei studiate. Elaborarea unui referat științific include mai multe etape de bază, printre care alegerea subiectului, selecția surselor bibliografice, sinteza și analiza informațiilor, formularea unui plan de idei, expunerea argumentativă și redactarea concluziilor, iar informațiile utilizate trebuie să fie acurate din punct de vedere științific, bazate pe surse bibliografice relevante, completate eventual de cercetări empirice proprii. Un referat bine structurat trebuie să îndeplinească cerințele de coerență logică, validitate științifică și respectarea normelor academice, incluzând atât o argumentare clară și convingătoare, cât și respectarea regulilor de citare (precum cele impuse de stilurile APA, MLA sau Chicago). Din punct de vedere formal, referatul include o pagină de titlu (cu informații despre autor, coordonator și instituție), cuprinsul (structurat pe capitole și subcapitole), introducerea (care expune tema, scopul și metodologia abordată), corpul referatului (unde sunt dezvoltate ideile și argumentele), concluziile (care sintetizează rezultatele și identifică posibile direcții de cercetare viitoare), precum și referințele bibliografice, eventual urmate de anexe, figuri sau tabele. Vezi și „**Lucrare științifică**”; „**Raport de cercetare**”; „**Stil de citare**”; „**Studiu științific**”; „**Sciere academică**”; „**Sciere științifică**”.

Referențiere – proces prin care se inventariază și evidențiază toate sursele de documentare utilizate la conceperea și redactarea unui manuscris, în scopul garantării transparenței, rigorii și verificabilității informațiilor din lucrare. Această listă, amplasată de regulă la finalul studiului sau al cărții, oferă detalii bibliografice complete despre fiecare sursă — numele autorului,

titlul lucrării, data publicării, editura ori alte informații relevante (de exemplu, date de acces în cazul surselor online). Prin urmare, referențierea asigură recunoașterea contribuțiilor fiecărui autor citat și facilitează identificarea și consultarea rapidă a materialelor folosite în procesul de cercetare. Vezi și **„Bibliografia”; „Bibliografia adnotată”; „Bibliografia sistematică”; „Bibliografia nesistematizată”; „Element al unei referințe”; „Lista referințelor bibliografice”; „Stil de citare”**.

Referința bibliografică – ansamblu de date, organizate într-o secvență bine definită și obligatorie, care descriu în mod formalizat o sursă de documentare sau o parte componentă a acesteia. Informațiile incluse într-o referință bibliografică trebuie să fie suficient de precise și detaliate pentru a permite identificarea și localizarea sursei de către cititori. Înregistrarea și prezentarea acestor elemente se realizează conform stilurilor internaționale de citare (precum APA, MLA, Chicago, Harvard), fiecare dintre acestea stabilind formatul și ordinea elementelor bibliografice în funcție de domeniul științific și tipul sursei. Scopul principal al referinței bibliografice este respectarea dreptului de autor, asigurând recunoașterea contribuțiilor intelectuale ale autorilor citați. De asemenea, referințele oferă cititorilor posibilitatea de a verifica afirmațiile făcute în textul lucrării și de a localiza sursa de documentare utilizată ca suport, contribuind astfel la transparența și rigoarea procesului de cercetare științifică. Vezi și **„Bibliografia”; „Bibliografia adnotată”; „Bibliografia sistematică”; „Bibliografia nesistematizată”; „Element al unei referințe”; „Lista referințelor bibliografice”; „Referențiere”; „Stil de citare”**.

Regim de acces la document – gradul în care se acordă drept de acces la un document de către titularul dreptului de dispoziție asupra documentului. Acesta poate varia de la acces liber la acces restricționat, în funcție de criterii precum confidențialitatea, securitatea informațiilor și drepturile de proprietate asupra documentului. Vezi și **„Licențe Creative Commons (acronim CC)”; „Licență de utilizare”**.

Reglementare – ansamblu de prevederi normative care stabilesc reguli, proceduri și obligații aplicabile într-un anumit domeniu de activitate sau la nivelul unei organizații. Aceste norme pot fi impuse la nivel național, prin acte legislative oficiale, sau la nivel local ori intern, prin regulamente și proceduri specifice. Scopul reglementării este de a asigura funcționarea eficientă și conformă a unui sistem, prin definirea clară a responsabilităților,

a mecanismelor de implementare și a eventualelor sancțiuni pentru nerespectarea prevederilor. Reglementările pot viza diverse domenii, de la economie și mediu până la educație și sănătate. Vezi și **„Act legislativ”**; **„Legislația”**; **„Normă”**.

Reglementare școlară – ansamblu de norme și reguli oficiale care definesc modul în care funcționează instituțiile de învățământ preuniversitar. Aceste reguli sunt stabilite prin legislația națională sau prin regulamente și proceduri interne elaborate de fiecare unitate de învățământ. Reglementările școlare vizează aspecte precum organizarea procesului didactic, disciplinarea elevilor, standardele de evaluare, drepturile și obligațiile profesorilor și ale personalului auxiliar, precum și măsurile de siguranță și protecție a elevilor. Ele au scopul de a menține un mediu educațional echilibrat și de a asigura buna desfășurare a activităților didactice. Vezi și **„Act legislativ”**; **„Legislația”**; **„Normă”**; **„Reglementare”**; **„Reglementări în domeniul educației naționale și a învățământului național”**.

Reglementări în domeniul educației naționale și a învățământului național – prevederi legale și norme oficiale care stabilesc structura, organizarea și funcționarea sistemului educațional și a unităților de învățământ. Aceste reglementări sunt adoptate prin legi, ordonanțe, hotărâri de guvern și ordine ministeriale, având scopul de a asigura standarde unitare de educație, accesibilitate și echitate în învățământ. De asemenea, reglementările determină condițiile de angajare și evaluare a cadrelor didactice, drepturile și responsabilitățile elevilor și studenților, precum și criteriile de acreditare și autorizare a instituțiilor de învățământ. Vezi și **„Act legislativ”**; **„Legislația”**; **„Normă”**; **„Reglementare”**; **„Reglementare școlară”**.

Relații publice/ Public relations (în engleză) (acronim PR) – ansamblu de activități, strategii și tehnici utilizate de organizații, instituții sau persoane pentru a construi și menține o imagine favorabilă în rândul publicului larg sau al unor grupuri țintă. Scopul relațiilor publice este de a influența atitudinile și comportamentele prin comunicare planificată, transparentă și coerentă, folosind mijloace precum comunicatele de presă, conferințele, evenimentele publice, campaniile media sau gestionarea crizelor de imagine.

Relevanța în raport cu rezultatele științifico-tehnice – principiul conform căruia transformarea datelor în cunoștințe trebuie să fie aliniată cu

descoperirile și progresele științifico-tehnice actuale. Acest proces implică evaluarea și validarea cunoștințelor rezultate în raport cu dovezile disponibile, metodele acceptate și teoriile existente în domeniul respectiv. Prin această abordare, se asigură că informațiile generate sunt credibile, relevante și aplicabile, contribuind la dezvoltarea continuă a cunoașterii și la fundamentarea deciziilor pe baze științifice solide. Validarea cunoștințelor prin raportare la progresele științifice previne diseminarea informațiilor eronate sau învechite și permite adaptarea acestora la noile tehnologii, descoperiri și standarde metodologice. Astfel, relevanța cu rezultatele științifico-tehnice joacă un rol hotărâtor în cercetare, educație, inovare și dezvoltarea tehnologică, asigurând un progres coerent și fundamentat al cunoașterii. Vezi și **„Actualizarea sursei”; „Acuratețea sursei”; „Obiectivitatea sursei”; „Evaluarea avansată a sursei”; „Fiabilitatea sursei”; „Precizia sursei”; „Relevanța sursei în raport cu subiectul investigat”**.

Relevanța sursei în raport cu subiectul investigat – criteriu utilizat în evaluarea primară a surselor de documentare pentru a verifica dacă acestea aduc o contribuție semnificativă și dacă informațiile pe care le furnizează sunt aplicabile în contextul cercetării sau studiului în cauză. Chiar dacă o resursă este credibilă și de înaltă calitate, dacă nu este în legătură directă cu subiectul cercetării sau dacă nu răspunde la întrebările specifice ale cercetării, atunci valoarea sa poate fi limitată sau chiar inexistentă. Asigurarea că resursele sunt direct legate de subiectul cercetării sau de obiectivele proiectului, că ar putea ajuta la găsirea răspunsurilor la întrebările formulate permite evitarea riscului de a acumula informații irelevante. Vezi și **„Actualitatea sursei”; „Actualizarea sursei”; „Acuratețea sursei”; „Evaluarea avansată a sursei”; „Fiabilitatea sursei”; „Obiectivitatea sursei”; „Potențialul informativ al sursei”; „Prestigiul depozitului/ depozitarului sursei”; „Precizia sursei”; „Prestigiul editurii; „Prestigiul profesional al autorului sursei”**.

Repertoriu comportamental – ansamblul reacțiilor, faptelor și acțiunilor manifestate de un individ ca răspuns la stimuli interni sau externi, definind astfel conduita sa generală. Acesta include atât comportamente pozitive și dezirabile, conforme normelor sociale, cât și comportamente indezirabile sau dezadaptative. Forma, intensitatea și durata acestor comportamente variază de la persoană la persoană. Mediul educațional joacă un rol esențial în dezvoltarea unui repertoriu comportamental pozitiv,

utilizând metode de întărire a comportamentelor adecvate și reducerea celor disruptive, care pot afecta integrarea socială și școlară. Vezi și **„Canal de comunicare** (în comunicarea interumană)”; **„Comportament comunicațional”**; **„Comportament digital”**; **„Comportament inadaptabil online”**; **„Comunicare** (în sens general)”; **„Efect de dezinhibiție online”**; **„Emițător** (în comunicarea interumană)”; **„Mesaj”**; **„Repertoriu comunicațional”**.

Repertoriu comunicațional – ansamblul conceptelor, informațiilor, mesajelor, opiniilor, ideilor, semnelor, simbolurilor, atitudinilor, judecăților de valoare, stărilor afective și regulilor de construire a mesajelor, precum și operațiilor și acțiunilor cognitive, pe care o persoană le deține și le poate utiliza în procesul comunicării. Acest repertoriu poate fi exprimat în formă verbală, nonverbală sau paraverbală și influențează capacitatea de codificare și decodificare a mesajelor. Eficiența comunicării depinde de gradul de suprapunere a repertoriilor emițătorului și receptorului, deoarece diferențele semnificative între acestea pot duce la neînțelegeri sau chiar la imposibilitatea transmiterii informației. Cu cât bagajul de cunoștințe și experiențe comune este mai vast, cu atât comunicarea dintre doi interlocutori devine mai fluentă și mai clară. Vezi și **„Canal de comunicare** (în comunicarea interumană)”; **„Comportament comunicațional”**; **„Comportament digital”**; **„Comportament inadaptabil online”**; **„Comunicare** (în sens general)”; **„Emițător** (în comunicarea interumană)”; **„Mesaj”**; **„Repertoriu comportamental”**.

Reprezentare (ca proces cognitiv-senzorial) – proces mental prin care sunt semnalizate însușiri concrete ale obiectelor și fenomenelor sub formă de imagini schematice și fragmentare, fără a necesita prezența directă a acestora. Se bazează pe percepții anterioare și combină elemente ale percepției și gândirii. În funcție de analizatorul predominant, reprezentările pot fi: vizuale – bazate pe imagini mentale; auditive – bazate pe sunete și tonuri; chinestezice – bazate pe senzații de mișcare și poziție a corpului. Mai rar apar și reprezentări de natură gustativă sau olfactivă. Vezi și **„Abstractizare** (ca proces)”; **„Articularea datelor”**; **„Corelarea datelor”**; **„Dată/ Date”**; **„Informație** (în general)”.

Reprezentare grafică a datelor cercetării – modalitate vizuală de redare a informațiilor colectate, utilizată pentru a evidenția caracteristicile și dinamica acestora. Aceasta contribuie la interpretarea rezultatelor, validarea

sau invalidarea ipotezelor și formularea concluziilor cercetării. Reprezentările grafice pot include diagrame, grafice de linii, histograme, tabele, infografice și alte forme vizuale care facilitează analiza și comunicarea rezultatelor. Vezi și **„Editor grafic”**; **„Fișier grafic”**; **„Editare digitală”**; **„Grafic statistic”** **„Revizuire de tip dovezi și hărți ale lacunelor/ Evidence and Gap Maps** (în engleză) (acronim EGM)”.

Reproductibilitate – criteriu fundamental al validității științifice, în special în științele sociale, care presupune că rezultatele unei cercetări, obținute pe baza testării unui eșantion, sunt considerate valide dacă pot fi reproduse de alți cercetători, în contexte diferite și la momente diferite. Reproductibilitatea confirmă robustețea metodologică și generalizabilitatea concluziilor unei cercetări, reducând riscul ca acestea să fie rezultate ale întâmplării sau ale condițiilor specifice unui singur studiu. Vezi și **„Falsificabilitate”**; **„Fiabilitatea sursei”**; **„Precizia sursei”**.

ResearchGate – platformă online de tip rețea de socializare academică, destinată cadrelor didactice, cercetătorilor și studenților, având ca scop diseminarea rezultatelor cercetărilor și colaborarea în diverse domenii științifice. Platforma permite utilizatorilor să publice lucrări, să împărtășească articole, să colaboreze la proiecte și să discute idei de cercetare, facilitând astfel schimbul de cunoștințe și dezvoltarea unor noi direcții de investigare. În prezent, ResearchGate reunește și conectează peste 20 de milioane de cercetători din peste 190 de țări, fiind una dintre cele mai utilizate platforme academice pentru networking și acces la publicații științifice. Mai multe detalii sunt disponibile pe site-ul oficial: <https://www.researchgate.net> Vezi și **„Bază de date”**; **„Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**.

Responsabilitate civică – atitudine și comportament prin care individul își recunoaște rolul în societate și acționează în mod activ și informat pentru binele comun, respectând legile, susținând valorile democratice și implicându-se în viața comunității. Responsabilitatea civică presupune participare, solidaritate și respect față de drepturile și opiniile celorlalți. Vezi și **„Act legislativ”**; **„Act normativ”**; **„Conștiință individuală”**; **„Drept la opinie”**; **„Drepturile omului”**; **„Legislația”**; **„Normă”**; **„Opinie”**; **„Pluralism de idei”**; **„Reglementare”**.

Resursă (de documentare și e-documentare) – produs intelectual material, electronic sau digital, utilizat pentru informare, cercetare și

acumulare de cunoștințe, putând fi realizată în format tradițional, prin tehnici precum tipărirea, imprimarea 2D și 3D, serigrafierea, sculptura sau pictura (ex.: cărți tipărite, fotografii, sculpturi, picturi, mulaje), sau în format digital, prin utilizarea tehnologiilor informației și comunicațiilor (TIC), cum ar fi scanarea 2D și 3D, xerografierea, fotografierea digitală, înregistrarea audio-video digitală (exemple: fotografii digitale, e-bookuri, audiobook-uri, fișiere grafice, pagini web, programe de calculator, fișiere multimedia interactive, streaming live). Aceste resurse joacă un rol hotărâtor în facilitarea accesului la informație, în conservarea și arhivarea cunoștințelor, în sprijinirea educației și cercetării, oferind suport pentru învățare și dezvoltare profesională, precum și în asigurarea accesibilității și interactivității, mai ales în mediul digital. Într-o societate informațională, dezvoltarea tehnologiilor moderne contribuie la diversificarea și eficientizarea utilizării resurselor de documentare și e-documentare, optimizând accesul la cunoaștere și promovând inovația în toate domeniile. Vezi și **„Resursă online/ Resursă web”**; **„Sursa (de documentare sau sursa de informare)”**; **„Sursa de documentare”**; **„Sursa și resursa în contextul (e-)documentării”**; **„Surse de social media”**; **„Surse sociale”**.

Resursă online/ Resursă web – fișiere sau pagini web care pot fi identificate, denumite, adresate sau gestionate pe Internet sau în orice sistem de informații aflat într-o rețea. Vezi și **„Fișier”**; **„Pagină web/ Webpage (în engleză)”**; **„Resurse educaționale digitale”**; **„Uniform Resource Locator (în engleză) (acronim URL)/ Localizator uniform de resurse”**.

Resurse educaționale (în sens larg) – rezerve potențiale și surse de mijloace care pot fi valorificate într-un context educațional specific, în funcție de necesități și disponibilități. Aceste resurse includ atât elemente latente, adesea insuficient exploatate, cât și mijloace existente, a căror utilizare optimă este importantă pentru eficiența procesului educațional. Un aspect critic în gestionarea resurselor educaționale este echilibrarea nevoilor și resurselor disponibile, ceea ce presupune: a) selectarea atentă și maximizarea utilizării resurselor existente; b) identificarea și valorificarea resurselor latente și a celor mai puțin cunoscute; c) crearea de resurse noi, adaptate contextului educațional, cu costuri reduse și eficiență maximă; d) integrarea resurselor educaționale în strategiile de instruire, într-o manieră sistemică; e) utilizarea competențelor adecvate pentru gestionarea eficientă a acestor resurse. Vezi și **„Resurse educaționale deschise (acronim RED)/ Open**

Educational Resources (acronim OER) (în engleză)”; „**Resurse educaționale digitale**”.

Resurse educaționale deschise (acronim RED)/ **Open Educational Resources** (acronim OER) (în engleză) – materiale educaționale, digitale sau de altă natură, care pot fi accesate și utilizate în mod liber de către oricine. Acestea au fost puse în domeniul public sau licențiate deschis, permițându-le utilizatorilor să le copieze, modifice, remixeze și redistribuie în mod legal și gratuit. Scopul principal este de a promova accesul egal la informație și de a încuraja învățarea colaborativă la scară globală. Vezi și „**Open Access** (în engleză)/ **Acces deschis**”; „**Resurse educaționale digitale**”.

Resurse educaționale digitale – totalitatea materialelor didactice în format digital, utilizate în procesele instructiv-educative pentru atingerea obiectivelor de învățare. Acestea includ imagini grafice, fotografii, animații, fișiere audio și video, videoclipuri, jocuri educaționale, software interactiv și alte aplicații multimedia, fiind integrate în procesul educațional pentru optimizarea învățării și dezvoltarea competențelor digitale. Tehnologia informației și a comunicării (TIC) oferă o gamă diversificată de instrumente, facilitând adaptarea învățământului la nevoile individuale ale elevilor și pregătindu-i pentru societatea bazată pe cunoaștere. Resursele educaționale digitale sunt structurate astfel încât să comprime și să prezinte informații într-un mod accesibil și atractiv, utilizând text, imagini, sunet, video, elemente de realitate virtuală și augmentată, contribuind astfel la dezvoltarea reprezentărilor mentale și a gândirii critice. Aceste resurse nu se limitează doar la furnizarea de conținut digitalizat, ci pot include secvențe de activități interactive și strategii didactice inovatoare, îmbogățind experiența educațională și transformând procesul de învățare într-unul dinamic, colaborativ și adaptabil la cerințele actuale ale educației. Vezi și „**Resurse educaționale deschise** (acronim RED)/ **Open Educational Resources** (acronim OER) (în engleză)”; „**Resurse educaționale digitale**”; „**Resursă online/ Resursă web**”.

Retenție selectivă – tendința publicului de a reține, pe termen lung, doar acele informații din conținutul media care sunt în acord cu propriile credințe și valori. Informațiile discordante sunt adesea ignorate, uitate sau reinterpretate, pentru a menține coerența cognitivă. Vezi și „**Bula informațională/ Bula de informații**”; „**Cameră de rezonanță**”; „**Expunere**”.

selectivă”; „Prejudecăți cognitive/ Cognitive bias (în engleză)”; „Teoria disonanței cognitive”.

Retipărire/ Prelungire de tiraj – nou tiraj al unui document deja publicat. Documentul retipărit nu suferă modificări față de documentul original în ceea ce privește textul, numele autorului, titlul, anul publicării și formatul de prezentare. Sunt admise doar anumite modificări față de documentul original: schimbarea prețului, grafica originală a copertei, corectarea greșelilor de ortografie care nu afectează sensul textului, precum și adăugarea sau suprimarea câtorva rânduri care nu afectează numărul de pagini și sensul textului.

Rețea – ansamblu de elemente interconectate, care permit transferul, distribuția sau schimbul de informații, resurse, energie sau alte tipuri de fluxuri între nodurile sale componente. În funcție de domeniul de aplicare, termenul „rețea” poate avea diverse semnificații. În informatică, o rețea reprezintă un sistem de dispozitive electronice (calculatoare, servere, routere etc.) conectate între ele pentru a comunica și a partaja date prin intermediul unor protocoale de rețea, precum Internetul sau rețelele locale (LAN). În științele sociale, o rețea socială desemnează structura relațiilor dintre indivizi, grupuri sau organizații, bazate pe interacțiuni și interese comune. În biologie, rețelele sunt utilizate pentru a descrie conexiunile dintre organisme (rețele trofice) sau relațiile dintre celule și molecule într-un sistem biologic (rețele genetice sau neuronale). În inginerie și infrastructură, rețelele pot include sisteme de transport (autostrăzi, căi ferate), distribuția energiei electrice sau rețele de comunicații (telefonie, televiziune). Indiferent de domeniu, rețelele sunt structuri esențiale care facilitează fluxurile de informație, materie sau energie, contribuind la funcționarea și eficiența sistemelor complexe. Vezi și **„Analiza de rețea”; „Flux informațional”; „Interacțiuni sociale”; „Platformă de socializare”; „Rețea de comunicare”; „Rețea socială”; „Rețea socială digitală”.**

Rețea de comunicare – sistem de relații care reprezintă schematic structura și fluxul schimbului de mesaje într-un grup, utilizând diverse canale de comunicare disponibile. Rețelele de comunicare pot fi clasificate în centralizate și descentralizate, în funcție de nivelul de control și distribuție a informației. Această clasificare influențează eficiența comunicării, determinând factori precum viteza de transmitere a mesajelor, dificultatea

sarcinilor și gradul de satisfacție al participanților. Vezi și **„Inteligență socială”**; **„Interacțiuni sociale”**; **„Rețea socială”**; **„Rețea socială digitală”**.

Rețea socială – ansamblu de relații și conexiuni între indivizi, grupuri, organizații sau entități, bazate pe interese comune, interacțiuni și schimburi de informații. În sens tradițional, rețelele sociale au existat dintotdeauna în comunități, facilitând comunicarea și colaborarea între oameni, fie în cercuri sociale restrânse, fie în organizații mai mari. Vezi și **„Analiza de rețea”**; **„Lărgime de bandă/ Bandwidth (în engleză)”**; **„Platformă de socializare”**; **„Rețea”**; **„Rețea de comunicare”**; **„Rețea socială digitală”**.

Rețea socială digitală – rețea socială dezvoltată în urma dezvoltărilor din domeniul Tehnologiei Informației și Comunicării. Rețelele sociale au evoluat în spațiul digital, fiind facilitate de platforme de socializare precum Facebook, LinkedIn, Instagram sau Twitter/X, care permit utilizatorilor să creeze profiluri, să comunice, să distribuie conținut și să stabilească conexiuni la nivel global. Rețelele sociale digitale au devenit esențiale pentru interacțiunea socială modernă, influențând domenii precum educația, economia, politica și cultura. Spre deosebire de platformele de socializare, care reprezintă mediul tehnologic în care aceste rețele funcționează, rețelele sociale digitale sunt comunități de utilizatori interconectați prin relații și interese comune. Vezi și **„Analiza de rețea”**; **„Inteligență socială”**; **„Interacțiuni sociale”**; **„Platformă de socializare”**; **„Rețea”**.

Revista – publicație serială, disponibilă în format tipărit sau electronic, cu apariție periodică (lunară, trimestrială, semestrială sau anuală), având un conținut distinct și orientat spre specialitate și actualitate. Aceasta include articole referitoare la diverse domenii, precum științific, educațional, cultural, teologic, social, economic, socio-economic, social-politic, tehnic sau politic. Scopul unei reviste este de a furniza informații relevante, analize și perspective asupra unor teme de interes, contribuind astfel la diseminarea cunoștințelor și la dezvoltarea dialogului academic și profesional. Publicațiile periodice pot varia în funcție de audiență, incluzând reviste academice, de cercetare, profesionale sau destinate unui public larg, fiecare având criterii specifice de selecție și redactare a articolelor. Astfel, revistele joacă un rol important în promovarea progresului intelectual și în consolidarea comunităților de specialitate prin schimbul de idei și informații de actualitate. Vezi și **„Publicație serială”**; **„International Standard Serial**

Number (în engleză) (acronim ISSN)/ **Număr de serie standard internațional**"; „**Scriere științifică**”; „**Text științific**”.

Revista de știință – publicație serială, tipărită sau electronică, cu apariție periodică (lunară, trimestrială, semestrială sau anuală), conținând articole referitoare la probleme științifice, axate pe cercetări din diverse domenii de interes. Aceste reviste sunt evaluate periodic, iar în urma acestui proces primesc un indicator de citare a jurnalului (Journal Citation Indicator – JCI). În România, valorile acestor indicatori sunt publicate de Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării, instituție publică aflată în subordinea Ministerului Educației Naționale, la adresa: <https://uefiscdi.gov.ro/scientometrie-reviste>
 Vezi și „**Articol științific**”; „**Evaluare colegială/ Peer review** (în engleză)”; „**Factor de impact** (acronim FI)/ **Impact factor** (în engleză) (acronim IF)”; „**Lucrare științifică**”; „**Scriere științifică**”; „**Text științific**”.

Revistă ilustrată/ Pictorial magazine/ Pictorial newspaper (în engleză) – publicație periodică, sub formă de revistă sau ziar, în care predomină imaginile (fotografii, ilustrații, grafice), iar textul este redus la minimum sau are rol secundar. Acest tip de publicație are un caracter vizual pronunțat și este utilizat în special pentru prezentarea conținutului într-un mod atractiv, rapid și ușor de parcurs. Se regăsește frecvent în domenii precum modă, artă, divertisment, viață mondenă sau evenimente publice. Vezi și „**Revista**”; „**Ziar**”.

Revizuire (în general) – proces analitic și evaluativ prin care un material, o lucrare sau un ansamblu de informații este examinat în mod sistematic pentru a determina acuratețea, relevanța, calitatea și coerența acestuia în raport cu anumite criterii prestabilite. Aceasta poate fi aplicată într-o varietate de contexte, incluzând domeniul științific, academic, literar, juridic, tehnologic și administrativ, având scopul de a îmbunătăți conținutul, de a corecta eventualele erori, de a asigura conformitatea cu standardele și de a actualiza informațiile pentru o mai bună utilitate și aplicabilitate. În funcție de domeniul în care este utilizată, revizuirea poate lua diverse forme și metodologii, precum revizuirea literaturii (analiza critică a studiilor existente pe un subiect specific), revizuirea sistematică (o sinteză riguroasă a dovezilor din cercetările disponibile), revizuirea tehnică (evaluarea detaliată a unor documente, procese sau produse tehnologice), revizuirea legislativă (analiza și actualizarea cadrului normativ) sau revizuirea editorială

(procesul de corectare și îmbunătățire a unui text înainte de publicare). În mediul academic și științific, revizuirea joacă un rol hotărâtor în validarea și diseminarea cunoștințelor, prin mecanisme precum peer review, care asigură calitatea și fiabilitatea articolelor de cercetare înainte de publicare. De asemenea, în sectorul organizațional și administrativ, revizuirea documentelor, politicilor și strategiilor este o practică importantă pentru asigurarea eficienței și adaptabilității acestora la schimbările din mediu. În literatură și jurnalism, procesul de revizuire este indispensabil pentru îmbunătățirea clarității, coerenței și preciziei informațiilor, garantând astfel un conținut de calitate pentru cititori. În toate cazurile, o revizuire eficientă presupune o abordare obiectivă, metodică și bine documentată, însoțită de recomandări pertinente pentru optimizarea materialului analizat. Aceasta contribuie nu doar la îmbunătățirea produsului final, ci și la dezvoltarea continuă a cunoașterii și a practicilor din diverse domenii. Vezi și **„Evaluare colegială/ Peer review (în engleză)”**; **„Meta-analiza/ Meta-analysis (în engleză)”**; **„Meta-analiza în științele sociale”**; **„Recenzie (în general)”**; **„Revizuire critică/ Critical review (în engleză)”**; **„Revizuire cartografică/ Mapping Review (în engleză)”**; **„Revizuire de tip „state-of-the-art”/ State-of-the-art review (în engleză)”**; **„Revizuire de tip dovezi și hărți ale lacunelor/ Evidence and Gap Maps (în engleză) (acronim EGM)”**; **„Revizuire exploratorie/ Scoping Review (în engleză)”**; **„Revizuirea generală a recenziilor/ Overviews of reviews/ Overviews (în engleză)”**; **„Revizuirea literaturii/ Literature review (în engleză)”**; **„Revizuire narativă/ Narrative Review (în engleză)”**; **„Revizuire prin căutare sistematică și analiză/ Systematic Search and Review (în engleză)”**; **„Revizuire rapidă/ Rapid review (în engleză)”**; **„Revizuire sistematică/ Systematic review (în engleză)”**; **„Revizuire sistematică calitativă/ Sinteza dovezilor calitative/ Qualitative systematic review/ Qualitative evidence synthesis (în engleză)”**; **„Revizuire sistematizată/ Systematized Review (în engleză)”**; **„Revizuire umbrelă/ Umbrella review (în engleză)”**.

Revizuire cartografică/ Mapping Review (în engleză) – metodologie de sinteză a literaturii utilizată pentru a examina și vizualiza structura și distribuția cunoștințelor existente într-un domeniu de cercetare, fără a urmări o evaluare critică detaliată a calității studiilor. Spre deosebire de revizuirile sistematice, care se concentrează pe testarea unei ipoteze specifice, revizuirea cartografică își propune să ofere o imagine de ansamblu asupra domeniului analizat, identificând tendințele, temele centrale, relațiile

dintre concepte și eventualele lacune de cercetare. Această metodă este adesea utilizată pentru a structura literatura într-un mod logic și vizual, facilitând înțelegerea modului în care studiile sunt distribuite în funcție de criterii precum perioadă de publicare, locație geografică, subdomenii tematice, metodologii aplicate sau tipuri de rezultate obținute. În acest sens, revizuirea cartografică este un instrument valoros pentru cercetători, practicieni și factorii de decizie, oferind un cadru clar pentru explorarea și dezvoltarea ulterioară a domeniului. Procesul de realizare a unei revizuii cartografice implică mai multe etape esențiale: formularea unei întrebări generale de cercetare, colectarea și selecția surselor relevante, extragerea și sistematizarea datelor, precum și reprezentarea vizuală a rezultatelor, prin utilizarea unor diagrame, tabele, hărți conceptuale sau alte forme grafice care ilustrează conexiunile dintre concepte și studiile existente. De asemenea, această metodologie poate include o analiză descriptivă a domeniului, indicând direcțiile dominante de cercetare, temele insuficient investigate și nevoile de aprofundare. Revizuirile cartografice sunt tot mai frecvent utilizate în domenii precum științele sociale, educația, sănătatea publică și științele mediului, unde există o diversitate semnificativă a studiilor și o nevoie constantă de organizare și clarificare a literaturii. Prin evidențierea punctelor-cheie și a ariilor neexplorate, aceste revizuii contribuie la stabilirea unor direcții de cercetare fundamentate și sprijină luarea deciziilor bazate pe o înțelegere extinsă a domeniului analizat. Vezi și „**Meta-analiza/ Meta-analysis** (în engleză)”; „**Meta-analiza în științele sociale**”; „**Recenzie** (în general)”; „**Revizuire critică/ Critical review** (în engleză)”; „**Revizuire** (în general)”; „**Revizuire de tip „state-of-the-art”/ State-of-the-art review** (în engleză)”; „**Revizuire de tip dovezi și hărți ale lacunelor/ Evidence and Gap Maps** (în engleză) (acronim EGM)”; „**Revizuire exploratorie/ Scoping Review** (în engleză)”; „**Revizuirea generală a recenziilor/ Overviews of reviews/ Overviews** (în engleză)”; „**Revizuirea literaturii/ Literature review** (în engleză)”; „**Revizuire narativă/ Narrative Review** (în engleză)”; „**Revizuire prin căutare sistematică și analiză/ Systematic Search and Review** (în engleză)”; „**Revizuire rapidă/ Rapid review** (în engleză)”; „**Revizuire sistematică/ Systematic review** (în engleză)”; „**Revizuire sistematică calitativă/ Sinteza dovezilor calitative/ Qualitative systematic review/ Qualitative evidence synthesis** (în engleză)”; „**Revizuire sistematizată/ Systematized Review** (în engleză)”; „**Revizuire umbrelă/ Umbrella review** (în engleză)”.

Revizuire critică/ Critical review (în engleză) – evaluare analitică a unui material (raport, carte, articol de jurnal etc.), având drept scop identificarea punctelor sale forte și slabe, precum și aprecierea relevanței și valorii acestuia în contextul domeniului studiat. Spre deosebire de o simplă sinteză a conținutului, recenzia critică oferă o analiză aprofundată a coerenței argumentației, solidității probelor prezentate și modului în care acestea susțin ipotezele formulate, punând în relație descoperirile materialului cu alte lucrări relevante din domeniu. Printr-o descriere clară, o analiză detaliată și o interpretare echilibrată, acest tip de recenzie evidențiază atât contribuțiile și meritele autorului (originalitate, consistență teoretică, utilizarea adecvată a datelor empirice), cât și eventualele limite sau deficiențe (lacune în cercetare, argumentație insuficient fundamentată, dovezi incomplete). Totodată, recenzorul nu doar că demonstrează o înțelegere aprofundată a materialului evaluat, ci îl și plasează într-un cadru mai larg, comparându-l cu alte surse și perspective teoretice, formulând concluzii care pot include recomandări pentru îmbunătățirea viitoarelor studii. Vezi și „**Meta-analiza/ Meta-analysis** (în engleză)”; „**Meta-analiza în științele sociale**”; „**Recenzie** (în general)”; „**Revizuire cartografică/ Mapping Review** (în engleză)”; „**Revizuire de tip „state-of-the-art”/ State-of-the-art review** (în engleză)”; „**Revizuire de tip dovezi și hărți ale lacunelor/ Evidence and Gap Maps** (în engleză) (acronim EGM)”; „**Revizuire** (în general)”; „**Revizuire exploratorie/ Scoping Review** (în engleză)”; „**Revizuirea generală a recenziilor/ Overviews of reviews/ Overviews** (în engleză)”; „**Revizuirea literaturii/ Literature review** (în engleză)”; „**Revizuire narativă/ Narrative Review** (în engleză)”; „**Revizuire prin căutare sistematică și analiză/ Systematic Search and Review** (în engleză)”; „**Revizuire rapidă/ Rapid review** (în engleză)”; „**Revizuire sistematică/ Systematic review** (în engleză)”; „**Revizuire sistematică calitativă/ Sinteza dovezilor calitative/ Qualitative systematic review/ Qualitative evidence synthesis** (în engleză)”; „**Revizuire sistematizată/ Systematized Review** (în engleză)”; „**Revizuire umbrelă/ Umbrella review** (în engleză)”.

Revizuire de tip „state-of-the-art”/ State-of-the-art review (în engleză) – metodă avansată de sinteză a literaturii care oferă o imagine detaliată și actualizată asupra unui domeniu de cercetare, identificând progresele recente, tendințele emergente și direcțiile viitoare de investigare. Spre deosebire de revizuirile sistematice tradiționale, care se concentrează

pe o întrebare specifică de cercetare și aplică criteriile riguroase de selecție a studiilor, o revizuire „state-of-the-art” are un caracter mai flexibil și exploratoriu, fiind utilizată pentru a cartografia dezvoltarea unui domeniu științific și pentru a evidenția punctele forte, lacunele și provocările actuale. Această metodă este frecvent utilizată în științele sociale, tehnologie, medicină și științele educației, având rolul de a oferi o perspectivă critică asupra stadiului cunoașterii și de a orienta viitoarele direcții de cercetare sau aplicare. Procesul implică identificarea și analiza literaturii relevante din surse multiple (studii empirice, articole teoretice, rapoarte tehnice, documente de politică publică etc.), sintetizând descoperirile importante și evidențiind inovațiile sau schimbările paradigmatică. Deși acest tip de revizuire oferă o imagine cuprinzătoare și bine contextualizată a domeniului studiat, provocările sale constau în volumul mare de informații care trebuie gestionat, în dificultatea de a menține obiectivitatea și în necesitatea unei expertize solide pentru interpretarea tendințelor și a implicațiilor acestora asupra cercetării și practicii. Vezi și **„Meta-analiza** (Meta-analysis, în engleză); **„Recenzia** (în general); **„Revizuire critică** (Critical review, în engleză); **„Revizuire** (în general); **„Revizuire cartografică** (Mapping Review, în engleză); **„Revizuire de tip dovezi și hărți ale lacunelor** (Evidence and Gap Maps – EGM, în engleză); **„Revizuire exploratorie** (Scoping Review, în engleză); **„Revizuire generală a recenziilor** (Overviews of reviews / Overviews, în engleză); **„Revizuirea literaturii** (Literature review, în engleză); **„Revizuire narativă** (Narrative Review, în engleză); **„Revizuire prin căutare sistematică și analiză** (Systematic Search and Review, în engleză); **„Revizuire rapidă** (Rapid review, în engleză); **„Revizuire sistematică** (Systematic review, în engleză); **„Revizuire sistematică calitativă / Sinteza dovezilor calitative** (Qualitative”; systematic review/ qualitative evidence synthesis, în engleză); **„Revizuire sistematizată** (Systematized Review, în engleză); **„Revizuire umbrelă** (Umbrella review, în engleză)“.

Revizuire de tip dovezi și hărți ale lacunelor/ Evidence and Gap Maps (în engleză) (acronim EGM) – metodologie de sinteză a literaturii care oferă o reprezentare vizuală a dovezilor disponibile într-un anumit domeniu de cercetare, identificând în același timp zonele insuficient studiate sau neexplorate. Spre deosebire de revizuirile sistematice sau meta-analizele, care se concentrează pe evaluarea detaliată a studiilor și testarea unor ipoteze specifice, hărțile de dovezi și lacune au un caracter descriptiv și

exploratoriu, având scopul de a furniza o imagine de ansamblu asupra distribuției cercetărilor existente și asupra lacunelor în cunoaștere. Acest tip de revizuire este utilizat frecvent pentru a structura literatura științifică pe baza unor categorii relevante, cum ar fi domeniul de aplicare, tipologia studiilor, metodologia folosită, regiunea geografică acoperită sau grupurile țintă investigate. Prin organizarea și vizualizarea rezultatelor într-un format accesibil, hărțile de dovezi și lacune permit cercetătorilor, factorilor de decizie și finanțatorilor să identifice rapid unde există suficiente dovezi pentru formularea unor concluzii bazate pe date și unde sunt necesare investiții suplimentare în cercetare. Procesul de realizare a unei astfel de revizuii implică mai multe etape de bază: definirea clară a domeniului de interes și a criteriilor de includere a studiilor, colectarea și selecția surselor relevante, organizarea și clasificarea datelor în funcție de dimensiunile stabilite, urmată de reprezentarea vizuală a rezultatelor sub formă de diagrame, tabele sau hărți conceptuale. O componentă distinctivă a acestor hărți este utilizarea codificării vizuale pentru a evidenția zonele cu dovezi solide, domeniile insuficient cercetate sau temele complet absente din literatura de specialitate. Hărțile de dovezi și lacune sunt aplicabile în multiple domenii, inclusiv în sănătate publică, politici educaționale, dezvoltare internațională și științe sociale, oferind un cadru esențial pentru luarea deciziilor informate și orientarea resurselor către cercetările cu cel mai mare impact. Prin evidențierea punctelor forte și a lacunelor din cunoaștere, aceste revizuii facilitează atât prioritizarea cercetării, cât și optimizarea utilizării dovezilor existente, contribuind astfel la un proces decizional mai bine fundamentat și la avansul cunoașterii în domeniul respectiv. Vezi și **„Meta-analiza/ Meta-analysis (în engleză)”**; **„Meta-analiza în științele sociale”**; **„Recenzie (în general)”**; **„Revizuire critică/ Critical review (în engleză)”**; **„Revizuire (în general)”**; **„Revizuire cartografică/ Mapping Review (în engleză)”**; **„Revizuire de tip „state-of-the-art”/ State-of-the-art review (în engleză)”**; **„Revizuire exploratorie/ Scoping Review (în engleză)”**; **„Revizuirea generală a recenziilor/ Overviews of reviews/ Overviews (în engleză)”**; **„Revizuirea literaturii/ Literature review (în engleză)”**; **„Revizuire narativă/ Narrative Review (în engleză)”**; **„Revizuire prin căutare sistematică și analiză/ Systematic Search and Review (în engleză)”**; **„Revizuire rapidă/ Rapid review (în engleză)”**; **„Revizuire sistematică/ Systematic review (în engleză)”**; **„Revizuire sistematică calitativă/ Sinteza dovezilor calitative/ Qualitative systematic review/ Qualitative evidence synthesis (în engleză)”**; **„Revizuire sistematizată/**

Systematized Review (în engleză)”; **„Revizuire umbrelă/ Umbrella review** (în engleză)”.

Revizuire exploratorie/ Scoping Review (în engleză) – metodă de sinteză a literaturii utilizată pentru a examina amploarea, natura și caracteristicile cunoștințelor existente într-un domeniu de cercetare, fără a urmări o evaluare critică riguroasă a calității dovezilor. Spre deosebire de revizuirile sistematice, care se concentrează pe testarea unei ipoteze sau pe evaluarea eficacității unei intervenții, revizuirea exploratorie are un caracter descriptiv și cartografic, având ca scop principal identificarea temelor recurente, a conceptelor cheie și a lacunelor din literatura de specialitate. Această metodologie este utilizată în mod frecvent atunci când domeniul de cercetare este emergent sau insuficient explorat, facilitând astfel înțelegerea generală a peisajului științific și orientând cercetările viitoare. O revizuire exploratorie este utilă în mai multe contexte, inclusiv atunci când există o mare diversitate a studiilor asupra unui subiect, când terminologia utilizată în domeniu este neclară sau neuniformă sau când se dorește o clarificare a modului în care a evoluat cercetarea într-o anumită arie. Aceasta implică o abordare sistematică a colectării și organizării informațiilor, dar fără a include o analiză detaliată a calității studiilor incluse. Procesul de realizare a unei astfel de revizuri cuprinde mai multe etape: formularea unei întrebări de cercetare generale, identificarea și selecția surselor relevante, extragerea și sintetizarea datelor și, în final, prezentarea rezultatelor sub formă narativă sau vizuală (de exemplu, diagrame conceptuale, tabele, hărți tematice). Revizuirile exploratorii sunt tot mai utilizate în domenii precum sănătatea publică, educația, științele sociale și științele mediului, având un rol important în stabilirea priorităților de cercetare și în dezvoltarea politicilor publice bazate pe dovezi. Prin oferirea unei perspective de ansamblu asupra unui domeniu, ele permit identificarea golurilor de cunoaștere și sugerează direcții pentru investigații viitoare, sprijinind astfel procesul decizional în rândul cercetătorilor, practicienilor și factorilor de decizie. Vezi și **„Meta-analiza/ Meta-analysis** (în engleză)”; **„Meta-analiza în științele sociale”**; **„Recenzie** (în general)”; **„Revizuire critică/ Critical review** (în engleză)”; **„Revizuire** (în general)”; **„Revizuire cartografică/ Mapping Review** (în engleză)”; **„Revizuire de tip „state-of-the-art”/ State-of-the-art review** (în engleză)”; **„Revizuire de tip dovezi și hărți ale lacunelor/ Evidence and Gap Maps** (în engleză) (acronim EGM)”; **„Revizuirea generală a recenziilor/ Overviews of reviews/ Overviews** (în engleză)”; **„Revizuirea literaturii/**

Literature review (în engleză)”; „**Revizuire narativă/ Narrative Review** (în engleză)”; „**Revizuire prin căutare sistematică și analiză/ Systematic Search and Review** (în engleză)”; „**Revizuire rapidă/ Rapid review** (în engleză)”; „**Revizuire sistematică/ Systematic review** (în engleză)”; „**Revizuire sistematică calitativă/ Sinteza dovezilor calitative/ Qualitative systematic review/ Qualitative evidence synthesis** (în engleză)”; „**Revizuire sistematizată/ Systematized Review** (în engleză)”; „**Revizuire umbrelă/ Umbrella review** (în engleză)”.

Revizuire narativă/ Narrative Review (în engleză) – metodă de analiză a literaturii în care cercetătorii sintetizează și interpretează rezultatele diferitelor studii primare într-un mod structurat, integrând perspective teoretice existente și experiența proprie pentru a oferi o viziune de ansamblu asupra unui subiect. Această abordare nu urmează neapărat un protocol strict de selecție și analiză a surselor, ci permite o explorare flexibilă și interpretativă a cunoștințelor acumulate, evidențiind conexiunile dintre idei, tendințele emergente și posibilele direcții viitoare de cercetare. Vezi și „**Meta-analiza/ Meta-analysis** (în engleză)”; „**Meta-analiza în științele sociale**”; „**Recenzie** (în general)”; „**Revizuire** (în general)”; „**Revizuire critică/ Critical review** (în engleză)”; „**Revizuire cartografică/ Mapping Review** (în engleză)”; „**Revizuire de tip „state-of-the-art”/ State-of-the-art review** (în engleză)”; „**Revizuire de tip dovezi și hărți ale lacunelor/ Evidence and Gap Maps** (în engleză) (acronim EGM)”; „**Revizuire exploratorie/ Scoping Review** (în engleză)”; „**Revizuirea generală a recenziilor/ Overviews of reviews/ Overviews** (în engleză)”; „**Revizuirea literaturii/ Literature review** (în engleză)”; „**Revizuire prin căutare sistematică și analiză/ Systematic Search and Review** (în engleză)”; „**Revizuire rapidă/ Rapid review** (în engleză)”; „**Revizuire sistematică/ Systematic review** (în engleză)”; „**Revizuire sistematică calitativă/ Sinteza dovezilor calitative/ Qualitative systematic review/ Qualitative evidence synthesis** (în engleză)”; „**Revizuire sistematizată/ Systematized Review** (în engleză)”; „**Revizuire umbrelă/ Umbrella review** (în engleză)”.

Revizuire prin căutare sistematică și analiză/ Systematic Search and Review (în engleză) – metodă de sinteză a literaturii care combină rigoarea căutării sistematice a studiilor cu o analiză critică și interpretativă a rezultatelor, având scopul de a oferi o perspectivă clară asupra unui subiect de cercetare. Spre deosebire de revizuirea sistematică clasică, care aplică criterii stricte de selecție și evaluare a calității studiilor, această metodă

permite o abordare mai flexibilă, fiind utilizată pentru a identifica și sintetiza literatura disponibilă, fără a impune restricții rigide asupra tipului de dovezi incluse. Procesul presupune formularea unei întrebări de cercetare, definirea strategiilor de căutare (prin selectarea bazelor de date și a termenilor de căutare relevanți), aplicarea unor criterii de includere/excludere, urmată de extragerea și analiza informațiilor esențiale din studiile selectate. Un aspect distinctiv al acestui tip de revizuire constă în accentul pus pe interpretarea datelor, integrarea teoriilor existente și evidențierea implicațiilor practice, fiind utilizată frecvent în domenii precum științele sociale, educația, sănătatea publică și politicile de sănătate. Deși prezintă avantajul unei analize mai flexibile și integrate, această metodă poate fi influențată de subiectivitatea cercetătorilor în selecția și interpretarea studiilor, motiv pentru care transparența metodologică și justificarea clară a deciziilor luate sunt esențiale pentru validitatea concluziilor. Vezi și **„Meta-analiza/ Meta-analysis (în engleză)”**; **„Meta-analiza în științele sociale”**; **„Recenzie (în general)”**; **„Revizuire (în general)”**; **„Revizuire critică/ Critical review (în engleză)”**; **„Revizuire cartografică/ Mapping Review (în engleză)”**; **„Revizuire de tip „state-of-the-art”/ State-of-the-art review (în engleză)”**; **„Revizuire de tip dovezi și hărți ale lacunelor/ Evidence and Gap Maps (în engleză) (acronim EGM)”**; **„Revizuire exploratorie/ Scoping Review (în engleză)”**; **„Revizuirea generală a recenziilor/ Overviews of reviews/ Overviews (în engleză)”**; **„Revizuirea literaturii/ Literature review (în engleză)”**; **„Revizuire narativă/ Narrative Review (în engleză)”**; **„Revizuire rapidă/ Rapid review (în engleză)”**; **„Revizuire sistematică/ Systematic review (în engleză)”**; **„Revizuire sistematică calitativă/ Sinteza dovezilor calitative/ Qualitative systematic review/ Qualitative evidence synthesis (în engleză)”**; **„Revizuire sistematizată/ Systematized Review (în engleză)”**; **„Revizuire umbrelă/ Umbrella review (în engleză)”**.

Revizuire rapidă/ Rapid review (în engleză) – metodă de sinteză a cunoștințelor care accelerează procesul unei revizuri sistematice tradiționale prin simplificarea sau omisiunea unor etape specifice, în scopul furnizării rapide de dovezi relevante pentru factorii de decizie, într-un mod eficient din punct de vedere al resurselor. Acest tip de revizuire este utilizat în special în situațiile în care este necesară o informare rapidă pentru luarea unor decizii critice, fie în domeniul clinic, fie în cel al politicilor publice, concentrându-se pe surse de încredere și studii cu impact ridicat, în locul unei analize exhaustive a tuturor studiilor primare disponibile. Deși își

propune, la fel ca o revizuire sistematică, să identifice conceptele cheie, teoriile și resursele importante dintr-un domeniu, revizuirea rapidă reduce semnificativ timpul alocat evaluării critice și procesului de selecție, preferând sinteze deja existente, cum ar fi ghidurile clinice, sintezele de dovezi și recenziile sistematice deja publicate, în locul unei analize detaliate a fiecărui studiu primar în parte. Chiar dacă această metodă oferă avantaje evidente în termeni de rapiditate și aplicabilitate practică, ea prezintă și limitări metodologice, precum riscul unei evaluări mai puțin riguroase sau o acoperire incompletă a literaturii existente, motiv pentru care interpretarea rezultatelor trebuie realizată cu precauție, având în vedere nivelul de transparență al procesului și limitările asumate. Vezi și **„Meta-analiza/ Meta-analysis (în engleză)”**; **„Meta-analiza în științele sociale”**; **„Recenzie (în general)”**; **„Revizuire (în general)”**; **„Revizuire critică/ Critical review (în engleză)”**; **„Revizuire cartografică/ Mapping Review (în engleză)”**; **„Revizuire de tip „state-of-the-art”/ State-of-the-art review (în engleză)”**; **„Revizuire de tip dovezi și hărți ale lacunelor/ Evidence and Gap Maps (în engleză) (acronim EGM)”**; **„Revizuire exploratorie/ Scoping Review (în engleză)”**; **„Revizuirea generală a recenziilor/ Overviews of reviews/ Overviews (în engleză)”**; **„Revizuirea literaturii/ Literature review (în engleză)”**; **„Revizuire narativă/ Narrative Review (în engleză)”**; **„Revizuire prin căutare sistematică și analiză/ Systematic Search and Review (în engleză)”**; **„Revizuire sistematică/ Systematic review (în engleză)”**; **„Revizuire sistematică calitativă/ Sinteza dovezilor calitative/ Qualitative systematic review/ Qualitative evidence synthesis (în engleză)”**; **„Revizuire sistematizată/ Systematized Review (în engleză)”**; **„Revizuire umbrelă/ Umbrella review (în engleză)”**.

Revizuire sistematică calitativă/ Sinteza dovezilor calitative/ Qualitative systematic review/ Qualitative evidence synthesis (în engleză) – metodă de sinteză a cercetării calitative, utilizată pentru a analiza și interpreta datele provenite din studii calitative, cu scopul de a extrage teme, modele și perspective relevante pentru o anumită problemă de cercetare. Spre deosebire de revizuirea sistematică cantitativă, care se concentrează pe măsurarea efectelor și generalizarea rezultatelor, această metodă urmărește să ofere o înțelegere profundă a experiențelor, percepțiilor și comportamentelor umane, sintetizând rezultatele unor studii calitative realizate în contexte diverse. Procesul presupune identificarea, selecția și analiza riguroasă a studiilor relevante, utilizând tehnici specifice, precum

analiza tematică, meta-etnografia sau sinteza realistă, pentru a genera concluzii semnificative și aplicabile în domeniul cercetării sociale, educaționale sau medicale. O revizuire sistematică calitativă oferă o perspectivă detaliată asupra complexității fenomenelor sociale, identificând nu doar tendințele generale, ci și factorii contextuali care influențează rezultatele cercetărilor. Deși această metodă asigură o înțelegere aprofundată și nuanțată a subiectului investigat, ea implică provocări metodologice, precum variabilitatea abordărilor analitice, subiectivitatea interpretării datelor și dificultatea în evaluarea calității studiilor incluse, aspecte care trebuie gestionate printr-o abordare transparentă și reflexivă a procesului de sinteză. Vezi și **„Meta-analiza/ Meta-analysis (în engleză)”**; **„Meta-analiza în științele sociale”**; **„Recenzie (în general)”**; **„Revizuire (în general)”**; **„Revizuire critică/ Critical review (în engleză)”**; **„Revizuire cartografică/ Mapping Review (în engleză)”**; **„Revizuire de tip „state-of-the-art”/ State-of-the-art review (în engleză)”**; **„Revizuire de tip dovezi și hărți ale lacunelor/ Evidence and Gap Maps (în engleză) (acronim EGM)”**; **„Revizuire exploratorie/ Scoping Review (în engleză)”**; **„Revizuirea generală a recenziilor/ Overviews of reviews/ Overviews (în engleză)”**; **„Revizuirea literaturii/ Literature review (în engleză)”**; **„Revizuire narativă/ Narrative Review (în engleză)”**; **„Revizuire prin căutare sistematică și analiză/ Systematic Search and Review (în engleză)”**; **„Revizuire rapidă/ Rapid review (în engleză)”**; **„Revizuire sistematică/ Systematic review (în engleză)”**; **„Revizuire sistematizată/ Systematized Review (în engleză)”**; **„Revizuire umbrelă/ Umbrella review (în engleză)”**.

Revizuire sistematică/ Systematic review (în engleză) – metodă de cercetare care presupune identificarea și sintetizarea tuturor studiilor disponibile pe un anumit subiect, cu scopul de a oferi o perspectivă amplă și bine fundamentată asupra domeniului investigat, asigurând în același timp transparență și posibilitatea de replicare a rezultatelor. Această abordare se bazează pe un protocol riguros, care include formularea clară a întrebării de cercetare, definirea criteriilor de selecție a studiilor, evaluarea critică a calității acestora și analiza integrată a datelor obținute, reducând astfel riscul de părtinire și sporind fiabilitatea concluziilor. Revizuirile sistematice sunt utilizate pe scară largă în domenii precum medicina, științele sociale și educația, contribuind la consolidarea bazei de cunoștințe și la luarea deciziilor informate în practică și în politici publice. În unele cazuri, acestea pot fi completate de meta-analize, prin care rezultatele studiilor individuale

sunt combinate statistic pentru a obține o estimare mai precisă a efectelor analizate. Vezi și „**Meta-analiza/ Meta-analysis** (în engleză)”; „**Meta-analiza în științele sociale**”; „**Recenzie** (în general)”; „**Revizuire** (în general)”; „**Revizuire critică/ Critical review** (în engleză)”; „**Revizuire cartografică/ Mapping Review** (în engleză)”; „**Revizuire de tip „state-of-the-art”/ State-of-the-art review** (în engleză)”; „**Revizuire de tip dovezi și hărți ale lacunelor/ Evidence and Gap Maps** (în engleză) (acronim EGM)”; „**Revizuire exploratorie/ Scoping Review** (în engleză)”; „**Revizuirea generală a recenziilor/ Overviews of reviews/ Overviews** (în engleză)”; „**Revizuirea literaturii/ Literature review** (în engleză)”; „**Revizuire narativă/ Narrative Review** (în engleză)”; „**Revizuire prin căutare sistematică și analiză/ Systematic Search and Review** (în engleză)”; „**Revizuire rapidă/ Rapid review** (în engleză)”; „**Revizuire sistematică calitativă/ Sinteza dovezilor calitative/ Qualitative systematic review/ Qualitative evidence synthesis** (în engleză)”; „**Revizuire sistematizată/ Systematized Review** (în engleză)”; „**Revizuire umbrelă/ Umbrella review** (în engleză)”.

Revizuire sistematizată/ Systematized Review (în engleză) – metodă intermediară de sinteză a literaturii care aplică elemente ale revizuirii sistematice, dar fără a respecta în totalitate toate rigorile metodologice ale acesteia, fiind utilizată pentru a oferi o imagine de ansamblu bine organizată asupra unui subiect de cercetare. Spre deosebire de revizuirea sistematică, care impune criterii stricte de selecție, evaluare critică și analiză statistică a studiilor, revizuirea sistematizată se axează pe o căutare structurat organizată a literaturii, identificând și analizând principalele lucrări relevante într-un domeniu. Această metodă este adesea utilizată în contexte academice și profesionale unde există constrângeri de timp și resurse, dar este necesară o analiză documentată și bine fundamentată a unui subiect. Procesul include formularea unei întrebări de cercetare, definirea strategiilor de căutare, selecția și organizarea literaturii pe teme sau categorii relevante, fără a aplica în mod obligatoriu metode exhaustive de evaluare a calității studiilor incluse. Revizuirea sistematizată este frecvent utilizată în elaborarea lucrărilor de doctorat, a lucrărilor de disertație, a rapoartelor de politici publice și a analizelor academice, oferind o sinteză clară și accesibilă a informațiilor existente, dar fără a garanta nivelul maxim de obiectivitate și reproductibilitate al unei revizuirii sistematice propriu-zise. Vezi și „**Meta-analiza/ Meta-analysis** (în engleză)”; „**Meta-analiza în științele sociale**”;

„Recenzie (în general)”; „Revizuire (în general)”; „Revizuire critică/ Critical review (în engleză)”; „Revizuire cartografică/ Mapping Review (în engleză)”; „Revizuire de tip „state-of-the-art”/ State-of-the-art review (în engleză)”; „Revizuire de tip dovezi și hărți ale lacunelor/ Evidence and Gap Maps (în engleză) (acronim EGM)”; „Revizuire exploratorie/ Scoping Review (în engleză)”; „Revizuirea generală a recenziilor/ Overviews of reviews/ Overviews (în engleză)”; „Revizuirea literaturii/ Literature review (în engleză)”; „Revizuire narativă/ Narrative Review (în engleză)”; „Revizuire prin căutare sistematică și analiză/ Systematic Search and Review (în engleză)”; „Revizuire rapidă/ Rapid review (în engleză)”; „Revizuire sistematică/ Systematic review (în engleză)”; „Revizuire sistematică calitativă/ Sinteza dovezilor calitative/ Qualitative systematic review/ Qualitative evidence synthesis (în engleză)”; „Revizuire umbrelă/ Umbrella review (în engleză)”.

Revizuire umbrelă/ Umbrella review (în engleză) – metodă de sinteză a literaturii care analizează și compară rezultatele mai multor revizuiuri sistematice și meta-analize pe un anumit subiect, având scopul de a oferi o perspectivă comprehensivă asupra unui domeniu de cercetare. Această abordare este utilizată în special atunci când există un volum mare de sinteze ale dovezilor deja publicate și se dorește integrarea acestora pentru a identifica puncte comune, discrepanțe sau lacune în cunoaștere. Spre deosebire de revizuirea sistematică, care analizează studii primare, revizuirea umbrelă se bazează exclusiv pe revizuiuri sistematice și meta-analize, aplicând metode riguroase de selecție și evaluare critică pentru a asigura validitatea și relevanța surselor incluse. Procesul implică o căutare extensivă a literaturii, extragerea și compararea concluziilor principale, identificarea incoerențelor și a factorilor care pot influența rezultatele (precum eterogenitatea metodologică sau părtinirea publicării). Vezi și **„Meta-analiza/ Meta-analysis (în engleză)”; „Meta-analiza în științele sociale”; „Recenzie (în general)”; „Revizuire (în general)”; „Revizuire critică/ Critical review (în engleză)”; „Revizuire cartografică/ Mapping Review (în engleză)”; „Revizuire de tip „state-of-the-art”/ State-of-the-art review (în engleză)”; „Revizuire de tip dovezi și hărți ale lacunelor/ Evidence and Gap Maps (în engleză) (acronim EGM)”; „Revizuire exploratorie/ Scoping Review (în engleză)”; „Revizuirea generală a recenziilor/ Overviews of reviews/ Overviews (în engleză)”; „Revizuirea literaturii/ Literature review (în engleză)”; „Revizuire narativă/ Narrative**

Review (în engleză)”; „Revizuire prin căutare sistematică și analiză/ Systematic Search and Review (în engleză)”; „Revizuire rapidă/ Rapid review (în engleză)”; „Revizuire sistematică/ Systematic review (în engleză)”; „Revizuire sistematică calitativă/ Sinteza dovezilor calitative/ Qualitative systematic review/ Qualitative evidence synthesis (în engleză)”; „Revizuire sistematizată/ Systematized Review (în engleză)”.

Revizuirea generală a recenziilor/ Overviews of reviews/ Overviews (în engleză) – metodă de sinteză a literaturii care compilează, analizează și integrează rezultatele mai multor revizuiți sistematice existente, având scopul de a oferi o perspectivă amplă asupra unui subiect prin agregarea concluziilor din multiple surse secundare. Această abordare este utilizată în special atunci când există numeroase revizuiți sistematice asupra unei teme și se dorește clarificarea informațiilor, identificarea tendințelor generale și a posibilelor contradicții între diferite sinteze ale dovezilor. Spre deosebire de o revizuire sistematică, care sintetizează studii primare, o revizuire generală se concentrează pe revizuirile existente, aplicând o metodologie clară pentru selecția, evaluarea și compararea acestora. Procesul implică identificarea și selecția revizuirilor relevante, extragerea datelor esențiale, analiza calitativă și cantitativă a rezultatelor, precum și evaluarea limitărilor și lacunelor din literatura de specialitate. Aceste revizuiți sunt frecvent utilizate în domenii precum medicina, sănătatea publică, științele educației și politicile sociale, oferind o bază solidă pentru luarea deciziilor informate și pentru orientarea viitoarelor cercetări. Vezi și **„Meta-analiza/ Meta-analysis (în engleză)”; „Meta-analiza în științele sociale”; „Recenzie (în general)”; „Revizuire (în general)”; „Revizuire critică/ Critical review (în engleză)”; „Revizuire cartografică/ Mapping Review (în engleză)”; „Revizuire de tip „state-of-the-art”/ State-of-the-art review (în engleză)”; „Revizuire de tip dovezi și hărți ale lacunelor/ Evidence and Gap Maps (în engleză) (acronim EGM)”; „Revizuire exploratorie/ Scoping Review (în engleză)”; „Revizuirea literaturii/ Literature review (în engleză)”; „Revizuire narativă/ Narrative Review (în engleză)”; „Revizuire prin căutare sistematică și analiză/ Systematic Search and Review (în engleză)”; „Revizuire rapidă/ Rapid review (în engleză)”; „Revizuire sistematică/ Systematic review (în engleză)”; „Revizuire sistematică calitativă/ Sinteza dovezilor calitative/ Qualitative systematic review/ Qualitative evidence synthesis (în engleză)”; „Revizuire sistematizată/ Systematized Review (în engleză)”; „Revizuire umbrelă/ Umbrella review (în engleză)”.**

Revizuirea literaturii/ Literature review (în engleză) – proces analitic și critic fundamental în cercetare, prin care sunt identificate, sintetizate și discutate teoriile, studiile și descoperirile anterioare referitoare la un anumit subiect, cu scopul de a oferi o imagine de ansamblu asupra cunoștințelor acumulate, a evoluției domeniului și a lacunelor existente. Spre deosebire de o simplă listare a surselor, revizuirea literaturii implică o examinare detaliată și comparativă a conceptelor-cheie, metodologiilor aplicate și rezultatelor obținute, facilitând înțelegerea contextului teoretic, a progreselor realizate și a dezbaterilor științifice care au modelat subiectul respectiv. Aceasta poate fi abordată în mod diferit în funcție de scopul cercetării și de criteriile metodologice utilizate, fiind clasificată în mai multe tipuri. Revizuirea narativă, de exemplu, are un caracter sintetic și interpretativ, punând accent pe structura conceptuală a domeniului și pe evoluția acestuia, fără a urma neapărat un protocol sistematic de selecție a surselor. Revizuirea sistematică, pe de altă parte, este caracterizată printr-un proces riguros de selecție și analiză a literaturii, bazat pe criterii clar definite, menite să reducă subiectivitatea și să asigure transparența și replicabilitatea rezultatelor. O altă variantă importantă este meta-analiza, care, pe lângă identificarea și selecția studiilor relevante, aplică metode statistice pentru a combina și interpreta rezultatele cantitative provenite din mai multe cercetări independente, oferind astfel concluzii mai robuste și generalizabile. Indiferent de tipul adoptat, o revizuire a literaturii bine realizată nu doar conturează contextul teoretic al unei cercetări, ci și justifică necesitatea unui nou studiu, evidențiind direcțiile insuficient explorate și contribuind la definirea obiectivelor de cercetare. Prin analiza detaliată a punctelor de convergență și divergență din literatura de specialitate, revizuirea literaturii facilitează identificarea tendințelor dominante în domeniu, a contradicțiilor existente și a potențialelor direcții de investigare, asigurând astfel un fundament solid pentru dezvoltarea unor noi abordări teoretice sau empirice. De asemenea, acest proces permite cercetătorilor să înțeleagă limitările studiilor anterioare, să identifice posibile erori metodologice și să își adapteze propriile demersuri pentru a contribui în mod semnificativ la progresul cunoașterii. Având un rol hotărâtor în orice demers academic, revizuirea literaturii nu doar consolidează baza teoretică a unei cercetări, ci și facilitează integrarea acesteia în contextul științific mai larg, asigurând relevanța și impactul său asupra domeniului de studiu. Vezi și „**Meta-analiza/ Meta-analysis** (în engleză)”; „**Meta-analiza în științele sociale**”; „**Recenzie** (în general)”; „**Revizuire** (în general)”; „**Revizuire critică/**

Critical review (în engleză)”; „**Revizuire cartografică/ Mapping Review** (în engleză)”; „**Revizuire de tip „state-of-the-art”/ State-of-the-art review** (în engleză)”; „**Revizuire de tip dovezi și hărți ale lacunelor/ Evidence and Gap Maps** (în engleză) (acronim EGM)”; „**Revizuire exploratorie/ Scoping Review** (în engleză)”; „**Revizuirea generală a recenziilor/ Overviews of reviews/ Overviews** (în engleză)”; „**Revizuire narativă/ Narrative Review** (în engleză)”; „**Revizuire prin căutare sistematică și analiză/ Systematic Search and Review** (în engleză)”; „**Revizuire rapidă/ Rapid review** (în engleză)”; „**Revizuire sistematică/ Systematic review** (în engleză)”; „**Revizuire sistematică calitativă/ Sinteza dovezilor calitative/ Qualitative systematic review/ Qualitative evidence synthesis** (în engleză)”; „**Revizuire sistematizată/ Systematized Review** (în engleză)”; „**Revizuire umbrelă/ Umbrella review** (în engleză)”.

Revoluție digitală – sintagmă care desemnează transformările profunde produse de apariția și dezvoltarea tehnologiilor digitale, în special începând cu a doua jumătate a secolului al XX-lea. Această tranziție marchează trecerea de la tehnologiile mecanice, analogice și electrice la cele electronice și digitale, cu impact major asupra modului în care oamenii comunică, lucrează, învață și interacționează social. Revoluția digitală a pus bazele societății informaționale și a economiei digitale, influențând aproape toate domeniile vieții contemporane. Vezi și „**Lume complet conectată**”; **Societate digitală**”; „**Societate informațională**”; „**Spațiu cibernetic**”; „**Transformare digitală**”.

Rezumat – redare condensată, concisă și sintetică a conținutului unui material lecturat, vizionat sau audiat, provenit dintr-o sursă tipărită (cărți, tratate, articole științifice, manuale, auxiliare curriculare) ori digitală (filme documentare, materiale educaționale ș.a.), având scopul de a selecta și prezenta doar esențialul mesajului autorului, prin renunțarea la detaliile nesemnificative și concentrarea pe ideile principale care contribuie la înțelegerea de ansamblu. Realizat în limbaj personalizat, rezumatul implică exersarea operațiilor gândirii (analiză, sinteză, abstractizare) și a limbajului de specialitate, fiind considerat valid doar în măsura în care asigură o prezentare clară, sintetică și coerentă a ideilor-cheie, fără a se îndepărta de intenția și sensul mesajului original. Vezi și „**Abstractizare** (ca proces); „**Abstractizare** (ca produs); „**Abstract/ Rezumat** (în general)”; „**Gândire critică**”; „**Rezumat/ Abstract** (text scurt, independent, în cazul conferințelor)”.

Rezumat/ Abstract (text scurt, independent, în cazul conferințelor) – un text scurt, de obicei format dintr-un singur paragraf, care sintetizează tema principală și concluziile unei prezentări susținute la o conferință. În unele cazuri, poate avea o formă extinsă, oferind mai multe detalii despre studiul prezentat. Rezumatele trebuie transmise în avans organizatorilor conferinței și servesc drept suport pentru prezentările științifice. Textul nu include secțiuni distincte, dar poate conține tabele, figuri și referințe, având, în general, o lungime maximă de patru pagini. Vezi și „**Abstract/ Rezumat** (în general)”; „**Abstractizare** (ca proces)”; „**Abstractizare** (ca produs)”; „**Poster** (în contextul manifestărilor științifice)”; „**Rezumat**”; „**Rezumat/ Abstract** (text scurt, independent, în cazul conferințelor)”.

Robotizare – procesul de înlocuire a activității umane cu sisteme robotizate, capabile să execute sarcini repetitive, periculoase sau de mare precizie, în mod automat. Vezi și „**Automatizare**”; „**Inteligență artificială** (acronim IA)/ **Artificial Intelligence** (în engleză) (acronim AI)”; „**Învățare profundă/ Deep Learning** (în engleză) (acronim DL)”; „**Procesarea limbajului natural/ Natural Language Processing** (în engleză) (acronim NLP)”; „**Transformare digitală**”.

Routledge – editură academică internațională, parte a grupului Taylor & Francis, specializată în publicarea de cărți, reviste și resurse digitale în domeniile științelor sociale, umaniste și educației. Fondată în 1836, Routledge este unul dintre cei mai importanți furnizori de conținut academic, colaborând cu cercetători, profesori și profesioniști pentru a sprijini diseminarea cunoștințelor și dezvoltarea gândirii critice. Prin intermediul unei vaste colecții de lucrări academice, editura facilitează accesul la cercetare de înaltă calitate și promovează inovația în educație și studii interdisciplinare la nivel global. Mai multe informații și articole pot fi consultate pe site-ul oficial: <https://www.routledge.com> Vezi și „**Bază de date**”; „**Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”; „**Prestigiul editurii**”.

RV (Acronim) – a se vedea „**Realitate virtuală** (acronim RV)/ **Virtual Reality** (acronim VR)”.

S

Sage Journals – platformă digitală care oferă acces la textul integral al peste 1.000 de reviste științifice publicate online, acoperind o gamă largă de discipline academice, inclusiv științe sociale, științe medicale, educație, afaceri, tehnologie și științe umaniste. Platforma este utilizată pe scară largă de cercetători, profesori, studenți și specialiști, fiind recunoscută pentru calitatea și rigoarea științifică a publicațiilor. Accesul la conținut poate fi gratuit pentru anumite articole open acces sau disponibil prin abonamente instituționale și individuale. Mai multe informații și articole pot fi consultate pe site-ul oficial: <https://journals.sagepub.com> Vezi și „**Bază de date**”; „**Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”; „**Prestigiul editurii**”.

Sage Publishing – editor academic internațional independent, specializat în publicarea de cărți, reviste și resurse educaționale în domeniul științelor sociale, comportamentale și medicale. Fondată în 1965, Sage promovează accesul la cunoștințe prin susținerea cercetării, inovării și educației, oferind platforme pentru diseminarea ideilor și dezvoltarea gândirii critice. Prin inițiativele sale, Sage sprijină cadrele universitare, bibliotecarii, studenții și cercetătorii, facilitând accesul la informații de înaltă calitate și promovând practici academice etice și transparente. Mai multe informații pot fi găsite pe site-ul oficial: <https://www.sagepub.com> Vezi și „**Bază de date**”; „**Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”; „**Prestigiul editurii**”.

Scalabilitatea/ Scalability (în engleză) – capacitatea unui sistem, produs, proces sau organizație de a-și menține funcționalitatea și performanța odată cu creșterea volumului de sarcini sau a mărimii (de

exemplu, un număr mai mare de utilizatori, date, tranzacții sau clienți). Este un concept-cheie în domenii precum ingineria software, arhitectura sistemelor informatice, afaceri, logistică și multe altele. Printr-un design scalabil, sistemul nu doar că își păstrează nivelul de funcționare atunci când cerințele operaționale cresc (de exemplu, când crește traficul pe un site web), ci în unele cazuri poate chiar să își îmbunătățească performanța. Astfel, scalabilitatea devine un factor critic pentru acele proiecte și organizații care anticipează o extindere a activității și își doresc să evite blocajele sau deteriorarea calității serviciilor pe măsură ce numărul de solicitări se multiplică. Vezi și **„Sistem de gestionare a bazelor de date/ Database Management System (acronim DBMS)”**.

Science | AAAS – platformă digitală care oferă acces la textul integral al revistelor de cercetare publicate de American Association for the Advancement of Science (AAAS). Cea mai importantă publicație din portofoliul său este Science, o revistă științifică săptămânală cu un factor de impact de 44,7 pentru ultimii doi ani și 50,3 pentru ultimii 5 ani, recunoscută la nivel global pentru conținutul său multidisciplinar. Pe lângă aceasta, platforma mai include reviste de specialitate precum Science Advances, Science Immunology, Science Robotics, Science Signaling și Science Translational Medicine, fiecare concentrată pe domenii specifice ale cercetării științifice. Science | AAAS este o resursă valoroasă pentru cercetători, profesori și studenți, oferind acces la cele mai recente descoperiri din științele naturale, medicina, inginerie și tehnologie. Mai multe informații pot fi găsite pe site-ul oficial: <https://www.science.org> Vezi și **„Bază de date”**; **„Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”**; **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**.

ScienceDirect – platformă de cercetare oferită de Elsevier, care furnizează acces la textul integral al revistelor științifice de cercetare, cărților academice, seriilor de cărți și enciclopediilor online. ScienceDirect publică peste 25% din informația globală în domeniile științelor exacte, științelor umaniste, tehnologiei și medicinei, fiind una dintre cele mai importante resurse academice disponibile. Platforma cuprinde revistele publicate de Elsevier și grupul său editorial, incluzând Churchill Livingstone, Saunders, Mosby, Cell Press, Pergamon, Butterworth-Heinemann, Academic Press, The Lancet, JAI Press, North Holland și Masson. ScienceDirect este deosebit de valoroasă pentru cercetători, profesori, studenți și specialiști, oferind acces la cele mai recente studii științifice și publicații de prestigiu, dintre care

3,3 milioane de articole sunt disponibile în regim open access. Mai multe informații pot fi accesate pe site-ul oficial: <https://www.sciencedirect.com> Vezi și „**Bază de date**”; „**Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”.

ScienceDirect Topics – platformă ce oferă un punct de pornire robust și structurat pentru cercetare, predare și învățare, punând la dispoziție explicații introductive și definiții de concepte extrase din cărți și articole revizuite de specialiști, contribuind astfel la o înțelegere mai profundă a literaturii științifice. Pentru cercetători, platforma facilitează accesul rapid la informații importante și introduce termeni-cheie care accelerează procesul de documentare, ajutând la interpretarea corectă a literaturii și la aprofundarea cunoștințelor într-un domeniu nou. Pentru profesori și studenți, ScienceDirect Topics asigură conținut de încredere, simplificând înțelegerea unor concepte noi și stimulând lectura interactivă prin hyperlinkuri care leagă articole și capitole din cărți, facilitând conexiuni între idei și susținând dezvoltarea intelectuală. În același timp, bibliotecarii pot ghida mai eficient utilizatorii în procesul de descoperire, punând la dispoziția lor surse verificate și autoritare, încurajând co-utilizarea cărților, lucrărilor de referință și articolelor de revistă, sporind vizibilitatea și valoarea colecțiilor existente. Prin oferirea datelor privind comportamentul de utilizare, platforma permite instituțiilor să identifice și să rezolve lacunele informaționale, îmbunătățind rentabilitatea investițiilor în resurse text integrale și contribuind la realizarea unor rezultate de cercetare și educație de calitate. Pentru mai multe detalii, vizitați: <https://www.sciencedirect.com/topics> Vezi și „**Bază de date**”; „**Cuvânt cheie/ Keyword** (în engleză)”; „**Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”.

Scopus – bază de date bibliografică și bibliometrică online, care oferă acces la rezumatele articolelor științifice din peste 40.000 de titluri, publicate de peste 10.000 de edituri internaționale. Scopus indexează cărți, reviste, lucrări ale conferințelor și alte publicații academice din domeniile științei, tehnologiei, medicinei, științelor sociale, artelor și științelor umaniste. Fiind una dintre cele mai mari și reputeate baze de date științifice, Scopus este utilizată pentru analiza impactului cercetărilor și a performanței academice, folosind ca instrument de evaluare indicele scientometric Hirsch (h-index). Acest indice permite măsurarea vizibilității și influenței cercetătorilor și instituțiilor academice, pe baza raportului dintre numărul de articole

publicate și numărul de citări. Scopus este o resursă valoroasă pentru cercetători, cadre didactice universitare și bibliotecari, oferind instrumente avansate pentru căutare, analiză și evaluare a literaturii științifice. Platforma poate fi accesată la: <https://www.scopus.com> Vezi și **„Bază de date”**; **„Depozit de date/ Data Repository** (în engleză”); **„Factor de impact** (acronim FI)/ **Impact factor** (în engleză) (acronim IF)”; **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**.

SCORM (acronim)/ **Sharable Content Object Reference Model** (în engleză) – set de standarde tehnice pentru produsele software de e-learning. SCORM oferă programatorilor indicații despre cum să scrie codul lor astfel încât să poată „colabora eficient” cu alte software-uri de e-learning. Este standardul de facto în industrie pentru interoperabilitatea e-learningului. Mai exact, SCORM reglementează modul în care conținutul de învățare online și sistemele de gestionare a învățării comunică între ele. SCORM nu abordează aspecte legate de design instrucțional sau alte preocupări pedagogice – este pur și simplu un standard tehnic. Standardul SCORM asigură că tot conținutul de e-learning și sistemele de gestionare a instruirii pot colabora în mod transparent, similar cu modul în care standardul DVD asigură compatibilitatea între toate DVD-urile și toate playerele DVD. Atunci când un LMS respectă standardul SCORM, poate gestiona orice conținut care, de asemenea, respectă SCORM, și invers—oricare conținut SCORM poate fi redat în orice LMS care utilizează standardul SCORM. Această interoperabilitate simplifică integrarea și utilizarea diferitelor componente de e-learning pe diverse platforme. Vezi și **„Învățare electronică/ E-learning** (în engleză”); **„xAPI/ Experience API”**.

Scribd – bibliotecă digitală care găzduiește peste 60 de milioane de documente, incluzând cărți electronice, cărți audio, podcast-uri, reviste, articole de știri, partituri muzicale și multe altele. Pe baza unui abonament plătit, utilizatorii pot accesa un număr nelimitat de cărți pe lună, furnizate de edituri de renume, precum Bloomsbury, HarperCollins, Macmillan, Simon & Schuster, Wiley și multe altele. În plus, Scribd permite utilizatorilor, inclusiv celor fără abonament plătit, să încarce propriul conținut în bibliotecă și să acceseze gratuit documente partajate de comunitate. Platforma este utilizată atât pentru lectură și studiu, cât și pentru distribuirea și descoperirea conținutului digital. Mai multe informații pot fi găsite pe site-ul oficial: <https://www.scribd.com> Vezi și **„Bază de date”**; **„Depozit de date/ Data Repository** (în engleză”); **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**.

Scriere – proces de redare grafică a sunetelor, literelor, cifrelor, cuvintelor și textelor unei limbi, utilizând semne convenționale pentru a asigura comunicarea scrisă și conservarea informațiilor. Aceasta reprezintă un mod de exprimare și transmite a ideilor, gândurilor, opiniilor și trăirilor într-o formă coerentă și comprehensibilă, bazându-se pe limbajul scris comun și utilizând un sistem de semne grafice specifice fiecărei limbi. Semnele grafice includ literele alfabetului, cifrele și semnele de punctuație, iar utilizarea lor corectă contribuie la claritatea, precizia și structura logică a textului scris. Scrierea este fundamentală pentru educație, cultură, știință și comunicare, facilitând păstrarea și transmiterea cunoștințelor de-a lungul generațiilor. Vezi și „**Limbaj**”; „**Limbaj comun**”; „**Limbaj scris comun**”.

Scriere academică – formă de redactare formală utilizată în mediul academic și de cercetare, având ca scop expunerea clară, coerentă și argumentată a ideilor, conceptelor sau rezultatelor studiilor. Caracterizată prin utilizarea unui limbaj precis și obiectiv, aceasta respectă norme stricte privind structura, citarea surselor și organizarea logică a conținutului. Scrierea academică se aplică în elaborarea diverselor tipuri de lucrări, precum eseuri, referate, lucrări de licență, disertații, teze de doctorat, recenzii și articole analitice, având rolul de a dezvolta gândirea critică și capacitatea de argumentare a autorului. Spre deosebire de scrierea academică, scrierea științifică reprezintă o categorie mai specializată, destinată exclusiv comunicării rezultatelor cercetării, având un caracter obiectiv, metodologic riguros și supus evaluării colegiale (peer review). Dacă scrierea academică poate permite subiectivitate în anumite tipuri de texte, precum eseurile critice sau analitice, scrierea științifică pune accent pe validarea empirică a datelor, reproducerea rezultatelor și respectarea unui cadru metodologic strict. Astfel, scrierea academică reprezintă un concept mai larg, din care scrierea științifică constituie o ramură specializată, hotărâtoare pentru avansul cunoașterii în diverse domenii. Vezi și „**Gândire critică**”; **Limbaj științific**”; „**Limbaj de specialitate**”; „**Lucrare științifică**”; „**Scriere**”; „**Scriere științifică**”; „**Scriere academică și scriere literară**”; „**Scriere științifică**”.

Scriere academică și scriere literară – ansamblu de forme și tehnici de redactare utilizate în scopuri diverse, de la informare și argumentare până la persuasiune și exprimare artistică, fiind clasificată în patru tipuri fundamentale: a) scrierea expozitivă, b) scrierea descriptivă, c) scrierea persuasivă și d) scrierea narativă, fiecare dintre acestea având caracteristici

distincte, obiective specifice și aplicabilitate variată în funcție de domeniul în care este utilizată, fie că este vorba despre educație, cercetare, jurnalism, literatură, publicitate sau comunicare profesională. a) Scrierea expozitivă are rolul de a furniza informații obiective, organizate logic, fără influențe subiective din partea autorului, fiind utilizată în manuale, articole științifice, eseuri academice, ghiduri tehnice, rapoarte și alte tipuri de texte informative, unde claritatea, structura coerentă și precizia sunt esențiale pentru a facilita înțelegerea unui subiect, iar caracteristicile sale principale includ utilizarea unui ton impersonal, evitarea părerilor personale și prezentarea logică a ideilor, adesea sprijinită de date empirice și exemple relevante. b) Scrierea descriptivă, spre deosebire de cea expozitivă, pune accent pe reprezentarea detaliată a unui obiect, loc, persoană sau eveniment, utilizând un limbaj bogat, figuri de stil precum metafore, comparații și personificări, precum și descrieri senzoriale menite să creeze o imagine vie în mintea cititorului, fiind întâlnită frecvent în literatură, poezie, jurnale, texte publicitare și anumite forme de jurnalism, unde expresivitatea și stilul artistic sunt elemente centrale. c) Scrierea persuasivă, cunoscută și sub numele de scriere argumentativă, are ca scop influențarea cititorului pentru a adopta o anumită opinie sau pentru a întreprinde o acțiune, utilizând tehnici retorice și structuri logice menite să susțină punctul de vedere al autorului, fiind predominant utilizată în publicitate, discursuri politice, editoriale, recenzii, eseuri argumentative și texte juridice, unde apelul la rațiune (logos), etică (ethos) și emoție (pathos) este hotărâtor pentru convingerea audienței. d) Scrierea narativă, în schimb, urmărește să spună o poveste, fie aceasta bazată pe fapte reale sau pe ficțiune, incluzând personaje, acțiuni, conflicte și un fir epic clar definit, fiind întâlnită în romane, nuvele, biografii, articole de interes uman și eseuri narative, unde utilizarea dialogului, a descrierilor dinamice și a perspectivelor subiective contribuie la crearea unei experiențe captivante pentru cititor. Deși fiecare dintre aceste tipuri de scriere are trăsături distinctive, ele nu sunt complet separate, iar în multe cazuri, textele combină elemente din mai multe categorii pentru a-și atinge scopul într-un mod eficient, de exemplu, un eseu narativ poate integra pasaje descriptive, un articol de opinie poate conține argumente persuasive susținute de informații expositive, iar un text literar poate îmbina elemente descriptive și narative pentru a construi o atmosferă puternică. În final, scrierea academică și literară nu doar că definește modalitățile prin care informațiile sunt transmise și recepționate, ci reflectă și complexitatea gândirii umane, adaptându-se în funcție de scop, audiență și context, iar stăpânirea acestor

patru tipuri fundamentale de scriere este hotărâtoare pentru dezvoltarea abilităților de comunicare, pentru crearea unor texte coerente și convingătoare și pentru explorarea diverselor moduri de expresie intelectuală și artistică. Vezi și „**Comunicare persuasivă**”; „**Eseu persuasiv**”; „**Eseu argumentativ/ Argumentative essay** (în engleză)”; „**Jurnalism**”; „**Lucrare științifică**”; „**Persuasiune**”; „**Scriere**”; **Scriere academică**”; „**Scriere științifică**”.

Scriere electronică – formă de scriere și procesul de a nota, redacta sau desena direct în format digital. Aceasta poate fi realizată fie prin intermediul unor dispozitive cu ecran E Ink (de exemplu, reMarkable 2, Supernote A5 X2 Manta, ReMarkable Paper Pro, Kobo Libra Color, Boox Boox Note Air3 C, Apple iPad), tablete grafice ori laptopuri convertibile cu stylus, care imită senzația scrierii pe hârtie, fie prin tastarea clasică, folosind un ecran tactil sau o tastatură, fie prin transpunerea vocii în text digital (Speech-to-Text). Tehnologiile de tip E Ink oferă avantaje precum stocarea, organizarea și partajarea rapidă a conținutului, reprezentând o evoluție semnificativă față de primele forme de scriere asistată de calculator din anii '90. Vezi și „**Echipament informatic**”, „**Dispozitiv digital**”; „**Dispozitiv mobil/portabil**”; „**E Ink/ Electronic ink/ E-cerneală** (în engleză) (abreviat)”; „**Scriere**”; „**Limbaaj comun scris**”.

Scriere științifică – mod structurat și formalizat de construire, exprimare și transmitere în scris a ideilor, opiniilor, produselor gândirii sau trăirilor, soluțiilor și rezultatelor cercetărilor științifice, utilizând limbaje de specialitate. Această formă de comunicare se desfășoară într-un context științific, având drept scop principal asigurarea unui schimb eficient și precis de informații în cadrul comunității de specialiști sau oameni de știință. Prin structura sa riguroasă și prin respectarea normelor scrierii științifice, aceasta facilitează validarea, verificarea și replicarea rezultatelor cercetărilor științifice. Vezi și „**Limbaaj științific**”; „**Limbaaj de specialitate**”; „**Lucrare științifică**”; „**Scriere**”; „**Scriere academică**”; „**Scriere academică și scriere literară**”.

Search Engine Optimization (abreviat SEO) (în engleză) – a se vedea „**Optimizare pentru motoarele de căutare/ Search Engine Optimization** (abreviat SEO) (în engleză)”.

Secțiune de subsol/ Footer (în editarea tipografică și procesarea de texte) – secțiunea situată în partea de jos a paginii unui document tipărit sau

digital, sub textul principal/corpul paginii. Este utilizat în mod obișnuit pentru afișarea numerelor de pagină, dar poate conține și informații suplimentare, cum ar fi titlul documentului, data, numele autorului, logo-uri, note de subsol sau alte detalii relevante, precum cele regăsite în CV-ul Europass. Vezi și „**Antet/ Header** (în engleză, în editarea tipografică și procesarea de texte)”; „**Tehnoredactare**”; „**Tehnoredactarea lucrărilor științifice**”.

Securitate cibernetică – ansamblul de practici, tehnologii și măsuri implementate pentru a proteja sistemele informatice, rețelele, datele și dispozitivele digitale împotriva atacurilor cibernetice, accesului neautorizat, furtului de informații și altor amenințări online. Aceasta include strategii precum criptarea datelor, autentificarea multi-factor, firewall-uri, soluții antivirus, detectarea și prevenirea intruziunilor, alături de respectarea standardelor de securitate și conformitate, precum GDPR, ISO 27001, NIST CSF. Aplicată în domenii precum finanțe, sănătate, administrație publică și infrastructuri critice, securitatea cibernetică este fundamentală pentru prevenirea atacurilor precum phishing, ransomware, malware, atacuri DDoS și pentru protejarea confidențialității și integrității datelor digitale. Vezi și „**Criptarea informațiilor**”; „**Protecția datelor personale**”; „**Protecția informațiilor/ Securitatea informațiilor**”.

Semnătură electronică – set de date în formă electronică, atașate sau asociate logic unui document electronic, utilizate ca metodă de identificare a unei persoane și pentru confirmarea autenticității, integrității și exprimării consimțământului în legătură cu conținutul respectivului document. Ea poate varia de la o simplă reprezentare digitală a unei semnături scrise de mână până la o formă avansată (semnătură electronică extinsă) bazată pe criptografie, care asigură securitatea și autenticitatea semnăturii. Semnătura electronică este folosită pentru validarea documentelor, tranzacțiilor și comunicărilor electronice, având valoare juridică în funcție de tipul și nivelul de securitate utilizat. Vezi și „**E Ink/ Electronic ink/ E-cerneală** (în engleză) (abreviat)”; „**Scriere electronică**”; „**Semnătură electronică extinsă**”; „**Set de date**”.

Semnătură electronică extinsă – semnătură electronică ce îndeplinește cumulativ următoarele condiții: a) este legată în mod unic de semnatar; b) asigură identificarea semnatarului; c) este creată prin mijloace controlate exclusiv de semnatar; d) este legată de datele în formă electronică, la care se

raportează în așa fel încât orice modificare ulterioară a acestora este identificabilă. Vezi și **„Criptarea informațiilor”**; **„Dată/ Date”**; **„Date personale”**; **„Scriere electronică”**; **„Semnătură electronică”**.

Semnificația documentelor – aspect fundamental în procesul de evaluare a acestora, care se desfășoară în două etape distincte. Prima etapă vizează înțelegerea literală a documentului, analizând elemente precum lizibilitatea, limba utilizată, datarea și aspectele formale, asigurând, astfel, accesibilitatea și corectitudinea interpretării inițiale. Odată ce aceste aspecte sunt clarificate, se trece la etapa interpretativă, în care documentul este analizat în contextul său social, cultural și discursiv. Această etapă necesită utilizarea metodelor de analiză textuală și de analiză a conținutului, pentru a identifica sensuri profunde, subtext și implicații mai complexe. Prin aplicarea acestor metode, cercetătorii pot descoperi structurile ideologice, intențiile autorului și influențele culturale care modelează conținutul documentului. Această abordare interpretativă contribuie la înțelegerea mai profundă și nuanțată a documentului, oferind o perspectivă amplă asupra implicațiilor și semnificațiilor ascunse ale informațiilor prezentate. Vezi și **„Analiza comparativă”**; **„Analiza de conținut”**; **„Evaluarea avansată a surselor de documentare”**; **„Martor mut”**; **„Resursă (de documentare și e-documentare)”**; **„Surse primare/ Surse originale”**; **„Surse secundare”**; **„Surse terțiare”**.

Server (în engleză) – 1. Computer central de la care alte computere obțin informații. 2. Program de calculator sau dispozitiv care oferă funcționalitate pentru alte programe sau dispozitive, numite clienți. Această arhitectură se numește modelul client-server. Serverele pot oferi diferite funcționalități, adesea numite servicii, cum ar fi partajarea de date sau resurse între mai mulți clienți sau efectuarea de calcul pentru un client. Un singur server poate servi mai mulți clienți, iar un singur client poate utiliza mai multe servere. Un proces client se poate rula pe același dispozitiv sau se poate conecta printr-o rețea la un server de pe un dispozitiv diferit. Serverele tipice sunt serverele de baze de date, serverele de fișiere, serverele de e-mail, print serverele, serverele web, serverele de joc și serverele de aplicații. Vezi și **„Program informatic”**; **„Server de mail/ Server de e-mail/ Mail server** (în engleză)”; **„Server virtual”**; **„Server web/ Web server** (în engleză)”.

Server de mail/ Server de e-mail/ Mail server (în engleză) – sistem informatic care trimite și primește e-mailuri. În multe cazuri, serverele web

și serverele de poștă electronică sunt combinate într-o singură mașină. Cu toate acestea, furnizorii de servicii Internet (Internet Service Provider/ ISP-uri) și servicii publice de e-mail (cum ar fi Gmail și Yahoo), pot folosi hardware dedicat pentru trimiterea și primirea de e-mailuri. Pentru ca un computer să funcționeze ca server de poștă electronică (e-mail), acesta trebuie să includă software de server de mail. Acest software permite administratorului de sistem să creeze și să gestioneze conturi de e-mail pentru orice domenii găzduite pe server. Vezi și **„Adresă de e-mail/ E-mail address (în engleză)”**; **„Client de poștă electronică/ Client de e-mail/ E-mail client (în engleză)”**; **„Poștă electronică/ E-mail** (abreviere de la electronic mail) (în engleză)”; **„Server (în engleză)”**; **„Server virtual”**; **„Server web/ Web server (în engleză)”**.

Server virtual – tip de server care imită funcționalitățile unui server dedicat, care oferă utilizatorilor posibilitatea de a rula diferite sisteme de operare. În general, un server virtual, este situat într-un centru de date al unui furnizor de servicii Internet, de la care se poate închiria. Vezi și **„Program informatic”**; **„Server (în engleză)”**; **„Server de mail/ Server de e-mail/ Mail server (în engleză)”**; **„Server web/ Web server (în engleză)”**.

Server web/ Web server (în engleză) – server care stochează (găzduiește) pagini web și le pune la dispoziția solicitanților prin protocolul HTTP. Relația server-client se bazează pe o aplicație care este instalată pe server și care este programată să transfere paginile web găzduite. Vezi și **„Program informatic”**; **„Server (în engleză)”**; **„Server de mail/ Server de e-mail/ Mail server (în engleză)”**; **„Server virtual”**.

Serviciu de mesaje scurte (abreviat SMS/ sms)/ **Short Message Services** (abreviat SMS) (în engleză) – tip de mesagerie de tip text, prezentă în majoritatea serviciilor de telefonie și Internet, care folosește protocoale de comunicare standardizate pentru a permite dispozitivelor mobile să facă schimb de mesaje scurte.

Serviciu de rețele sociale/ Social Networking Service (abreviat SNS) (în engleză) – resursă instrumentală care permite utilizatorilor să socializeze prin intermediul unui profil public creat de aceștia, oferind opțiunea de a împărtăși interese comune. Aceste servicii facilitează dezvoltarea de rețele sociale, permițând partajarea de conținut cu o listă de prieteni sau urmăritori și primirea de feedback sub formă de comentarii ori reacții expresive

(emoticoane, emojiuri). Vezi și „Emoji”; „Rețea de comunicare”; „Rețea socială”; „Rețea socială digitală”; „Social media”.

Set de date – colecție organizată de informații (valori, înregistrări, observații etc.) care pot fi stocate și gestionate pentru diverse scopuri, cum ar fi analiza, procesarea, cercetarea sau învățarea automatizată. De obicei, seturile de date sunt structurate într-un format specific (tabele, fișiere CSV, baze de date), facilitând accesarea și manipularea informațiilor. Vezi și „Analiza datelor mari/ Big Data Analytics (în engleză)”; „Corelarea datelor” „Dată/ Date”; „Datele mari/ Big Data (în engleză)”.

Sharable Content Object Reference Model – a se vedea „SCORM (acronim)/ Sharable Content Object Reference Model (în engleză)”.

Silabus/ Syllabus – document academic care prezintă într-o manieră structurată informațiile specifice unui curs universitar sau program de formare. Este utilizat mai ales în educația la distanță, unde interacțiunea directă cu profesorul este limitată. Silabusul include informații precum datele de contact ale profesorului, obiectivele cursului, competențele vizate, conținutul organizat tematic, calendarul activităților, criteriile de evaluare și bibliografia recomandată. Un silabus bine structurat sprijină studenții în asimilarea cunoștințelor și dezvoltarea abilităților necesare pentru învățare independentă. Este actualizat periodic și accesibil în format tipărit sau electronic, prin biblioteci sau platforme educaționale. Vezi și „Suport de curs”; „Webinar”.

Sistem autonom – sistem tehnic sau digital capabil să funcționeze, să ia decizii și să execute acțiuni fără control uman direct, pe baza algoritmilor, a datelor colectate și a regulilor predefinite. Exemple includ vehiculele autonome, dronele, roboții mobili sau algoritmi de decizie automată. Un sistem autonom este caracterizat prin capacitate de percepție, analiză, reacție și învățare (în unele cazuri). Vezi și „Inteligență artificială (acronim IA)/ Artificial Intelligence (în engleză) (acronim AI)”; „Internetul lucrurilor/ Internet of Things (în engleză) (acronim IoT)”; „Învățare profundă/ Deep Learning (în engleză) (acronim DL)”; „Procesarea limbajului natural/ Natural Language Processing (în engleză) (acronim NLP)”; „Robotizare”; „Transformare digitală”.

Sistem conceptual – ansamblu coerent de concepte, noțiuni, idei și afirmații interdependente din punct de vedere logic și funcțional, care reflectă într-o manieră generalizată aspecte esențiale ale realității. Conceptele

dintr-un astfel de sistem se află într-o relație dinamică: își modifică în timp atât conținutul (intensiunea), cât și sfera de aplicabilitate (extensiunea), precum și legăturile dintre ele, pe orizontală (la același nivel de abstractizare) și pe verticală (între concepte generale și particulare). Flexibilitatea unui sistem conceptual depinde de complexitatea sa internă, de nivelul de generalitate și de numărul relațiilor dintre conceptele componente. În orice domeniu științific, sistemul conceptual acceptat la un moment dat condiționează modul în care sunt analizate, interpretate, explicate și valorificate cunoștințele din acel domeniu. Vezi și „Cunoaștere empirică”; „Cunoaștere rațională”; Cunoaștere științifică”; „Limbaj științific”; „Noțiune/ Concept”; „Sistem informațional”.

Sistem de gestionare a bazelor de date/ Database Management System (acronim DBMS) – software specializat utilizat pentru crearea, administrarea, manipularea și securizarea bazelor de date, permițând utilizatorilor să stocheze, organizeze și acceseze date într-un mod eficient și structurat. Un DBMS asigură stocarea și organizarea datelor – gestionează structuri de date complexe și relații între entități. Interogarea și manipularea datelor – permite adăugarea, modificarea, ștergerea și căutarea datelor prin limbaje specifice, cum ar fi SQL (Structured Query Language), controlul accesului și securitatea – protejează datele împotriva accesului neautorizat și oferă mecanisme de autentificare și permisiuni; concurența și integritatea datelor – permite accesul simultan al mai multor utilizatori și asigură consistența informațiilor; backup și recuperare – oferă soluții pentru salvarea periodică a datelor și restaurarea acestora în caz de pierdere sau corupere. Există mai multe tipuri de DBMS, printre care bazele de date relaționale (RDBMS), care folosesc tabele interconectate (exemplu: MySQL, PostgreSQL, Oracle), bazele de date NoSQL, optimizate pentru scalabilitate și gestionarea datelor nestructurate (exemplu: MongoDB, Cassandra), bazele de date bazate pe grafuri, utilizate pentru relații complexe (exemplu: Neo4j), și bazele de date orientate pe obiecte, ce stochează date sub formă de obiecte (exemplu: ObjectDB). Sistemele DBMS sunt esențiale în diverse domenii, precum finanțe, comerț electronic, sănătate, telecomunicații și administrație publică, oferind soluții robuste pentru gestionarea și analiza eficientă a datelor. Vezi și „Analiza datelor”; „Bază de date”; „Dată/ Date”; „Date brute”; „Date nesemnificative”; „Date primare”; „Date secundare”; „Date zgomotoase/ Noisy data (în engleză)”; „Filtrarea datelor”; „Organizarea și structurarea datelor”.

Sistem de management al conținutului/ Content Management System (în engleză) (acronim CMS) – aplicație software sau platformă informatică ce permite crearea, editarea, organizarea, publicarea și gestionarea eficientă a conținutului digital (text, imagini, video, audio etc.) într-un mediu online, fără a fi necesare cunoștințe avansate de programare sau dezvoltare web. Sistemele CMS oferă interfețe simple și intuitive pentru utilizatori, facilitând procesele de adăugare și modificare rapidă a conținutului, gestionarea utilizatorilor și permisiunilor, organizarea conținutului în structuri clare și coerente, precum și controlul versiunilor sau actualizărilor. Aceste sisteme sunt folosite frecvent pentru crearea și întreținerea site-urilor web, blogurilor, portalurilor de știri, platformelor educaționale și aplicațiilor de comerț electronic. Exemple populare de CMS sunt WordPress, Joomla, Drupal și Magento. Avantajele majore ale unui CMS includ reducerea timpului și costurilor de dezvoltare și administrare, flexibilitatea în gestionarea conținutului, scalabilitatea sistemului și accesibilitatea pentru utilizatori cu diferite niveluri de experiență tehnică. Vezi și „**Blogging** (în engleză)”; „**Jurnal online/ Blog** (în engleză)”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”; „**Scalabilitate**”.

Sistem de management al instruirii – a se vedea „**Platformă educațională/ Sistem de management al instruirii/ Learning Management System** (în engleză) (acronim LMS)”.

Sistem electronic de arhivare – platformă digitală utilizată pentru stocarea, organizarea, gestionarea și protejarea documentelor și datelor electronice, permițând accesul rapid și securizat la informații, reducerea utilizării hârtiei și eficientizarea proceselor administrative. Acest sistem poate include funcționalități precum indexare automată, căutare avansată, gestionarea versiunilor documentelor, criptare pentru securitate și integrare cu alte soluții digitale, fiind utilizat în instituții, organizații și companii pentru păstrarea și administrarea arhivelor în format digital. Vezi și „**Bază de date**”; „**Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; „**Motor de căutare**”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”.

Sistem informatic – ansamblu de dispozitive hardware, software și rețele care interacționează pentru a colecta, procesa, stoca și distribui informații. Un sistem informatic poate include echipamente precum servere, stații de lucru, baze de date, dispozitive de stocare și rețele de comunicații, alături de programe și aplicații necesare gestionării și prelucrării datelor. Un

sistem informatic reprezintă o componentă fundamentală a unui sistem informațional, având rolul de a automatiza procesele de colectare, procesare și distribuire a informațiilor. Vezi și **„Echipament informatic”**; **„Sistem informațional”**.

Sistem informațional – ansamblu integrat de persoane, tehnologii, procese și resurse utilizate pentru colectarea, procesarea, stocarea, gestionarea și distribuirea informațiilor, cu scopul de a sprijini activitățile și luarea deciziilor într-un anumit context (de exemplu, într-o organizație sau un domeniu de activitate). Acesta poate include atât componente manuale (documente fizice, procese bazate pe interacțiunea umană), cât și automatizate (sisteme informatice, baze de date, rețele de comunicații). Un sistem informațional este guvernat de reguli și proceduri specifice, care asigură funcționarea eficientă și utilizarea corectă a informației. Deși include sisteme informatice, el nu se limitează la acestea, putând integra și fluxuri informaționale gestionate manual. Vezi și **„Flux de informații”**; **„Flux informațional”**; **„Scalabilitatea/ Scalability** (în engleză)”; **„Sistem informatic”**.

Slogan – expresie scurtă, memorabilă și ușor de recunoscut, utilizată în publicitate, marketing și comunicare publică pentru a transmite rapid esența unui brand, a unui produs sau a unei campanii. Sloganurile sunt concepute pentru a atrage atenția, a stimula recunoașterea și a întări legătura emoțională cu publicul. Exemple cunoscute includ „Just do it” (Nike), „Red Bull îți dă aripi” sau „Pentru că merităm” (L’Oréal). Vezi și **„Brand”**; **„Logo”**; **„Marcă”**; **„Moștenirea brandului/ Brand heritage** (în engleză)”).

Social media – ansamblu de platforme și aplicații online care permit utilizatorilor să creeze, să distribuie și să interacționeze cu diferite tipuri de conținut digital (texte, imagini, înregistrări audio-video etc.), facilitând totodată formarea și menținerea unor comunități virtuale. Prin intermediul rețelelor sociale precum Facebook, Instagram, Twitter, YouTube, TikTok sau LinkedIn, oamenii pot comunica în timp real, își pot exprima opiniile, pot partaja informații și se pot organiza în jurul unor interese și scopuri comune. Aceste platforme joacă un rol semnificativ în cultura digitală, influențând modul în care este produsă și consumată informația, felul în care se desfășoară discuțiile publice și dinamica interacțiunilor sociale la nivel global. În același timp, social media a devenit și un instrument esențial pentru marketing, comunicare instituțională, activism și cercetare

sociologică, contribuind la înțelegerea tendințelor culturale și a schimbărilor comportamentale din societatea contemporană. Vezi și **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**; **„Rețea socială digitală”**; **„Societate digitală”**; **„Societate informațională”**; **„Serviciu de rețele sociale/ Social Networking Service** (abreviat SNS) (în engleză)”.

Societate civilă – ansamblul organizațiilor, asociațiilor și grupurilor independente de stat, care funcționează în scopul promovării intereselor colective, protejării drepturilor cetățenilor și consolidării democrației. Aceasta include organizații non-guvernamentale (ONG-uri), sindicate, grupuri de susținere/ apărarea drepturilor (advocacy groups, în engleză), mișcări sociale, fundații, asociații profesionale și comunitare, care acționează în diverse domenii, precum drepturile omului, protecția mediului, educație, sănătate și transparență guvernamentală. Societatea civilă joacă un rol important în monitorizarea acțiunilor guvernamentale, stimularea participării civice și promovarea unui dialog deschis între cetățeni și autorități. În democrațiile consolidate, aceasta contribuie la deliberarea publică, responsabilizarea guvernării și apărarea valorilor democratice, în timp ce în regimurile autoritare, societatea civilă poate fi restricționată prin cenzură, represalii și limitarea libertății de asociere. Un element fundamental al societății civile este capacitatea de a influența opinia publică și politicile publice, prin acțiuni precum campanii de conștientizare, petiții, proteste pașnice și parteneriate cu instituții internaționale. În era digitală, rețelele sociale și noile tehnologii oferă societății civile instrumente suplimentare pentru mobilizare, diseminare a informațiilor și exercitarea presiunii asupra decidenților politici. Prin implicarea sa activă, societatea civilă contribuie la creșterea transparenței, protejarea libertăților fundamentale și consolidarea participării democratice, având un rol hotărâtor în dezvoltarea unei societăți incluzive, echilibrate și orientate spre binele comun. Vezi și **„Grup de susținere/ Grup de apărare a drepturilor/ Advocacy group/ Lobby group** (în engleză)”; **„Opinia publică”**; **„Rețea socială digitală”**; **„Societate digitală”**; **„Societate informațională”**; **„Serviciu de rețele sociale/ Social Networking Service** (abreviat SNS) (în engleză)”.

Societate dezinformată/ Misinformed society (în engleză) – concept care descrie situația în care, în ciuda accesului extins la informație prin mijloace digitale și globale, publicul nu devine mai bine informat, ci dimpotrivă, este expus frecvent la informații false, inexacte sau distorsionate. Această stare este alimentată de surse de informare

neverificate, algoritmi care favorizează conținutul viral în detrimentul celui verificat, precum și de lipsa gândirii critice sau a educației media. Societatea dezinformată este vulnerabilă la manipulare, polarizare și formarea de opinii bazate pe percepții eronate ale realității. Vezi și **„Bula informațională/ Bula de informații”**; **„Misinformare”**; **„Știre falsă/ Fake news (în engleză)”**; **„Dezinformare”**; **„Gândire critică”**; **„Instrument de fact-checking”**; **„Mass-media”**; **„Rețea socială digitală”**.

Societate digitală – concept care descrie o societate în care tehnologiile digitale, informația digitală și comunicarea virtuală joacă un rol central în dezvoltarea și funcționarea sa. Într-o astfel de societate, conceperea, distribuția și utilizarea informației influențează profund domeniile educațional, cultural, social, economic și politic, facilitând accesul rapid la resurse și servicii. Progresul societății digitale este susținut de utilizarea sistemelor informatice, a rețelelor digitale și a dispozitivelor inteligente (calculatoare, tablete, telefoane inteligente, roboți, infochioșcări), prin care informațiile sunt generate, transmise și stocate cu o eficiență sporită. Comunicarea virtuală permite diseminarea rapidă a mesajelor și elimină barierele tradiționale în accesarea și partajarea informațiilor. Într-o societate digitală, majoritatea activităților sociale, economice și administrative sunt desfășurate în mediul online, facilitând accesul cetățenilor la servicii esențiale precum e-guvernare, e-business, e-learning, e-health, e-tax, e-prescription etc. De asemenea, digitalizarea interacțiunilor permite adoptarea unor soluții moderne, precum semnătura electronică, votul electronic, programările și plățile online, oferind eficiență și accesibilitate sporită. Societatea digitală nu doar că transformă modul în care oamenii interacționează, învață și lucrează, ci impune și necesitatea dezvoltării competențelor digitale, esențiale pentru integrarea și participarea activă în această nouă realitate globală interconectată. Vezi și **„Alfabetizare digitală”**; **„Dependență digitală”**; **„Etica informației”**; **„Societate informațională”**; **„Transformare digitală”**.

Societate informațională – concept care definește o societate în care generarea, producerea, gestionarea și consumul de informații reprezintă principala activitate economică, socială și culturală. Într-o astfel de societate, informația devine resursa fundamentală, iar tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC) constituie infrastructura de bază care susține funcționarea și dezvoltarea acesteia. Caracteristica definitorie a unei societăți informaționale este accesibilitatea rapidă și aproape instantanee la

informație, indiferent de locație sau moment, datorită rețelelor informatice avansate. Aceasta facilitează comunicarea globală, inovația tehnologică, dezvoltarea educațională și eficientizarea proceselor economice și administrative. Într-o societate informațională/ informatizată, procesele tradiționale sunt digitalizate și automatizate, iar utilizarea tehnologiilor digitale permite luarea rapidă a deciziilor, optimizarea resurselor și creșterea productivității în diverse domenii, de la educație și sănătate la industrie și administrație publică. Transformarea într-o societate informațională redefineste relațiile interumane, modelele de afaceri, sistemele de guvernare și dezvoltarea cunoașterii, având un impact profund asupra modului în care indivizii și organizațiile interacționează și evoluează într-un mediu hiperconectat. Vezi și „**Etica informației**”; „**Explozie informațională**”; „**Flux informațional**”; „**Societate digitală**”; „**Societate informațională**”; „**Transformare digitală**”.

Societatea cunoașterii – concept care descrie o societate bazată pe un proces continuu și aprofundat de generare, acumulare, prelucrare și diseminare a cunoașterii, susținut de progresele științifice, inovarea tehnologică și expansiunea comunicațiilor. Spre deosebire de societatea informațională, centrată pe accesul la date și informații, societatea cunoașterii valorifică transformarea informației în resurse cognitive superioare, articularea acestora în teorii și paradigme noi, precum și orientarea conștiinței spre îmbunătățirea condiției umane. Educația și învățarea devin factori centrali, adaptându-se dinamismului științei, tehnologiei și culturii, pregătind indivizii pentru a construi activ viitorul. Societatea cunoașterii încurajează participarea tuturor membrilor la crearea și valorificarea cunoștințelor, influențând în mod direct dezvoltarea personală și transformările societale majore. (Baciu, 2018) Vezi și „**Automatizare**”; „**Competențe pentru viitor**”; „**Cunoaștere**”; „**Cunoaștere cognitive**”; „**Gândire critică**”; „**Inteligență artificială** (acronim IA)/ **Artificial Intelligence** (în engleză) (acronim AI)”; „**Societate informațională**”; „**Transformare digitală**”.

Spațiu cibernetic – a se vedea „**Cyberspațiu/ Spațiu cibernetic/ Cyberspace** (în engleză)”.

Spălarea creierului/ Brainwashing (în engleză) – proces intensiv de îndoctrinare forțată, adesea cu scopuri politice sau religioase, care urmărește distrugerea convingerilor fundamentale ale unei persoane și înlocuirea lor

cu un nou set fix de idei. Aceasta implică manipulare psihologică severă, izolare, presiune și, uneori, metode coercitive pentru a obține supunerea totală față de o doctrină impusă. Vezi și **„Camera de ecou”; „Camera de rezonanță”; „Manipulare”; „Propagandă”**.

Spoofing – tehnică de manipulare digitală prin care un atacator își falsifică identitatea, adresa IP, adresa de e-mail sau alte informații digitale, cu scopul de a păcăli un sistem informatic sau un utilizator. Spoofingul este folosit adesea pentru a facilita atacuri cibernetice, cum ar fi furtul de date sau accesul neautorizat. Vezi și **„Fraudă informatică”; „Înșelăciune electronică/ Phishing (în engleză)”; „Manipulare”; „Malware (abreviere)/ (Malicious software (în engleză)”; „Protecția informațiilor/ Securitatea informațiilor”; „Securitate cibernetică”; „Utilizarea neetică a tehnologiei informației**

Standard – ansamblu de norme și reguli stabilite pentru a asigura calitatea, dimensiunile, tipul și alte caracteristici definitorii ale unui produs sau serviciu. Aceste norme sunt aplicate pentru a reglementa unitar producția, consumul, utilizarea simbolurilor științifice, metodele de analiză și unitățile de măsură, având rolul de a garanta conformitatea și siguranța utilizatorilor. Vezi și **„Organizația Internațională de Standardizare/ International Organization for Standardization (în engleză) (acronim ISO)”; „Standard (în domeniul tehnic)”; „Stil de citare”**.

Standard (în domeniul tehnic) – document tipărit sau electronic, elaborat pe baze științifice, ce conține norme și prescripții privind modul de execuție, caracteristicile, calitățile și forma unui produs, serviciu sau operațiuni tehnice. Aceste standarde sunt esențiale pentru menținerea unor criterii de performanță și siguranță în diverse industrii. Vezi și **„Nota tehnică/ Technical Note (în engleză)”; „Organizația Internațională de Standardizare/ International Organization for Standardization (în engleză) (acronim ISO)”; „Standard”**.

Stereotipuri – generalizări rigide și simplificate despre un grup de persoane, fenomene sau situații, bazate pe presupuneri și nu pe fapte concrete, fiind influențate de experiențe limitate, cultură, educație și mediatizare. Acestea pot fi sociale (cum ar fi „Tinerii nu sunt responsabili ...”), culturale („Toți germanii sunt disciplinați ...”), de gen („Femeile sunt mai emotive ...”), rasiale și etnice („Toți asiaticii sunt buni la matematică ...”) sau profesionale („Avocații sunt necinstiți ...”), având un impact semnificativ asupra percepțiilor și relațiilor interumane. Stereotipurile se caracterizează

prin generalizare excesivă, rigiditate și bias cognitiv, ceea ce le face dificil de schimbat chiar și în fața dovezilor contrare. Ele influențează comportamentul social, oportunitățile individuale și procesele decizionale, putând duce la discriminare, prejudecăți și excludere socială. Combaterea stereotipurilor necesită educație, expunere la diversitate și dezvoltarea gândirii critice, astfel încât percepțiile să fie bazate pe fapte și experiențe reale, și nu pe presupuneri sau prejudecăți nejustificate. Vezi și **„Idei preconcepute”**; **„Prejudecăți cognitive/ Cognitive bias (în engleză)”**; **„Gândire critică”**; **„Tipare de gândire”**; **„Tipare de gândire, idei preconcepute și stereotipuri”**.

Stil de citare – set de reguli și convenții standardizate care ghidează modul de citare și documentare a surselor într-un text scris sau într-o lucrare științifică. Stilurile de citare sunt dezvoltate și promovate de organizații academice și editoriale pentru a asigura coerența, claritatea, precizia și etica în înregistrarea referințelor bibliografice. Acestea stabilesc formatul citărilor în text, structura listei de referințe bibliografice, regulile de atribuire a creditului autorilor și modul de prezentare a diferitelor tipuri de surse (cărți, articole, documente online, surse audiovizuale, pagini web etc.). Printre cele mai utilizate stiluri de citare se numără APA (American Psychological Association), MLA (Modern Language Association), Chicago, Harvard, IEEE (Institute of Electrical and Electronics Engineers) și Vancouver, fiecare fiind adaptat la specificul unui anumit domeniu academic sau științific. Alegerea unui stil de citare adecvat contribuie la rigurozitatea și transparența cercetării, facilitând verificarea și validarea informațiilor utilizate. Vezi și **„Scriere academică”**; **„Scriere științifică”**; **„Stil de citare”**; **„Stilul de citare AMA”**; **„Stilul de citare APA”**; **„Stilul de citare Chicago”**; **„Stilul de citare Harvard”**; **„Stilul de citare IEEE”**; **„Stilul de citare Vancouver/ Uniform Requirements Style”**; **„Stil de scriere”**.

Stil de scriere – concept stratificat, care definește maniera, structura și expresivitatea comunicării scrise, reflectând modul în care sunt concepute, organizate și redactate textele. Acesta implică alegerea vocabularului, a tonului, a construcției frazelor și a modului de organizare a informațiilor, influențând claritatea, coerența și impactul mesajului transmis. Stilul de scriere poate varia în funcție de scopul comunicării, audiență și context, fiind utilizat în diverse domenii, de la literatură și jurnalism, până la știință și administrație. Vezi și **„Scriere”**; **„Scriere academică”**; **„Scriere științifică”**; **„Stil științific de scriere”**; **„Tehnoredactarea lucrărilor științifice”**.

Stil științific de scriere – stil de scriere caracterizat prin claritate, precizie, acuratețe și obiectivitate, având ca scop transmiterea informațiilor științifice într-un mod riguros și inteligibil. Acesta se bazează pe raționamente logice, deductive și pe argumentare solidă, urmărind să comunice idei și descoperiri într-un mod non-ambiguu. Printre principalele caracteristici ale stilului științific se numără respectarea proprietății termenilor, utilizând un limbaj monosemantic, fără conotații subiective, axat pe definiții precise și unitare. Comunicarea este directă, clară, concisă și eficientă, evitând interpretările echivoce și structurile care ar putea afecta înțelegerea corectă a mesajului. Expresiile utilizate sunt corecte și precise, structura propozițiilor și a frazelor fiind menită să faciliteze interpretarea adecvată a conținutului. Stilul științific se încadrează în discursul nonfictional, având caracter predominant argumentativ, descriptiv-explorativ și explicativ, bazat pe descoperiri și dovezi, nu pe speculații sau creații literare. O trăsătură de bază a acestui stil este impersonalitatea, ceea ce înseamnă că autorul nu își exprimă opinii sau emoții, ci se concentrează exclusiv pe informații, date și argumente. În funcție de context, stilul științific poate varia din punct de vedere al încărcăturii emoționale, fiind critic, polemic sau neutru, în funcție de scopul comunicării. Un alt aspect fundamental este tranzitivitatea ridicată, adică orientarea clară a textului către transmiterea de informații relevante, folosind un fond lexical actualizat, inclusiv neologisme și termeni științifici recenți, pentru a reflecta progresul domeniului. Scrierea științifică are două componente majore: întrebările de cercetare, care ghidează întregul proces investigativ, și răspunsurile/ concluziile, care rezultă din colectarea și analiza datelor și care formează mesajul esențial al lucrării. Argumentele prezentate trebuie să fie credibile, validate prin surse științifice de încredere, preferabil surse primare, cum ar fi studii experimentale, cercetări originale și lucrări academice recunoscute. În construcția textului, se utilizează o manieră obiectivă și impersonală, bazată pe fapte, argumente logice și demonstrații științifice, evitând orice încărcătură emoțională, părtinire sau atitudine subiectivă. De asemenea, un text științific bine elaborat are un conținut unitar, organizat logic și coerent, cu o structură clară, formată din trei părți principale: introducere, unde se prezintă contextul și scopul cercetării, corpul lucrării, care dezvoltă argumentele și analizele pe baza datelor, și concluziile, unde sunt sintetizate principalele descoperiri și implicațiile acestora. Această abordare asigură un standard ridicat de comunicare științifică, contribuind la progresul cunoașterii și la validarea rezultatelor în

cadrul comunității academice. Vezi și „**Scriere academică**”; „**Scriere științifică**”; „**Stil de citare**”; „**Stil de scriere**”; „**Tehnoredactarea lucrărilor științifice**”.

Stilul de citare AMA – stil de redactare și citare utilizat în principal în domeniile medicale și științele sănătății, fiind preferat de publicații din sectoare precum medicină, sănătate publică, nutriție și alte specializări conexe. Detaliat în AMA Manual of Style, elaborat de American Medical Association (AMA), acest ghid esențial pentru cercetătorii din aceste domenii furnizează reguli clare și detaliate pentru citarea surselor. Prima ediție a fost publicată în 1961, iar ghidul a evoluat de la 68 de pagini la peste 1.000 de pagini în ediția a 11-a (2020), publicată de Oxford University Press. Adoptat pe scară largă de reviste științifice și publicații academice, stilul AMA asigură coerența și precizia documentării surselor. Citările în text se realizează prin numere arabe în format superscript, plasate imediat după elementul citat, iar referințele sunt numerotate secvențial în lista finală. Spre deosebire de alte stiluri, AMA nu impune un format strict pentru structura generală a lucrărilor academice, lăsând aspecte precum margini, spațierea rândurilor și fonturile la discreția editorilor sau profesorilor. Prin claritate, coerență și rigoare academică, stilul AMA facilitează documentarea corectă a surselor, contribuind la accesibilitatea și validitatea informațiilor pentru cititori și cercetători. Vezi și „**Scriere academică**”; „**Scriere științifică**”; „**Stil de citare**”; „**Stilul de citare APA**”; „**Stilul de citare Chicago**”; „**Stilul de citare Harvard**”; „**Stilul de citare IEEE**”; „**Stilul de citare Vancouver/Uniform Requirements Style**”; „**Stil de scriere**”.

Stilul de citare APA – stil de citare, redactare și formatare pentru documente academice, precum articole din reviste științifice, cărți, lucrări de cercetare și disertații, cunoscut și sub numele de formatul APA. Este utilizat pe scară largă în domeniile științelor comportamentale și sociale, incluzând sociologie, educație, asistență medicală, antropologie și psihologie, precum și în alte discipline, precum științe politice, afaceri, științele comunicării și științele sănătății. Ghidul de stil APA este prezentat în lucrarea Publication Manual of the American Psychological Association, publicată de American Psychological Association (APA). Aceste orientări au fost elaborate pentru a îmbunătăți înțelegerea textelor în științele sociale și comportamentale, pentru a asigura claritatea comunicării academice și pentru a promova limbajul lipsit de prejudecăți și incluziv. Stilul APA oferă reguli specifice privind citarea în text, alcătuirea listelor de referințe, formatarea tabelelor și

a figurilor, organizarea lucrărilor academice și prezentarea rezultatelor cercetării. Acest stil de citare este printre cele mai frecvent adoptate în mediul universitar și de cercetare, fiind folosit integral sau cu modificări de către sute de reviste științifice, instituții de cercetare și universități. El stabilește reguli clare privind citarea cărților, articolelor din reviste, surselor electronice, comunicărilor științifice, documentelor juridice sau lucrărilor nepublicate, asigurând consistență, precizie și respectarea eticii cercetării. Pe lângă regulile de citare și documentare a surselor stilul APA include recomandări privind claritatea și precizia exprimării, structura textului, utilizarea titlurilor, redactarea concisă și evitarea plagiatului, contribuind la creșterea credibilității și accesibilității publicațiilor științifice. Cea mai recentă ediție, a șaptea, a introdus formate noi de citare, îmbunătățiri pentru accesibilitate și mai multă flexibilitate în referirea la surse digitale, reflectând evoluția continuă a comunicării științifice în era digitală. Vezi și **„Scriere academică”**; **„Scriere științifică”**; **„Stil de citare”**; **„Stilul de citare AMA”**; **„Stilul de citare Chicago”**; **„Stilul de citare Harvard”**; **„Stilul de citare IEEE”**; **„Stilul de citare Vancouver/ Uniform Requirements Style”**; **„Stil de scriere”**.

Stilul de citare Chicago – sistem de redactare și citare dezvoltat de University of Chicago Press, detaliat în *The Chicago Manual of Style* – aflat acum în a 18-a ediție, care se întinde pe peste o mie de pagini în format tipărit sau peste două mii de paragrafe interconectate online, și a devenit o referință autoritară pentru scriitori, editori, corectori, indexatori, copywriteri, designeri și editori. Acest stil oferă două moduri principale de citare: sistemul cu note și bibliografie („Notes and Bibliography”) și sistemul autor-dată („Author-Date”). În sistemul cu note și bibliografie, sursele sunt citate prin note de subsol (footnotes) sau note de final (endnotes), fiecare notă corespunzând unui număr în superscript plasat în text. De asemenea, sursele sunt listate într-o bibliografie separată. Acest sistem este preferat în disciplinele umaniste, precum literatură, istorie și arte, deoarece permite citarea unei varietăți de surse, inclusiv a celor care nu se potrivesc cu alte sisteme de citare. În schimb, în sistemul autor-dată sursele sunt citate direct în text, de obicei între paranteze, prin menționarea numelui autorului și a anului publicării. Fiecare citare corespunde unei referințe complete din lista bibliografică de la finalul lucrării. Vezi și **„Scriere academică”**; **„Scriere științifică”**; **„Stil de citare”**; **„Stilul de citare AMA”**; **„Stilul de citare APA”**;

„Stilul de citare Harvard”; „Stilul de citare IEEE”; „Stilul de citare Vancouver/ Uniform Requirements Style”; „Stil de scriere”.

Stilul de citare Harvard – stil de citare bazat pe sistemul autor-dată, utilizat pe scară largă în învățământul superior, în numeroase discipline, inclusiv științe umaniste, științe exacte, medicină și drept. Dezvoltat la Universitatea Harvard în secolul al XIX-lea de către Dr. Charles Sanders Peirce, bibliotecar al Harvard Law School, acest sistem a fost creat pentru a simplifica citarea surselor în lucrările academice, păstrând totodată claritatea și coerența documentării. Principiul de bază al sistemului Harvard a fost eliminarea necesității de note de subsol sau note de final, care sunt adesea consumatoare de timp, în favoarea unei secțiuni unice de referințe la finalul lucrării. În stilul Harvard, citarea include numele autorului, anul publicării și, dacă este cazul, numărul paginii. Pentru cărți, referința conține și titlul și editura, pentru articole de jurnal sunt incluse titlul articolului și numele revistei, iar pentru sursele online sunt menționate adresa URL și data accesării. Deși sistemul Harvard a trecut prin mai multe adaptări de-a lungul timpului, principiile sale de bază au rămas aceleași, ceea ce îl face un instrument eficient și ușor de utilizat, asigurând claritate, consistență și credibilitate în redactarea lucrărilor academice. Vezi și **„Scriere academică”; „Scriere științifică”; „Stil de citare”; „Stilul de citare AMA”; „Stilul de citare APA”; „Stilul de citare Chicago”; „Stilul de citare IEEE”; „Stilul de citare Vancouver/ Uniform Requirements Style”; „Stil de scriere”.**

Stilul de citare IEEE – stil de redactare utilizat în principal în inginerie, telecomunicații, știința calculatoarelor și tehnologia informației și a fost dezvoltat și întreținut de Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE), una dintre cele mai mari organizații profesionale din lume dedicate inginerilor și cercetătorilor din domeniul ingineriei electrice, electronice și a domeniilor conexe. Acest stil de citare este recunoscut pentru claritatea și eficiența sa, fiind adoptat pe scară largă în publicațiile științifice, conferințe internaționale și lucrări tehnice. Sistemul IEEE utilizează un sistem numeric de citare, în care sursele sunt menționate în text prin numere între paranteze pătrate [], corespunzătoare unei liste de referințe ordonate în funcție de apariția acestora în document. Prin această abordare, stilul IEEE facilitează citarea rapidă, lizibilitatea și organizarea logică a surselor, fiind un standard important pentru lucrările de cercetare din domeniile tehnologice. Pe lângă sistemul de citare, IEEE oferă reguli pentru formatarea manuscriselor, inclusiv utilizarea titlurilor, tabelelor, figurilor și unităților de măsură,

asigurând un stil de redactare coerent, precis și uniform. Vezi și **„Scriere academică”**; **„Scriere științifică”**; **„Stil de citare”**; **„Stilul de citare AMA”**; **„Stilul de citare APA”**; **„Stilul de citare Chicago”**; **„Stilul de citare Harvard”**; **„Stilul de citare Vancouver/ Uniform Requirements Style”**; **„Stil de scriere”**.

Stilul de citare Vancouver/ Uniform Requirements Style – sistem de referențiere numeric utilizat în principal în domeniul medicinei și al farmaciei. Acest stil a fost dezvoltat în 1978 de un comitet de editori ai diverselor reviste medicale, organizat de International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE), la Vancouver, British Columbia, Canada, eveniment care a condus la elaborarea Uniform Requirements for Manuscripts Submitted to Biomedical Journals (URMs). Stilul Vancouver este adoptat de baze de date importante, precum MEDLINE și PubMed, și se bazează pe sistemul secvențial de citare (citation-sequence system), ceea ce înseamnă că referințele din lista finală a lucrării sunt numerotate în ordinea în care apar în text, și nu alfabetic, după numele autorului. În cadrul textului, citările sunt indicate prin numere arabe, fie ca indice (superscript), fie între paranteze rotunde, fiind utilizate și în tabele și figuri. „Citing Medicine: The NLM Style Guide for Authors, Editors and Publishers” (ediția a 2-a) și reprezintă un standard important în publicațiile științifice biomedicale, oferind un sistem simplu, clar și eficient pentru documentarea surselor. Stilul Vancouver este detaliat în „Citing Medicine: The NLM Style Guide for Authors, Editors and Publishers” (ediția a 2-a) și reprezintă un standard important în publicațiile științifice biomedicale, oferind un sistem simplu, clar și eficient pentru documentarea surselor. Vezi și **„Scriere academică”**; **„Scriere științifică”**; **„Stil de citare”**; **„Stilul de citare AMA”**; **„Stilul de citare APA”**; **„Stilul de citare Chicago”**; **„Stilul de citare Harvard”**; **„Stilul de citare IEEE”**.

Streaming – tehnologie de transmitere continuă a fișierelor audio sau video prin internet, care permite redarea acestora în timp real, fără a fi necesară descărcarea completă a conținutului. Streamingul este utilizat pe scară largă pentru muzică, filme, emisiuni, jocuri video sau transmisii live, prin intermediul platformelor digitale. Vezi și **„Media la cerere/ Media on demand (în engleză)”**; **„Platformă de streaming”**; **„Podcasting”**; **„Timp real/ Real time (în engleză)”**.

Structura externă și internă a textelor științifice – la nivel de structură externă, un text științific ar trebui să includă elemente de bază precum titlul, numele și afilierea autorilor (eventual, nota autorului), un rezumat concis care sintetizează conținutul lucrării, textul științific propriu-zis și o listă de referințe bibliografice. În funcție de specificul cercetării, se pot adăuga cuvinte-cheie, note de subsol, tabele, figuri, grafice și anexe, menite să susțină și să ilustreze rezultatele studiului. La nivel de structură internă, organizarea informațiilor este determinată de tematica abordată și de obiectivele cercetării, incluzând aspecte precum definirea subiectului, formularea ipotezelor, analiza semnificațiilor și integrarea elementelor paratextuale, cum sunt citările și parafrázările. Un text științific trebuie să urmeze un fir logic clar, respectând principiul progresiei informaționale, trecând de la general la particular, de la ipoteză la verificarea ei și la concluzii. Această organizare internă presupune împărțirea textului în secțiuni distincte, începând cu introducerea, care prezintă fundamentele teoretice, justificarea alegerii temei, obiectivele și întrebările de cercetare. Urmează corpul lucrării, care poate fi divizat în două componente majore: secțiunea teoretică și secțiunea aplicativă. Secțiunea teoretică oferă o analiză critică a literaturii de specialitate, evidențind perspectivele existente și lacunele identificate în domeniu. Aceasta este urmată de secțiunea metodologică, unde sunt prezentate metoda de cercetare utilizată, instrumentele și tehnicile aplicate pentru colectarea și analiza datelor. Partea aplicativă a lucrării include rezultatele cercetării și interpretarea acestora, fiind susținută prin tabele, grafice și figuri, care facilitează înțelegerea și vizualizarea datelor obținute. Un alt element hotărâtor al structurii interne este reprezentat de concluzii, unde sunt sintetizate descoperirile principale, se formulează răspunsurile la întrebările de cercetare și se propun direcții viitoare de investigare. Tot în această secțiune, pot fi incluse considerații privind impactul studiului asupra domeniului de cercetare și posibilele implicații practice ale rezultatelor. De asemenea, structura internă a unui text științific trebuie să asigure un echilibru între claritate și concizie, evitând redundanțele și menținând un stil de redactare academic, precis și non-ambiguu. Organizarea logică a ideilor, coerența argumentativă și utilizarea adecvată a referințelor bibliografice contribuie la validitatea și relevanța lucrării. Astfel, structura internă a unui text științific nu doar că facilitează comprehensiunea informațiilor de către cititori, dar asigură și un cadru riguros pentru transmiterea cunoștințelor, consolidând credibilitatea și impactul studiului în comunitatea academică. Vezi și „**Modelul clepsidrei**”/

Structura tipică a textelor științifice”; „Scriere academică”; „Scriere științifică”; „Structura tipică a textelor științifice”.

Studii de cercetare socială – ansamblu de investigații științifice orientate spre înțelegerea și explicarea proceselor, structurilor și fenomenelor care caracterizează viața colectivă. În acest context, cercetătorii recurg la metode și tehnici variate, inclusiv la examinarea documentelor oficiale, a rapoartelor statistice, a arhivelor și a surselor neoficiale (jurnale, memorii, presă) pentru a dobândi o perspectivă aprofundată asupra comportamentelor umane, a interacțiunilor sociale și a dinamicii culturale. Rezultatele acestor studii contribuie la dezvoltarea teoriilor sociologice, la fundamentarea politicilor publice și la îmbunătățirea programelor destinate coeziunii și bunăstării colective. Pionieri precum Karl Marx și Emile Durkheim au demonstrat, prin lucrările lor bazate pe analizele documentare, potențialul acestei abordări în evidențierea factorilor economici și sociali care modelează structurile societății, respectiv în ilustrarea influenței contextului social asupra comportamentelor individuale. Astfel, studiile de cercetare socială se dovedesc a fi un instrument indispensabil pentru înțelegerea evoluției societății, anticiparea tendințelor și formularea unor răspunsuri documentate la provocările contemporane. Vezi și „**Ancheta**”; „**Ancheta socială**”; „**Ancheta sociologică**”; „**Analiza comparativă**”; „**Analiza de conținut**”; „**Analiza istorică**”; „**Analiza textuală**”; „**Analiza transversală**”; „**Cercetarea etnografică**”; „**Interpretarea estetică**”; „**Investigația arhivistică**”; „**Metode de cercetare documentară**”; „**Tradiția orală**”.

Studiu biblic – analiză aprofundată a textelor scripturale, având ca scop înțelegerea semnificației, contextului istoric, mesajului teologic și aplicabilității în viața credincioșilor, fiind realizat individual sau în grupuri și abordând metode variate de interpretare, de la exegeză și hermeneutică la abordări teologice și simbolice. Obiectivele principale ale unui studiu biblic includ explorarea în profunzime a Scripturii, contextualizarea istorică și culturală a textelor, analiza teologică pentru extragerea principiilor doctrinare, aplicarea practică a învățăturilor biblice în viața personală și compararea diferitelor traduceri și interpretări pentru o înțelegere mai nuanțată. Astfel, studiile biblice pot fi structurate pe mai multe tipuri, precum studiul tematic (care explorează concepte precum harul, credința, mântuirea), studiul exegetic (analiza detaliată a unui pasaj sau verset în funcție de contextul istoric și lingvistic), studiul biografic (examinarea vieții unor personaje biblice), studiul inductiv (bazat pe observare, interpretare și

aplicare), studiul cronologic (urmărirea evenimentelor biblice în ordinea desfășurării lor), studiul apologetic (care răspunde întrebărilor critice despre credință) și studiul doctrinar (care analizează sistematic învățăturile fundamentale ale Bibliei). Indiferent de tip, structura unui studiu biblic include o introducere pentru prezentarea temei, citirea și analiza textului, contextualizarea istorică și culturală, interpretarea teologică, aplicația practică pentru viața credinciosului și concluzii bazate pe reflecție și pe rezumatul principalelor învățăminte. Vezi și **„Tradiția orală”** **„Tradiții socio-culturale”**.

Studiu de caz – metodă de cercetare calitativă utilizată în numeroase domenii ale socio-umanului. Această metodă presupune o examinare atentă, detaliată a unor fenomene complexe relative la un caz sau mai multe cazuri, care pot fi referitoare la un individ, grup, instituție sau comunitate etc. Cu alte cuvinte, metoda de cercetare răspunde, mai degrabă, unor întrebări de tipul „cum?” și „de ce?”, specifice cercetărilor calitative, decât celor de tipul „ce?” și „cât?”, care sunt în relație strânsă cu cercetarea de tip cantitativ. Scopul principal al studiilor de caz poate fi unul descriptiv, cum se întâmplă adesea în antropologie, de exemplu, sau poate fi vorba despre studii de caz aprofundate, care să aibă drept țință atingerea unor perspective explicative (Babbie, 2010), aspect specific cercetărilor inductive. Vezi și **„Ancheta”**; **„Ancheta bazată pe interviu”**; **„Ancheta socială”**; **„Ancheta sociologică”**; **„Chestionar de cercetare”**; **„Interviu”**; **„Metoda interviului”**.

Studiu de psihologie – cercetare științifică menită să investigheze procesele cognitive, emoționale, comportamentale și sociale ale indivizilor sau grupurilor, utilizând metode empirice și teoretice pentru a înțelege și explica diverse aspecte ale psihicului uman. Acest tip de studiu poate avea multiple forme, în funcție de obiectivul cercetării, metodologia utilizată și tipul de date colectate, fiind clasificat în studii experimentale (în care variabilele sunt manipulate pentru a stabili relații cauzale), studii corelaționale (care examinează relațiile dintre două sau mai multe variabile fără a interveni asupra lor), studii longitudinale (care urmăresc aceleași persoane pe o perioadă lungă de timp pentru a observa schimbările psihologice), studii transversale (care compară diferite grupuri într-un moment specific), studii de caz (analiza detaliată a unui individ sau a unui grup mic), studii meta-analitice (care sintetizează date din mai multe cercetări pentru a obține concluzii mai generalizabile) și studii calitative (bazate pe interviuri, observații sau analize de conținut pentru a înțelege

experiențele subiective). În funcție de domeniul aplicativ, studiile psihologice pot aborda teme variate, precum psihologia cognitivă (procesele mentale implicate în percepție, memorie, învățare, raționament), psihologia socială (interacțiunile și influențele reciproce dintre indivizi), psihologia dezvoltării (modul în care oamenii se schimbă de-a lungul vieții), psihologia clinică (diagnosticarea și tratamentul tulburărilor mentale), psihologia organizațională (comportamentele în mediul profesional), neuroștiințele cognitive (relația dintre creier și comportament) și psihologia educațională (factori care influențează învățarea și dezvoltarea intelectuală). Structura unui studiu de psihologie include de obicei o introducere (care conturează problema și fundamentele teoretice), metodologia (descrierea designului de cercetare, eșantionului, procedurilor și metodelor de colectare a datelor), rezultatele (prezentarea analizelor statistice sau descriptive), discuția (interpretarea rezultatelor în raport cu literatura de specialitate și implicațiile lor) și concluziile (rezumarea descoperirilor și direcții pentru cercetări viitoare). Vezi și „**Articol științific**”; „**Interviu clinic**”; „**Meta-analiza**”; „**Studiu științific**”; „**Sciere științifică**”.

Studiu științific – lucrare științifică, de dimensiuni mici sau medii, care descrie un demers de cercetare planificat, sistematic, rațional și obiectiv, având ca scop explorarea aprofundată a unui fenomen, verificarea validității unor relații sau regularități observate și răspunsul la întrebări specifice. Pentru a fi considerat riguros, un astfel de studiu trebuie să îndeplinească criterii de bază, precum definirea clară a termenilor, operaționalizarea și măsurarea variabilelor (cuantificabilitatea), controlul factorilor perturbatori (controlabilitatea), reproductibilitatea rezultatelor, predictibilitatea și testarea ipotezelor, precum și falsificabilitatea, conform teoriei lui Karl Popper. Pe lângă aceste criterii, Stanovich (2010) și Sava (2013) identifică alte caracteristici fundamentale ale cercetării științifice, precum empirismul sistematic, verificabilitatea publică a cunoștințelor, abordarea problemelor rezolvabile, conectivitatea cu teoriile anterioare și scepticismul constructiv. Orice studiu științific se bazează pe metoda științifică, care implică pași succesivi, începând cu observarea fenomenului și formularea întrebării de cercetare, continuând cu generarea ipotezei testabile și a predicțiilor, urmate de testarea experimentală sau prin alte metode și finalizând cu analiza datelor și formularea concluziilor; studiile științifice din diverse domenii – inclusiv educație, științe sociale și naturale – contribuie la dezvoltarea cunoașterii, oferind date empirice și fundamente teoretice care pot duce la

soluții practice sau la noi direcții de investigație, având un impact major atât asupra comunității academice, cât și asupra progresului societății. Vezi și „Falsificabilitate”; „Metoda științifică”; „Referat științific”; „Scriere academică”; „Scriere academică și scrierea literară”; „Scriere științifică”.

Suport de curs – lucrare didactică originală, cu valoare instrumentală, realizată în format tipărit sau digital, care reunește ansamblul de informații, reflexii și aplicații aferente unei discipline universitare ori unui program de formare, reprezentând principalul material de studiu al studenților sau cursanților și având ca scop facilitarea înțelegerii și aprofundării conținuturilor specializate, conform obiectivelor și competențelor vizate în fișa disciplinei. În viziunea lui Baciș și Bocoș (2022), suportul de curs constituie o formă condensată de prezentare a informațiilor relevante (inclusiv surse de informare, aplicații, sarcini de lucru, instrucțiuni, recomandări curriculare etc.) și este destinat să sprijine procesul de instruire și autoinstruire, contribuind la dezvoltarea reflexivității, a caracterului activ și interactiv al învățării, permițând studenților să dobândească competențe și să se formeze chiar și în absența interacțiunilor directe cu formatorul. Pentru a fi eficient, un suport de curs trebuie să îndeplinească funcții multiple (informativă, cognitiv-formativă, de ghidare a învățării, de autoinstruire, de motivare, de raționalizare a efortului intelectual și de dezvoltare integrală a personalității), să fie atractiv și inteligibil, să integreze exerciții, probleme și exemple practice, să ofere clarificări terminologice (de pildă, într-un glosar), să fie stimulat pentru studenți și să fie compatibil cu alte resurse didactice, facilitând înțelegerea, fixarea și consolidarea cunoștințelor. În etapele de elaborare se stabilesc datele introductive (numele cursului, titularul, obiectivele, competențele vizate), se fixează structura generală (conținuturile de parcurs, modul de organizare, bibliografia), se fundamentează științific fiecare unitate de învățare prin documentare riguroasă și se integrează testele de evaluare și concluziile finale, adoptându-se o strategie de organizare coerentă (logică, modulară, interdisciplinară etc.), cu accent pe obiectivele stabilite și pe evoluția progresivă a sarcinilor de lucru, de la simplu la complex. Suportul de curs poate fi oferit pe platforme de învățare la distanță (ID), cuprinzând elemente ce susțin interactivitatea, feedback-ul rapid și monitorizarea procesului de învățare, iar, în România, pentru garantarea calității, autorii trebuie să respecte standardele ARACIS (Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior) care cer, printre altele, secțiuni introductive despre

obiectivele disciplinei, structurarea conținuturilor în unități de învățare/module, metode de evaluare formativă și sinteză a elementelor studiate, precum și utilizarea unor mijloace adaptate la specificul disciplinei (texte tipărite, platforme informatice, site-uri web, multimedia etc.) menite să promoveze învățarea activă și autonomă. Vezi și **„Silabus/ Syllabus”**.

Supraveghere digitală – monitorizarea activităților persoanelor în mediul digital, prin colectarea și analiza datelor provenite din navigare online, comunicații, comportament în rețele sociale sau utilizarea dispozitivelor. Supravegherea digitală poate fi realizată de instituții statale, companii private sau platforme tehnologice și ridică probleme etice și juridice privind dreptul la viață privată și libertățile fundamentale. Vezi și **Analiza datelor mari/ Big Data Analytics (în engleză)**; **„Confidențialitate”**; **„Datele mari/ Big Data (în engleză)”**; **„Drepturi digitale”**; **„etică”**; **„Navigare pe Internet”**; **„Protecția datelor personale”**; **„Viață privată”**.

Sursa (ca element al unei referințe) – element fundamental al unei referințe bibliografice, utilizat pentru a localiza și identifica (re)sursa de documentare citată într-o lucrare. Aceasta poate include editura, revista sau platforma digitală unde a fost publicată sursa, numărul paginilor, numărul articolului, DOI (Digital Object Identifier), URL sau alte detalii specifice necesare pentru localizarea exactă a materialului. Spre exemplu, conform stilului APA 7, lipsa acestui element nu permite ca lucrarea respectivă să fie inclusă în lista referințelor bibliografice și poate fi menționată doar în text, sub forma unei comunicări personale. Prin includerea corectă a sursei în referință, se asigură transparența academică, verificabilitatea informațiilor și respectarea eticii cercetării, facilitând accesul cititorilor la materialele originale utilizate și sprijinind rigoarea și integritatea științifică. Vezi și **„Comunicare personală”**; **„Editura”**; **„Element al unei referințe”**; **„Digital Object Identifier (acronim DOI)/ Identificator de obiecte digitale”**; **„Sursa și resursa în contextul (e-)documentării”**; **„Uniform Resource Locator (în engleză) (acronim URL)/ Localizator uniform de resurse”**.

Sursa (de documentare sau sursa de informare) – locul, mediul sau entitatea din care emană, se produce sau poate fi accesată o informație, un set de date ori o noutate. Potrivit Academiei Române, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, „sursa” prin sursă se poate înțelege un loc unde se produce, poate fi găsit ori de unde se propagă un anumit lucru. Rolul esențial al unei surse este furnizarea de informații verificabile și relevante,

facilitând procesul de documentare, cercetare și luare a deciziilor. Vezi și **„Resursă (de documentare și e-documentare)”**; **„Sursa de documentare”**; **„Sursa și resursa în contextul (e-)documentării”**; **„Surse primare/ Surse originale”**; **„Surse secundare”**; **„Surse terțiare”**.

Sursa de documentare – produs intelectual, obiect fizic sau virtual utilizat pentru colectarea, verificarea, fundamentarea și susținerea informațiilor într-un proces de cercetare, studiu sau analiză. Sursele de documentare pot fi clasificate în funcție de natura și gradul lor de originalitate în surse primare, care conțin informații originale și neinterpretate (cum ar fi articole științifice originale, manuscrise, rapoarte de cercetare, brevete, documente oficiale, baze de date), surse secundare, care analizează, interpretează sau sintetizează sursele primare (cum ar fi recenzii, sinteze, meta-analize, manuale, enciclopedii, lucrări de specialitate), și surse terțiare, care agregă, indexează, organizează sau compilează informații din surse primare și secundare, oferind un rezumat, clasificare sau direcționare către sursele inițiale. Sursele terțiare nu conțin analize originale, ci facilitează accesul la informație și servesc ca puncte de referință pentru cercetători și specialiști. Exemple de surse terțiare includ bibliografii, baze de date bibliografice, cataloage de bibliotecă, indici și repertorii de reviste, ghiduri de cercetare, dicționare tematice, cronologii și alte instrumente de referință care ajută la localizarea și organizarea informațiilor. Indiferent de tipul lor, sursele de documentare pot avea formate variate, de la tipărituri și publicații academice la resurse digitale, arhive online, interviuri, artefacte, înregistrări audio-video sau alte materiale care sprijină procesul de cunoaștere și validare a informațiilor. Vezi și **„Resursă (de documentare și e-documentare)”**; **„Sursa de documentare”**; **„Sursa (de documentare sau sursa de informare)”**; **„Sursa și resursa în contextul (e-)documentării”**; **„Surse de social media”**; **„Surse primare/ Surse originale”**; **„Surse „secundare”**; **„Surse terțiare”**.

Sursa și resursa în contextul (e-)documentării – conceptul de sursă sau de resursă de documentare este flexibil, fiind determinat de perspectiva și sistemul de referință. Astfel, o resursă (cum ar fi resursele educaționale deschise) devine o sursă atunci când este accesată, utilizată și valorificată pentru informare, cercetare sau documentare. Vezi și **„Resursă (de documentare și e-documentare)”**; **„Sursa de documentare”**; **„Sursa (de documentare sau sursa de informare)”**; **„Surse de social media”**; **„Surse primare/ Surse originale”**; **„Surse secundare”**; **„Surse terțiare”**.

Sursă anonimă – persoană care furnizează informații unui jurnalist sau unei instituții media fără ca identitatea sa să fie dezvăluită public. Protejarea anonimatului este acceptată în jurnalism în anumite situații, în special când dezvăluirea ar putea pune în pericol sursa sau ar compromite accesul la informații de interes public. Vezi și „**Anonimitate** (cu referire la date și informații)”; „**Confidențialitate**”; **Jurnalism**”; „**Off the record**”; „**On the record**”; „**Protecția datelor personale**”; „**Sursă anonimă**”.

Surse de social media – resurse găsite pe platformele de socializare și utilizate în scopuri de cercetare. Acestea pot fi reprezentate de conținutul generat de utilizatori (de exemplu, postări, comentarii, videoclipuri, imagini, povești) pe diverse rețele precum Facebook, Instagram, Twitter, YouTube, TikTok sau Reddit. Social media facilitează împărtășirea informațiilor, a opiniilor, ideilor și poveștilor între utilizatori și sprijină formarea comunităților online. Prin analiza acestor surse, cercetătorii pot obține informații valoroase despre tendințe, preferințe, comportamente și opiniile publicului în mediul digital. Vezi și „**Resursă** (de documentare și e-documentare)”; „**Sursa de documentare**”; „**Sursa** (de documentare sau sursa de informare)”; „**Sursa și resursa în contextul (e-)documentării**”; „**Surse primare/ Surse originale**”; „**Surse secundare**”; „**Surse terțiare**”.

Surse originale – a se vedea „**Surse primare/ Surse originale**”.

Surse primare/ Surse originale – mărturii sau înregistrări directe ale unor fapte, situații, stări, acțiuni și/sau interacțiuni, evenimente, procese, fenomene sau împrejurări. Ele sunt create de martori (persoane sau dispozitive/ echipamente de înregistrare) care au asistat/ asistă în mod direct la subiectul pe care îl înregistrează/ relatează, fiind astfel mărturii de primă mână sau dovezi/ probe directe cu privire la subiectul care face obiectul documentării/ investigației. O sursă primară poate fi chiar și o persoană care a participat la/ observat direct un anumit eveniment, fenomen etc. sau acele mijloace materiale cunoscute sub denumirea de „martori muți”, concept introdus de Baciș și Bocoș (2024), în cadrul lucrării „Introducere în documentarea științifică. Ghid de utilizare a stilurilor de citare APA și IEEE”, având ca sursă de inspirație domeniul dreptului. Exemple de surse primare: documente personale (certificate de naștere, foile matricole, curriculum vitae etc.; documente istorice (corespondență diplomatică sau documente de arhivă de la anumite evenimente istorice, artefacte, înregistrări care au fost create la momentul studiat, jurnale de corespondență etc.); materiale

fotografice (fotografii de epocă, albume de familie, cărți poștale, fotografii din presă etc.); date brute/ date primare (date colectate direct din experimente sau studii în domeniul informaticii, precum testarea algoritmilor, rețelelor neuronale; date colectate direct de la senzori, cum ar fi temperatură, presiune, luminozitate sau mișcare, în timp real sau înregistrate pe o perioadă de timp; date înregistrate din interacțiunea utilizatorilor cu diverse aplicații informatice; date obținute de la diverse dispozitive inteligente conectate la internet, cum ar fi senzori de mediu, camere de supraveghere sau alte dispozitive Internet of Things; documentații oficiale ale producătorilor (informațiile furnizate de către dezvoltatori sau producători ai produselor sau tehnologiilor respective); biografii; autobiografii; manuscrise; înregistrări audio sau video ale interviurilor cu persoane care au trăit sau au fost implicate în evenimente importante; discursuri; istorii orale; jurisprudență; legislație; reglementări; constituții; documente guvernamentale; date statistice; rapoarte de cercetare; articole din reviste, care raportează noi cercetări sau constatări; standarde din domeniul tehnic; opere literare și artistice (romane, poezii, piese de teatru, picturi sau sculpturi care reflectă o anumită perioadă sau un anumit eveniment etc.); reclame în ziare și reportaje și articole editoriale/ de opinii. Vezi și „**Martor mut**”; „**Resursă** (de documentare și e-documentare)”; „**Sursa de documentare**”; „**Sursa** (de documentare sau sursa de informare)”; „**Sursa și resursa în contextul (e-)documentării**”; „**Surse de social media**”; „**Surse secundare**”; „**Surse terțiare**”.

Surse secundare – categorie de surse care au la bază surse primare și care conțin descrieri, analize, sinteze, interpretări, evaluări etc. ale unor evenimente, procese, fenomene ș.a., realizate la o distanță de timp și/ sau de spațiu după producerea acestora (acestea fiind descrise într-o sursă primară). Astfel, sursele secundare reprezintă o extensie a rezultatelor specifice oferite de sursele primare, respectiv, au informații generate, prelucrate și articulate din sursele primare. Exemple: articole din reviste care comentează sau analizează cercetările; recenzii științifice; suporturi de curs; dicționare; enciclopedii; cărți care interpretează și analizează informațiile din sursele primare; comentariile politice; editoriale de ziar/ articole de opinie; critica literaturii, operelor de artă sau muzicii. Vezi și „**Resursă** (de documentare și e-documentare)”; „**Sursa de documentare**”; „**Sursa** (de documentare sau sursa de informare)”; „**Sursa și resursa în contextul (e-)documentării**”; „**Surse primare/ Surse originale**”; „**Surse terțiare**”.

Surse sociale – ansamblul de materiale, date și informații provenite din sau despre mediul social, prin care pot fi studiate comportamente, relații, structuri ori fenomene colective. Aceste surse pot lua forme variate, de la documente oficiale (rapoarte guvernamentale, statistici, legislație) și presa scrisă sau online, până la relatări personale (jurnale, memorii, corespondență), înregistrări audio-video, postări pe rețelele sociale ori interviuri cu indivizi și grupuri. Prin analizarea surselor sociale, cercetătorii din științele sociale, istorie, antropologie sau sociologie pot investiga, contextualiza și înțelege evoluțiile, tensiunile, schimbările și tendințele dintr-o societate. Astfel, aceste surse oferă o imagine detaliată asupra modului în care oamenii interacționează, asupra credințelor și valorilor împărtășite sau contestate și asupra factorilor ce influențează organizațiile, instituțiile și procesele sociale.

Surse terțiare – categorie de surse care oferă o organizare și o prezentare sistematizată a informațiilor din sursele științifice primare și secundare. Aceste surse sunt realizate pentru a facilita accesul la cunoștințele existente și pentru a ajuta cititorii să obțină o perspectivă generală sau sintetică asupra unui subiect. Exemple: bibliografia de bibliografii; dicționare/ enciclopedii (pot fi, de asemenea, secundare), almanahuri, cărți informative, Wikipedia, bibliografii (pot fi, de asemenea, secundare), anuare, ghiduri, manuale, ghiduri și manuale școlare (pot fi secundare), surse de indexare și rezumare. Vezi și „**Resursă** (de documentare și e-documentare)”; „**Sursa de documentare**”; „**Sursa** (de documentare sau sursa de informare)”; „**Sursa și resursa în contextul (e-)documentării**”; „**Surse primare/ Surse originale**”; „**Surse secundare**”.

Syllabus – a se vedea „**Silabus/ Syllabus**”.

Synchronous Learning – a se vedea „**Învățare sincronă/ Synchronous Learning** (în engleză)”.

Ș

Șablon – model în mărime naturală după care se poate executa o piesă sau care servește la ghidarea unei unelte pentru prelucrarea prin așchiere ori prin deformare, pentru limitarea unor porțiuni de suprafață pe care se aplică o vopsea etc.

Șablon de text – model predefinit folosit în redactare și comunicare pentru a standardiza și facilita crearea documentelor. Acesta conține structuri, elemente și formulări reutilizabile, eliminând necesitatea de a începe de la zero pentru fiecare nou document. Șabloanele de text sunt utilizate la redactare de documente profesionale , prezentări, scrisori, e-mailuri, rapoarte și alte materiale standardizate, facilitând redactarea rapidă și uniformizarea stilului. Vezi și „**Tehnoredactare**”; „**Tehnoredactarea lucrărilor științifice**”.

Știință – sistem organizat de cunoaștere care se bazează pe observație, experimentare, raționament logic și metode riguroase pentru a explica și înțelege fenomenele naturale, sociale și abstracte. Aceasta urmărește să descopere legi universale, să formuleze teorii și să ofere explicații verificabile despre realitate, având ca scop progresul cunoașterii și dezvoltarea tehnologică. Știința se caracterizează prin obiectivitate, falsificabilitate (conform principiilor lui Karl Popper), testabilitate și reproductibilitate, ceea ce înseamnă că teoriile și ipotezele trebuie să poată fi verificate prin experimente și revizuite în lumina noilor dovezi. Știința este împărțită în mai multe ramuri, dintre care principalele sunt: a) Științele naturale (fizica, chimia, biologia, astronomia, geologia), care studiază fenomenele fizice și naturale; b) Științele sociale (sociologia, psihologia, economia, științele politice), care analizează comportamentele umane și structurile sociale; c)

Științele umaniste, care se concentrează asupra studiului aspectelor filozofice, sociale, biologice, juridice și culturale ce țin de societățile umane, având drept obiectiv extinderea înțelegerii existenței umane printr-o abordare interdisciplinară cât mai largă; d) Științele formale (matematica, logica, informatica teoretică), care se bazează pe raționamente abstracte și deductive; e) Științele aplicate (ingineria, medicina, tehnologia), care utilizează cunoștințele științifice pentru a rezolva probleme practice. Vezi și „Cunoaștere”; „Cunoaștere științifică”; „Metoda științifică”; „Pseudoștiință”.

Știre falsă/ Fake news (în engleză) – informație inexactă, distorsionată sau complet fabricată, diseminată intenționat sau accidental sub forma unei știri reale, având scopul de a manipula opiniile publice, a genera confuzie sau a servi anumite interese politice, economice ori sociale. Spre deosebire de jurnalismul tradițional, care respectă standardele de verificare a informației, știrile false sunt caracterizate prin titluri senzaționaliste, utilizarea unor surse obscure sau inexistente, apeluri emoționale exagerate și lipsa contextului obiectiv. Acestea pot lua diverse forme, inclusiv dezinformare deliberată, misinformare involuntară, propagandă politică, teorii ale conspirației sau conținut satiric interpretat eronat ca fiind autentic. În era digitală, răspândirea rapidă a știrilor false este facilitată de algoritmiile rețelelor sociale, care favorizează conținutul viral, consolidând camerele de ecou și expunând utilizatorii la informații care le confirmă convingerile preexistente. Impactul acestui fenomen este profund, contribuind la polarizarea socială, eroziunea încrederii în mass-media și instituții, manipularea proceselor electorale și promovarea pseudoștiinței, cu efecte directe asupra sănătății publice și stabilității politice. Combaterea știrilor false necesită o abordare complexă, care implică educația media, verificarea informațiilor prin surse credibile, reglementarea platformelor digitale și sprijinirea jurnalismului de calitate, pentru a proteja accesul la informații corecte și obiective. Vezi și „Cameră de ecou”; „Cameră de rezonanță informațională”; „Deepfake (în engleză)”; „Instrument de fact-checking” „Libertate de exprimare”; „Manipulare”; „Misinformare”; „Propagandă”; „Teorii ale conspirației”.

T

Taxonomia resurselor educaționale – resursele educaționale sunt elemente vitale ale procesului educațional, contribuind la organizarea și desfășurarea eficientă a activităților de învățare și predare. Acestea pot fi clasificate în șase categorii principale, fiecare având un rol distinct în sistemul educațional: 1) Resurse umane – personal didactic, personal didactic auxiliar, personal de conducere, personal nedidactic, preșcolari, elevi, studenți, părinți; 2) Resurse axiologice/ valorice – idealul educațional, normativitatea didactică, principiile pedagogice; 3) Resurse informaționale – sistemul informațiilor vehiculate, date științifice, conținuturi instructiv-educative; 4) Resurse materiale – clădiri, dotări, spații școlare, mobilier școlar, materiale didactice, mijloace de învățământ; 5) Resurse financiare – alocații bugetare, venituri extrabugetare; 6) Resurse temporale/ de timp – timp educațional, timp școlar. Gestionarea eficientă a acestor resurse contribuie la îmbunătățirea calității educației, la optimizarea proceselor de predare și învățare și la crearea unui mediu educațional adaptat nevoilor elevilor și profesorilor. Vezi și „**Resurse educaționale** (în sens larg)”; „**Resurse educaționale deschise** (acronim RED)/ **Open Educational Resources** (acronim OER) (în engleză)”.

Taxonomia textelor științifice – clasificarea textelor științifice poate fi realizată pe baza unor criterii variate, reflectând atât valoarea publicațiilor, stilul de scriere, finalitatea textului și adresabilitatea, cât și afilierea autorilor. Potrivit lui Rad et al., (2023) textele științifice se pot clasifica astfel: (a) În funcție de valoarea publicațiilor științifice, cuantificată prin factorul de impact ca indicator scientometric, acestea se împart în: (1) texte publicate în reviste cu factor de impact ridicat, având o influență semnificativă în

comunitatea științifică și o vizibilitate crescută; (2) texte publicate în reviste cu factor de impact redus sau fără factor de impact, care au o audiență mai restrânsă. (b) În funcție de stilul de scriere al autorului/autorilor, se disting: (1) texte științifice față de texte literare sau beletristice; (2) texte științifice preponderent narativ-descriptive, care expun informația într-un mod detaliat și explicativ, și texte sintetizator-explicative, care includ grafice, tabele, figuri și date statistice pentru a sprijini înțelegerea rezultatelor; (3) texte tehnoredactate conform unor stiluri științifice specifice, stabilite de organizații profesionale, reviste sau edituri. (c) În funcție de finalitatea textului și adresabilitatea specifică, textele științifice pot fi: (1) texte destinate comunităților profesionale și științifice, menite să contribuie la dezvoltarea cunoașterii în domeniu; (2) texte didactice, utilizate în mediul educațional și adresate comunităților academice și studenților; (3) texte elaborate de studenți, masteranzi sau doctoranzi, cum ar fi referate, proiecte, lucrări de licență, disertații și articole; (4) texte redactate de profesori, cercetători sau specialiști în domeniu, incluzând articole, cărți, manuale, ghiduri și suporturi de curs. (d) În funcție de afilierea autorilor, textele științifice pot fi: (1) texte scrise de autori cu afiliere instituțională comună, adesea în cadrul unor proiecte de cercetare organizate; (2) texte elaborate de autori cu afiliere instituțională diferită, ceea ce indică o colaborare interdisciplinară sau internațională. Vezi și **„Factor de impact (acronim FI)/ Impact factor (în engleză) (acronim IF)”**; **„Lucrare științifică”**; **„Scriere științifică”**; **„Text științific”**.

Taylor & Francis – editură academică internațională specializată în publicarea de cărți, reviste și resurse digitale în diverse domenii, inclusiv științe sociale, umaniste, științe exacte, tehnologie și medicină. Fondată în 1852, Taylor & Francis face parte din grupul Informa și colaborează cu cercetători, educatori și profesioniști pentru a facilita diseminarea cunoștințelor și avansul academic. Prin intermediul platformelor sale, editura oferă acces la conținut științific de înaltă calitate, susținând excelența în cercetare și educație la nivel global. Mai multe informații pot fi consultate pe site-ul oficial: <https://taylorandfrancis.com> Vezi și **„Bază de date”**; **„Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”**; **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**; **„Prestigiul editurii”**.

Taylor & Francis Online – platformă digitală care oferă acces la reviste științifice din întreaga lume, publicate în format online, și care conține peste 4.693.000 de articole (februarie 2025). Platforma acoperă o gamă largă de

domenii academice, inclusiv științe sociale, științe umaniste, inginerie, medicină, științe exacte și tehnologie, fiind utilizată pe scară largă de cercetători, profesori, studenți și specialiști. Accesul la conținut poate fi gratuit pentru anumite articole open access sau disponibil prin abonamente instituționale și individuale. Mai multe informații și articole științifice pot fi consultate pe site-ul oficial: <https://www.tandfonline.com> Vezi și **„Bază de date”**; **„Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”**; **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**.

Tehnica nostalgiei (în publicitate)/ Nostalgia technique advertising (în engleză) – strategie persuasivă prin care se folosesc imagini, simboluri, muzică sau teme asociate unor perioade trecute idealizate, cu scopul de a trezi emoții pozitive și de a crea o legătură afectivă cu produsul sau brandul promovat. Această tehnică exploatează percepția că, în trecut, viața era mai simplă, mai sigură sau mai autentică, apelând la amintiri colective sau personale pentru a stimula încrederea și familiaritatea în rândul consumatorilor. Vezi și **„Comunicare persuasivă”**; **„Persuasiune”**, **„Publicitate”**.

Tehnologie digitală – ansamblu de dispozitive, sisteme și procese care utilizează codificarea binară (0 și 1) pentru a înregistra, procesa, transmite și stoca informația. Tehnologiile digitale includ computerele, internetul, rețelele mobile, inteligența artificială, aplicațiile software, dispozitivele smart și platformele digitale. Vezi și **„Agent inteligent”**; **„Agent inteligent/ Intelligent agent (în engleză)”**; **„Dispozitiv inteligent”**; **„Inteligență artificială (acronim IA)/ Artificial Intelligence (în engleză) (acronim AI)”**; **„Învățare profundă/ Deep Learning (în engleză) (acronim DL)”**; **„Procesarea limbajului natural/ Natural Language Processing (în engleză) (acronim NLP)”**; **„Sistem informatic”**; **„Sistem informațional”**.

Tehnoredactarea lucrărilor științifice – procesul de organizare, formatare și stilizare a unui document academic conform unor norme specifice de redactare și prezentare. Aceasta asigură claritatea, coerența și aspectul profesional al lucrării, facilitând înțelegerea și evaluarea conținutului de către cititori și specialiști. O lucrare științifică trebuie să fie bine organizată, incluzând titlul, rezumatul, introducerea, metodologia, rezultatele, discuțiile, concluziile și lista referințelor. Formatarea textului impune utilizarea unui font lizibil (de exemplu: Times New Roman, Arial) de 12 pt, spațiere de 1.5 sau dublă, margini standard de 2.5 cm și alinierea

textului, de preferat alinierea stânga-dreapta. Numerotarea paginilor se face în colțul din dreapta sus sau jos, iar titlurile și subtitlurile trebuie diferențiate clar, prin dimensiune mai mare, bold sau italic, și numerotate corespunzător. Figurile și tabelele trebuie să fie numerotate, să aibă titluri descriptive și să fie plasate aproape de referirea la ele în text. Referințele bibliografice trebuie să urmeze un stil unitar de citare, iar corectitudinea gramaticală și stilistică trebuie verificată atent. Pentru o redactare eficientă, este recomandată utilizarea unui procesor de text avansat (Microsoft Word, LaTeX), respectarea cerințelor editoriale, evitarea abrevierilor excesive și a limbajului ambiguu, salvarea periodică a lucrării și folosirea instrumentelor de verificare gramaticală și de plagiat. Respectarea acestor principii contribuie la creșterea clarității și impactului unei lucrări științifice, facilitând înțelegerea și evaluarea corectă a cercetării de către cititori și evaluatori. Vezi și **„Lucrare științifică”**; **„Scriere științifică”**; **„Stil de citare”**; **„Stil de scriere”**; **„Tehnoredactarea”**; **Text științific”**.

Teoria comunicării de masă – ansamblu de modele și concepte teoretice care urmăresc să explice, să descrie sau să prezică fenomene culturale, sociale și psihologice în relație cu sistemele de comunicare de masă și influența mass-mediei. Aceste teorii analizează modul în care mesajele sunt produse, transmise, recepționate și interpretate de publicul larg, precum și efectele acestora asupra atitudinilor, comportamentelor și structurii sociale. Vezi și **„Comunicare (în sens general)”**; **„Limbaaj”**; **„Mesaj”**; **„Fluxul comunicațional/ Fluxul comunicării”**.

Teoria dependenței – abordare teoretică privind subdezvoltarea economică, care susține că statele în curs de dezvoltare sunt menținute într-o stare de dependență structurală față de statele dezvoltate, ca urmare a unui sistem economic global inechitabil. Vezi și **„Prejudecăți cognitive/ Cognitive bias (în engleză)”** **„Teorii ale conspirației”**; **„Teoria dependenței (în media și comunicare)”**; **„Tipare de gândire”**.

Teoria dependenței (în media și comunicare) – model teoretic din științele comunicării care susține că expunerea frecventă și prelungită la un anumit mediu de informare (cum ar fi televiziune, rețele sociale) determină o formă de dependență psihologică, în cadrul căreia utilizatorul ajunge să se bazeze pe acel mediu pentru înțelegerea realității, orientare și luarea deciziilor. Vezi și **„Consum activ de mass-media”**; **„Consum mediatic/**

Dietă mediatică”; „Consum online”; „Consum pasiv de mass-media”; „Dependență digitală”.

Teoria disonanței cognitive – teorie din psihologie formulată de Leon Festinger, conform căreia apariția unei contradicții între convingeri, atitudini sau comportamente generează o stare de tensiune internă sau disconfort psihologic numită disonanță. Intensitatea disonanței depinde de forțele externe care determină comportamentul; cu cât constrângerea externă este mai slabă, cu atât disonanța este mai puternică. Pentru a reduce această stare, indivizii apelează la strategii precum: diminuarea importanței convingerilor aflate în conflict, distorsionarea sau reinterpretarea informațiilor, adăugarea de justificări suplimentare ori eliminarea gândurilor incompatibile. Scopul acestor mecanisme este restabilirea unei coerențe cognitive între ceea ce se crede, se simte și se face. Vezi și **„Decodificarea mesajului”; „Expunere selectivă”; „Percepție selectivă”; „Prejudecăți cognitive/ Cognitive bias** (în engleză)”; **„Retenție selectivă”.**

Teoria ferestrei timpurii/ Early window theory (în engleză) – concept care susține că mass-media oferă copiilor o „fereastră spre lume” înainte ca aceștia să își fi dezvoltat capacitatea critică de a interpreta și evalua ceea ce văd. Vezi și **„Teoria dependenței (media și comunicare)”.**

Teoria prototipurilor – teorie a categorizării din științele cognitive, în special din psihologie și lingvistica cognitivă, care susține că apartenența unui element la o categorie conceptuală nu este absolută, ci gradată. Unele exemple ale categoriei sunt considerate mai reprezentative sau centrale (prototipuri), în timp ce altele sunt percepute ca fiind mai periferice. De exemplu, în categoria „fructe”, un măr este adesea considerat un prototip, în timp ce un avocado, deși tehnic este un fruct, este perceput ca mai puțin tipic. Această teorie explică modul în care oamenii formează și folosesc conceptele în gândire și limbaj, fără a apela la definiții rigide. Vezi și **„Prototip** (în teoria prototipurilor)”.

Teoria receptării/ Reception theory (în engleză) – teorie din domeniul studiilor literare și media care susține că sensul unui text nu este fixat de autor, ci se construiește în procesul de receptare, prin interacțiunea dintre text și public. Apărută în a doua jumătate a secolului XX, teoria a cunoscut o influență majoră în anii 1970–1980, în special prin contribuțiile lui Stuart Hall. Potrivit acestei perspective, interpretarea unui mesaj depinde de contextul cultural, social și personal al receptorului, care poate adopta o

poziție de acceptare, negociere sau opoziție față de semnificația propusă de text. Astfel, publicul este văzut ca un participant activ, iar sensul nu este intrinsec textului, ci rezultă dintr-un proces dinamic de semnificare.

Teorii ale conspirației – explicații alternative care susțin existența unor comploturi ascunse, orchestrate de grupuri de elită, organizații sau guverne, cu scopul de a manipula evenimentele sociale, economice, politice sau istorice în favoarea intereselor proprii. Aceste teorii apar de obicei ca răspuns la evenimente semnificative, inexplicabile sau controversate, oferind o perspectivă care contestă versiunea oficială sau general acceptată. Ele sunt caracterizate printr-un grad ridicat de scepticism față de autorități, tendința de a considera informațiile oficiale drept manipulări deliberate și prin interpretarea unor evenimente aparent aleatorii ca fiind parte a unui plan secret. Teoriile conspirației se manifestă în diverse domenii, de la politică și economie la știință, sănătate și tehnologie. Printre cele mai populare teorii se numără cele legate de grupuri secrete care controlează lumea (cum ar fi: Illuminati sau Francmasoneria), evenimente istorice reinterpretate (spre exemplu: asasinarea lui John F. Kennedy, atentatele din 11 septembrie 2001), tehnologii ascunse (cum ar fi: controlul meteo prin HAARP, existența energiei libere), crize fabricate (de exemplu: pandemia de COVID-19 ca o strategie de control global), precum și teorii despre prezența extraterestrilor și contactele guvernelor cu aceștia. Psihologic, teoriile conspirației sunt atractive pentru mulți oameni deoarece oferă o explicație clară și ordonată pentru evenimentele complexe și imprevizibile, reducând incertitudinea și oferind un sentiment de control asupra realității. Ele pot apărea și ca răspuns la neîncrederea în instituțiile oficiale, la frustrarea socială sau la dorința de a aparține unui grup care „deține adevărul ascuns”. Deși unele teorii conspiraționiste se bazează pe fapte reale distorsionate, multe dintre ele nu au dovezi concrete și sunt considerate pseudoștiințifice. În era digitală, răspândirea teoriilor conspirației este amplificată de rețelele sociale, unde informațiile neverificate pot deveni rapid virale, influențând opiniile publice și chiar politicile globale. Vezi și „Cameră de ecou”; „Credibilitatea informațiilor”; „Cameră de rezonanță informațională”; „Dezinformare”; „Idei preconcepute”; „Manipulare”; „Prejudecăți cognitive/ Cognitive bias (în engleză)”; „Propagandă”; „Pseudoștiință”; „Stereotipuri”; „Știre falsă/ Fake news (în engleză)”; „Tipare de gândire”.

Terorism cibernetice/ Cyberterrorism (în engleză) – formă de terorism care utilizează internetul și tehnologiile informatice pentru a comunica între

membri ai grupărilor teroriste și pentru a ataca sau sabota sistemele de comunicație și infrastructura informatică a unor ținte, cu scopul de a provoca haos, panică sau distrugere. Vezi și **„Internet întunecat/ Darknet/ Darkweb”; „Hacking”; „Securitate cibernetică”**.

Text științific – produs intelectual rezultat în urma unei scrieri științifice, fie în format tipărit, fie electronic, realizat prin utilizarea limbajelor științifice specifice diverselor domenii științifico-profesionale, sociale sau cultural-artistice. Elaborarea acestuia presupune respectarea unor exigențe riguroase privind conținutul, structura și tehnoredactarea, urmărind claritatea, coerența și fundamentarea logică a ideilor exprimate. Din punct de vedere al conținutului, un text științific este alcătuit dintr-un ansamblu de idei corect formulate, armonios articulate, bine argumentate și prezentate cu precizie, având ca scop informarea obiectivă a cititorului. În comparație cu alte tipuri de texte, textele științifice sunt dense din punct de vedere lexical, respectând convențiile și principiile scrisului științific, precum claritatea, concizia și utilizarea riguroasă a termenilor de specialitate. Finalitatea majoră a unui text științific este diseminarea rezultatelor cercetării realizate individual sau colectiv, contribuind astfel la dezvoltarea cunoașterii și la împărtășirea descoperirilor, reflecțiilor, inovațiilor și progreselor cu comunitatea profesională interesată de aceeași problemă. Aceste texte se regăsesc, în principal, în articole și reviste de specialitate, cărți, tratate, lucrări de cercetare și prezentări științifice, având un rol esențial în avansul științei și al domeniilor conexe. Vezi și **„Lucrare științifică”; „Scriere științifică”; „Stil de citare”; „Stil de scriere”; „Tehnoredactarea lucrărilor științifice”; „Text științific”**.

Teza de doctorat – lucrare de cercetare originală, elaborată de studentul-doctorand în cadrul unui program doctoral, fiind considerată apogeul studiilor universitare și un punct culminant în pregătirea științifică și formarea intelectuală a unei persoane. Având ca obiectiv principal realizarea unei cercetări originale și relevante pentru domeniul ales, aceasta atestă competențele de cercetător științific, abilitatea de a valorifica critic literatura de specialitate și capacitatea de a propune contribuții semnificative, fie disciplinare, interdisciplinare, fie transdisciplinare, în conformitate cu cerințele academice și standardele instituției organizatoare de studii doctorale. Procesul de elaborare a tezei de doctorat debutează cu o etapă inițială de analiză a literaturii de specialitate, hotărâtoare pentru înțelegerea contextului teoretic, identificarea lacunelor existente și

consolidarea unui cadru conceptual adecvat, urmată de etapa de cercetare aplicativă, în care se conturează strategia metodologică a studiului (prin definirea ipotezelor, variabilelor, eşantioanelor de participanți și de conținut, precum și a instrumentelor de colectare și interpretare a datelor), fiind fundamentală menținerea unui registru documentar exhaustiv, astfel încât investigațiile să poată fi verificate, reproduse sau extinse ulterior. Teza de doctorat urmează, în mod obișnuit, o structură consacrată, incluzând un abstract (un rezumat sintetic de 200-300 de cuvinte care sintetizează obiectivele, metodele și principalele rezultate), introducerea (care oferă o perspectivă asupra paradigmei științifice adoptate, relevanța temei, obiectivele cercetării și contribuția originală la domeniu), motivația alegerii temei (în care sunt incluse argumente științifice și eventuale raționamente personale privind interesul pentru subiect), fundamentarea teoretică (care analizează critic literatura de specialitate, prezentând principalele concepte, teorii și modele explicative), cercetarea aplicativă (descriind metodologia utilizată, ipotezele formulate, variabilele analizate, eşantionul de participanți, instrumentele de colectare a datelor, analiza și interpretarea acestora), concluziile (în care sunt sintetizate rezultatele obținute, se menționează validarea sau invalidarea ipotezelor și sunt formulate direcții viitoare de cercetare), lista bibliografică (redactată conform unui stil academic consacrat, precum APA 7, Chicago, IEEE, având ca bază surse relevante naționale și internaționale) și, dacă este cazul, anexele (care pot include documente suplimentare, chestionare, fișe de observație, date brute, tabele sau grafice relevante pentru interpretarea cercetării). O cerință de bază a unei teze de doctorat constă în contribuția originală pe care aceasta trebuie să o aducă la dezvoltarea domeniului științific investigat, ceea ce determină specificitatea metodei de cercetare utilizate în funcție de aria disciplinară: în domeniile umaniste și artistice, analiza se poate axa pe interpretarea textelor, surselor istorice sau a cadrelor teoretice, în timp ce, în științele sociale, accentul cade pe implementarea anchetelor calitative și cantitative, studiilor de caz sau cercetărilor corelaționale, iar în științele exacte și în STEM, demersul investigativ presupune proiectarea, înregistrarea și analiza experimentelor, utilizarea modelelor matematice și aplicarea tehnologiilor avansate pentru testarea ipotezelor. Indiferent de metodologie, scopul final al tezei de doctorat este validarea științifică a unor ipoteze și formularea unor concluzii relevante care să contribuie la consolidarea, aprofundarea sau schimbarea paradigmelor științifice existente, confirmând astfel capacitatea doctorandului de a se integra în comunitatea academică și de a aduce un

aport semnificativ la progresul cunoașterii științifice. Vezi și **„Lucrare științifică”**; **„Scriere științifică”**; **„Stil de citare”**; **„Stil de scriere”**; **„Tehnoredactarea lucrărilor științifice”**; **„Text științific”**.

The British Library – Biblioteca Națională a Regatului Unit, situată în Londra, fiind una dintre cele mai prestigioase biblioteci din lume. Colecția sa cuprinde între 170 și 200 de milioane de documente, provenind din numeroase țări, incluzând cărți, manuscrise, hărți, ziare, partituri, brevete și înregistrări sonore. Pe lângă vasta sa colecție fizică, The British Library sprijină digitalizarea și accesul liber la resurse culturale. Astfel, biblioteca a lansat peste un milion de imagini pe Flickr Commons, disponibile pentru utilizare, remixare și refolosire de către oricine. Aceste imagini sunt extrase din cărți din secolele al XVII-lea, al XVIII-lea și al XIX-lea, digitizate în colaborare cu Microsoft. Accesul la aceste imagini este disponibil pe platforma Flickr: <https://www.flickr.com/photos/britishlibrary> Vezi și **„Bază de date”**; **„Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”**; **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**.

The MIT Press – editură universitară afiliată la Massachusetts Institute of Technology (MIT), recunoscută ca un pionier în mișcarea Open Access din domeniul publicării academice. A fost una dintre primele edituri universitare care și-a oferit titlurile seriale online, combinând formatele tipărite și electronice pentru a facilita accesul la cunoaștere. MIT Press publică lucrări dintr-o gamă largă de discipline, inclusiv arte, științe umaniste, științe sociale, științe exacte și tehnologie, fiind o sursă de referință pentru cercetători și academicieni. Printre revistele cu acces liber publicate de MIT Press se numără American Journal of Law and Equality, Computational Linguistics, Data Intelligence, Harvard Data Science Review, Network Neuroscience, Neurobiology of Language, Open Mind, Projections, Quantitative Science Studies, Rapid Reviews: COVID-19, Transactions of the Association of Computational Linguistics și Thresholds. Mai multe informații pot fi găsite pe site-ul oficial: <https://mitpress.mit.edu> Vezi și **„Bază de date”**; **„Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”**; **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**; **„Prestigiul editurii”**.

The Oxford English Dictionary (acronim OED) – dicționarul istoric principal al limbii engleze, publicat de Oxford University Press (OUP), editura Universității Oxford, și este considerat autoritatea de referință în ceea ce privește limba engleză. OED oferă o ghidare detaliată a sensului,

istoricului și utilizării a peste 500.000 de cuvinte și expresii, atât din trecut, cât și din prezent, din întreaga lume anglofonă. Spre deosebire de dicționarele standard care se concentrează pe sensurile contemporane, OED este un dicționar istoric, incluzând nu doar definiții actuale, ci și evoluția fiecărui cuvânt, uneori începând chiar din secolul al XI-lea, bazându-se pe 3,5 milioane de citate extrase din literatură clasică, reviste de specialitate, scenarii de film, versuri de cântece și postări de pe rețele sociale. Cu o istorie de peste 150 de ani, OED se află în prezent în procesul primei sale revizuirii complete, fiind actualizat periodic pentru a reflecta evoluția limbii engleze. Pe lângă funcția sa de dicționar, OED oferă resurse educaționale, evenimente virtuale, ghiduri video și teste interactive, fiind accesibil prin abonamente dedicate. The Oxford English Dictionary poate fi accesat la: <https://www.oed.com> Vezi și „**Bază de date**”; „**Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”; „**Prestigiul editurii**”.

Timp real/ Real time (în engleză) – transmiterea sau procesarea unui eveniment exact în momentul în care acesta are loc. Vezi și „**Comunicare sincronă**”; „**Platformă de streaming**”; „**Streaming**”.

Tipare de gândire – modele cognitive recurente prin care indivizii procesează, interpretează și înțeleg informațiile, influențând astfel percepția realității, luarea deciziilor și comportamentul. Aceste tipare sunt formate pe baza experiențelor anterioare, educației, influențelor sociale și emoționale, având un rol esențial în structurarea modului în care oamenii interacționează cu lumea din jur. Deși tiparele de gândire pot fi utile pentru procesarea rapidă a informațiilor, ele pot conduce și la prejudecăți cognitive, stereotipuri sau erori de raționament, limitând gândirea critică și deschiderea către perspective alternative. Vezi și „**Idei preconcepte**”; „**Gândire critică**”; „**Stereotipuri**”; „**Tipare de gândire, idei preconcepte și stereotipuri**”; „**Prejudecăți cognitive/ Cognitive bias** (în engleză)”.

Tipare de gândire, idei preconcepte și stereotipuri – modele cognitive formate pe baza experiențelor anterioare, care pot influența percepția realității și procesul de luare a deciziilor. Odată ce anumite convingeri sunt consolidate, individul dezvoltă tipare de gândire rigide, care îl determină să selecteze și să interpreteze informațiile într-un mod care susține aceste convingeri, ignorând sau minimalizând datele care le contrazic. Acest fenomen duce la percepții subiective, rezistență la schimbare

și o abordare închisă, afectând atât analiza critică, cât și capacitatea de a integra perspective noi. Printre principalele mecanisme care contribuie la formarea tiparelor de gândire se numără: a) confirmarea prejudecății – tendința de a căuta și favoriza informațiile care confirmă convingerile existente, în timp ce informațiile contradictorii sunt respinse sau minimalizate; b) percepția selectivă – focalizarea atenției doar pe aspecte care susțin o anumită opinie, ignorând detalii relevante care ar putea conduce la o înțelegere mai obiectivă; c) interpretarea subiectivă – proces prin care informațiile sunt înțelese în funcție de convingerile personale, ceea ce poate duce la distorsionarea semnificației reale a unui eveniment; d) persistența cognitivă – menținerea unor convingeri chiar și în fața unor dovezi clare care le contrazic, ceea ce poate împiedica adaptarea la informații noi; e) selecționarea informațiilor conforme cu propriile convingeri – preferința pentru date și surse care sunt în concordanță cu opiniile deja formate, evitând informațiile care ar putea sugera o perspectivă diferită; f) ignorarea informațiilor contradictorii – respingerea activă sau justificarea informațiilor care contrazic credințele existente, ceea ce întărește convingerile inițiale; g) gândirea în bula de informații – expunerea repetată doar la perspective și surse care validează opiniile existente, izolând individul de puncte de vedere alternative și reducând capacitatea de a evalua critic informațiile. Vezi și **„Bula informațională/ Bula de informații”**; **„Gândire critică”**; **„Idei preconcepute”**; **„Stereotipuri”**; **„Tipare de gândire”**.

Tipologia informațiilor – ansamblul de metode și criterii prin care informațiile sunt clasificate și organizate în scopul gestionării, accesării și utilizării optime în diverse domenii, precum educația, economia, știința și tehnologia. Un management performant al informațiilor susține luarea deciziilor fundamentate, crește eficiența operațională și facilitează comunicarea și învățarea continuă. Vezi și **„Informația (în domeniul biologiei)”**; **„Informația (în domeniul comunicării)”**; **„Informația (în domeniul informaticii)”**; **„Informația (în general)”**; **„Informația (în limbajul cotidian) ”**; **„Informația (în teoria informației, informația shannoniană)”**; **„Informația genetică”**.

Tipologie – proces de studiere și determinare a tipurilor în care pot fi clasificate obiecte, fenomene, concepte sau entități dintr-un anumit domeniu, pe baza unor criterii specifice. Aceasta facilitează organizarea, analiza și interpretarea informațiilor, contribuind la sistematizarea cunoștințelor și la dezvoltarea unor modele teoretice sau practice.

Titlul (ca element al unei referințe) – element al unei referințe bibliografice care oferă cititorului informații primare despre conținutul unui material (carte, articol, studiu, document etc.). Acesta indică subiectul sau tema abordată și îi ajută pe cercetători sau pe cititori să evalueze relevanța sursei pentru propria documentare sau interes științific. Vezi și „**Autor**”; „**Data publicării**”; „**Element al unei referințe**”; „**Relevanța sursei în raport cu subiectul investigat**”; „**Sursa** (ca element al unei referințe)”.

Titlul textului științific – element pretextual esențial, formulat printr-un cuvânt, o sintagmă sau un grup de cuvinte definitorii pentru conținutul lucrării, având rolul de a rezuma ideea principală și de a atrage atenția cititorilor. Acesta trebuie să fie clar, concis și specific, evitând formulările vagi sau speculative și reflectând exact subiectul cercetării. Deși nu există o limită strictă pentru lungimea titlului, în stilul APA 7 se recomandă ca articolele științifice să nu depășească 12-15 cuvinte, iar titlurile cărților să fie cât mai operaționale. Titlul trebuie să utilizeze un limbaj academic precis, să includă termeni relevanți pentru domeniul de cercetare și să fie formulat în conformitate cu stilul specific al disciplinei științifice. Se recomandă evitarea jargonului excesiv, a metaforelor și a termenilor ambigui, precum și utilizarea unui ton obiectiv și formal. În funcție de tipul cercetării, titlul poate fi descriptiv, declarativ sau interogativ, fiecare având un rol distinct în conturarea subiectului lucrării. Un titlu bine formulat trebuie să evidențieze subiectul principal și să sugereze relațiile dintre conceptele analizate, facilitând astfel indexarea lucrării în baze de date academice și creșterea vizibilității acesteia. De asemenea, se recomandă evitarea formulărilor inutile, cum ar fi „Studiu despre ...” sau „O cercetare asupra ...”, deoarece cititorii presupun deja caracterul științific al lucrării. În ceea ce privește structura, este important ca titlul să fie organizat logic, iar dacă este necesar, poate fi însoțit de un subtitlu pentru a clarifica domeniul specific de aplicare. Respectarea convențiilor de stil ale domeniului, precum utilizarea literelor mari doar pentru primele litere ale cuvintelor principale (în conformitate cu stilul APA), evitarea prescurtărilor neuzuale și a simbolurilor nerecunoscute universal contribuie la redactarea unui titlu corespunzător standardelor științifice. De asemenea, optimizarea titlului pentru vizibilitate și indexare este esențială, implicând utilizarea cuvintelor-cheie relevante, evitarea ambiguității și plasarea conceptelor principale la începutul titlului pentru a îmbunătăți accesibilitatea lucrării în bazele de date și motoarele de căutare. Astfel, titlul devine nu doar o etichetă a lucrării, ci și un instrument

important pentru creșterea impactului și diseminării informației științifice. Vezi și „**Autor**”; „**Data publicării**”; „**Element al unei referințe**”; „**Relevanța sursei în raport cu subiectul investigat**”; „**Sursa** (ca element al unei referințe)”.

Tradiția orală – metodă de cercetare documentară care se bazează pe colectarea, înregistrarea și analiza mărturiilor orale ale persoanelor care au fost martore sau au participat direct la evenimentele studiate. Aceste relatări pot lua forma unor interviuri semi-structurate, narațiuni personale, conversații ghidate ori mărturii spontane, înregistrate audio sau video. Ulterior, materialele sunt transcrise și interpretate asemenea unor documente istorice sau surse sociale, oferind informații valoroase despre context, percepții individuale, emoții și semnificații socioculturale. Tradiția orală joacă un rol însemnat în îmbogățirea cunoașterii despre evenimente, mai ales atunci când documentele scrise sunt insuficiente, incomplete sau inexistente. Ea permite accesul la perspectiva subiectivă și la experiențele directe ale indivizilor, dezvăluind detalii care pot rămâne neobservate în alte forme de documentare. De asemenea, contribuie la conservarea și transmiterea moștenirii culturale, fie aceasta istorică, socială sau religioasă, adesea prin povești, mituri, legende, mărturii și tradiții locale. În sfera religioasă, tradiția orală are o importanță deosebită. Spre exemplu, în cadrul creștinismului, tradiția orală include nu doar relatări despre viața și învățăturile lui Iisus Hristos, ci și mărturii care s-au păstrat de-a lungul generațiilor prin practicile liturgice, obiceiurile locale, rugăciunile, imnurile și pildele transmise în comunitățile credincioșilor. Astfel de mărturii orale pot constitui, în timp, o sursă valoroasă de informații pentru teologi, istorici și sociologi, care pot studia evoluția practicilor religioase, modul în care s-au format anumite tradiții și influența acestor obiceiuri asupra structurii societății. Vezi și „**Analiza comparativă**”; „**Analiza de conținut**”; „**Analiza istorică**”; „**Analiza textuală**”; „**Analiza transversală**”; „**Cercetarea etnografică**”; „**Interpretare estetică**”; „**Investigația arhivistică**”; „**Metode de cercetare documentară**”; „**Studii de cercetare socială**”; „**Studiu biblic**”; „**Surse sociale**”.

Tradiții socio-culturale – set de practici, norme, valori și credințe transmise din generație în generație, care definesc identitatea colectivă a unei comunități și influențează comportamentul social al indivizilor. Acestea includ ritualuri, ceremonii, obiceiuri, mituri și simboluri care reglementează aspecte fundamentale ale vieții, cum ar fi familia, educația, relațiile

interpersonale, munca și spiritualitatea. Tradițiile pot fi religioase, istorice, culturale sau sociale, având un important rol în menținerea coeziunii sociale și a continuității culturale. De exemplu, sărbători precum Crăciunul, Ramadanul sau Anul Nou Chinezesc reflectă valori spirituale și sociale specifice, în timp ce obiceiurile legate de căsătorie, inițiere sau comemorare sunt expresii ale continuității și identității culturale ale unei comunități. Deși tradițiile oferă stabilitate și un sentiment de apartenență, ele sunt și dinamice, evoluând odată cu schimbările sociale, economice și tehnologice. Într-o lume globalizată, tradițiile socio-culturale joacă un rol important în diversitatea culturală, dialogul intercultural și păstrarea patrimoniului imaterial, contribuind la formarea identităților colective și individuale. Vezi și **„Influența tradițiilor și obiceiurilor socio-culturale asupra organizării informației”**; **„Obiceiuri socio-culturale”**; **„Patrimoniul cultural imaterial al umanității”**; **„Prejudecăți cognitive/ Cognitive bias (în engleză)”**.

Transformare digitală – Transformarea digitală este procesul prin care organizațiile, instituțiile și societățile comerciale integrează tehnologii digitale avansate pentru a îmbunătăți operațiunile, a oferi servicii inovatoare și a optimiza comunicarea cu clienții și utilizatorii. Aceasta presupune nu doar utilizarea datelor digitizate și a aplicațiilor digitale, ci și o schimbare profundă a culturii organizaționale și a modelelor de lucru tradiționale. Prin adoptarea unor tehnologii emergente, precum inteligența artificială, automatizarea, blockchain, Internet of Things (IoT) și cloud computing, transformarea digitală redefinesc procesele interne și creează noi oportunități de producere a valorii. Spre deosebire de digitizare, care presupune conversia informațiilor din format analogic în format digital, și de digitalizare, care se referă la îmbunătățirea proceselor existente prin utilizarea tehnologiei, transformarea digitală implică o restructurare profundă a modului în care organizațiile operează. Aceasta are un impact major asupra diverselor domenii, cum ar fi educația, prin introducerea platformelor de e-learning și a realității augmentate/ mixte, administrația publică, prin digitalizarea serviciilor pentru cetățeni, sănătatea, prin telemedicină și dosare electronice, și economia, prin automatizarea proceselor și analiza avansată a datelor. Implementarea transformării digitale crește eficiența operațională, reduce costurile, îmbunătățește experiența utilizatorilor și permite adaptabilitate și inovație continuă într-o lume aflată în permanentă evoluție tehnologică. Astfel, transformarea digitală nu este doar un proces tehnologic, ci o schimbare strategică esențială

pentru competitivitatea și sustenabilitatea organizațiilor în economia digitală modernă. Vezi și **„Alfabetizare digitală”**; **„Digitalizare”**; **„Digitizare”**; **„Inteligență artificială** (acronim IA)/ **Artificial Intelligence** (în engleză) (acronim AI)”; **„Învățare automată/ Machine Learning** (acronim ML)”; **„Învățare profundă/ Deep Learning** (în engleză) (acronim DL)”; **„Operaționalizarea conceptelor”**; **„Operație logică”**; **„Procesarea limbajului natural/ Natural Language Processing** (în engleză) (acronim NLP)”; **„Societate digitală”**.

Transparența procesului de comunicare – gradul în care informațiile sunt transmise în mod clar, accesibil și verificabil, permițând receptorilor să înțeleagă sursa, intenția și exactitatea mesajului. Acesta este un aspect de bază pentru câștigarea încrederii publice, luarea deciziilor informate și evitarea manipulării sau dezinformării. Un proces de comunicare transparent presupune accesibilitatea informațiilor, claritatea mesajului, identificarea sursei și posibilitatea de verificare a datelor. În domenii precum guvernarea, jurnalismul, știința, educația și afacerile, transparența comunicării joacă un rol fundamental în promovarea responsabilității, evitarea confuziilor și consolidarea relației dintre emițător și receptor. Lipsa transparenței în comunicare poate duce la dezinformare, pierderea credibilității, interpretări eronate și manipulare. De exemplu, în sfera politică, comunicarea netransparentă poate favoriza propaganda și controlul informațiilor, în timp ce în afaceri, lipsa clarității poate afecta relațiile dintre organizații și public. Pentru a asigura transparența procesului de comunicare, sunt necesare practici etice, utilizarea unor surse de încredere, oferirea contextului complet al informațiilor și evitarea distorsiunii sau omisiunii unor detalii esențiale. Vezi și **„Canal de comunicare** (în comunicarea interumană)”; **„Comunicare** (în general)”; **„Emițător** (în comunicarea interumană)”; **„Manipulare”**; **„Propagandă”**; **„Receptor** (în comunicarea interumană)”; **„Știre falsă/ Fake news** (în engleză)”.

Transparența surselor – gradul în care originea, credibilitatea și metodologia utilizată pentru obținerea informațiilor sunt clare, accesibile și verificabile. Aceasta este fundamentală pentru asigurarea acurateței și fiabilității datelor, prevenirea dezinformării și consolidarea încrederii în conținutul transmis prin mass-media, cercetare științifică sau comunicare instituțională. O sursă transparentă trebuie să ofere detalii clare despre autorul informației, metodele de colectare a datelor, contextul și eventualele influențe sau conflicte de interese. În jurnalism, transparența surselor

presupune citarea corectă a declarațiilor, utilizarea documentelor oficiale sau a experților recunoscuți și evitarea conținutului neverificat. În știință, acest principiu se reflectă în publicarea metodologiilor de cercetare, accesul la datele brute și posibilitatea replicării studiilor. Lipsa transparenței în surse poate duce la răspândirea dezinformării, manipularea opiniei publice și pierderea credibilității mass-media și a instituțiilor. În era digitală, unde informațiile circulă rapid, este esențial ca utilizatorii să fie capabili să verifice proveniența informațiilor, să distingă sursele de încredere de cele partizane și să recunoască eventualele interese ascunse. Promovarea transparenței surselor contribuie la crearea unui mediu informațional sănătos, protejarea integrității jurnalistice și consolidarea încrederii publice, fiind un principiu fundamental pentru gândirea critică și luarea deciziilor informate. Vezi și **„Acuratețea sursei”**; **„Credibilitatea informațiilor”**; **„Distorsionarea informațiilor”**; **„Fiabilitatea sursei”**; **„Precizia sursei”**.

Tratat – lucrare științifică de specialitate (tipărită sau digitală), cu conținut amplu, care tratează detaliat și cvasiexhaustiv o anumită problematică sau problematicile de bază ale unei discipline, ale unei științe sau ale unei arte. Vezi și **„Comunicare științifică (în general)”**; **„Lucrare științifică”**; **„Scriere științifică”**; **„Text științific”**.

Tutorial video – material audiovizual creat pentru a ghida utilizatorii pas cu pas în învățarea unei activități, utilizarea unui produs, software sau tehnologie, explicând concepte și procese într-un mod clar și vizual interactiv. Acest tip de conținut educațional este utilizat în diverse domenii, precum educație, tehnologie, design, programare, marketing și formare profesională, fiind accesibil pe platforme online precum YouTube, Udemy, Coursera sau LinkedIn Learning. Tutorialele video pot include demonstrații practice, capturi de ecran, animații, subtitrări și comentarii audio, facilitând învățarea rapidă și eficientă printr-o experiență vizuală intuitivă. Vezi și **„Instrucțaj online/ virtual”**; **„Platformă informatică”**; **„Platformă web”**; **„Tutorial video”**; **„Webinar”**.

U

Underground – mișcare sau grup cultural, artistic sau ideologic care se află în opoziție față de normele sociale dominante și operează în afara instituțiilor oficiale sau comerciale. Vezi și „**Cultura populară/ Cultură pop**”.

UNESCO Digital Library – biblioteca digitală a UNESCO, care servește ca depozitar al memoriei instituționale și sursă de informații de înaltă calitate despre activitățile organizației în domenii precum educație, științe naturale, științe sociale și umane, cultură, comunicare și informare. Biblioteca conține peste 350.000 de documente, unele datând încă din 1945, oferind acces la colecțiile Bibliotecii UNESCO, arhivele UNESCO și documente ale centrelor de documentare din cadrul birourilor și institutelor UNESCO din întreaga lume. Această resursă este de bază pentru cercetători, educatori, factori de decizie și toți cei interesați de proiectele și politicile UNESCO. Biblioteca poate fi accesată pe site-ul oficial: <https://unesdoc.unesco.org/library> Vezi și „**Bază de date**”; „**Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; „**Platformă informatică**”; „**Patrimoniul cultural imaterial al umanității**”; „**Platformă web**”.

UNESCO Mediabank – fototecă online care conține mii de fotografii, înregistrări audio și video despre activitățile și inițiativele UNESCO. Această resursă documentează aspecte importante din domenii precum educație, științe, cultură, patrimoniu mondial, comunicare și dezvoltare durabilă, oferind materiale vizuale și audio de înaltă calitate utilizabile în scop educațional, jurnalistic și academic. UNESCO Mediabank este o sursă valoroasă pentru cercetători, educatori, mass-media și instituții culturale, facilitând accesul la conținut multimedia relevant despre proiectele globale

ale organizației. Platforma poate fi accesată la adresa: <https://en.unesco.org/mediabank> Vezi și „**Bază de date**”; „**Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”.

Uniform Requirements Style – a se vedea „**Stilul de citare Vancouver/ Uniform Requirements Style**”.

Uniform Resource Identifier – a se vedea „**Identificator uniform de resurse/ Uniform Resource Identifier** (în engleză) (acronim URI)”.

Uniform Resource Locator – a se vedea „**Uniform Resource Locator** (în engleză) (acronim URL)/ **Localizator uniform de resurse**”.

Uniform Resource Locator (în engleză) (acronim URL)/ **Localizator uniform de resurse** – identificator standard al locului în care se găsește o resursă pe Internet și specifică metoda de accesare a acesteia. Un URL indică locația informațiilor digitale și poate fi găsit în bara de adrese a unui browser web. O adresă URL tipică are forma <https://www.example.com> și este folosită pentru a accesa site-uri web, pagini web, documente online și alte resurse disponibile pe internet.

URI (acronim) – a se vedea „**Identificator uniform de resurse/ Uniform Resource Identifier** (în engleză) (acronim URI)”.

Utilizarea neetică a tehnologiei informației – comportamentul prin care o persoană, un grup sau o organizație folosește tehnologia digitală într-un mod care încalcă principiile eticii informaționale – precum intimitatea, acuratețea, proprietatea și accesul (Mason, 1986) – afectând negativ alte persoane sau entități. Aceasta include acțiuni precum pirateria software, hackingul, spoofingul, phishingul și alte forme de abuz informatic. „**Fraudă informatică**”; „**Înșelăciune electronică/ Phishing** (în engleză)”; „**Securitate cibernetică**”; „**Protecția informațiilor/ Securitatea informațiilor**”.

V

Validarea datelor – Proces prin care datele colectate sunt verificate pentru exactitate, consistență și conformitate cu regulile predefinite, asigurând astfel calitatea și fiabilitatea acestora în analiza și procesarea ulterioară. Vezi și „**Analiza datelor**”; „**Analiza datelor mari/ Big Data Analytics** (în engleză)”; „**Bază de date**”; „**Dată/ Date**”; „**Date brute**”; „**Date personale**”; „**Date ne semnificative**”; „**Date primare**”; „**Date secundare**”; „**Date zgomotoase/ Noisy data** (în engleză)”; „**Datele mari/ Big Data** (în engleză)”; „**Set de date**”.

Varietate (cu referire la datele mari) – diversitatea tipurilor de date ce pot fi generate, colectate și stocate, acoperind formate structurate, semi-structurate și nestructurate, precum texte, imagini, fișiere audio, video, date senzoriale și înregistrări de tranzacții. Această diversitate provine din sursele multiple (rețele de socializare, senzori IoT, aplicații mobile, baze de date relaționale și non-relaționale etc.) și impune soluții flexibile pentru procesare și integrare, capabile să identifice și să coreleze informații relevante din seturi de date eterogene. Gestionarea eficientă a varietății permite analize mai cuprinzătoare, deschizând calea către perspective inovatoare și decizii mai informate în diverse domenii. Vezi și „**Analiza datelor mari/ Big Data Analytics** (în engleză)”; „**Bază de date**”; „**Dată/ Date**”; „**Date brute**”; „**Date personale**”; „**Date ne semnificative**”; „**Date zgomotoase/ Noisy data** (în engleză)”; „**Datele mari/ Big Data** (în engleză)”; „**Set de date**”; „**Varietate** (cu referire la datele mari)”; „**Viteza** (cu referire la datele mari)”; „**Volum** (cu referire la datele mari)”.

Vector de atac – metodă sau punct de intrare pe care un atacator cibernetic îl utilizează pentru a compromite un sistem informatic sau pentru

a obține acces neautorizat la date sensibile. Vezi și **„Protecția datelor personale”**; **„Protecția informațiilor/ Securitatea informațiilor”**; **„Securitate cibernetică”**; **„Verificare biometrică”**.

Veridicitatea informațiilor – gradul în care o informație este adevărată, corectă și conformă cu realitatea, fiind un criteriu hotărâtor pentru calitatea și credibilitatea comunicării în domenii precum jurnalismul, știința, politica și educația. Evaluarea veridicității presupune verificarea exactității faptelor, autenticității surselor și coerenței logice a unui mesaj, astfel încât informațiile să nu fie distorsionate, manipulate sau prezentate într-un mod înșelător. Pentru stabilirea veridicității, se utilizează tehnici de fact-checking, care includ compararea informațiilor din surse multiple, consultarea experților, analiza contextului și identificarea eventualelor biasuri. În era digitală, verificarea informațiilor devine și mai importantă, având în vedere proliferarea știrilor false, a manipulării prin rețelele sociale și a tehnologiilor precum deepfake, care pot altera conținutul vizual și audio. Vezi și **„Acuratețea sursei”**; **„Credibilitatea informațiilor”**; **„Distorsionarea informațiilor”**; **„Dezinformare”**; **„Deepfake (în engleză)”**; **„Instrument de fact-checking”**; **„Obiectivitatea sursei”**; **„Manipulare”**; **„Misinformare”**; **„Propagandă”**; **„Știre falsă/ Fake news (în engleză)”**; **„Teorii ale conspirației”**.

Verificare biometrică – proces de autentificare a identității utilizatorilor pe baza caracteristicilor biologice unice, cum ar fi amprente digitale, recunoașterea facială sau scanarea irisului.

Viralizare – procesul prin care un conținut (text, imagine, video, mesaj etc.) se răspândește rapid și pe scară largă în mediul online, prin distribuiri succesive realizate de utilizatori. Viralizarea se produce de obicei spontan, stimulată de natura emoțională, inedită sau relevantă a conținutului, și este frecvent exploatată în marketing, activism digital sau comunicare socială. Un conținut devine „viral” atunci când atinge un număr semnificativ de vizualizări, interacțiuni și redistribuiri într-un timp scurt. Vezi și **„Marketing digital”**; **„Meme”**; **„Publicitate vizată/Targeted advertising (în engleză)”**; **„Reclamă online”**; **„Publicitate virală”**; **„Rețea socială”**; **„Rețea socială digitală”**.

Virtual Reality – a se vedea **„Realitate virtuală (acronim RV)/ Virtual Reality (acronim VR)”**.

Vishing (abreviere)/ **Voice phishing** (în engleză) – formă de atac informatic de tip phishing care utilizează telefonía – adesea prin tehnologia VoIP (Voice over IP) – pentru a înşela victimele şi a le determina să divulge informaţii personale, financiare sau date sensibile. În trecut, serviciile de telefonie fixă erau considerate în general sigure, fiind asociate cu locaţii fizice cunoscute şi titulari de abonament identificaţi. Atacatorii profită de această percepţie de încredere pentru a apela victimele, pretinzând că sunt reprezentanţi ai unor instituţii legitime (bănci, furnizori de servicii, autorităţi) şi inducându-le astfel în eroare pentru a obţine acces la date confidenţiale sau fonduri. Vezi şi „**Baiting**”; „**Etica informaţională**”; „**Ingineria socială**”; „**Înşelăciune electronică/ Phishing (în engleză)**”; „**Pretextare**”; „**Securitate cibernetică**”; „**Spoofing**”; VoIP (acronim)/ **Voice over Internet Protocol** (în engleză).

Viteza (cu referire la datele mari) – rata rapidă cu care sunt generate, colectate, procesate şi analizate datele mari, provenind din surse variate precum senzori IoT, reţele sociale, tranzacţii financiare, streaming video şi dispozitive mobile. Această caracteristică impune utilizarea unor tehnologii avansate pentru procesare în timp real, precum Apache Kafka, Apache Flink, Spark Streaming şi baze de date in-memory. Gestionarea eficientă a vitezei permite luarea deciziilor rapide, detectarea anomaliilor, optimizarea proceselor şi îmbunătăţirea experienţei utilizatorilor în industrii precum finanţe, sănătate, telecomunicaţii şi comerţ electronic. Vezi şi „**Analiza datelor mari/ Big Data Analytics (în engleză)**”; „**Bază de date**”; „**Data/ Date**”; „**Date brute**”; „**Date personale**”; „**Date nesemnificative**”; „**Date zgomotoase/ Noisy data (în engleză)**”; „**Datele mari/ Big Data (în engleză)**”; „**Set de date**”; „**Varietate** (cu referire la datele mari)”; „**Varietate** (cu referire la datele mari)”; „**Viteza** (cu referire la datele mari)”; „**Volum** (cu referire la datele mari)”.

Vizualizare a datelor – tehnică utilizată pentru reprezentarea grafică a informaţiilor sub formă de diagrame, grafice şi infografice, facilitând interpretarea şi analiza datelor.

Vlogging – activitate care constă în crearea şi distribuirea de materiale video personale sau tematice, de obicei sub formă de jurnal online (video blog), publicate pe platforme precum YouTube sau reţele sociale. Vloggerii abordează subiecte variate – de la viaţa cotidiană la recenzii, tutoriale sau

comentarii sociale – și creează conținut pentru a informa, distra sau influența publicul. Vezi și **Blogging** (în engleză)”; „**Influencer**”; „**Streaming**”.

Vocabular controlat – set de termeni standardizați, utilizați în indexarea și organizarea documentelor pentru a îmbunătăți căutarea și recuperarea informațiilor în baze de date și biblioteci digitale.

Voice over Internet Protocol (în engleză) – a se vedea „**VoIP** (acronim)/ **Voice over Internet Protocol** (în engleză)”.

VoIP (acronim)/ **Voice over Internet Protocol** (în engleză) – tehnologie care permite transmiterea apelurilor vocale prin Internet, utilizată în aplicații precum Skype, WhatsApp și Zoom. Avantajul principal al VoIP (față de telefonie clasică) este prețul redus, datorat faptului că se utilizează rețeaua IP care poate fi folosită în același timp și pentru alte servicii, precum navigare web, e-mail, e-banking și multe altele.

Volum (cu referire la datele mari) – dimensiunea vastă a seturilor de date generate continuu din surse diverse, precum senzori, dispozitive mobile, rețele de socializare, tranzacții online și aplicații industriale. Acest volum depășește capacitățile tradiționale de stocare și procesare, necesitând tehnologii specializate precum Hadoop, Apache Spark, baze de date NoSQL și cloud computing. Gestionarea eficientă a volumului mare de date permite analize avansate, generând informații valoroase pentru luarea deciziilor în afaceri, știință, sănătate și administrație. Vezi și „**Analiza datelor mari/ Big Data Analytics** (în engleză)”; „**Bază de date**”; „**Dată/ Date**”; „**Date brute**”; „**Date personale**”; „**Date nesemnificative**”; „**Date zgomotoase/ Noisy data** (în engleză)”; „**Datele mari/ Big Data** (în engleză)”; „**Set de date**”; „**Varietate** (cu referire la datele mari)”; „**Varietate** (cu referire la datele mari)”; „**Viteza** (cu referire la datele mari)”.

VR (acronim) – a se vedea „**Realitate virtuală** (acronim RV)/ **Virtual Reality** (acronim VR)”.

Vulnerabilitate cibernetică – punct slab într-un sistem informatic care poate fi exploatat de atacatori pentru a obține acces neautorizat sau pentru a compromite securitatea datelor. Vezi și „**Securitate cibernetică**”; „**Vector de atac**”.

W

Watchdog – persoană sau organizație care monitorizează activitatea mass-mediei, a instituțiilor publice sau a altor entități, cu scopul de a identifica și semnaliza practici abuzive, manipulative, lipsite de etică sau contrare interesului public. Vezi și „**Etică**”; „**Libertate de exprimare**”; „**Libertatea presei**”; „**Mass-media**”.

Web of Science (acronim WoS) – platformă globală de documentare științifică, care oferă acces la mai multe baze de date cu referințe bibliografice și date de citare din reviste academice, lucrări ale conferințelor și alte publicații științifice din diverse discipline. Considerată una dintre cele mai importante surse de informare academică, WoS permite analiza recunoașterii științifice a articolelor și identificarea tendințelor globale în domeniile tehnologiei și medicinei. Printre bazele de date disponibile pe platformă se numără Web of Science Core Collection, care include reviste indexate ISI, reviste din Emerging Sources Citation Index (ESCI), lucrări de conferințe și cărți ISI, Derwent Innovations Index, dedicată brevetelor de invenție, și Journal Citation Reports (JCR), care furnizează indicatori scientometrici, inclusiv factorul de impact al revistelor. WoS conține peste 182 de milioane de înregistrări, acoperind 34.500 de reviste, cărți și proceedingsuri, 49 de milioane de familii de brevete (peste 99 de milioane de brevete) și 11 milioane de seturi de date. Web of Science este autoritatea recunoscută la nivel mondial pentru evaluarea ISI a revistelor științifice, un sistem creat în colaborare cu Institute for Scientific Information (ISI) din Philadelphia, SUA. Platforma este importantă pentru cercetători, cadre didactice universitare și bibliotecari, facilitând accesul la literatura științifică de top și oferind instrumente avansate pentru analiza impactului cercetării.

Mai multe informații sunt disponibile pe site-urile oficiale: <https://www.webofscience.com> și <https://www.webofknowledge.com> Vezi și „**Bază de date**”; „**Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; „**Factor de impact** (acronim FI)/ **Impact factor** (în engleză) (acronim IF)”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”.

Webcrawler – program automatizat (bot) utilizat pentru a naviga și indexa conținutul paginilor web, în vederea facilitării căutării de informații prin intermediul motoarelor de căutare. Vezi și „**Browser web**”; „**Motor de căutare**”; „**Navigare pe Internet**”.

Webinar – sesiune interactivă de informare, instruire sau comunicare organizată online, sub forma unei prezentări, conferințe sau discuții transmise în timp real prin intermediul internetului, la care participă simultan mai multe persoane aflate în locații diferite. În mod tipic, un webinar permite interacțiunea directă între prezentatori și participanți prin intermediul unor instrumente precum chat-ul, sondajele online, sesiuni de întrebări și răspunsuri sau utilizarea camerelor video și audio. Webinarul este utilizat frecvent în mediile educaționale, de afaceri sau în instruirea profesională pentru a oferi informații actualizate, pentru instruirea și formarea participanților, pentru prezentarea unor produse sau servicii, precum și pentru facilitarea colaborării și schimbului de idei. Acesta oferă avantajul participării la distanță, fiind o alternativă eficientă și flexibilă la seminarele sau conferințele tradiționale organizate față în față. Înregistrările webinarului pot fi păstrate și ulterior distribuite pentru utilizare ulterioară, constituind o resursă valoroasă de învățare și documentare. Vezi și „**Curs virtual/ online**”; „**Silabus/ Syllabus**”.

Webmaster/ Web master – persoana sau grupul de persoane responsabile de crearea, administrarea, editarea și mentenanța unui site web, asigurând funcționalitatea, securitatea, actualizarea și optimizarea acestuia; termenul provine din limba engleză și este utilizat în aceeași formă în limba română, indiferent de genul persoanei sau dacă este vorba despre un grup. Un webmaster poate îndeplini diverse roluri tehnice și administrative, inclusiv dezvoltarea și implementarea codului, gestionarea bazelor de date, optimizarea SEO, analiza traficului web și rezolvarea problemelor tehnice, fiind esențial pentru menținerea unui site sigur, eficient și accesibil utilizatorilor. Vezi și „**Server** (în engleză)”; „**Server de mail/ Server de e-**

mail/ Mail server (în engleză)”; „**Server virtual**”; „**Server web/ Web server** (în engleză)”.

Webspace – spațiu de stocare online alocat pe un server, care poate fi accesat permanent prin Internet și utilizat pentru stocarea și publicarea de fișiere, documente, baze de date, site-uri web sau părți ale acestora. Acest serviciu este oferit de furnizorii de servicii Internet (ISP) sau de companii de web hosting, care pun la dispoziție resurse specifice precum spațiu de stocare, lățime de bandă, suport pentru limbaje de programare și baze de date. Furnizarea de spațiu pe Internet se numește web hosting sau nethosting, iar calitatea acestui serviciu este determinată de factori precum disponibilitatea serverului (uptime), viteza de încărcare a paginilor, securitatea datelor și suportul tehnic oferit; serviciile de hosting variază de la shared hosting (spațiu comun pe un server), VPS (Virtual Private Server), hosting dedicat până la soluții avansate de cloud hosting, utilizate pentru gestionarea site-urilor web, aplicațiilor online și altor resurse digitale. Vezi și „**Furnizor de servicii Internet/ Internet Service Provider** (abreviat ISP) (în engleză)”; „**Server** (în engleză)”; „**Server de mail/ Server de e-mail/ Mail server** (în engleză)”; „**Server virtual**”; „**Server web/ Web server** (în engleză)”.

Wiki – tip de site web care permite utilizatorilor să creeze, editeze și modifice conținutul în mod colaborativ, uneori fără a fi necesară înregistrarea. Platformele de tip wiki sunt utilizate pentru organizarea și partajarea cunoștințelor, oferind acces deschis și actualizare rapidă a informației. Cea mai cunoscută aplicație a acestui model este Wikipedia. Vezi și „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”; „**Wikipedia**”.

Wikipedia – enciclopedie online colaborativă, disponibilă gratuit și redactată în mod colectiv de către utilizatori din întreaga lume, oferind informații structurate sub forma unor articole editabile despre o gamă vastă de subiecte din diferite domenii. Lansată în 2001 de Jimmy Wales și Larry Sanger, Wikipedia funcționează pe baza software-ului MediaWiki și respectă principiile conținutului deschis și accesului liber, permițând actualizarea și extinderea continuă a articolelor. Fiind redactată de voluntari, fiabilitatea informațiilor sale depinde de verificarea surselor citate, motiv pentru care este adesea utilizată ca punct de plecare în procesul de documentare, dar nu ca sursă definitivă pentru cercetare academică. Vezi și

„Bază de date”; „Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”; „Fiabilitatea surselor”; „Platformă informatică”; „Platformă web”.

Wiley Online Library – platformă academică ce oferă acces la peste 1.600 de reviste științifice, peste 22.000 de cărți online, lucrări de referință și baze de date specializate dintr-o gamă largă de domenii, inclusiv științe exacte, medicină, inginerie, științe sociale și umaniste. Platforma este utilizată de cercetători, profesori, studenți și specialiști, fiind una dintre cele mai importante surse de documentare științifică la nivel global. Wiley Online Library oferă atât conținut cu acces liber, cât și resurse disponibile prin abonamente instituționale și individuale. Mai multe informații pot fi accesate pe site-ul oficial: <https://onlinelibrary.wiley.com> Vezi și **„Bază de date”; „Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”; „Platformă informatică”; „Platformă web”.**

WIRED – revistă americană lunară, publicată atât în format tipărit, cât și online, care explorează impactul tehnologiilor emergente asupra culturii, economiei și politicii. Recunoscută ca fiind vocea culturii digitale emergente, WIRED a jucat un important rol în definirea și promovarea valorilor „revoluției digitale”, subliniind importanța reproducerii instantanee, a transmiterii globale și fără costuri a informațiilor digitale. Pe lângă conținutul său inovator, revista este apreciată și pentru designul său tipărit avangardist, fiind considerată un deschizător de drumuri în domeniul publicațiilor media. WIRED oferă analize, interviuri și perspective asupra celor mai noi tendințe tehnologice, având un impact semnificativ asupra modului în care publicul înțelege și interacționează cu lumea digitală. Mai multe informații pot fi găsite pe site-ul oficial: <https://www.wired.com> Vezi și **„Bază de date”; „Depozit de date/ Data Repository (în engleză)”; „Platformă informatică”; „Platformă web”.**

WordPress – sistem de management al conținutului gratuit și open-source, folosit pentru crearea, publicarea și gestionarea conținutului pe site-uri web și bloguri. Lansat inițial în 2003, WordPress a devenit una dintre cele mai populare platforme web din lume, datorită simplității de utilizare, flexibilității și comunității numeroase de utilizatori și dezvoltatori. Platforma permite utilizatorilor să adauge și să editeze rapid texte, imagini, videoclipuri și alte tipuri de conținut, fără cunoștințe tehnice aprofundate, prin intermediul unei interfețe intuitive. Funcționalitățile sale pot fi extinse prin utilizarea a mii de teme (design-uri) și pluginuri disponibile, ce oferă

personalizare avansată și integrare cu diverse servicii externe, precum rețele sociale, comerț electronic, optimizare SEO sau analize statistice. WordPress este o platformă versatilă, potrivită atât pentru utilizatori începători, cât și pentru dezvoltatori experimentați, fiind utilizată de milioane de site-uri, de la bloguri personale până la portaluri mari de știri, magazine online sau site-uri instituționale. Sistemul este dezvoltat și menținut de o comunitate globală activă și este disponibil în peste 50 de limbi, inclusiv în limba română. Vezi și **„Platformă informatică”; „Sistem de management al conținutului/ Content Management System** (în engleză) (acronim CMS)”.

Workshop virtual/ online – manifestare cultural-educativă monodisciplinară desfășurată în mediul digital, unde specialiști dintr-un anumit domeniu participă la ateliere de lucru, schimburi de idei și discuții libere, având ca scop prezentarea de materiale, analiza unor probleme, elaborarea de soluții și stabilirea unor obiective profesionale; acest format interactiv se bazează pe metode precum conversația, dezbaterea, reflecția individuală și colectivă, explicația, problematizarea și demonstrația, permițând colaborarea eficientă indiferent de locația participanților, fiind utilizat frecvent în educație, formare profesională, cercetare și networking.

World Wide Web (acronim WWW) – sistem global de documente și resurse interconectate, accesibile prin Internet, care utilizează hipertext și hyperlink-uri pentru a permite navigarea între pagini web prin intermediul browserelor; dezvoltat de Tim Berners-Lee în 1989, WWW funcționează pe baza protocolului HTTP (HyperText Transfer Protocol) și este alcătuit din pagini web scrise în HTML (HyperText Markup Language), fiind una dintre cele mai importante inovații ale erei digitale, care a revoluționat accesul la informație, comunicarea, comerțul electronic și educația.

WorldCat – platformă globală de catalogare a bibliotecilor, care oferă acces la resurse unice și de încredere, conectând mii de colecții de biblioteci din întreaga lume într-un singur loc. Utilizatorii pot căuta și descoperi cărți, reviste, articole, manuscrise, resurse digitale și alte materiale disponibile în bibliotecile afiliate. Prin intermediul căutării avansate, este posibilă găsirea materialelor cu acces deschis, facilitând accesul rapid la surse academice și științifice. WorldCat este o resursă valoroasă pentru studenți, cercetători, bibliotecari și cititori, oferind informații despre locațiile fizice ale materialelor în biblioteci și opțiuni pentru împrumut interbibliotecar. Platforma poate fi explorată pe site-ul oficial:<https://www.worldcat.org> Vezi

WoS

și „**Bază de date**”; „**Depozit de date/ Data Repository** (în engleză)”; „**Jurnal online/ Blog** (în engleză)”; „**Platformă informatică**”; „**Platformă web**”.

WoS (acronim) – a se vedea „**Web of Science** (acronim WoS)”.

X

XAI (acronim)/ **Explainable Artificial Intelligence** (în engleză) – Inteligență artificială explicabilă, utilizată în documentare pentru analiza și organizarea automată a conținutului, cu accent pe transparența procesului decizional.

xAPI/ Experience API – specificație tehnică folosită în domeniul eLearning pentru monitorizarea și raportarea experiențelor de învățare. Spre deosebire de standardele mai vechi, xAPI permite urmărirea unor activități de învățare mult mai variate – inclusiv din afara mediilor online tradiționale (simulări, jocuri, interacțiuni la locul de muncă). Datele despre activitățile de învățare pot fi colectate și partajate între platforme și sisteme diferite, oferind o perspectivă mai cuprinzătoare asupra progresului cursanților. Prin adoptarea xAPI, se obține o viziune holistică asupra performanțelor și a progresului participanților la cursuri, îmbunătățind capacitatea de analiză și raportare în eLearning. Vezi și „**Învățare electronică/ E-learning** (în engleză)”; „**SCORM** (acronim)/ **Sharable Content Object Reference Model** (în engleză)”.

Xerocopiere – procedeu de copiere a documentelor prin tehnologie xerografică (fotocopiere), utilizat în arhivare și reproducerea materialelor documentare.

Xerografie – metodă de copiere și imprimare bazată pe un proces electrofotografic, în care un tambur fotosensibil este încărcat electrostatic, expus la o sursă de lumină pentru a forma o imagine latentă, iar tonerul aderă la zonele încărcate și este transferat pe hârtie printr-un proces de fixare

termică. Această tehnică este utilizată în copiatoare, imprimante laser și alte dispozitive de reproducere a documentelor.

XFA – XML – Forms Architecture – standard bazat pe XML utilizat pentru crearea și gestionarea formularelor interactive și dinamice, folosit în documente digitale și arhivare electronică.

Xilografie – tehnică de gravură și imprimare în relief, realizată prin sculptarea unui desen pe o placă de lemn, urmată de aplicarea cernelei și presarea acesteia pe hârtie sau material textil. Utilizată încă din Antichitate, xilografia a fost una dintre primele metode de tipărire a imaginilor și textelor, fiind folosită pe scară largă în Evul Mediu pentru ilustrarea cărților și a documentelor.

XPath – XML Path Language – Limbaj utilizat pentru navigarea și extragerea de informații din documente XML, aplicabil în gestionarea și organizarea documentelor electronice.

XPS – XML Paper Specification – Format electronic dezvoltat de Microsoft pentru salvarea și partajarea documentelor, similar cu PDF, utilizat pentru păstrarea aspectului original al documentelor în procesul de arhivare și imprimare.

XQuery – XML Query Language – Limbaj specializat pentru interogarea și manipularea datelor din documente XML, folosit în baze de date documentare și sisteme de arhivare.

XR (acronim) – a se vedea „**Realitate extinsă** (acronim RE)/ **Extended Reality** (acronim XR)”.

Z

Zetagrafie – procedeu de imprimare utilizat în tehnoredactarea și producerea documentelor tipărite, care implică organizarea textului și imaginilor pe pagină înainte de tipărire.

Zettabyte – unitate de măsură pentru stocarea datelor digitale, echivalentă cu 1.000 exabytes sau 1.000.000 petabytes, utilizată în documentarea și arhivarea unor volume uriașe de informații. Vezi și „**Bit**”; „**Byte** (acronim B).

Zettelkasten – sistem de organizare a notițelor și documentelor, utilizat în cercetare și documentare, bazat pe crearea unei rețele de concepte interconectate pentru o mai bună structurare a informațiilor.

Zgomot (în comunicarea umană) – orice element care perturbă înțelegerea corectă a unui mesaj între emițător și receptor. Poate fi de natură fizică (zgomote de fundal, conversații paralele), psihologică (distragere, stres, uitare), semantică (ambiguități de sens) sau fiziologică (oboseală, disconfort), influențând negativ eficiența comunicării.

Zgomot (în teoria comunicării) – orice factor care interferează cu transmiterea sau recepționarea semnalelor într-un proces de comunicare, afectând claritatea și fidelitatea mesajului. În contextul transmisiilor electronice, zgomotul se manifestă frecvent sub formă de bruiaj, interferență statică sau distorsiuni tehnice.

Ziar – publicație serială tipărită sau electronică, cu apariție zilnică sau periodică, având scop informativ. Conținutul unui ziar include știri, cronici, articole succinte, informații educaționale, de marketing, culturale, sociale, politice și economice, toate fiind de actualitate și de interes general. Ziarele

care dispun de echipe specializate în colectarea și verificarea informațiilor publicate sunt considerate surse de încredere pentru activitatea de documentare. Vezi și „**Publicație serială**”; „**Ziarul școlii**”.

Ziarul școlii – publicație periodică tipărită sau electronică, editată la nivelul unei școli, cu apariție lunară, trimestrială sau semestrială, incluzând știri și informații relevante pentru instituția de învățământ respectivă. Acestea pot acoperi domenii precum educație, management, marketing, cultură și evenimente sociale. Ziarele școlare au un rol educațional și formativ, având valențe pedagogice și estetice, consolidând sentimentul de apartenență al elevilor la comunitatea școlară și putând fi utilizate ca material didactic. Vezi și „**Publicație serială**”; „**Ziar**”.

Zona de acces liber – concept din biblioteconomie și arhivistică, care desemnează spațiile unde utilizatorii pot accesa și consulta liber resursele documentare, fără restricții sau solicitări speciale.

Zona de referințe – secțiune a unui document sau a unei baze de date destinată citării surselor utilizate, esențială în procesul de documentare pentru verificarea și validarea informațiilor. Vezi și „**Bibliografia**”; „**Lista referințelor bibliografice/ References** (în engleză)”; „**Referința bibliografică**”; „**Referențiere**”.

Zonare tipografică – procedeu de organizare a conținutului într-o pagină tipărită sau digitală, folosit în publicațiile documentare pentru a structura clar informațiile.

Zoom digital – tehnologie utilizată în vizualizarea documentelor electronice și materialelor multimedia, care permite mărirea conținutului fără a pierde claritatea, fiind folosită în arhivistică și documentare digitală. Vezi și „**Editare digitală**”; „**Editare foto**”; „**Editare online**”; „**Editor grafic**”; „**Editor multimedia**”; „**Editor online**”.

Glosar de termeni

Volumul 1

Abhilekh Patal	Actualizarea sursei
Abilitate de alfabetizare digitală	Acuratețea informațiilor
Abilitate de alfabetizare informațională	Acuratețea sursei
Abilitate de cercetare informațională	Adaptabilitate (cu referire la dispozitive/ aparate/ echipamente tehnologice)
Abilități informaționale	Administrarea datelor
Abordare/ Analiză sistemică	Adobe Acrobat
Abreviere	Adobe Photoshop
Abstract descriptiv	Adresă de e-mail temporară/ Disposable e-mail (în engleză)
Abstract informativ	Adresă de e-mail/ E-mail address (în engleză)
Abstract/ Rezumat (în general)	Afilieră autorului/ autorilor
Abstractizare (ca proces)	Afiș
Abstractizare (ca produs)	Afiș online
Academia Khan/ Khan Academy	Agent inteligent/ Intelligent agent (în engleză)
Academia.edu	AI (acronim)
Academic Search Complete	Album electronic/ digital
Acronim	Alfabetizare (în sens general)
Acronim digital	Alfabetizare digitală (denumită uneori alfabetizare media)
Act legislativ	
Activism	
Activism pe Internet	
Actualitatea sursei	

Alfabetizare informațională	Communications/ Short or Rapid Communications (în engleză)
Alfabetizare media	
Alfanumeric	Articol de comunicare științifică/ Communication article (în engleză)
Algoritm (în informatică)	
Algoritm (în sens general)	Articol de ipoteză/ Hypothesis article (în engleză)
Analele (1)	Articol de opinie/ Opinion article (în engleză)
Analele (2)	
Analiza comparativă	Articol de perspectivă/ Perspective article (în engleză)
Analiza datelor mari/ Big Data Analytics (în engleză)	Articol metodologic/ Methodological article (în engleză)
Analiza de conținut	Articol științific
Analiza de rețea	Articol teoretic/ Theoretical article (în engleză)
Analiza istorică	Articularea datelor
Analiza longitudinală	Artificial Intelligence (în engleză) (acronim AI)
Analiza textuală	Ascultare activă
Analiza transversală	Ascultare interactivă
Anamneza	Ascultare pasivă
Ancheta	Asynchronous Learning
Ancheta bazată pe interviu	Augmented Reality (în engleză)
Ancheta socială	Automatizare
Ancheta sociologică	Autonomie morală
Anexe (în cadrul lucrărilor)	Autor
Anonimitate (cu referire la date și informații)	Autor corespondent/ Autor de corespondență
Antet/ Header (în engleză, în editarea tipografică și procesarea de texte)	Autor instituțional
Anuar	Autor principal/ Lead author/ First author (în engleză)
APA Dictionary of Psychology	Autoritatea sursei
AR (acronim)	Auxiliar didactic (sau curricular)
Arhitectura sistemului	Avalon Project
Arhivele multimedia ale UNESCO	Baiting
Artefact	Bancă de date/ informații
Articol de comunicare rapidă/ Articol de comunicare scurtă (comunicări scurte sau rapide)/ Brief	

BASE (acronim pentru Bielefeld Academic Search Engine)

Bază de date

Bază de date științifice

Bias cognitiv/ Cognitive bias (în engleză)

Bibliografia

Bibliografia adnotată/ Annotated bibliography (în engleză)

Bibliografia nesistematizată/ Bibliografia generală

Bibliografia sistematică/ Systematic bibliography/ Enumerative bibliography (în engleză)

Biblioteca digitală a Pacificului

Biblioteca Digitală Mondială

Biblioteca Digitală Națională a României

Biblioteca publică digitală a Americii

Bibliotecă

Bibliotecă (ca instituție)

Bibliotecă (în informatică)

Bibliotecă digitală/ E-bibliotecă

Bibliotecă personală

Bibliotecă școlară

Bibliotecă școlară digitală

Bibliotecă universitară

Biografia

Bit

Bloc de citat

Blogging (în engleză)

Bluetooth (în engleză)

Bookmark (în engleză)/ **Semn de carte** (la figurat)

Bounce e-mail (în engleză)

Brand

Breakout rooms

Brevet

Brevet de invenție

Broker de date/ Broker de informații

Broșura

Browser web

Bula informațională/ Bula de informații

Buletin informativ

Byte (acronim B)

Cablogramă

Caiet de sarcini

Calcografie

Calcul în cloud

Cambridge Journals

Cambridge University Press

Camera-ready (în engleză)

Cameră de chat/ Chatroom (în engleză)

Cameră de ecou

Cameră de rezonanță informațională

Cameră video

Canal de comunicare (în comunicarea interumană)

Canal de comunicații

Captura de ecran

Caracteristicile textului științific

Carte

Carte electronică / E-book

Casetă arhivistică

Catalog (pentru bibliotecă/ muzeu)

Catalogarea înaintea publicării (acronim CIP)

Catalogul bibliotecii

Categorie specială de date

Căutare bibliografică	Chestionar omnibus (cu mai multe teme)
Căutare de literatură/ Literature search (în engleză)/ Căutare bibliografică/ Bibliographical search (în engleză)	Chestionar pe Internet
Central and Eastern European Online Library (acronim CEEOL)	Chestionar poștal
Cercetare bibliografică (cu referire la serviciul oferit de către biblioteci)	Chestionar publicat în ziare și reviste
Cercetare bibliografică nesistematică/ Unsystematic literature research/	Chestionar special (cu o singură temă)
Cercetare bibliografică sistematică/ Systematic literature research (în engleză)	Cibercultură/ Cyberculture (în engleză)
Cercetare bibliografică/ Bibliographical research (în engleză)	Cibernetică
Cercetare documentară	CIP (acronim)
Cercetare etnografică	Cita (în domeniul juridic)
Cercetare informațională	Cita (în domeniul scrierii academice/ scrierii literare)
Certificat digital	Cita (în general)
Chat	Citare bloc
Chatbot	Citare directă
Checklist (în engleză)/ Listă de control/ Listă de verificare	Citare indirectă (numită și citarea unei surse secundare)
Chestionar administrat de operatorii de anchetă	Citare narativă
Chestionar anexat la mărfuri vândute	Citarea în text a surselor de documentare
Chestionar autoadministrat	Citarea parantetică
Chestionar autoadministrat colectiv	Citarea surselor de documentare
Chestionar cu întrebări deschise (libere, postcodificate)	Citat
Chestionar cu întrebări închise (sau precodificate)	Clasificarea textelor științifice
Chestionar de cercetare	Clickbait (în engleză)
Chestionar de date factuale (sau de tip administrativ)	Client de poștă electronică/ Client de e-mail/ E-mail client (în engleză) –
	Cloud computing (în engleză)/ Calcul în cloud
	Cod de etică în mediul online/ Cyberetica/ / Cod etic în mediul online
	Codare/ Encoding (în engleză)
	Coediția
	Colaborare digitală/ online

Colectarea datelor	Comunicare sincronă
Collins Dictionaries	Comunicare științifică (în general)
Competența de cercetare informațională	Comunicare verbală
Competența informațională	Comunicații
Competențe de comunicare în limba maternă	Concept
Competențe de comunicare în limbile străine	Concluziile lucrărilor științifice
Competențe pentru viitor	Conduita digitală
Comportament comunicațional	Conexiune inversă
Comportament dependent de Internet	Confidențialitate
Comportament digital	Consimțământ informat
Comportament inadaptabil online	Consum activ de mass-media
Compresia datelor/ Data compression (în engleză)	Consum mediatic/ Dietă mediatică
Comunicare (în sens general)	Consum online
Comunicare accidentală/ Comunicare incidentală	Consum pasiv de mass-media
Comunicare agresivă	Conștiință individuală
Comunicare asertivă	Context al comunicării/ Context comunicativ
Comunicare asincronă	Context explicit
Comunicare de masă	Context implicit
Comunicare de noi cunoștințe	Context situațional al actului de comunicare
Comunicare eficientă	Context social al actului de comunicare
Comunicare interpersonală	Context verbal
Comunicare intrapersonală	Cookie (în engleză)
Comunicare nonverbală	Cookie terță parte/ Third-party cookie (în engleză)
Comunicare offline	Cooperare
Comunicare online	Cooperare digitală/ online
Comunicare paraverbală	Coordonatele documentării științifice
Comunicare pasivă	Copyright (în engleză) (simbol ©)
Comunicare personală	Corelarea datelor
Comunicare persuasivă	Corpul lucrării
Comunicare publică	Creative Commons (acronim CC) (1)
	Creative Commons (acronim CC) (2)

Credibilitatea informațiilor	Data mapping (în engleză)
Credințe politice	Data mining (în engleză)
Credințe religioase	Data publicării
Criptarea informațiilor	Data Repository
Crossref	Database Management System
Cultura informației	Dată/ Date
Cultura informației în învățământul superior	Date brute
Cultura populară/ Cultură pop	Date nesemnificative
Cunoaștere	Date personale
Cunoaștere cognitivă	Date primare
Cunoaștere declarativă	Date secundare
Cunoaștere empirică	Date zgomotoase/ Noisy data (în engleză)
Cunoaștere intuitivă	Datele mari/ Big Data (în engleză)
Cunoaștere procedurală	DBMS (acronim)
Cunoaștere rațională	Decodificarea mesajului
Cunoaștere științifică	Decompresia datelor
Cunoștințe	Decriptarea informațiilor
Cunoștințe ca resurse de cunoaștere	Deep Learning (în engleză) (acronim DL)
Cunoștințe cognitive	Deepfake (în engleză)
Cunoștințe declarative	Demonstrație virtuală
Cunoștințe metacognitive	Dependență digitală
Cunoștințe procedurale	Depozit de date/ Data Repository (în engleză)
Curățenie digitală/ Digital decluttering (în engleză)	Design grafic
Curs	Dezinformare
Curs interactiv	Dezordine digitală
Curs virtual/ online	Diagramă de flux/ Hartă a procesului/ Diagramă a procesului
Cuvânt cheie/ Keyword (în engleză)	Dialog virtual
Cuvinte-cheie (în cazul lucrărilor științifice)	Dicționar
Cyberbullying (în engleză)	Dicționar online
Cyberspațiu/ Spațiu cibernetic/ Cyberspace (în engleză)	Digital
Cyberstalking (în engleză)	Digital Library Directory (în engleză)

Digital Object Identifier (acronim DOI)/ Identificator de obiecte digitale	Echipamente pentru realitate augmentată
Digitalizare	Echipamente pentru realitate virtuală
Digitizare	Editare audio/ audio-video
Directory of Open Access Books (acronim DOAB)	Editare digitală
Discurs	Editare foto
Diseminarea rezultatelor cercetării	Editare online
Dispozitiv digital	Editare text
Dispozitiv inteligent	Editor (în domeniul editorial)
Dispozitiv mobil/ portabil	Editor (în domeniul media)
Dispozitiv pentru Internet of Things (acronim IoT)	Editor (în domeniul TIC)
Distorsionarea informațiilor	Editor de calcul tabelar
Diversitate culturală	Editor de text
Document	Editor grafic
Documenta	Editor multimedia
Documentare	Editor online
Documentare științifică	Editorial
Domeniu public (în contextul dreptului de proprietate intelectuală)	Editura
Domeniu web	Ediția
Drept de autor	Ediția într-o limbă străină
Drept la opinie	Ediția nouă
Drepturi conexe dreptului de autor	Ediții în mai multe formate
Drepturi digitale	Ediții pe mai multe suporturi media
Drepturi morale de autor	Educația pentru viitor
Drepturi patrimoniale de autor	Efect de dezinhibiție online
Drepturile omului	Efect de distorsiune a timpului
Drupal	Efect tehnocomportamental
E Ink/ Electronic ink/ E-cerneală (în engleză) (abreviat)	Efect tehnosocial
Echipament informatic	Efectul bulgărelui de zăpadă/ Snowball effect (în engleză)
	Efectul celei de-a treia persoane
	Efectul contagiunii
	Efectul de validare prin repetiție
	Elaborarea și publicarea unui manuscris științific

E-learning	Eseu reflexiv
Element al unei referințe	Eseu scurt/ Eseu de cinci alineate
Elsevier	Eseu structurat
Elsevier Open Access Platform	Etica cercetării științifice
Emerald Insight	Etica informației
Emisiune	Etica informațională
Emite (din perspectivă tehnologică)	Etica pe Internet/ Neticheta
Emițător (în comunicarea interumană)	Etică (în sens general)
Emițător (în comunicațiile informatice)	Etos (în sens general)
Emoji	Etos digital
Emoticon	European Register of Microform and Digital Masters (acronim EROMM)
Emulare	Europeana – Colecțiile culturale ale Europei
Emulator	Eurydice
Enciclopedia	Evaluare colegială/ Peer review (în engleză)
ERIH PLUS	Evaluarea avansată a surselor de documentare
Eseu (în general)	Evaluarea informațiilor
Eseu argumentativ/ Argumentative essay (în engleză)	Evaluarea primară a surselor de documentare
Eseu cauză-efect/ Cause-and-effect essay (în engleză)	Eveniment online/ virtual
Eseu de clasificare/ Classification essay (în engleză)	Evidență electronică
Eseu de comparație și contrast/ Compare and contrast essay (în engleză)	Experiment de laborator/ Experiment artificial
Eseu de definire/ Definition essay (în engleză)	Experiment natural/ Experiment de teren/ Experiment real
Eseu de proces/ Process essay (în engleză)	Experiment științific (în sens general)
Eseu de sinteză	Experiment virtual/ Experiment în laboratorul virtual
Eseu descriptiv	Experimentare (în cercetarea științifică)
Eseu expozitiv/ Expository essay (în engleză)	Experimentare (în sens general)
Eseu narativ	Experimentare în mediul virtual (în cercetarea științifică)
Eseu nestructurat	
Eseu persuasiv	

Explicație	Flux de date (cu referire la sisteme informatice)
Explicitare (în sens general)	Flux de ieșire/ Ieșiri/ Output (în engleză)
Explozia informațională	Flux de informații
Expoziție	Flux de intrare/ Intrări/ Input (în engleză)
Expunere	Flux informațional
Expunere selectivă	Flux mediatic
Extended Reality (acronim XR) Factor de impact (acronim FI)/ Impact factor (în engleză) (acronim IF)	Flux verbal
Fake news	Fluxul comunicațional/ Fluxul comunicării
Falsificabilitate	Focus-grup
Față în față/ Face to Face (în engleză) (acronim F2F)	Format digital
Feedback (în engleză)/ Conexiune inversă	Formatare de text
Feedforward/ Feedbefore (în engleză)	Formatul APA
Fenomen	Formular
FI (acronim)	Forum online
Fiabilitatea sursei	Fotografia
Film documentar	Fotografia digitală
Filtrarea datelor	Fotomontaj
Filtrarea informațiilor	Frauda informatică
Filtru (pentru date)	Fraudă informatică
Fișa de bibliotecă	Freelancer (în engleză)
Fișa de documentare	Freeware
Fișa digitală	Funcțiile comunicării
Fișier	Furnizor de servicii de arhivare electronică
Fișier de semnătură	Furnizor de servicii de certificare
Fișier grafic	Furnizor de servicii Internet/ Internet Service Provider (abreviat ISP) (în engleză)
Fișier jurnal/ Log file (în engleză)	Game-learning (în engleză)
Fișier multimedia	Gamificare/ Gamification (în engleză)
Flipped Learning – a se vedea „Învățare inversată/ Flipped Learning (în engleză)”	Gazdă/ Host (în engleză)

Găzduire web/ Web hosting (în engleză)	Hipertext/ Hypertext
Gândire critică	Hit (în engleză)/ Rezultat (cu referire la navigare)
Geolocalizare	Holografie
Geotargetare	Hologramă
Geotrapping	Humanities International Complete”.
Ghid	Hypertext Markup Language (în engleză) (acronim HTML)
Ghid de interviu	Influencer marketing
Ghidul și îndrumătorul pentru elevi	
G-learning/ Game-learning (în engleză)	IA (acronim)
Glosar	Idei preconcepute
Google Arts & Culture	Identificator de obiecte digitale
Google Books	Identificator uniform de resurse/ Uniform Resource Identifier (în engleză)
Google Scholar/ Google Academic	
Grafic statistic	IEEE Xplore
Grup (în sens general)	IF (acronim)
Grup de susținere/ Grup de apărare a drepturilor/ Advocacy group/ Lobby group (în engleză)	Iluzia în realitate virtuală
Grup de știri/ Newsgroup (în engleză)	Imagine (din perspectivă tehnologică)
Gruparea datelor	Imagini interesante/ Interesting Images (în engleză)
Hacking (în engleză)	Impact factor
Hardware/ Hard (în engleză)	Influencer
Hashtag	Influencer marketing
HathiTrust	Influența tradițiilor și obiceiurilor socio-culturale asupra organizării informației
Hărțuire cibernetică/ Cyberbullying (în engleză)	Influențele credințelor politice sau religioase asupra organizării informației
Header (în editarea tipografică și procesarea de texte)	Informare
Header (în tehnologia informației)	Informația (în domeniul biologiei)
Head-Up Display (în engleză) (acronim HUD)	Informația (în domeniul comunicării)
Hiperlegătură/ Hyperlink	Informația (în domeniul informaticii)
Hipermedia/ Hypermedia	Informația (în general)

Informația (în limbajul cotidian)

Informația (în teoria informației,
informația shannoniană)

Informația genetică

Ingineria socială

**Ingineria solicitărilor/ Prompt
Engineering** (în engleză)

Inovare (în sens general)

Instructaj online/ virtual

Instrument (cu referire la programele
informaticе)

Instrument de fact-checking

Instrument digital

Instrument media/ multimedia

Instrument/ Tool (în engleză) (din
cadruл unei aplicații informatice)

Inteligență artificială (acronim IA)/
Artificial Intelligence (în engleză)
(acronim AI)

Inteligență socială

**Interacțiune om-calculator/ Human-
Computer Interaction** (în engleză)
(acronim HCI)

Interacțiuni sociale

Interfață creier-calculator (acronim
ICC)/ **Brain-Computer Interface** (în
engleză) (acronim BCI)

Interlocutor

**International Committee of Medical
Journal Editors** (acronim ICMJE)

International Standard Book Number
(în engleză) (acronim ISBN)/
**Număr internațional standardizat
pentru carte**

International Standard Serial Number
(în engleză) (acronim ISSN)/ **Număr
de serie standard internațional**

Internet

Internet Archive

Internet Archive Wayback Machine

Internet întunecat/ Darknet/ Darkweb

**Internetul lucrurilor/ Internet of
Things** (în engleză) (acronim IoT)

**Internetul tuturor lucrurilor/ Internet
of Everything** (în engleză) (acronim
IoE)

Interogare (în domeniul tehnologiei
informației și comunicațiilor)/
Query (în engleză)

Interpretare estetică

Interpretarea datelor (ca operație
logică)

**Interrelaționarea sistemică a datelor și
informațiilor**

Interviu (în general)

Interviu clinic

Interviu de angajare

Interviu de grup

Interviu de opinie

Interviu de verificare

Interviu documentar

Interviu exploratoriu

Interviu față în față

Interviu individual

Interviu în profunzime

Interviu jurnalistic

Interviu nestructurat

Interviu online

Interviu semistrukturat

Interviu structurat

Interviu telefonic

**Interviu telefonic asistat de
calculator/ Computer-Assisted**

**Telephone Interviewing (în
engleză) (acronim CATI)**

**Introducere/ Argument/ Motivarea
alegerii temei**

Investigația arhivistică

ISBN (acronim)

ISSN (acronim)

Glosar de termeni

Volumul 2

Încărcare/ Upload (în engleză)	Învățare sincronă/ Synchronous Learning (în engleză)
Înregistrare/ Recording (în engleză)	Învățarea digitală
Înregistrare/ Registering (în engleză)	Învățământ hibrid
Înscris în formă electronică	Japan Search
Înșelăciune electronică/ Phishing (în engleză)	Jargon
Întrebări puse frecvent/ Frequently Asked Questions (în engleză) (acronim FAQ)	Jewish Heritage Network (acronim JHN)
Învățare asincronă/ Asynchronous Learning (în engleză)	Joint venture
Învățare automată/ Machine Learning (acronim ML)	Joomla
Învățare electronică/ E-learning (în engleză)	JSTOR
Învățare inversată/ Flipped Learning (în engleză)	Jurisprudență (1)
Învățare multimedia/ Multimedia Learning (în engleză) Management System (în engleză) (acronim LMS)“.	Jurisprudență (2)
Învățare online	Jurnal (în sens general, ca document de uz personal).
Învățare profundă/ Deep Learning (în engleză) (acronim DL)	Jurnal online/ Blog (în engleză)
	Jurnalism
	Justificare
	Laborator virtual
	Lărgime de bandă/ Bandwidth (în engleză)
	Learning Management System
	Lectură (cu semnificația de acțiune)
	Legătură inversă

Legendă urbană	Lurking (în engleză)
Legislația	Machetă didactică
Lexicon	Machetă virtuală
Libertate de exprimare	Machine Learning (în engleză)
Libertatea presei	Magento
Licență de utilizare	Malware (abreviere)/ Malicious software (în engleză)
Licențe Creative Commons (acronim CC)	Management de proiect
Lider de opinie	Managementul informațiilor
Limbaaj	Manipulare
Limbaaj comun	Manual de instrucțiuni
Limbaaj de specialitate	Manual școlar
Limbaaj scris comun	Manual școlar digital
Limbaaj științific	Manuscris (sens modern, editorial)
Limbaajul corpului	Manuscris (sens tradițional)
Lista referințelor bibliografice/ References (în engleză)	Marcă
Listă (în sens general)	Marginalizare socială (în mass-media)
Listă structurată	Marketing digital
Livrabil	Marketing nostalgic/ Nostalgia marketing (în engleză)
LMS	Martor mut
Localizator uniform de resurse	Massive Open Online Course (în engleză) (acronim MOOC)
Logo	Mass-media
Lucrare (ca produs al activității intelectuale sau fizice)	Media la cerere/ Media on demand (în engleză)
Lucrare de absolvire	Mediu informațional
Lucrare de conferință/ Proceeding Paper (în engleză)	Meme
Lucrare de disertație	Merriam-Webster
Lucrare de licență	Mesaj
Lucrare în mai multe volume	Mesaj subliminal
Lucrare științifică	Meta-analiza
Lucrarea metodică-științifică pentru obținerea gradului didactic I	Meta-analiza în științele sociale
Lume complet conectată	Metacomunicare
	Metacunoaștere

Metacunoștințe	Motor de căutare
Metadate	Motor de căutare pentru referințe bibliografice
Metamodernism	Moving Image Source
Metavers	MR (acronim)
Metoda căutării tip bulgăre de zăpadă/ Snowball search method (în engleză)	Multidisciplinary Digital Publishing Institute (în engleză) (acronim MDPI)
Metoda interviului	Multimedia
Metoda Rogeriană/ Rogerian argument (în engleză)	Multimedia Learning (în engleză)
Metoda științifică	Muzeu (în sens general)
Metoda Toulmin/ Modelul argumentativ Toulmin	Natural Language Processing
Metode de cercetare documentară	Navigare pe Internet
Microsoft Excel	Neclaritate (a mesajului, ideilor, informațiilor)
Microsoft PowerPoint	Neticheta
Microsoft Word	NLP (acronim)
Mijloace audio-vizuale	Noile media / New media (în engleză)
Misininformare	Nonverbal
MIT Technology Review	Nor de tehnologie/ Nor tehnologic
Mixed Reality	Nor informațional
ML (acronim)	Normă
M-learning (acronim)/ Mobile Learning (în engleză)	Normă morală
Mod de comunicare	Nota autorului
Modelul clepsidrei/ Structura tipică a textelor științifice	Nota de subsol (în cadrul stilului APA)
Modelul comunicării în doi pași	Nota tehnică/ Technical Note (în engleză)
Modelul propagandei/ Propaganda model (în engleză)	Noțiune/ Concept
Monografie (în sens general)	Număr de serie standard internațional
Monografie profesională	Număr internațional standardizat pentru carte
Monografie școlară	OAPEN – Online Library and Publication Platform
MOOC (acronim)	Obiceiuri socio-culturale
Moștenirea brandului/ Brand heritage (în engleză)	

Obiectivitatea sursei	Pagină web/ Webpage (în engleză)
Observator pasiv	Palace Bookshelf
OCW (acronim)	Paradox
Off the record	Parafrizare
On the record	Patrimoniul cultural imaterial al umanității
Open Access (în engleză)/ Acces deschis	Părtinire publicațională/ Publication bias (în engleză)
Open source	Peer review
OpenCourseWare (acronim OCW)	Percepție
Operator de interviu	Percepție selectivă
Operație logică	Perspective article (în engleză)
Operaționalizarea conceptelor	Persuasiune
Opinia publică	Plagiat
Opinie	Platformă de socializare
Opinie separată	Platformă de streaming
Optimizare pentru motoarele de căutare/ Search Engine Optimization (abreviat SEO) (în engleză)	Platformă digitală
Ore de maximă audiență/ Prime time (în engleză)	Platformă educațională/ Sistem de management al instruirii/ Learning Management System (în engleză) (acronim LMS)
Organizarea materialului de studiat	Platformă imersivă
Organizarea și structurarea datelor	Platformă informatică
Organizația Internațională de Standardizare/ International Organization for Standardization (în engleză) (acronim ISO)	Platformă online de documentare
Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale/ World Intellectual Property Organization (acronim WIPO)	Platformă web
Oxford Academic	Pliant (de prezentare)
Oxford University Press (acronim OUP)	Pluralism de idei
Pachet informatic/ Pachet software	Podcasting
Paginare	Pop culture (în engleză)
	Portofoliu digital
	Poster (cu rol de informare publică)
	Poster (în activitatea didactică)
	Poster (în contextul manifestărilor științifice)

Poștă electronică/ E-mail (în engleză)
(abreviere de la electronic mail)

Potențial informativ al sursei

Precizia sursei

Prejudecăți cognitive/ Cognitive bias
(în engleză)

Prelungire de tiraj

**Prestigiul depozitului/ depozitarului
sursei**

Prestigiul editurii

**Prestigiul profesional al autorului
sursei** (o persoană, un colectiv de
persoane, o instituție, o organizație
etc.)

Pretextare

Prezentare (ca produs al activității
intelectuale)

**Principii fundamentale ale scrierii
științifice**

Print-on-demand (în engleză)

Proces de documentare științifică

**Procesarea informației/ Procesare de
informație**

Procesarea informațiilor (în domeniul
informatic)

**Procesarea limbajului natural/
Natural Language Processing** (în
engleză) (acronim NLP)

Procesarea paralelă a informației

Procesarea serială a informației

Procesor de text

Produs informatic

**Program de control parental/ Parental
control software** (în engleză)

Program de monitorizare

**Program de prezentare/ Software de
prezentare**

Program informatic

**Program pentru managementul
referințelor bibliografice**

**Programe (software) din domeniul
public/ Public Domain Software**
(în engleză)

Proiect (din punct de vedere
instrumental)

Proiect (în sens general, din
perspectivă acțională)

Proiectare (în sens general)

**Proiectare asistată de calculator/
Computer Assisted Design** (în
engleză) (abreviat CAD)

**Proiectul Internet History
Sourcebooks**

Prompt Engineering

Propagandă

Proprietate intelectuală

PROQUEST

Protecția datelor personale

**Protecția informațiilor/ Securitatea
informațiilor**

**Protocol de comunicații/
Communication protocol** (în
engleză)

Protocol științific/ Protocol (în
engleză)

Prototip (în teoria prototipurilor)

Pseudoștiință

Publicarea rezultatelor cercetării

Publicație serială

**Publicații tipărite la cerere/ Print-on-
demand** (în engleză)

Publicitate (în sens comercial)

Publicitate (în sens general)

Publicitate virală

Publicitate vizată/ Targeted advertising (în engleză)

Public-țintă

RA (acronim)

Ransomware

Raport (în contexte educaționale și manageriale)

Raport (în contexte oficiale)

Raport (în sens general)

Raport de caz/ Case Report (în engleză)

Raport de cercetare

Raport de conferință/ Conference report (în engleză)

Raport de proiect/ Project report (în engleză)

Raport înregistrat/ Registered report (în engleză)

Raport scurt/ Brief Report (în engleză)

Război cibernetic

Realitate augmentată (acronim RA)/ **Augmented Reality** (în engleză) (acronim AR)

Realitate extinsă (acronim RE)

Realitate extinsă (acronim RE)/ **Extended Reality** (acronim XR)

Realitate mixtă/ Mixed Reality (în engleză) (acronim MR)

Realitate virtuală (acronim RV)/ **Virtual Reality** (acronim VR)

Recenzie (în general)

Recenzie de carte

Receptor (în comunicarea interumană)

Receptor (în comunicațiile informatice)

Reclamă

Reclamă online

Recunoaștere optică a caracterelor/ Optical character recognition (în engleză) (acronim OCR)

Referențiere

Referința bibliografică

Regim de acces la document

Reglementare

Reglementare școlară

Reglementări în domeniul educației naționale și a învățământului național

Relații publice/ Public relations (în engleză) (acronim PR)

Relevanța în raport cu rezultatele științifico-tehnice

Relevanța sursei în raport cu subiectul investigat

Repertoriu comportamental

Repertoriu comunicațional

Reprezentare (ca proces cognitiv-senzorial)

Reprezentare grafică a datelor cercetării

Reproductibilitate

ResearchGate

Responsabilitate civică

Resursă (de documentare și e-documentare)

Resursă online/ Resursă web

Resurse educaționale (în sens larg)

Resurse educaționale deschise (acronim RED)/ **Open Educational Resources** (acronim OER) (în engleză)

Resurse educaționale digitale

Retenție selectivă	Revizuire sistematizată/ Systematized Review (în engleză)
Retipărire/ Prolungire de tiraj	Revizuire umbrelă/ Umbrella review (în engleză)
Rețea	Revizuirea generală a recenziilor/ Overviews of reviews/ Overviews (în engleză)
Rețea de comunicare	Revizuirea literaturii/ Literature review (în engleză)
Rețea socială	Revoluție digitală
Rețea socială digitală	Rezumat
Revista	Rezumat/ Abstract (text scurt, independent, în cazul conferințelor)
Revista de știință	Robotizare
Revistă ilustrată/ Pictorial magazine/ Pictorial newspaper (în engleză)	Routledge
Revizuire (în general)	RV (Acronim)
Revizuire cartografică/ Mapping Review (în engleză)	Sage Journals
Revizuire critică/ Critical review (în engleză)	Sage Publishing
Revizuire de tip „state-of-the-art”/ State-of-the-art review (în engleză)	Scalabilitatea/ Scalability (în engleză)
Revizuire de tip dovezi și hărți ale lacunelor/ Evidence and Gap Maps (în engleză) (acronim EGM)	Science AAAS
Revizuire exploratorie/ Scoping Review (în engleză)	ScienceDirect
Revizuire narativă/ Narrative Review (în engleză)	ScienceDirect Topics
Revizuire prin căutare sistematică și analiză/ Systematic Search and Review (în engleză)	Scopus
Revizuire rapidă/ Rapid review (în engleză)	SCORM (acronim)/ Sharable Content Object Reference Model (în engleză)
Revizuire sistematică calitativă/ Sinteza dovezilor calitative/ Qualitative systematic review/ Qualitative evidence synthesis (în engleză)	Scribd
Revizuire sistematică/ Systematic review (în engleză)	Scriere
	Scriere academică
	Scriere academică și scriere literară
	Scriere electronică
	Scriere științifică
	Search Engine Optimization (abreviat SEO) (în engleză)
	Secțiune de subsol/ Footer (în editarea tipografică și procesarea de texte)

Securitate cibernetică	Societate civilă
Securitatea informațiilor	Societate dezinformată/ Misinformed society (în engleză)
Semnătură electronică	Societate digitală
Semnătură electronică extinsă	Societate informațională
Semnificația documentelor	Societatea cunoașterii
Server (în engleză)	Spațiu cibernetic
Server de mail/ Server de e-mail/ Mail server (în engleză)	Spălarea creierului/ Brainwashing (în engleză)
Server virtual	Spoofing
Server web/ Web server (în engleză)	Standard
Serviciu de mesaje scurte (abreviat SMS/ sms)/ Short Message Services (abreviat SMS) (în engleză)	Standard (în domeniul tehnic)
Serviciu de rețele sociale/ Social Networking Service (abreviat SNS) (în engleză)	Stereotipuri
Set de date	Stil de citare
Sharable Content Object Reference Model	Stil de scriere
Silabus/ Syllabus	Stil științific de scriere
Sinteza dovezilor calitative	Stilul de citare AMA
Sistem autonom	Stilul de citare APA
Sistem conceptual	Stilul de citare Chicago
Sistem de gestionare a bazelor de date/ Database Management System (acronim DBMS)	Stilul de citare Harvard
Sistem de management al conținutului/ Content Management System (în engleză) (acronim CMS)	Stilul de citare IEEE
Sistem de management al instruirii	Stilul de citare Vancouver/ Uniform Requirements Style
Sistem electronic de arhivare	Streaming
Sistem informatic	Structura externă și internă a textelor științifice
Sistem informațional	Studii de cercetare socială
Slogan	Studiu biblic
Social media	Studiu de caz
	Studiu de psihologie
	Studiu științific
	Suport de curs
	Supraveghere digitală
	Sursa (ca element al unei referințe)

Sursa (de documentare sau sursa de informare)	Teoria receptării/ Reception theory (în engleză)
Sursa de documentare	Teorii ale conspirației
Sursa și resursa în contextul (e-)documentării	Terorism cibernetic/ Cyberterrorism (în engleză)
Sursă anonimă	Text științific
Surse de social media	Teza de doctorat
Surse originale	The British Library
Surse primare/ Surse originale	The MIT Press
Surse secundare	The Oxford English Dictionary (acronim OED)
Surse sociale	Timp real/ Real time (în engleză)
Surse terțiare	Tipare de gândire
Syllabus	Tipare de gândire, idei preconcepute și stereotipuri
Synchronous Learning	Tipologia informațiilor
Șablon	Tipologie
Șablon de text	Titlul (ca element al unei referințe)
Știință	Titlul textului științific
Știre falsă/ Fake news (în engleză)	Tradiția orală
Taxonomia resurselor educaționale	Tradiții socio-culturale
Taxonomia textelor științifice	Transformare digitală
Taylor & Francis	Transparența procesului de comunicare
Taylor & Francis Online	Transparența surselor
Tehnica nostalgiei (în publicitate)/ Nostalgia technique advertising (în engleză)	Tratat
Tehnologie digitală	Tutorial video
Tehnoredactarea lucrărilor științifice	Underground
Teoria comunicării de masă	UNESCO Digital Library
Teoria dependenței	UNESCO Mediabank
Teoria dependenței (în media și comunicare)	Uniform Requirements Style
Teoria disonanței cognitive	Uniform Resource Identifier
Teoria ferestrei timpurii/ Early window theory (în engleză)	Uniform Resource Locator
Teoria prototipurilor	

Uniform Resource Locator (în engleză) (acronim URL)/ Localizator uniform de resurse	Wiley Online Library
URI (acronim)	WIRED
Utilizarea neetică a tehnologiei informației	WordPress
Validarea datelor	Workshop virtual/ online
Varietate (cu referire la datele mari)	World Wide Web (acronim WWW)
Vector de atac	WorldCat „Platformă web”.
Veridicitatea informațiilor	WoS (acronim)
Verificare biometrică	XAI (acronim)/ Explainable Artificial Intelligence (în engleză)
Viață privată	xAPI/ Experience API
Viralizare	Xerocopiere
Virtual Reality	Xerografie
Vishing (abreviere)/ Voice phishing (în engleză)	Xerox PARC – Palo Alto Research Center
Viteza (cu referire la datele mari)	XFA – XML – Forms Architecture.
Vizualizare a datelor	Xilografie
Vlogging	XPath – XML Path Language
Vocabular controlat	XPS – XML Paper Specification
Voice over Internet Protocol (în engleză)	XQuery – XML Query Language
VoIP (acronim)/ Voice over Internet Protocol (în engleză)	XR (acronim)
Volum (cu referire la datele mari)	Zetagrafie
VR (acronim)	Zettabyte
Vulnerabilitate cibernetică	Zettelkasten
Watchdog	Zgomot (în comunicarea umană)
Web of Science (acronim WoS)	Zgomot (în teoria comunicării)
Webcrawler	Ziar
Webinar	Ziarul școlii
Webmaster/ Web master	Zona de acces liber
Webspace	Zona de referințe
Wiki	Zonare tipografică
Wikipedia	Zoom digital

Bibliografie

- Abbadia, J. (23 Iunie, 2023). *Citarea vs. referința: Înțelegerea diferențelor cheie*. Mind the Graph. <https://mindthegraph.com/blog/ro/citation-vs-referencing>
- Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”. (2009). *Dicționar explicativ al limbii române* (ediția a II-a revăzută și adăugită). Editura Univers Enciclopedic Gold.
- Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”. (2010). Raport. *Micul dicționar academic* (ediția a II-a). Editura Univers Enciclopedic.
- Acces Național Electronic la Literatura Științifică pentru Susținerea Sistemului de Cercetare și Educație din România (ANELIS). (f.d.). ANELIS PLUS 2020. <https://anelisplus2020.anelisplus.ro/index.php?pag=database>
- Adriaanse, L., & Rensleigh, C. (2017). E-visibility of environmental science researchers at the University of South Africa [E-vizibilitatea cercetătorilor din domeniul științei mediului de la Universitatea din Africa de Sud]. *South African Journal of Libraries and Information Science*, 83(2), 30–41. <https://doi.org/10.7553/83-2-1636>
- Ahmed, Y., Miciak, J., Taylor, W. P., & Francis, D. J. (2022). Structure altering effects of a multicomponent reading intervention: An application of the Direct and Inferential Mediation (DIME) Model of Reading Comprehension in Upper Elementary Grades [Efectele de modificare a structurii ale unei intervenții de lectură multicomponentă: o aplicație a modelului de mediere directă și inferențială (DIME) a înțelegerii lecturii în clasele superioare ale școlii primare]. *Journal of learning disabilities*, 55(1), 58–78. <https://doi.org/10.1177/0022219421995904>
- Aiken, M. (2019). *The Cyber Effect: Psihologia comportamentului uman în mediul online* (V. Bontaș, traducător). Editura Niculescu. (Lucrarea originală publicată în 2016)

- All European Academies. (2023). *The European Code of Conduct for Research Integrity* (Ediția revizuită) [Codul european de conduită pentru integritate în cercetare]. <https://doi.org/10.26356/ECOC>
- All European Academies. (2023). *The European Code of Conduct for Research Integrity* (Revised edition 2023) [Codul european de conduită pentru integritatea cercetării]. <https://doi.org/10.26356/ECOC>
- Alley, M. (2018). *The craft of scientific writing* (Fourth edition) [Măiestria scrierii științifice]. Springer.
- Alshater, M. M. (2022). Exploring the Role of Artificial Intelligence in Enhancing Academic Performance: A Case Study of ChatGPT. *Social Science Research Network*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.4312358>
- American Psychological Association. (2020). *Publication manual of the American Psychological Association* (Seventh Edition) [Manualul cu regulile de publicare al Asociației Americane de Psihologie]. APA.
- Andrei, J. V., Chivu, L., Ioan-Franc, V., & Sima, V. (2020). *Practici și exigențe în scrierea lucrărilor științifice*. Editura Expert.
- Anexa la OMECTS nr. 5561/ 7.10.2011 pentru aprobarea Metodologiei privind formarea continuă a personalului din învățământul preuniversitar, text publicat în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 767/31.10.2011. <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/132546>
- Annotated bibliographies* (Bibliografii adnotate). (f.d.). Purdue University. https://owl.purdue.edu/owl/general_writing/common_writing_assignments/annotated_bibliographies/index.html
- Association of College and Research Libraries. (2000). *Information literacy. Competency standards for higher education* [Competența de alfabetizare informațională. Standarde pentru învățământul superior]. American Library Association. <https://alair.ala.org/bitstream/handle/11213/7668/ACRL%20Information%20Literacy%20Competency%20Standards%20for%20Higher%20Education.pdf>
- Babbie, E. (2010). *Practica cercetării sociale* (S. Gherghina, G. Jigla, & M. Andriescu, traducători). Editura Polirom. (Lucrarea originală publicată în 2007)
- Baciu, A. C. (2016). From Role Play to Gamification as Educational Methods [De la jocul de rol la gamificare ca metode educaționale]. In V. Chis, & I. Albulescu (Eds.), *Education, Reflection, Development - ERD 2016, vol 18*.

- European Proceedings of Social and Behavioural Sciences* (pp. 35-40). Future Academy. <https://doi.org/10.15405/epsbs.2016.12.5>
- Baciu, C. (2001). Laboratorul interactiv Internet-Multimedia, Capitolul XII, în V. Chiș (coord.), & M. Ionescu (coord.), *Pedagogie. Suporturi pentru formarea profesorilor* (pp. 346–358). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Baciu, C. (2018). *Eficientizarea evaluării primare a resurselor digitale din sfera Internetului. Conceperea și utilizarea unui portal educațional* [Teză de doctorat, Universitatea Babeș-Bolyai]. Registrul Educațional Integrat.
- Baciu, C. (2024). *E-learning. Concepte, strategii, aplicații*. Eikon.
- Baciu, C. (coord.), Bocoș, M.-D., & Magdaș, I.-C. (2022a). *Tehnologia Informației și a Comunicării în Educație (TICE). Dicționar de termeni* (Volumul I: A-K). CEEOL Press.
- Baciu, C. (coord.), Bocoș, M.-D., & Magdaș, I.-C. (2022b). *Revoluție digitală. În Tehnologia Informației și a Comunicării în Educație (TICE). Dicționar de termeni* (Volumul II: L-Z). CEEOL Press.
- Baciu, C., & Baciu, C. (2003). Bariere ale comunicării. Procesul de luare a deciziilor. În *Omagiu profesorului Miron Ionescu. Studii și reflecții despre educație* (pp. 253–259). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Baciu, C., & Baciu, C. (2015). Internet Use: A Challenge for Education. În I. Albulescu, V. Chiș (coord.), *Proceedings of the International Conference on Education, Reflection and Development* (pp. 23–29). Cambridge Scholars Publishing.
- Baciu, C., & Bocoș, M.-D. (2022). *Evaluarea și utilizarea surselor și resurselor de documentare*. Editura Presa Universitară Clujeană.
- Baciu, C., & Bocoș, M.-D. (2024). *Introducere în documentarea științifică. Ghid de utilizare a stilurilor de citare APA și IEEE*. Editura Presa Universitară Clujeană.
- Baciu, C., Bocoș, M., Andronache, D., & Bocoș, V. (2018). Operational instrument for primary assessment of intrinsic quality of open educational resources. *Educația 21 Journal*, 16, 71–80. <https://doi.org/10.24193/ed21.2018.16.08>
- Baciu, C., Bocoș, M.-D., & Costache, C. (2024). Citarea și consemnarea principalelor surse bibliografice. Exemple. În D. Rad, C. Baciu Ciprian, M.-D. Bocos (coordonatori), A. Roman Alina, M.-P. Bocoș, A.-M. Purcar, Z. Triff Zorica, D. Triff, C. Costache, R. Răduț-Tăciu, *Textul științific – Concepere, elaborare, structurare* (pp. 71-82). Editura Presa Universitară Clujeană.

- Baciu, C., Bocoș, M.-D., & Răduț-Taciu, R. (2024). Articolul științific. În D. Rad, C. Baciu, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baciu, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E. M. Lucia, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 36-39). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Baciu, C., Opre, D., & Riley, S. (2016). A New Way of Thinking in the Era of Virtual Reality and Artificial Intelligence. *Educatia 21 Journal*, (14), 43–48. http://educatia21.reviste.ubbcluj.ro/index_html_files/8.%20Ciprian%20Baciu,%20Dana%20Opre,%20Sarah%20Riley.pdf
- Barbaroș, A., & Costache, C. (2024). Valorificarea și diseminarea textului științific. În D. Rad, C. Baciu, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baciu, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 95-98). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Bawden, D. (2008). *Origins and concepts of digital literacy* [Originile și conceptele alfabetizării digitale]. În C. Lankshear, & M. Knobel (Eds.), *Digital Literacies: Concepts, Policies and Practices* (pp. 17–32). Peter Lang Publishing.
- Berezow, A. & Hartsfield, T. (18 Martie, 2023). *What makes science different from everything else?* [Ce face ca știința să fie diferită de orice altceva?]. Big Think. <https://bigthink.com/thinking/what-makes-science-different>
- Berlin, S. B. (2002). Social sources of information [Surse sociale de informații]. În *Clinical Social Work Practice: A Cognitive-Integrative Perspective* (pp. 133–74). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195110371.003.0005>
- Biblioteca Națională a României (f.d.). *ISBN – International Standard Book Number*. <https://www.bibnat.ro/ISBN-s21-ro.htm>
- Biblioteca Republicană Științifică Agricolă. (1 Octombrie, 2014). *Studiu de informare pentru studiu și cercetare*. <https://www.biblio.uasm.md/2014-10-01-10-09-38/c%C4%83ut%C4%83ri-informa%C8%9Bii/surse-de-informare>
- Bidu-Vrănceanu, A. (2003). *Lexic comun, lexic specializat*. Universitatea din București. [http://ebooks.unibuc.ro/filologie/vranceanu/part 32.htm](http://ebooks.unibuc.ro/filologie/vranceanu/part%2032.htm)
- Boc, O. (2022). *Scrierea academică în domeniul științelor umaniste: Tehnici și norme*. Editura Presa Universitară Clujeană.

- Bocoș, M., & Baci, C. (2023). Artificial intelligence (AI) – retrospectives and prospectives: A multidimensional analysis. În E. Balaș, A. Roman, & D. Rad (Eds.), *Students' well-being and teaching-learning efficiency during and post-pandemic period* (pp. 9–22). Peter Lang.
- Bocoș, M.-D. (coord.), Răduț-Taciu, R., & Stan, C. (2021). *Dicționar de pedagogie*. Editura Presa Universitară Clujeană.
- Bocoș, M.-D., Baci, C., & Purcar, A.-M. (2022). Scrierea academică. În M.-D. Bocoș (coord.), C. Stan (coord.), & C.-A. Crișan (coord.), *Cercetarea educațională – Coordonate generale ale activităților de cercetare* (Volumul 1, pp. 135–182). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Bocoș, M.-D., Baci, C., & Purcar, A.-M. (2024). Scrierea științifică. În D. Rad, C. Baci Ciprian, M.-D. Bocoș (coordonatori), A. Roman, M.-P. Bocoș, A.-M. Purcar, Z. Triff, D. Triff, C. Costache, & R. Răduț-Taciu, *Textul științific – Concepere, elaborare, structurare* (pp. 19–46). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Bocoș, M.-P., Dezmirean, M.-G., & Bocoș, M.-D. (2024). Eseul. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baci, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 19–22). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Bocoș, M.-P., Dezmirean, M.-G., & Bocoș, M.-D. (2024). Rezumatul. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baci, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 23–25). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Boston University Libraries. (f.d.). *Selecting a data repository* [Selectarea unui depozit de date]. <https://www.bu.edu/data/share/selecting-a-data-repository>
- Brevetul de invenție: de ce este importantă brevetarea unei invenții?* (31 Octombrie, 2016). Ropatent. <https://ropatent.com/index.php/ro/brevetul-de-inventie-brevete-inregistrare/>
- Brinkmann, S., & Kvale, S. (2014). *InterViews: Learning the craft of qualitative research interviewing* (3rd Edition). SAGE.

- Britannica, The Editors of Encyclopaedia. (f.d.). Book. *Encyclopedia Britannica*. Accesat la 14 februarie, 2025, de la <https://www.britannica.com/topic/book-publication>
- Britannica, The Editors of Encyclopaedia. (f.d.-a). Book. *Encyclopedia Britannica*. Accesat la 16 Decembrie, 2024, de la <https://www.britannica.com/topic/book-publication>
- Britannica, The Editors of Encyclopaedia. (f.d.-b). Brochure. *Encyclopedia Britannica*. Accesat la 14 februarie, 2025, de la <https://www.britannica.com/topic/book-publication>
- Bryman, A. (2016). *Social research methods* (5th ed.). Oxford University Press.
- Burns, R. B. (1997). *Introduction to Research Methods* [Introducere în metodele de cercetare] (2nd ed.). Longman Cheshire.
- Camera Națională a Consilierilor în Proprietate Industrială din România. (f.d.). *Brevete*. <https://www.cncpir.ro/brevete>
- Capin, P., Cho, E., Miciak, J., Roberts, G., & Vaughn, S. (2021). Examining the reading and cognitive profiles of students with significant reading comprehension difficulties [Examinarea profilurilor de lectură și cognitive ale elevilor cu dificultăți semnificative de înțelegere a lecturii]. *Learning disability quarterly: journal of the Division for Children with Learning Disabilities*, 44(3), 183–196. <https://doi.org/10.1177/0731948721989973>
- Casa Corpului Didactic a județului Bistrița-Năsăud. (f.d.). Catalogarea înaintea publicării. <https://www.ccdbn.ro/cip.htm>
- Caulfield, J. (1 Iunie, 2023). *IEEE book citation: Guide with examples* [IEEE-Citare carte: Ghid cu exemple]. Scribbr. Accesat la data de 22 Septembrie, 2024, de la <https://www.scribbr.com/ieee/ieee-book-citation/>
- Ce este un autor corespondent?* (f.d.). Popeye and Cloudy. <https://popeyeandcloudy.com/ro/ce-este-un-autor-corespondent>
- Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație. (2021). *Revista de Pedagogie*. <https://revped.ise.ro/>
- Chapter V: Overviews of reviews* [Capitolul V: Privire de ansamblu asupra revizuirilor]. (f.d.). Cochrane Training. <https://training.cochrane.org/handbook/current/chapter-v>
- Chelcea, S. (2001). *Metodologia cercetării sociologice. Metode cantitative și calitative*. Editura Economică.

- Chelcea, S. (2003). *Metodologia elaborării unei lucrări științifice*. Editura Comunicare.ro.
- Chelcea, S. (2005). *Cum să redactăm o lucrare de licență, o teză de doctorat, un articol științific în domeniul științelor socioumane*. Editura Comunicare.ro.
- Cherry, K. (28 Februarie, 2023). *Scientific method steps in psychology research: Steps, uses, and key terms* [Etapile metodei științifice în cercetarea psihologică: Etape, utilizări și termeni cheie]. Verywell Mind. <https://www.verywellmind.com/steps-of-the-scientific-method-2795782>
- Chraif, M., & Aniței, M. (2011). *Metoda interviului în psihologia organizațională și a resurselor umane*. Editura Polirom.
- Colang, G. (Ed.). (2021). *Deontologie academică și etică aplicată*. Editura Eikon.
- Cole, S., & Cole, J. R. (1968). Visibility and the structural bases of awareness of scientific research [Vizibilitatea și bazele structurale ale conștientizării cercetării științifice]. *American Sociological Review*, 33(3), 397–413. <https://doi.org/10.2307/2091914>
- Concordia University Library. (4 Iulie, 2023). IEEE style guide Citing Help & how-to. <https://library.concordia.ca/help/citing/ieee.php>
- Consiliul Național al Cercetării Științifice. (2020a). *Scientometrie – Edituri*. <https://uefiscdi.gov.ro/scientometrie-edituri>
- Consiliul Național al Cercetării Științifice. (2020b). *Scientometrie – Edituri*. <http://old.cncs-nrc.ro/evaluarea-publicatiilor-stiintifice/rezultate-evaluare-revisteediturolectii/clasificare-edituri/clasificare/>
- Consiliul Național al Cercetării Științifice. (2020c). *Scientometrie – Edituri*. https://uefiscdi.gov.ro/resource-829619-edituri_recunsocute_cnscs_stiinte_sociale_2020.pdf
- Consiliul Național al Cercetării Științifice. (2020d). *Scientometrie – Edituri*. <https://uefiscdi.gov.ro/resource-8136>
- Consiliul Uniunii Europene. (11 februarie, 2025). Securitatea cibernetică: Ingineria socială. <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/cyber-security-social-engineering/>
- Constantin, L. (2015). Etica cercetării și proprietatea intelectuală. *Revista Bibliotecii Naționale*, 21(1), 168–170.
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches* (4th ed.). SAGE.

- Crețu, D. (2016). *Metodologia cercetării educaționale*. Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu.
- Crișan, C.-A., Marin, D.-C., & Rad, D. (2024). Raportul de cercetare. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmiorean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baci, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 16–18). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Crișan, C.-A., Roman, A., Rad, D. (2024). Vizibilitatea cercetării și a cercetătorului. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmiorean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baci, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 99–106). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Cucoș, C. (1996). *Pedagogie*. Editura Polirom.
- Cucu, C. (f.d.). *Cum elaborăm un eseu*. Academia. Accesat la data de 21 Decembrie, 2021, de la http://www.academia.edu/4126159/cum_elaboram_un_eseu
- Cucu, C. (f.d.). *Cum elaborăm un eseu*. Academia. Accesat la data de 14 februarie, 2025, de la http://www.academia.edu/4126159/cum_elaboram_un_eseu
- Curelarul, M. (2022). Ancheta. În L. R. Diaconu-Gherasim, C. Măirean, & M. Curelaru (coordonatori), *Metode cantitative de cercetare: Designuri și aplicații în științele sociale* (pp. 161–187). Editura Polirom.
- Curta, O. (2003). *Metode tradiționale și moderne de regăsire a informației în biblioteci*. Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga”.
- Dafinoiu, I. (2002). Interviu Clinic. În *Personalitatea. Metode calitative de abordare: Observația și interviul* (pp. 165–239). Polirom.
- Danesi, M. (2009). *Dictionary of media and communications* [Dicționar de media și comunicare]. M. E. Sharpe.
- Data repositories [Depozit de date]. (f.d.). Data Management. <https://datamanagement.hms.harvard.edu/share-publish/data-repositories>
- De Leeuw, E., & Nicholls, W. (1996). Technological innovations in data collection: Acceptance, data quality and costs. *Sociological Research Online*, 1(4), 23–37. <https://doi.org/10.5153/sro.50>

- Dexonline. (f.d.a). Informare. În *Dexonline – Dicționare ale limbii române*. Accesat la data de 10 februarie, 2025, de la <https://dexonline.ro/definitie/informare>
- Dexonline. (f.d.b). Informa. În *Dexonline – Dicționare ale limbii române*. Accesat la data de 10 februarie, 2025, de la <https://dexonline.ro/definitie/informa>
- Dexonline. (f.d.c). Documentare. În *Dexonline – Dicționare ale limbii române*. Accesat la data de 10 decembrie, 2024, de la <https://dexonline.ro/definitie/documentare>
- Dexonline. (f.d.d). Documenta. În *Dexonline – Dicționare ale limbii române*. Accesat la data de 8 noiembrie, 2024, de la <https://dexonline.ro/definitie/documenta>
- Dexonline. (f.d.e). Sursă. În *Dexonline – Dicționare ale limbii române*. Accesat la data de 17 August, 2023, de la <https://dexonline.ro/definitie/surs%C4%83>
- Dexonline. (f.d.f). Resursă. În *Dexonline – Dicționare ale limbii române*. Accesat la data de 14 februarie, 2025, de la <https://dexonline.ro/definitie/resurs%C4%83/definitii>
- Dhillon P. (2022). How to write a good scientific review article [Cum să scrii un articol științific de recenzie de calitate]. *The FEBS journal*, 289(13), 3592–3602. <https://doi.org/10.1111/febs.16565>
- Digitizare, digitalizare și transformare digitală*. (14 Martie, 2020). Web Activ. <https://webactiv.ro/digitizare-digitalizare-si-transformare-digitala>
- Downe, S., Finlayson, K. W., Lawrie, T. A., Lewin, S. A., Glenton, C., Rosenbaum, S., Barreix, M., & Tunçalp, Ö. (2019). Qualitative Evidence Synthesis (QES) for Guidelines: Paper 1 – Using qualitative evidence synthesis to inform guideline scope and develop qualitative findings statements. *Health Research Policy and Systems*, 17(1). <https://doi.org/10.1186/s12961-019-0467-5>
- Elsevier. (2023). *The Use of AI and AI-assisted Technologies in Scientific Writing*. <https://www.elsevier.com/about/policies/publishing-ethics>
- Enăchescu, E. (2012). *Cercetarea științifică în educație și învățământ. Întrebări cu și fără răspunsuri imediate*. Editura Universitară.
- Engel, R., J., & Schutt, R, K. (2017). The practice of research in social work (4-th edition) [Practica cercetării în asistența socială]. Sage.
- Englander, K. (2014). *Writing and Publishing Science Research Papers in English. A Global Perspective*. Springer. https://www.researchgate.net/figure/a-The-hourglass-as-an-image-for-the-structure-for-typical-research-papers-b-The-shape-of_fig2_278708053

- Fan, W., & Bifet, A. (2012). Mining big data: Current status, and forecast to the future [Extragerea datelor din big data: Situația actuală și perspective pentru viitor]. *SIGKDD Explorations*, 14(2). http://www.kdd.org/exploration_files/V14-02-01-Fan.pdf
- Festinger, L. (1954). A theory of social comparison processes. *Human Relations*, 7, 117–140. <https://doi.org/10.1177/001872675400700202>
- Filip, A. (iunie, 2020). Cum se realizează o revizuire a literaturii [prezentare pdf]. E-nformation. <https://www.e-nformation.ro/wp-content/uploads/2020/08/Enformation-WebofScience-Cum-se-realizeaza%CC%86-o-revizuire-a-literaturii.pdf>
- Find social media sources – teaching, learning, and academic support* [Găsiți surse de social media - predare, învățare și sprijin academic]. (f.d.). University of Illinois. <https://www.library.illinois.edu/tlas/instruction/i-need-to-2/social-media-sources>
- Fitzgerald, R. T., & Radmanesh, A. (2015). Social media and research visibility [Social media și vizibilitatea cercetării]. *American Journal of Neuroradiology*, 36(4), 637. <https://doi.org/10.3174/ajnr.A4054>
- Fornaciari, T., Luceri, L., Ferrara, E., & Hovy, D. (2023). *Leveraging social interactions to detect misinformation on social media* [Exploatarea interacțiunilor sociale pentru a detecta dezinformarea în social media]. Arxiv. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2304.02983>
- Frîncu, C. (22 Iunie, 2022). *Referințe bibliografice în articole online: De ce sunt necesare și cum le prezinți*. DWF. <https://dwf.ro/blog/referinte-bibliografice-in-articole-online-de-ce-sunt-necesare-si-cum-le-prezinti>
- Gavrilovici, C., & Oprea, L. (2013). Etica clinică, etica cercetării și etica comunitară – triada morală a societății contemporane. *Revista Română de Bioetică*, 11(3), 3–5.
- Gavriș, A. (2022). *Managementul referențierii academice: O abordare dinamică*. Editura ASE.
- Ghențulescu, R. (2015). Autoplagiatul în epoca reciclării. *Buletinul Științific al Universității Tehnice de Construcții București. Seria: Limbi Străine și Comunicare*, 8(1), 65–71.
- Giurgiuman, T., Deaconu, M., & Vâtcă, S. D. (2021). Etica academică în contextul pandemiei Covid 19: metode eficiente utilizate la nivel instituțional. *Ethics and Deontology Journal*, 1(01), 25–31.

- Graff, G., & Birkenstein, C. (2015). *Manual pentru scrierea academică. Ei spun/ Eu spun* (Ediția a treia, L. Poantă, traducător). Editura Paralela 45. (Lucrarea originală publicată în 2006)
- Grant, M. J., & Booth, A. (2009). A typology of reviews: an analysis of 14 review types and associated methodologies. *Health Information & Libraries Journal*, 26(2), 91–108. <https://doi.org/10.1111/j.1471-1842.2009.00848.x>
- Graphical abstract in Elsevier journals. (f.d.). Elsevier. <https://www.elsevier.com/authors/tools-and-resources/visual-abstract>
- Grewal, A., Kataria, H., & Dhawan, I. (2016). Literature search for research planning and identification of research problem. *Indian journal of anaesthesia*, 60(9), 635–639. <https://doi.org/10.4103/0019-5049.190618>
- Gupta, S., & Gupta, A. (2019). Dealing with noise problem in machine learning data-sets: A systematic review [Abordarea problemei zgomotului în seturile de date pentru învățarea automată: o revizuire sistematică]. *Procedia Computer Science*, 161, 466–474. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2019.11.146>
- Harrop, I., Roozenbeek, J., Madsen, J. D., & van der Linden, S. (2023). Inoculation can reduce the perceived reliability of polarizing social media content [Inocularea poate reduce fiabilitatea percepută a conținutului polarizant din social media]. *International Journal of Communication* 17, 5291–5315. <https://ijoc.org/index.php/ijoc/article/viewFile/19017/4297>
- Heino, E., & Jäppinen, M. (2025). Ethical guidelines for interview research with parents of underage children in the context of migration [Orientări etice pentru cercetarea prin interviu cu părinți ai copiilor minori în contextul migrației]. În P. Liamputtong (Ed.), *Handbook of sensitive research in the social sciences* (pp. 236–252). Edward Elgar Publishing eBooks <https://doi.org/10.4337/9781035315239.00025>
- Henry, J. (21 Aprilie, 2015). *What is an online course?*. Idea. <https://www.idea.org/blog/2012/01/11/what-is-an-online-course/>
- Herling, F. C. (2022). Etica și integritatea academică. O abordare terminologică. *Buletinul Științific al Universității Tehnice de Construcții București. Seria: Limbi Străine și Comunicare*, 15(2), 46–55.
- Houraghan, S. (7 aprilie, 2024). Brand Heritage Strategy: How to evoke emotion and earn trust [Strategia moștenirii brandului: Cum să evocăm emoția și să câștigăm încrederea]. *Brand Master Academy*. <https://brandmasteracademy.com/brand-heritage/>

#::~text=Brand%20heritage%20is%20a%20sense,how%20the%20brand%20is%20perceived.

Hutson, M. (2022). Could AI help you to write your next paper? *Nature*, 611(7934), 192–193. <https://doi.org/10.1038/d41586-022-03479-w>

Hypothesis Articles (Articole de ipoteză). (f.d.). SpringerOpen. <https://icm-experimental.springeropen.com/submission-guidelines/preparing-your-manuscript/hypothesis-articles>

International Organization for Standardization. (2017). Information and documentation – International Standard Book Number (ISBN) (ISO 2108:2017). <https://www.iso.org/standard/65483.html>

International Organization for Standardization. (2020). *Digital publishing – EPUB3 preservation – Part 2: Metadata requirements* (ISO/IEC TS 22424-2:2020(en)). Accesat de la <https://www.iso.org/standard/73169.html>

Ionescu, A. G. Formalizarea războiului informațional. *Gândirea militară românească, Conferința GMR 2019*, 282–291. https://gmr.mapn.ro/webroot/fileslib/upload/files/arhiva%20GMR/2019%20gmr/2019/Conferinta%20GMR%202019/GMR_CONF%20ro_Ionescu.pdf

Iosifescu, C.-Ș. (coord.), Dogaru, M., Dragomir, M., & Novak, C. (2013). *Manual de evaluare internă a calității: manualul formatorului*. Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar ARACIP.

Ivan, A. S., & Slabu, E. (2021). Considerații privind aplicarea normelor de etică în activitatea didactică universitară. *Revista Etică și Deontologie*, 1(1), 18–24. <https://www.prouniversitaria.ro/wp-content/uploads/2021/10/ARTICOL-2.pdf>

Joannès, A. (2009). *Comunicarea prin imagini: Cum să-ți pui în valoare comunicarea prin intermediul dimensiunii vizuale* (I. Manole, traducător). Polirom. (Lucrarea originală publicată în 2008)

Joița, E., Ilie, V., Vlad, M., & Frăsineanu, E. (2003). *Pedagogie și elemente de psihologie școlară*. Editura Arves.

Jorea, D. (2022). Citing when writing about Law: Citations, quotes, references. The basics. *Studia Universitatis Babes-Bolyai – Jurisprudentia*, 67(3), 67–124. [https://doi.org/10.24193/SUBBiur.67\(2022\).3.3](https://doi.org/10.24193/SUBBiur.67(2022).3.3)

Kafidoff, V. (3 septembrie, 2023). *Harvard Referencing History and guide* [Istoricul și ghidul referințelor Harvard]. Writing Metier. <https://writingmetier.com/article/history-of-harvard-citation-style>

- Khan, K. S., Kunz, R., Kleijnen, J., & Antes, G. (martie, 2003). Five steps to conducting a systematic review [Cinci pași pentru realizarea unei revizuii sistematice]. *Journal of the Royal Society of Medicine*, 96, 118–121. <https://doi.org/10.1177/014107680309600304>
- Kinshuk, J. M., & Khribi, M. K. (2017). *Open Education: from OERs to MOOCs* [Educație deschisă: de la OER-uri la MOOC-uri]. Springer.
- Kneller, S. (1994). *Teoria limbajului*. Editura Didactică și Pedagogică.
- Koglbauer, I. V., & Biede-Straussberger, S. (Eds.). (2021). *Aviation psychology: Applied methods and techniques* [Psihologia aviației: Metode și tehnici aplicate]. Hogrefe.
- Kovač, M., Phillips, A., van der Weel, A., & Wischenbart, R. (2019). What is a Book? [Ce este o carte?] *Publishing Research Quarterly*, 35(3), 313–326. <https://doi.org/10.1007/s12109-019-09665-5>
- Landøy, A., Popa, D., & Repanovici, A. (2020). Basic concepts in information literacy [Concepte de bază în alfabetizarea informațională]. În A Landøy, D. Popa, & A. Repanovici, *Collaboration in Designing a Pedagogical Approach in Information Literacy* (pp. 23–38). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-34258-6_3
- Lawrence S. (2001). Free online availability substantially increases a paper's impact [Disponibilitatea online gratuită crește substanțial impactul unui articol]. *Nature*, 411(6837), 521. <https://doi.org/10.1038/35079151>
- Leabu, M. (2021). O experiență în crearea codurilor de etică. De la amatorism la profesionalism. Bioetica: teorii, instrumente, utilitate (pp. 258–271). În V. Ojovanu, & M. Leabu (eds.), *Bioetica: teorii, instrumente, utilitate*. Print-Caro. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/258-271.pdf
- Legea învățământului preuniversitar. (2023). *Monitorul Oficial al României, Partea I*, Nr. 614/ 5 iulie 2023.
- Legea învățământului superior. (2023). *Monitorul Oficial al României, Partea I*, Nr. 614/ 5 iulie 2023.
- Legea nr. 186/ 2003 privind susținerea și promovarea culturii scrise. Republicată. *Monitorul Oficial al României*, nr. 929/ 16 Noiembrie 2006.
- Legea nr. 334 (**republicată**)(*actualizată*) legea bibliotecilor (actualizată până la data de 30 decembrie 2013*). (31 Mai, 2002). *Monitorul Oficial al României, Partea I*, nr. 1.240/ 22 Decembrie 2004.

- Legea nr. 64 din 11 octombrie 1991 [republicată]. *Monitorul Oficial al României*, nr. 541 din 8 august 2007. <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/84262>
- Legea nr. 8 din 14 martie 1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe. *Monitorul Oficial al României*, nr. 60/ 26 Martie 1996.
- Lempriere, M. (21 Noiembrie, 2019). *How To Structure A PhD Thesis* [Cum să structurezi o teză de doctorat]. <https://www.thephdproofreaders.com/structuring-a-thesis/how-to-structure-a-phd-thesis/>
- Lerat, P. (1995). *Les langues spécialisées* [Limbajele specializate]. Presses Universitaires de France.
- Ligresti, D. V. (27 Aprilie, 2021). *De ce iei mereu aceleași decizii greșite* (O. M. Zaharia, traducător). Vice. <https://www.vice.com/ro/article/qj8443/de-ce-iei-mereu-aceleasi-decizii-gresite> (Lucrarea originală publicată în 2021)
- Literature Research* [Căutarea literaturii]. (f.d.). University of Basel. <https://dg.philhist.unibas.ch/en/studium/history-a-toolkit-for-students/academic-skills/literature-research/>
- Locul documentării-învățării în cercetarea științifică. Conținut, forme, etape.* (8 Ianuarie, 2023). Administrare. <https://administrare.info/domenii/economie/19392-locul-document%C4%83rii-%C3%AEenv%C4%83%C8%9B%C4%83rii-%C3%AEen-cercetarea-%C8%99tiin%C8%9Bific%C4%83-con%C8%9Binut,-forme,-etape>
- Lund B. D., Wang T., Mannuru N. R., Nie B., Shimray S., & Wang Z. (2023). ChatGPT and a new academic reality: Artificial Intelligence-written research papers and the ethics of the large language models in scholarly publishing [ChatGPT și o nouă realitate academică: Lucrări de cercetare redactate prin inteligență artificială și etica modelelor lingvistice de mari dimensiuni în publicațiile academice]. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 74(5), 570–581. <https://doi.org/10.1002/asi.24750>
- Mansell, R., & Tremblay, G. (2013). *Renewing the knowledge societies vision: towards knowledge societies for peace and sustainable development* [Reînnoirea viziunii societăților bazate pe cunoaștere pentru pace și dezvoltare durabilă]. UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000224531.locale=en>
- Mara, D., Mara, E.-L. (2024). *Lucrarea/ Teza de doctorat.* În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baci, L. Tăușan-Crișan, D. Triff,

- Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 64–68). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Mara, E.-L., Mara, D., & Barbaroș, A. (2024). Lucrarea de disertație. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baci, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 51–53). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Mara, E.-L., Mara, D., & Barbaroș, A. (2024). Lucrarea de licență. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baci, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 44–50). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Marcu, F. (2000). *Marele dicționar de neologisme*. Editura Saeculum.
- Mason, R. O. (1986). Four ethical issues of the information age [Patru probleme etice ale erei informației]. *MIS Quarterly*, 10(1), 5–12. <https://doi.org/10.2307/248873>
- Mazilu, O. (1 iulie, 2022). *Ce este o „cameră de ecou” și cum afli dacă ești în ea pe internet*. <https://playtech.ro/2022/ce-este-o-camera-de-ecou-si-cum-afla-daca-te-afla-in-ea-pe-internet>
- McCombes, S. (16 iunie, 2022). Direct quotes in APA Style [Citarea directă în stilul APA]. Scribbr. <https://www.scribbr.com/apa-style/direct-quotes>
- MDPI (f.d.). Article types (tipuri de articole). https://www.mdpi.com/about/article_types
- Metodologia-cadru privind reglementarea utilizării auxiliarelor didactice în unitățile de învățământ preuniversitar, aprobată prin OMEN nr. 5062/26.09.2017 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind reglementarea utilizării auxiliarelor didactice în unitățile de învățământ preuniversitar, cu modificările și completările ulterioare, text publicat în *Monitorul Oficial al României*, nr. 769/ 28.09.2017.
- Ministerul Educației și Cercetării. (6 August, 2024). Ordin nr. 5.726 privind aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar. *Monitorul Oficial al României*, nr. 795 bis/ 12 August 2024.

- Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului. (7 Octombrie, 2011). ORDIN nr. 5.556 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a bibliotecilor școlare și a centrelor de documentare și informare. *Monitorul Oficial al României*, nr. 757/ 27 Octombrie 2011.
- Mishler, E. G. (1991). *Research interviewing: Context and narrative*. Harvard University Press.
- Morrison, R. (5 septembrie, 2021). *Scientific text: characteristics, types, structure, examples – science* (Textul științific: caracteristici, tipuri, structură, exemple – știință) [actualizat 5 februarie, 2025]. Warbletoncouncil. <https://warbletoncouncil.org/texto-cientifico-11843>
- Murray, A. D., Murray, I. R., Barton, C. J., Vodden, E. J., & Haddad, F. S. (2018). Increasing research visibility to maximize impact [Creșterea vizibilității cercetării pentru a maximiza impactul]. *The Bone & Joint Journal*, 100(8), 989–990. <https://doi.org/10.1302/0301-620X.100B8.BJJ-2018-0683>
- Naval Postgraduate School, Dudley Knox Library. (f.d.). *Research Guides: Citation Guide: IEEE*. <https://libguides.nps.edu/citation/ieee>
- Neacșu, M-G., & Triff, D. (2024). Suportul de curs. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baci, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 88–94). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Neacșu, M-G., & Triff, Z. (2024). Auxiliarul didactic/ curricular. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baci, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 80–85). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Neacșu, M-G., Baci, C., & Bocoș, M.-D. (2024). Cartea. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baci, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 40–43). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Neacșu, M-G., Bocoș, M.-D., & Baci-Urzică, C. (2024). Manualul școlar/ universitar. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G.

- Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baciu, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 69–79). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Neacșu, M.-G., Bocoș, M.-D., & Chiș, O. (2024). Lucrările științifice și problematica lor. În D. Rad, C. Baciu, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baciu, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 7–15). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Negreț-Dobridor, I. (2008). *Teoria generală a curriculumului educațional: o abordare diacronică și hermeneutică a întemeierii ca știință teleologică*. Editura Polirom.
- Nguyen, A., Roberts, T., Anand, P., & Tree, J. E. F. (2022). Look, Dude: How hyperpartisan and non-hyperpartisan speech differ in online commentary. *Discourse & Society*, 33(3), 371–390. <https://doi.org/10.1177/09579265221108022>
- Nicola, I. (1996). *Tratat de pedagogie școlară*. Editura Didactică și Pedagogică.
- Niculescu, M. (2011). Demersul unui proiect de cercetare: de la idee la restituirea rezultatelor. În M. Niculescu (coord.), N. Vasile (coord.), & N. Angelescu, *Epistemologie. Perspectivă interdisciplinară* (pp. 78–98). Editura Biblioteca.
- Norman, E. R. (2012). Maximizing journal article citation online: readers, robots, and research visibility [Maximizarea citării online a articolelor din reviste: cititori, roboți și vizibilitatea cercetării]. *Politics & Policy*, 40(1), 1–12. <https://doi.org/10.1111/j.1747-1346.2011.00342.xbv>
- Normativ privind caracteristicile tehnico-funcționale ale spațiilor și echipamentelor de depozitare și conservare a arhivelor aflate în administrarea creatorilor publici și privați de arhivă aprobat prin Ordinul de Zi pe Unitate al Directorului Arhivelor Naționale nr. 235/05.07.1996 modificat și completat cu Dispozițiile Zilnice ale Directorului Arhivelor Naționale nr. 39 din 26.02.2015 și nr. 131/14.07.2020. Arhivele Naționale.* <https://arhivelenationale.ro/site/wp-content/uploads/2020/09/Normativ-privind-depozitele-de-arhiv%C4%83.pdf>
- Ocholla, D. N., Ocholla, L., & Onyancha, O. B. (2012). Research visibility, publication patterns and output of academic librarians in sub-Saharan Africa: The case of Eastern Africa [Vizibilitatea cercetării, modelele de publicare și producția bibliotecarilor universitari din Africa Subsahariană:

- Cazul Africii de Est]. *Aslib Proceedings*, 64(5), 478–493. <https://doi.org/10.1108/00012531211263102>
- OMEN nr. 5062/ 26.09.2017 pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind reglementarea utilizării auxiliarelor didactice în unitățile de învățământ preuniversitar, cu modificările și completările ulterioare. *Monitorul Oficial al României*, nr. 769/ 28.09.2017.
- Open Culture. (14 Decembrie, 2013). *The British Library puts 1,000,000 images into the public domain, making them free to reuse & remix* [Biblioteca Britanică pune 1.000.000 de imagini în domeniul public, făcându-le libere pentru reutilizare și remixare]. Open Culture. <https://www.openculture.com/2013/12/british-library-puts-1000000-images-into-public-domain.html>
- Open educational resources. (11 ianuarie, 2024). UNESCO. [https://www.unesco.org/en/open-educational-resources#:~:text=Open%20Educational%20Resources%20\(OER\)%20are,adaptation%20and%20redistribution%20by%20others](https://www.unesco.org/en/open-educational-resources#:~:text=Open%20Educational%20Resources%20(OER)%20are,adaptation%20and%20redistribution%20by%20others)
- Oracle. (f.d.). *Ce este un depozit de date?* (f.d.). <https://www.oracle.com/ro/database/what-is-a-data-warehouse/>
- Ordin nr. 5397 din 5 noiembrie 2013 pentru modificarea și completarea Metodologiei privind formarea continuă a personalului din învățământul preuniversitar, aprobată prin Ordinul ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 5.561/ 2011. *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 700/ 14 Noiembrie 2023. <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocumentAfis/152606>
- ORDIN nr. 6.129 din 20 decembrie 2016 privind aprobarea standardelor minimale necesare și obligatorii pentru conferirea titlurilor didactice din învățământul superior, a gradelor profesionale de cercetare-dezvoltare, a calității de conducător de doctorat și a atestatului de abilitare. *Monitorul Oficial al României*, nr. 123/ 15 Februarie 2017.
- Ordinul MEN nr. 3103/ 28.01.2019 privind regimul manualelor școlare în învățământul preuniversitar, text publicat în *Monitorul Oficial al României*, nr. 91/ 05 Februarie 2019.
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative research & evaluation methods: Integrating theory and practice* (4th edition). SAGE.
- Personal Communication (Email, Interviews, Lectures, Course Materials etc.) – Citation Help for APA, 7th Edition – CSSLibraryGuides at The College of St. Scholastica*, f.d. Accesat la 28 Decembrie, 2021, de la <https://libguides.css.edu/APA7thEd/PersonalCommunication>

- Petraș, L. (18 Ianuarie, 2019). Exemplul experienței. Erori de evitat în analiza de informații. *Revista Intelligence*. <https://intelligence.sri.ro/exemplul-experientei-erori-de-evitat-analiza-de-informatii>
- Petrescu, I. (coord.). (2020). *Metodologie și ghiduri privind evaluarea externă a calității în învățământul superior din România. Partea a VI-a: Standardele specifice și ghidul privind evaluarea externă a calității programelor de studii universitare la formele de învățământ la distanță (ID) și învățământ cu frecvență redusă (IFR)*. <https://www.aracis.ro/wp-content/uploads/2020/12/2.1.-Partea-VI-Metodologie-Ghid-ID-IFR.pdf>
- Petty, R. E., Cacioppo, J. T. (1986). The Elaboration Likelihood Model of Persuasion. În *Communication and Persuasion*. Springer Series in Social Psychology. Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4612-4964-1_1
- Pilditch, T. D., Roozenbeek, J., Madsen, J. K., & van der Linden, S. (2022). Psychological inoculation can reduce susceptibility to misinformation in large rational agent networks. *Royal Society Open Science*, 9(8), 211953. <https://doi.org/10.1098/rsos.211953>
- Podina, I. (2018, August 27). *Ce efecte au euristicele și distorsiunile cognitive în practica clinică?* Laboratorul de Științe Cognitive Clinice. <https://laboratorstiintecognitiveclinice.ro/en/ce-efecte-au-euristicele-si-distorsiunile-cognitive-in-practica-clinica>
- Popovici Borzea, A., & Duță, N. (2019). Definirea și clasificare produselor curriculare. În I.-O. Pânișoară, & M. Manolescu (coordonatori) (2019). *Pedagogia învățământului primar și preșcolar*. Editura Polirom.
- Popper, K. (1981). *Logica cercetării* (M. Flonta, A. Surdu, & E. Tivig, traducători). Editura Științifică și Enciclopedică. (Lucrarea originală publicată în 1934, cu mențiunea 1935)
- Postelnicu, M. (f.d.). Two-step flow model of communication [Modelul fluxului de comunicare în două etape]. În *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/topic/two-step-flow-model-of-communication>
- Pricop, L. (2020). *Dicționar explicativ al limbii române*. Cartex 2000. (Lucrarea originală publicată în 2000)
- Purdue University. (f.d.). *Reference List* [Lista referințelor]. https://owl.purdue.edu/owl/research_and_citation/ieee_style/reference_list.html

- Račiukaitytė R. (2021). Tyrimų žurnalistika Lietuvoje 2015–2020 metais [Jurnalismul de investigație în Lituania 2015-2020]. *Žurnalistikos Tyrimai*, 14, 65–98. <https://doi.org/10.15388/ZT/JR.2020.4>
- Rad, D., Baci, C., & Bocoș, M.-P. (2024). Sursele de documentare. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), A. Roman, M.-P. Bocoș, A.-M. Purcar, Z. Triff, D. Triff, C. Costache, & R. Răduț-Taci, *Textul științific – Concepere, elaborare, structurare* (pp. 11–18). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Rad, D., Bocoș, M.-P., & Urzică-Baci, C. (2024). Posterul. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baci, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaros, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 26–29). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Rad, D., Roman, A., & Bocoș, M.-P. (2024). Cercetarea bibliografică. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), A. Roman, M.-P. Bocoș, A.-M. Purcar, Z. Triff, D. Triff, C. Costache, & R. Răduț-Taci, *Textul științific – Concepere, elaborare, structurare* (pp. 7–10). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Rad, D., Triff, Z., & Triff, D. (2024). Textul științific. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), A. Roman, M.-P. Bocoș, A.-M. Purcar, Z. Triff, D. Triff, C. Costache, & R. Răduț-Taci, *Textul științific – Concepere, elaborare, structurare* (pp. 47–70). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Rad, I. (2023). *Cum se scrie un text științific. Disciplinele umaniste* (ediția a III-a revăzută și adăugită). Editura Polirom.
- Radu, I. T., & Ezechil, L. (2006). *Didactica. Teoria instruirii*. Editura Paralela 45.
- Răduț-Taci, R., Bocoș, M.-D., & Chiș, O. (coord.) (2015). *Tratat de management educațional pentru învățământul primar și preșcolar*. Editura Paralela 45.
- Răduț-Taci, R., Rad, D., & Triff, D. (2024). Exemple de texte și componente structurale ale textelor. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), A. Roman, M.-P. Bocoș, A.-M. Purcar, Z. Triff, D. Triff, C. Costache, & R. Răduț-Taci, *Textul științific – Concepere, elaborare, structurare* (pp. 83–112). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Răduț-Taci, R., Rad, D., & Triff, Z. (2024). Tehnoredactarea textelor științifice în domeniul științelor educației. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), A. Roman, M.-P. Bocoș, A.-M. Purcar, Z. Triff, D. Triff, C. Costache, & R. Răduț-Taci, *Textul științific – Concepere, elaborare, structurare* (pp. 83–112). Editura Presa Universitară Clujeană.

- Răduț-Taciu, R., Stan, C., & Bocoș, M.-D. (2017). *Pedagogia adulților. Definiții, elemente de reflecție și exerciții aplicative*. Editura Cartea Românească Educațional.
- Reboul, O. (1989). *La philosophie de l'éducation* [Filozofia educației]. Presses Universitaires de France.
- Reg Erhardt Library. (f.d.). *Guides: IEEE Citation style: books*. <https://libguides.sait.ca/IEEE/books>
- Reguli privind structura și redactarea tezei de doctorat*. (f.d.). Universitatea Titu Maiorescu. <https://www.utm.ro/reguli-privind-structura-si-redactarea-tezei-de-doctorat/#:~:text=Teza%20de%20doctorat%20este%20o,%C5%9Ftiin%C5%A3ific%20un%20subiect%20de%20cercetare>.
- Repanovici, A. (2008). *Managementul resurselor informaționale în cercetarea științifică*. Editura Universității „Transilvania” din Brașov.
- Research guides: *How to create a research poster: Poster basics*. (f.d.). <https://guides.nyu.edu/posters>
- Reviewing review articles*. (f.d.). Springer. <https://www.springer.com/gp/authors-editors/authorandreviewertutorials/howtopeerreview/reviewing-review-articles/10286414?srsId=AfmBOor8PCI-9pwA6deFhiJ6zDTq9IkLlolhFAhmtR6wtPzza0RIFM5->
- Reynolds, T. M., & Wierzbicki, A. S. (2004). Does activity in research correlate with visibility? [Există o corelație între activitatea de cercetare și vizibilitate?]. *Journal of Clinical Pathology*, 57(4), 426–427. <https://doi.org/10.1136/jcp.2003.012351>
- Rogierian Argument* [Argument rogerian] (f.d.). Purdue University. https://owl.purdue.edu/owl/general_writing/academic_writing/historical_perspectives_on_argumentation/rogerian_argument.html
- Roman, A., Rad, D., & Crișan, C.-A. (2024). Etica în scrierea științifică și în elaborarea textelor științifice. În D. Rad, C. Baci, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmierean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baci, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 107–113). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Ross Arguedas, A. A., Badrinathan, S., Mont'Alverne, C., Toff, B., Fletcher, R., & Nielsen, R. K. (2023). Shortcuts to trust: Relying on cues to judge online news

- from unfamiliar sources on digital platforms [Scurtături către încredere: Bazarea pe indicii pentru a judeca știrile online din surse necunoscute de pe platformele digitale]. *Journalism*, 0(0). <https://doi.org/10.1177/14648849231194485>
- Ross-Hellauer, T., Tennant, J., Banelytė, V., Görögh, E., Luzi, D., Kraker, P., Pisacane, L., Ruggieri, R., Sifacaki, E., & Vignoli, M. (2020). *Ten simple rules for innovative dissemination of research research* [Zece reguli simple pentru diseminarea inovatoare a cercetării]. *PLOS Computational Biology*, 16(4), e1007704. <https://doi.org/10.1371/journal.pcbi.1007704>
- Rotariu, T., & Iluț, P. (2001). *Ancheta sociologică și sondajul de opinie: Teorie și practică*. Editura Polirom.
- Rubin, H., & Rubin, I. (2005). *Qualitative interviewing (2nd ed.): The art of hearing data*. <https://doi.org/10.4135/9781452226651>
- Ryan, E. (2023). *Tertiary sources explained: Quick guide & examples* [Sursele terțiare explicate: Ghid rapid și exemple]. Scribbr. <https://www.scribbr.com/working-with-sources/tertiary-sources/>
- Saadia, H., & Naveed, M. A. (2023). Effect of information literacy on lifelong learning, creativity, and work performance among journalists [Efectul culturii informaționale asupra învățării pe tot parcursul vieții, creativității și performanței profesionale în rândul jurnaliștilor]. *Online Information Review* [ahead-of-print]. <https://doi.org/10.1108/OIR-06-2022-0345>
- Sandu, A., Unuguru, E., & Frunză, A. (2020). *Asistența socială bazată pe evidențe*. Tritonic.
- Sava, F. (2013). *Psihologia validată științific. Ghid practic de cercetare în psihologie*. Editura Polirom.
- Sălăvăstru, C. (1995). *Logică și limbaj educațional*. Editura Didactică și Pedagogică.
- Sălceanu, C., & Călin, F. M. (2022). *Elemente de metodologie a cercetării în sfera educațională. Teorie și aplicații*. Editura Universitară.
- Seguin, R. (1989). *The elaboration of school textbooks: Methodological guide* [Elaborarea manualelor școlare: ghid metodologic]. Division of Educational Sciences, Contents and Methods of Education, UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000086964>
- Sfetcu, N. (13 Martie, 2021). *Date primare și date secundare în statistici*. MultiMedia. <https://www.telework.ro/ro/date-primare-si-date-secundare-in-statistici/>

```
#::~text=Date%20primare%20sunt%20date%20originale,mod%20se%20nu  
mesc%20date%20primare
```

- Ștețcu, N. (2019). *Epistemologia serviciilor de informații*. MultiMedia Publishing. <https://doi.org/10.58679/TW56764>
- Souca, V.-L., & Bocoș, M.-D. (2022). *Abordarea teleologică a Curriculumului pentru educația timpurie din România. Obiectivele operaționale integratoare*. Editura Presa Universitară Clujeană.
- South Mountain Community College. (17 Ianuarie, 2023). *History: What are tertiary sources* [Istoric: Ce sunt sursele terțiare]. SMCC Library. <https://libguides.southmountaincc.edu/c.php?g=559943&p=4458287>
- Stanovich, K. E. (2010). *How to think straight about psychology* [Cum să gândești corect despre psihologie] (9th ed.). Pearson.
- Stuckey, M., & Hoyer, T. (f.d.). *How to make an effective poster*. https://urc.ucdavis.edu/sites/g/files/dgvnsk3561/files/local_resources/documents/pdf_documents/How_To_Make_an_Effective_Poster2.pdf
- Șerbănescu, L., Bocoș, M.-D., & Ioja, I. (2020). *Managementul programelor de formare continuă a cadrelor didactice. Ghid practic*. Editura Polirom.
- Șercan, E. (2017). *Deontologie academică. Ghid Practic*. Editura Universității din București.
- Ștefan, M. (2006). *Lexicon pedagogic*. Editura Aramis.
- Taylor & Francis. (2023). *Taylor & Francis Clarifies the Responsible use of AI Tools in Academic Content Creation* [Taylor & Francis clarifică utilizarea responsabilă a instrumentelor AI în crearea de conținut academic]. <https://newsroom.taylorandfrancisgroup.com/taylor-francis-clarifies-the-responsible-use-of-ai-tools-in-academic-content-creation>
- Taylor and Francis. (26 Ianuarie, 2023). *Understanding and using data repositories* [Înțelegerea și utilizarea depozitelor de date]. Author Services. <https://authorservices.taylorandfrancis.com/data-sharing/share-your-data/repositories>
- Taylor, B. (f.d.). *A guide to writing a PhD thesis* [Un ghid pentru scrierea unei teze de doctorat]. FindAPhD. <https://www.findaphd.com/guides/phd-thesis>
- Tăușan-Crișan, L., Barbaroș, A., & Todor, I. (2024). *Lucrarea metodică-științifică pentru obținerea gradului didactic I. În D. Rad, C. Baciuc, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G.*

- Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baciu, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 54–63). Editura Presa Universitară Clujeană.
- The Harvard Referencing Style – A Quick History* [Stilul de referențiere Harvard – un scurt istoric]. (f.d.). Neil's toolbox. <https://neilstoolbox.com/articles/harvard-referencing-system-history.htm>
- The Library of Congress. (f.d.). *Getting started with primary sources*. <https://www.loc.gov/programs/teachers/getting-started-with-primary-sources/>
- Todor, I., & Tăușan-Crișan, L. (2024). Referatul științific. În D. Rad, C. Baciu, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baciu, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 30–32). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Todor, I., & Tăușan-Crișan, L. (2024). Studiul științific. În D. Rad, C. Baciu, M.-D. Bocoș (coordonatori), I. Todor, M.-G. Neacșu, C.-A. Crișan, D.-C. Marin, M.-G. Dezmirean, M.-P. Bocoș, C. Urzică-Baciu, L. Tăușan-Crișan, D. Triff, Z. Triff, E.-L. Mara, D. Mara, & A. Barbaroș, *Modalități de valorificare a textului științific în domeniul educațional* (pp. 33–35). Editura Presa Universitară Clujeană.
- Toulmin Argument* [Modelul argumentativ Toulmin] (f.d.). Purdue University. https://owl.purdue.edu/owl/general_writing/academic_writing/historical_perspectives_on_argumentation/toulmin_argument.html
- Triff, D.-G. (2012). *Management informațional. Cerințe și standarde în medicina muncii* [Rezumatul tezei de doctorat]. Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”.
- Tripathy, J. P., Bhatnagar, A., Shewade, H. D., Kumar, A. M. V., Zachariah, R., & Harries, A. D. (2017). Ten tips to improve the visibility and dissemination of research for policy makers and practitioners [Zece sfaturi pentru a îmbunătăți vizibilitatea și diseminarea cercetării pentru factorii de decizie și practicieni]. *Public Health Action*, 7(1), 10–14. <https://doi.org/10.5588/pha.16.0090>
- UNC-Chapel Hill Writing Center. (11 Decembrie, 2023). Abstracts. *The Writing Center, University of North Carolina at Chapel Hill*. <https://writingcenter>.

- unc.edu/tips-and-tools/abstracts/#:~:text=Descriptive%20abstracts,and%20scope%20of%20the%20research
- United Nations Educational Scientific and Cultural Organization. (f.d.). Knowledge society [Societatea cunoașterii]. În *UNESCO IBE Glossary of curriculum*. Accesat la 17 August, 2023, de la <https://www.ibe.unesco.org/en/glossary-curriculum-terminology/k/knowledge-society>
- United Nations Educational Scientific and Cultural Organization. (12 Ocrombie, 2023). *Information literacy* [Alfabetizare informațională]. <https://www.unesco.org/en/ifap/information-literacy>
- United Nations Educational Scientific and Cultural Organization. (13 Mai, 2020). *Open Educational Resources (OER)*. <https://en.unesco.org/themes/building-knowledge-societies/oer>
- University of New South Wales Library. (f.d.). *Primary and secondary sources*. <https://www.library.unsw.edu.au/using-the-library/information-resources/primary-and-secondary-sources>
- University of South Carolina. (f.d.). *Primary Sources: primary Sources – types and definitions* [Surse primare: Surse primare – tipuri și definiții]. Accesat la 5 septembrie, 2024 de la <https://uscupstate.libguides.com/c.php?g=318776&p=3049030>
- Vaida, M. (29 Aprilie, 2017). *Gestiunea colaborativă a resurselor digitale prin semantic mediawiki – definiții și fundamente*. Itransfer. <http://ittransfer.space/2017/04/29/gestiunea-colaborativa-a-resurselor-digitale-prin-semantic-mediawiki-definitii-si-fundamente>
- van der Linden, S. (2023). *Foolproof: Why misinformation infects our minds and how to build immunity* [Infailibil: De ce dezinformarea ne infectează mințile și cum să ne construim imunitatea]. W. W. Norton & Company.
- Van Dinther, M., Dochy, F., & Segers, M. (2010). Factors affecting students' self-efficacy in higher education. *Educational Research Review*, 6(2), 95–108. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2010.10.003>
- Vancouver referencing style: In-text citations*. (f.d.). University of Queensland. <https://guides.library.uq.edu.au/referencing/vancouver/in-text-citations>
- Vancouver referencing*. (f.d.). RCSI University of Medicine and Health Sciences. <https://libguides.rcsi.ie/referencing/vancouver>
- Văideanu, G., Manolache, A., & Muster, D. (1979). *Dicționar de pedagogie*. Editura Didactică și Pedagogică.

- Victoria University. (f.d.). *Library Guides: IEEE Referencing: Getting started with IEEE referencing* [Ghiduri de bibliotecă: Referințe IEEE: Noțiuni de bază privind referențierea IEEE]. <https://libraryguides.vu.edu.au/ieeereferencing/gettingstarted#s-lg-box-wrapper-9930294>
- Vlasie, M. (12 Noiembrie, 2010). *Monografiile profesionale – instrumente eficiente în activitatea de consiliere și orientare în carieră* [Prezentare PowerPoint]. Euroguidance. <http://euroguidance.ise.ro/wp-content/uploads/2019/01/m.vlasie.ppt>
- Vlasie, M. (12 Noiembrie, 2010). *Monografiile profesionale – instrumente eficiente în activitatea de consiliere și orientare în carieră* [Prezentare PowerPoint]. Euroguidance. <http://euroguidance.ise.ro/wp-content/uploads/2019/01/m.vlasie.ppt>
- Walters, W. H., & Wilder, E. I. (2023). Fabrication and errors in the bibliographic citations generated by ChatGPT [Fabricare și erori în citatele bibliografice generate de ChatGPT]. *Scientific Reports*, 13(1). <https://doi.org/10.1038/s41598-023-41032-5>
- Weeks, M. F. (1992). Computer-assisted survey information collection: A review of CASIC methods and their implications for survey operations. *Journal of Official Statistics*, 8(4), 445-465.
- What is noise in ML* [Ce este zgomotul în ML]. (f.d.). Iguazio. <https://www.iguazio.com/glossary/noise-in-ml/>
- What is nostalgia marketing? Why is it important?* [Ce este marketingul nostalgic? De ce este important?] (f.d.). Amazon Ads. <https://advertising.amazon.com/library/guides/nostalgia-marketing>
- What is the difference between abstracting and indexing? (23 Iulie, 2021). *Librarian Resources, Taylor & Francis supporting your library*. <https://librarianresources.taylorandfrancis.com/services-support/discovery/abstracting-and-indexing>
- Which review is that? A guide to review types: Rapid Review*. [Ce revizuire este aceasta? Un ghid al tipurilor de revizuire: Revizuirea rapidă]. (f.d.). The University of Melbourne. <https://unimelb.libguides.com/whichreview/rapidreview>
- Which review is that? A guide to review types: Systematic Search and Review* [Ce revizuire este aceasta? Un ghid al tipurilor de revizuire: Căutare și revizuire sistematică]. (f.d.). The University of Melbourne. <https://unimelb.libguides.com/whichreview/systematicsearchandreview>

- World Wide Web Consortium. (27 Iunie, 2013). *Working Group Note. Linked Data Glossary*. <https://www.w3.org/TR/ld-glossary/#uniform-resource-identifier>
- World Wide Web Consortium. (27 Iunie, 2013). *Working Group Note. Linked Data Glossary*. <https://www.w3.org/TR/ld-glossary/#uniform-resource-identifier>
- Yale University Library Research Guides: *Academic Poster Resources: The Basics*. (f.d.). <https://guides.library.yale.edu/academic-poster-resources>
- Z. C. (16 August, 2022). Preconcepții și capcane mentale în analiza de informații. *Revista Intelligence*. <https://intelligence.sri.ro/preconceptii-si-capcane-mentale-analiza-de-informatii>

ISBN 978-606-37-2859-4
ISBN 978-606-37-2861-7